

IPD

rapporter

NR. 2006:06

Mot bättre vetande

**Presentationer av forskning vid Institutionen för
Pedagogik och Didaktik 2006**

Sverker Lindblad & Agneta Edvardsson (red.)

© Institutionen för Pedagogik och Didaktik
Göteborgs universitet
Box 300, 405 30 Göteborg
Hemsida: www.ipd.gu.se

Fotografier av forskare, förutom privata foton:
Bo-Lennart Ekström, IPD, Göteborgs universitet
Språkgranskning: Eva Hulterstam Ericsson
Produktion: Skrivkraft
Tryck: Intellecta DocuSys AB, Göteborg, 2006

ISSN 1404-062X

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 PÅ VÄG MOT BÄTTRE VETANDE.....	7
Inledning	8
Om institutionen för pedagogik och didaktik	8
Det pedagogiska och didaktiska territoriet	9
Kartor över det pedagogiska och didaktiska territoriet	10
Om forskningen vid IPD.....	12
2 FORSKNINGSMILJÖER	15
DET BARNPEDAGOGISKA FÄLTET	16
Pågående avhandlingsarbeten	16
Övrig pågående forskning och utvecklingsarbete	17
Nätverk	18
Just avslutade och pågående projekt.....	18
Insatser inom och intresse av utbildning.....	19
Urval av publikationer.....	19
FORSKNINGSGRUPPEN FENOMENOGRAFI OCH VARIATIONSTEORI	21
Problemområden och forskningsfrågor.....	21
Att studera lärandets nödvändiga villkor	21
Intresse och insatser i utbildning	23
Nationella och internationella nätverk.....	23
Ett urval av forskningsgruppens skrifter.....	23
FORSKNINGSGRUPPEN FÖR SOCIOKULTURELLA STUDIER (SKS).....	28
Problemområde och forskningsfrågor.....	28
Pågående forskning	28
Särskilda forskningsprojekt	28
Teoretiska och metodiska infallsvinklar	29
Insatser för undervisning.....	29
Medverkande i miljön	29
Nätverk	30
Publikationer (i urval)	30
LAW – LEARNING & LANGUAGE AT WORK (LÄRANDE OCH ARBETETS SPRÅK) ..	33
Pågående forskningsprojekt	33
Samverkan med andra forskningsmiljöer.....	34
Publikationer och konferensbidrag	34

FORSKNING OM KÖN, GENUS OCH JÄMSTÄLLDHET VID INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH DIDAKTIK, GÖTEBORGS UNIVERSITET	36
Köns-/genusperspektiv i pedagogik	36
Forskningsmiljön	36
Grund- och forskarutbildning	40
Sammanfattningsvis.....	40
Referenser.....	41
FORSKNINGSGRUPPEN FÖR STUDIER AV PEDAGOGIK OCH POLITIK.....	44
Problemområde och forskningsuppgifter.....	45
Exempel på forskningsområden:.....	45
Pågående forskningsprojekt	47
Avhandlingsarbeten.....	49
Insatser inom utbildning och samverkan med samhället	49
Nätverk och samarbete med andra forskargrupper	50
Urval av publikationer.....	50
Kontakter	51
FORSKNINGSMILJÖ: SKOLUTVECKLING	52
Lärares och elevers kunskapsutveckling.....	52
Skolans organisation och ledarskap	53
Kvalitet och utvärdering.....	54
Pågående forskning och avhandlingsarbeten	54
Insatser inom och intresse för utbildning.....	55
Forskare/doktorander medverkande i miljö vid IPD.....	56
Nätverk	56
Urval av publikationer.....	56
FORSKNINGSMILJÖN SPECIALPEDAGOGIK.....	58
Studier av villkor och förutsättningar i samspelet mellan individ och miljö.....	58
Teoretiska grunder, metodologiska ansatser och studieobjekt	59
Forskargrupp.....	60
Pågående forskningsprojekt	60
Pågående avhandlingsarbeten	62
Magisteruppsatser.....	62
Nätverk och internationella kontakter	63
Samverkan och dialog	63
Urval av publikationer.....	64
FORSKNINGSMILJÖ MED EN SAMHÄLLSORIENTERANDE ÄMNESDIDAKTISK INRIKTNING .	66
Problemområde och forskningsfrågor	66
Externa uppdrag och tredje uppgiften	67
Läromedel	68

Internationalisering och mångkulturalitet	69
Nationella och internationella nätverk.....	70
Forskningsmiljöns personal	70
Avhandlingar och rapporter.....	71
FORSKNINGSMILJÖ/ÄMNESDIDAKTIK/MATEMATIK 1	74
1. Utvärdering	74
2. Processanalyser av undervisning i matematik	76
3. Matematikdidaktiska teorier	76
4. Matematikdidaktiskt forum	76
5. Matematiken och matematikdidaktiken i lärarutbildningen	77
Publikationer.....	77
FORSKNINGSMILJÖ/ÄMNESDIDAKTIK/MATEMATIK 2	81
Forskningsområde 1	81
Forskningsområde 2	81
Forskningsområde 3	82
Forskningsområde 4	82
FÖRUTSÄTTNINGAR, UTBILDNING OCH RESULTAT (FUR).....	84
Individuella förutsättningar för utbildning.....	84
Utbildningens organisation och resurser.....	85
Resultat av utbildning på individ- och systemnivå.....	85
Data och metoder.....	86
Pågående och nyligen avslutade projekt	87
Medverkande personer	88
Urval av aktuella publikationer	88
Länkar till projektens hemsidor.....	90
GÖTEBORGSGRUPPEN FÖR FORSKNING OM NATURVETENSKAPLIG UNDERVISNING	91
Forskningsprogram	91
Pågående projekt	92
Forskningsprojekt och avhandlingsarbeten inom miljön	92
Teoretiska och metodologiska infallsvinklar.....	93
Insatser inom och intresse av utbildning.....	94
Medverkande i miljön	94
Nätverk och kontakter med andra forskargrupper	95
Urval av publikationer.....	95
Kontaktpersoner.....	96
LÄRANDE OCH BEDÖMNING I FRÄMMANDE SPRÅK (LBFS).....	97
Assessment of English	98
DIALANG – Diagnosis of language ability	98

EBAFLS – Building a European Bank of Anchor Items for Foreign Language Skills	99
ELF – Engelsk läsförståelse.....	99
ELP – A European Language Portfolio	100
ENLTA – European Network for Language Testing and Assessment	100
LUB – Lärarens utvidgade bedömarroll	101
NAFS – Nationella prov i främmande språk	101
NU – Nationell utvärdering av skolan (NU).....	102
SALL – Självbedömning av inläring: Exemplet språk.....	102
TENTEC/LENTEC – Teaching English for Technical Purposes (1999–2000) och Learning English for Technical Purposes (2002–2003).....	103
USES – En undersökning av skillnader och likheter i engelsk språkfärdighet ur svenskt och europeiskt perspektiv.....	104
TEKNIKDIDAKTISK FORSKNING	105
Gruppens medlemmar.....	105
Verksamhet	105
Forskning.....	105
Samverkan.....	106
Kontaktpersoner.....	106
Referenser.....	106
UNDERVISNING, PROFESSION, LÄRANDE	108
Problemområde och forskningsfrågor.....	108
Forskningsresurser – forskningsläge	108
Pågående forskning	111
Komplett akademisk miljö: forskning, utbildning, yrkesliv	112
Samarbete med andra forskargrupper	112
Nätverk	113
Medverkande.....	113
Urval av aktuella publikationer från forskningsmiljöns medarbetare	114
3 KOLLEGIER	115
4 FORSKARPRESENTATIONER	119
5 REGISTER ÖVER TERMER OCH BEGREPP	237

1

PÅ VÄG MOT BÄTTRE VETANDE

Inledning

Avsikten med denna antologi är att ge en bild av forskningen vid Institutionen för Pedagogik och Didaktik (IPD) som den ter sig våren 2006 i form av presentationer av olika forskningsmiljöer och av enskilda forskare. Jag hoppas att antologin ska vara användbar på olika sätt - i vår egen verksamhet och i kontakter med andra i och utanför högskolevärlden.¹

Antologin är ett led i det strategiska arbete som bedrivs vid institutionen för att uppnå ökad dynamik och bättre stabilitet i vår verksamhet. Det är vår förhoppning att vi gör vår forskning mer synlig och därmed skapar bättre möjligheter till samverkan inom såväl institution och lärosäte som med det omgivande samhället.

Antologin är upplagd på följande vis: Först sägs några introducerande ord om vetenskaplig verksamhet och forskning inom det pedagogiska och didaktiska området med några nationella och internationella utblickar. Därefter presenteras de olika forskningsmiljöer som idag är verksamma vid institutionen följt av kollegierna vid IPD. Sedan följer korta presentationer av institutionens forskare. Både forskningsmiljöer och presentationer bygger på erbjudanden till samtliga anställda vid IPD att presentera sin forskning.² I en avslutande förteckning sammanställer vi olika nyckelord och begrepp för forskningen vid IPD.

Om institutionen för pedagogik och didaktik

Pedagogik som vetenskap utvecklades som vetenskaplig disciplin ur filosofin som läran om bildning och utbildning. I Sverige och i flera andra länder skapades lärostolar i pedagogik runt förra sekelskiftet. Didaktik som läran om undervisning har – efter vad jag förstått – främst kommit att utvecklas vid de tyska universiteten och kom under 1980-talet att utvecklas som ett alternativ till pedagogik som vetenskap i Sverige. Båda termerna ingår i ett sätt att hantera organisering av kunskap i form av självständiga vetenskapliga discipliner.

Vid Göteborgs universitet tillkom den pedagogiska institutionen 1956 och vid lärarhögskolan i Göteborg skapades en institution i praktisk pedagogik 1965. Institutionen för Pedagogik och Didaktik uppstod 1999 genom en sammanslagning av sex olika institutioner vid Göteborgs universitet som alla arbetade med frågor om utbildning och lärande. Det var institutionerna för Metodik, Ämnesdidaktik, Pedagogik, Yrkes-

---

¹ Antologin vilar på insatser av ett stort antal personer – av forskare och forskargrupper och av institutionens ledning och styrelse. Utan deras insatser hade antologin inte kommit till stånd. Stort tack! Ett särskilt tack går till Agneta Edvardsson för redigeringsarbete och till Bo-Lennart Ekström för fotografering! Titeln "Mot bättre vetande" är hämtad från ett forskningsprojekt på 1970-talet under Björn Sandgrens ledning. Tack för det! Jag har arbetat med denna antologi som ansvarig för forskningsfrågor inom IPDs ledning. Denna inledning svarar jag själv för. På motsvarande sätt är forskare och forskargrupper ansvariga för sina respektive presentationer.

² Presentationerna bygger på erbjudanden som gick ut i januari–februari 2006. För att räknas som forskningsmiljö krävdes att minst fyra personer var långsiktigt involverade i forskning inom ett område. Forskningsmiljöerna fick omfatta maximalt åtta sidor och forskarpresentationerna högst en sida.

pedagogik, Skapande ämnen och Specialpedagogik som gick samman. Denna sammanslagning kan ses som att kunskapskulturer av olika slag förs ihop inom ramen för en institution. Ett sätt att förstå forskningen vid IPD är att se dess dubbla förankring i såväl profession som akademi med därtill hörande krav på kunskap och expertis. Dessa krav är inte likartade, exempelvis i termer av olika krav på distans till den verksamhet som studeras eller på den relevans som krävs av kunskap för olika yrkesgrupper. Det kan vara frestande att knyta beteckningen ”pedagogik” till en kunskapskultur som prioriterar akademins krav på distanserad kunskap, medan ”didaktik” står för en kultur som betonar kunskapens praktiska relevans. Jag tror emellertid att vi ska akta oss för en sådan förenkling, eftersom pedagogisk forskning ofta är av stor praktisk relevans och didaktiska studier kan ha ett rikt mått av distans till undervisning som praktiskt problem.

Vid sammanslagningen till IPD organiserades verksamheten på två sätt: administrativt i form av olika enheter och innehållsligt som kollegier. Vi har idag sju enheter vid IPD: Lärande och Undervisning, Lärande i Vuxenliv, Specialpedagogik, Individ – Kultur – Samhälle, Barn- och Ungdomsvetenskap, Ämnesdidaktik samt Språk och Litteratur. Flera av våra olika forskargrupper och forskningsmiljöer har sin huvudsakliga placering hos någon av enheterna medan andra är mer enhetsövergripande. Forskningsmiljöerna presenteras i kapitel två. Där ges också referenser till publikationer som bygger på den forskning som bedrivs vid miljöerna samt länkar till olika web-sites. Kollegierna vid IPD har utvecklats efterhand med olika innehållsliga profiler. De presenteras i kapitel 3 med länkar till kollegiernas hemsidor. Många kollegier återfinns också inom de forskningsmiljöer som presenteras i antologin och dess medlemmar förekommer också i forskarpresentationerna. Med andra ord är kollegierna i hög grad närvarande i denna antologi som helhet.

Det pedagogiska och didaktiska territoriet

Med ”det pedagogiska och didaktiska territoriet” menar jag här – grovt sett – system eller processer som på olika sätt har att göra med utbildning, undervisning, lärande eller utveckling av olika förmågor och normer. Människan är både subjekt och objekt i detta territorium eller landskap och hon samspelar med de institutioner och artefakter som på olika sätt bidrar till skapandet av utbildning och lärande. Med denna definition kan vi förstå det pedagogiska och didaktiska territoriet som en grundläggande och vital aspekt av människans verksamhet och mänsklighetens utveckling – som en nödvändig del av kulturell och materiell överlevnad. Nödvändigheten är en följd av att varje generation måste tillägna sig språk och andra färdigheter och normer för att individ och samhälle ska fungera och utvecklas.

Verksamheten inom det pedagogiska och didaktiska territoriet kan ta sig mycket olika former inom en och samma kultur – i samspelet mellan barn och föräldrar, som en integrerad del av yrkeslivet, genom olika former av media, och i institutionaliserade verksamheter som skola och högskola. Och pedagogik och didaktik kan ta sig olika

uttryck i olika kulturer och subkulturer. Kulturella konflikter kan då också bli till pedagogiska och didaktiska konflikter. När vi idag talar om det pedagogiska och didaktiska territoriet är det oftast offentliga institutionaliserade verksamheter som förskola, skola och högre utbildning som hamnar i fokus. Samtidigt talar åtskilliga tecken för att gränserna för sådana institutioner upplöses eller överskrids idag.

Karakteristiskt för dagens samhälle är expansionen av utbildning i olika former. Allt fler ägnar allt mer tid åt utbildning – utanför såväl som inom det formella utbildningssystemet. Livslångt lärande och kompetensutveckling står högt på dagordningen inom de flesta organisationer och utbildningsinsatser ses som lösningar på åtskilliga problem. Likaså har antalet personer som har som uppgift att undervisa och ge instruktioner samt följa upp utbildningsinsatser ökat kraftigt. En indikator i tiden är exempelvis att ”education” som sökord ger närmare fem miljarder träffar på sökmaskinen Google, medan ”health” endast får drygt tre miljarder och ”police” en halv miljard träffar.³ På grundval av dessa och liknande tecken är beteckningen ”utbildningssamhälle” rimlig idag. Har det blivit svårare att bli medborgare eller yrkeskompetent eller är det kanske så att dagens samhälle blivit mer komplicerat eller utbildningskrävande?

En annan sida av det expanderande pedagogiska och didaktiska området är att olika lösningar på dess problem i sin tur kan skapa nya problem för såväl individ som samhälle. Ett exempel rör diagnoser som kan vara nödvändiga för riktade insatser för individer. De kategoriseringar som diagnoserna bygger på kan emellertid i sin tur kan leda till stigmatisering och utsortering av dessa individer. Ett annat exempel är att ökade krav på effektivitet i företagsutbildning kan öka konflikterna mellan olika personalgrupper. Kort sagt uppstår ibland biverkningar av insatser inom det pedagogiska och didaktiska territoriet som vi också behöver lära känna.

Kartor över det pedagogiska och didaktiska territoriet

Orden som ingår i IPDs namn är av grekiskt ursprung. ”Pedagog” var beteckningen på den slav som hjälpte till med uppfostran av de fria männens söner i Aten. Didaktik kommer från grekiskans ”didaxis” som betyder undervisning. Med en metafor hämtad från vetenskapsteoretikern Håkan Törnebohm⁴ kan vi se pedagogik och didaktik som beteckningar på verksamheter, vilka strävar efter att göra goda och användbara kartor över det pedagogiska och didaktiska territoriet. Att skapa sådana kartor var under lång tid en del av filosofin med dess idéer om människan och hennes bildning. Sålunda höll filosofen Immanuel Kant (1724-1804) återkommande föreläsningar i pedagogik. Dessa behandlade människan och hur det uppväxande släktet formades i samspel med olika institutioner i samhället samt vad som krävdes för hennes utveckling och bildning. På motsvarande sätt avhandlades pedagogiken i Sverige av bl. a.

³ Google den 22 april 2006.

⁴ Törnebohm, H: Reflections on scientific research. Göteborg: Institutionen för vetenskapsteori, Universitetet i Göteborg, 1971.

Daniel Boëthius (1751-1810). Ellen Key's (1849-1926) "Barnets århundrade" kan ses som ett av de mest kända svenska bidragen till reflektioner över det pedagogiska området med motsvarande tilltro till vetenskapen.

Den franske sociologen Emile Durkheim (1858-1917) byggde upp ett treställigt system av kunskap om utbildning: som undervisningskonst praktiserad av lärare, som pedagogik i ideologisk mening som sökte analysera brister och missförhållanden inom det pedagogiska området och ange riktlinjer för ett förbättrat pedagogiskt system, och som vetenskap som identifierar och analyserar fakta och dessas inbördes relationer i strukturer och processer formade av det samhälle som det verkar inom. Den Nordamerikanske filosofen John Dewey (1859-1952) arbetade också med relationen mellan utbildning och samhälle och hur utbildning skulle kunna bidra till en progressiv samhällsutveckling av modernt snitt. På motsvarande sätt kan vi se den sovjetiske psykologen Lev Vygotskij's (1896-1934) studier som en fråga om hur samhällets resurser – i form av människor, institutioner och artefakter – stöttar barns utveckling. Språkande i samspel med vuxna blir här en förutsättning för intellektuell utveckling.

Idéer rörande pedagogiska och didaktiska frågor har också utvecklats i nära relation till praktisk verksamhet. Maria Montessoris (1870-1952) arbete att utveckla pedagogisk verksamhet för utsatta barn kan ses som ett exempel på hur tilltron till vetenskapens möjligheter att stärka barns utveckling. Ett annat exempel är Elsa Köhlers (1879-1940) aktivitetspedagogiska verksamhet till vilket vi kan knyta det arbete som Ester Hermansson (1901-1989) genomförde i Göteborgs skolor tillsammans med bland andra Anna Skäringer-Larsson. Och Ulrika Leimars verksamhet med Läsinlärning på Talets Grund (LTG) kan ses som ytterligare ett exempel på en praktisk progressiv pedagogik inrymmande såväl akademiska som professionella insatser.

Didaktiska och ämnesdidaktiska studier har lite olika inriktning beroende på vad man vill åstadkomma – exempelvis utformning av läromedel i olika ämnen eller analyser av vilket innehåll som väljs ut för att återskapa den dominerande kulturen. I Sverige finner vi sålunda olika traditioner av didaktiska undersökningar med olika avgränsningar av det didaktiska territoriet. Vi gör också en distinktion mellan didaktik och ämnesdidaktik. Enligt min uppfattning har bägge en viktig bas inom samhällsvetenskapliga eller utbildningsvetenskapliga teoribildningar. Ämnesdidaktiska studier blir då inte underavdelningar till olika vetenskapliga discipliner som fysik, eller matematik, utan formar ett självständigt ämne med en bas inom utbildningsvetenskap i arbetet med att analysera eller utveckla undervisning i olika ämnen.

Vi kan också se att pedagogik som vetenskaplig disciplin utformas på olika sätt. I Sverige dominerade psykometri och intelligensmätningar från början av 1900-talet fram till dess mitt. Därefter följer en period fram till mitten av 70-talet som betonade pedagogiska system och deras verkningar. Efter detta utvecklas olika angreppssätt och traditioner – bland annat med en ökad didaktisk inriktning. Idag är det därför inte

ovanligt att man talar om ”ett pedagogiskt fält” med anknytning till olika discipliner.⁵ Idag har också utbildningsvetenskap tillkommit som vetenskapsområde och nya ämnen har tillkommit som ”pedagogiskt arbete” med uttalade krav på forskning med praktisk professionell relevans.

Avsikten med den här korta historiken var inte bara att presentera en räkna namn för att visa på pedagogikens och didaktikens förflutna utan också att visa på olika förgreningar hos reflektioner över det pedagogiska och didaktiska territoriet med kopplingar till akademien å ena sidan och professionen å andra sidan, förgreningar som efter vad jag kan se är relaterade till frågor om kunskapsintresse och kön. Avsikten var också att peka på olika avgränsningar av det pedagogiska och didaktiska territoriet – avgränsningar som i sin tur ställer olika krav på forskningen. Enkelt uttryckt kan man säga att vilka kartor vi ritar är relaterade till hur vi avgränsar vårt territorium och att detta i sin tur är en konsekvens av vad vi är intresserade av att åstadkomma.

Till sist: ser man till organisering av hur kunskap om det pedagogiska och didaktiska territoriet organiseras var den nordiska och i viss mån kontinental vägen att göra det i form av discipliner ett av flera alternativ. I andra länder, som Frankrike, sker organiseringen relativt olika moderdiscipliner. Vi erhåller då kombinationer som undervisningshistoria eller utbildningssociologi. I ytterligare andra länder – exempelvis USA – sker organiseringen mestadels som tematiska fält, då ofta med organisatorisk bas i lärarutbildningar. Vi ser idag i Sverige liknande tendenser att organisera kunskap över det pedagogiska och didaktiska området som tematiska fält vid universitet och högskolor, där den disciplinära organiseringen i form av ämnen luckras upp och där kraven på dialog med det omgivande samhället blir en påtaglig realitet. Genom att universiteten förändras och genom att det pedagogiska och det didaktiska territoriet är i omvandling påverkas även forskningens villkor och de kartor över territoriet som vi skapar.

Om forskningen vid IPD

Den forskning som idag bedrivs vid IPD är både omfattande och framgångsrik. Ett exempel på omfattningen är att de externa resurserna till IPD till en fjärdedel utgörs av forskningsbidrag och forskningsuppdrag. Ett annat exempel är forskarutbildningens produktivitet med ett stort antal disputationer per år. Vad gäller kvalitet vill jag peka på våra forskares förmåga att erhålla resurser från forskningsråd i konkurrens med andra lärosäten, samt vår omfattande publicering i internationella vetenskapliga tidskrifter. I skrivande stund har vi vid IPD erhållit 50 mkr under en tioårsperiod i ett s.k. Linnéstöd till en stark forskningsmiljö av Vetenskapsrådet. Forskningen inom detta blivande Linnécenter handlar om lärande och interaktion som ett samarbete mellan olika forskargrupper vid IPD.

---

⁵ Den svenska historiken bygger på den utvärdering av pedagogisk forskning i Sverige som dåvarande Humanistisk-Samhällsvetenskapliga forskningsrådet lät göra, se Rosengren, K-E & Öhngren, B. (Eds): *An evaluation of Swedish Research in Education*. Stockholm: HSFR. Periodiseringen med tillhörande kommentarer bygger på Lindberg, L. (2002): *Is 'Pedagogik' as an academic discipline in Sweden just a phenomenon for the twentieth century? The effects of recent education reform*. *European Educational Research Journal*, Vol 1, No 1, p 65-82.

Dagens framgångar kan föras tillbaka till de insatser som våra första ämnesföreträdare Kjell Härnqvist och Karl-Gustaf Stukát med medarbetare gjort för att utveckla forskningen sedan 1950-talet där deras efterföljare arbetat med utvecklingen av såväl pedagogik som didaktik och ämnesdidaktik, specialpedagogik, barn- och ungdomsvetenskap samt pedagogiskt arbete. Och de bör knytas till den forskningspolitik som gjort det möjligt för vår forskning att utvecklas i takt med tiden och relativt frågor om utbildningsreformer, livslångt lärande och kunskapssamhälle.

Idag står forskningen inför nya utmaningar. Vi måste förstå och hantera en omvärld i förändring. Denna omvärld rör inte enbart det pedagogiska och didaktiska territoriet som sådant. Vi verkar idag inom en akademi som befinner sig i omstrukturering. Och vi måste förhålla oss aktivt till olika strömningar inom forskningsfinansiering och forskningspolitik samtidigt som vi utvecklar självständiga och kritiska forskningsinsatser. Hur vi klarar av dessa utmaningar får framtiden utvisa. Jag tror att vår kollega och den idag nyblivne professor emeritus Ference Marton redan för tio år sedan formulerade vad som krävs av oss:

Vad jag helst av allt skulle önska för de kommande åren är att institutionen blev en bättre och mer levande forskningsmiljö... Människor med liknande intressen, människor som arbetar med varandra, borde helt enkelt sitta i varandras närhet och ha plats och tillfällen för utbyte av tankar och idéer... Dessa konstellationer av människor skulle ta ett större ansvar för både forskning och undervisning inom sitt eget område. Kanske i viss mån för medlen därtill.⁶

Jag hoppas att vi är på väg mot detta. Den här antologin om forskning vid IPD är ett led i vårt arbete mot bättre vetande - i våra försök att stödja forskningsmiljöer och att främja den vetenskapliga diskussion som är nödvändig för att etablerade sanningar ska kunna ifrågasättas eller relateras till varandra och en annorlunda framtid kan ta form. För det är i argumentationen – i forskning, i utbildning och i interaktion med det omgivande samhället – som framtiden inte bara inträffar utan blir möjlig att skapa. Och det är genom samarbete och kritiska diskussioner som vi utvecklar vår väg mot bättre vetande!

Sverker Lindblad
Maj 2006

---

⁶ Glimstedt, P. (1996): Institutionen för pedagogik – en innehållslig betraktelse. Rapport nr 1996:4, sid 8.

2

FORSKNINGSMILJÖER

DET BARNPEDAGOGISKA FÄLTET

Forskningsområdet *barnpedagogik*, kan betraktas som en svensk översättning av den internationellt använda benämningen "Early Childhood Education". I ett brett perspektiv kan man se det som att kunskapsområdet innefattar barns lärande och utveckling från födelsen fram till de tidiga tonåren. Särskilt avses då problemställningar rörande villkor för barns och ungas lärande och utveckling i olika pedagogiska sammanhang som förskola och skola, men också frågor i gränslandet mellan pedagogiska miljöer och familj är av intresse. Problemområdet avser såväl övergripande frågor som hur lagar, förordningar och politiska beslut påverkar barns och ungas situation, men också processer på mikronivå, som hur barn och ungdomar erfar, upplever eller lär sig något specifikt. Speciellt riktar sig forskningsområdet *barnpedagogik* mot det som sker inom förskola samt skola och fritidshemsverksamhet för yngre åldrar, där även aspekter som genus och etnicitet och deras betydelse för barns erfarenheter är centrala.

Forskningsområdet *barnpedagogik* är ett tvärdisciplinärt fält som förenar bland annat pedagogik, psykologi, etnologi, litteraturvetenskap och sociologi, men också discipliner som exempelvis matematik, språk, naturvetenskap och musik. Olika vetenskapliga ansatser och angreppssätt har utvecklats inom forskargruppen, som exempelvis socio-kulturellt, fenomenologiskt, fenomenografiskt, interaktionistiskt, etnografiskt samt hermeneutiskt perspektiv, som har en gemensam grund och ett forskningsintresse i att följa barns och vuxnas erfarenheter i pedagogiska sammanhang. Oavsett teoretiskt perspektiv är våra intentioner att forska med utgångspunkt i barns perspektiv.

Det betyder ett ansvar både att undersöka barns perspektiv och meningsskapande och att studera villkor för barndom och barns lärande. Dessa utgångspunkter bygger på antagandet att barn är fullvärdiga samhällsmedlemmar med egna rättigheter och rätt att få komma "till tals" även om de ännu inte kan uttrycka sig verbalt. Det förpliktigar också till ett ansvar för oss forskare att påtala de villkor barn idag lever under. På liknande sätt är vårt intresse att studera lärares perspektiv på undervisning och de villkor undervisning verkar inom! Nedan följer några exempel på forskning inom vår forskargrupp:

Pågående avhandlingsarbeten

- Barns förhandlingar (Torgeir Alvestad)
- Pedagogers gestaltning av moral i förskolans praktik (Airi Bigsten)
- Olika sätt att betrakta barn i pedagogisk dokumentation (Lotta Bjervås)
- Literacitet i en småbarnsgrupp i förskolan (Elisabeth Björklund)
- Undervisning och lärande om hållbar utveckling (Inger Björneloo)
- Förskolebarn och matematik (Elisabet Doverborg)

- Medborgarfostran i förskolan, med fokus på barns delaktighet, inflytande och ansvar (Anette Emilson)
- Barns berättande i förskolan (Elin Eriksen Ödegaard)
- Handdockan - ett redskap för barns och vuxnas kommunicerande i förskolan (Mirella Forsberg Ahlcrona)
- Demokrati som form och innehåll i förskolan (Rauni Karlsson)
- Professionsutveckling i ett internationellt perspektiv (Maelis Karlsson-Lohmander)
- Kulturellt meningsskapande med datorn (Anna Klerfelt)
- Barns identitetsskapande, utvecklande av sitt/sina språk och sin samvarokompetens (Anne Kultti)
- Barns kommunicerande, berättande och förståelse för andras perspektiv (Ulla Mauritzson)
- Yngre barns strategier i mötet med svårigheter utifrån ett specialpedagogiskt perspektiv (Agneta Simeonsdotter)

Övrig pågående forskning och utvecklingsarbete

- Barns skriftspråkande - läs och skrivutveckling (Karin Gustafsson & Elisabeth Mellgren)
- Etik och värdegemenskap i förskola och skola (Eva Johansson)
- Tvärkulturell forskning om barns moral (Eva Johansson)
- Pedagogiskt arbete med de yngsta barnen i förskolan (Eva Johansson, Ingrid Pramling Samuelsson)
- Internationella jämförelser av lek, lärande och läroplaner, (Maelis Karlsson-Lohmander, Sonja Sheridan & Ingrid Pramling Samuelsson)
- Lärande dialoger (Anna Klerfelt & Kaj Jönsson)
- Interkulturell kompetens (Anne Kultti & Ingrid Pramling Samuelsson)
- Multimodala examinationsformer (Ulla Mauritzson & Anna Klerfelt)
- Dokumentation, Individuella utvecklingsplaner (Ann-Charlotte Mårdsjö)
- Pedagogers kompetensutveckling (Ann-Charlotte Mårdsjö)
- Barns lärande och läroplansfrågor (Ingrid Pramling Samuelsson)
- Kvalitetsfrågor samt utvärdering och utveckling (Sonja Sheridan)
- Barns samlärande, samverkan och konkurrens (Pia Williams & Sonja Sheridan)

Forskargruppen består av disputerade lektorer, docent och doktorander. Vetenskaplig ledare för forskningsmiljön är professor Ingrid Pramling Samuelsson. Gemensamt för denna forskargrupp är att många har erfarenhet av pedagogiskt arbete i förskola/

skola och detta har medfört att problem från praktiken har lyfts in i akademien och bearbetats vetenskapligt. Forskargruppen har på olika sätt medverkat till den speciella forskningsprofil som utmärker barnpedagogisk forskning i Göteborg och som tar barns perspektiv både som utgångspunkt och som resultat. Med denna bakgrund har det kontinuerligt skrivits populärvetenskapliga böcker, vilket är en viktig del av det som benämns universitetets tredje uppgift. Vilka personer som ingår i forskargruppen framgår av de olika innehållsbeskrivningarna ovan.

Nätverk

Det finns stora omfattande nationella, nordiska och internationella kontaktnät inom forskargruppen. Bland dessa kan nämnas Barnomsorgsnätverket, Citizenship in Europe (CiCe), European Early Childhood Education Research Association (EECERA), Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS), International Network on Research in Competition, Kaleidoscope (European network for studying computer based learning), Moral and Social Action Interdisciplinary Colloquium (MOSAIC), Nordisk Förening för Pedagogisk Forskning, Nordiskt nätverk för filosofisk pedagogik, Organisation Mondiale pour l'Éducation Préscolaire (OMEP, svenska och internationella), Värdenätet, World Association of Early Childhood Educators (WAECE). Gruppen har samverkan med både enskilda forskare och universitet i Japan, Chile, Hongkong, Australien, Nya Zeeland, England, Ungern, Estland, Danmark, Norge, Finland, Island och USA.

Redaktörer för *International Journal of Early Childhood*: Ingrid Pramling Samuelsson, Maj Asplund Carlsson, Sonja Sheridan & Pia Williams.

Just avslutade och pågående projekt

- Hur kan lek och lärande integreras i en målstyrd praktik? (Vetenskapsrådet)
- Barns tidiga lärande (Vetenskapsrådet)
- Hur kan metakognitiva dialoger om det för barn okända bidra till lärandet – med fokus på musik, rörelse och drama? (Vetenskapsrådet)
- Konstruktiv konkurrens i förskola, skola och gymnasium (Vetenskapsrådet)
- Förskolan som värdegemenskap. Om etiska värden och normer i förskolebarns värld (Vetenskapsrådet)
- COALA (COmmunication And LANGUAGE promotion in training preschool teachers) (Leonardo)
- KINDERET (Educative Technologies in Kindergarten Context: Identification of needs and setting up of training programmes) (Leonardo)
- International Master in Early Childhood Education and Care (Erasmus)
- Utvärdering av LekaSpråkaLära (Myndigheten för skolutveckling)

- Internationell studie om lek och lärande i barnomsorg 0 till 3 år (OMEP)
- Naturvetenskap och teknik för barn och ungdom via Science Center www.xplora.org
- Utvärdering av Den nya förskolan – med kvalitet i fokus (Kommunal och Lärarförbundet)

Insatser inom och intresse av utbildning

Gruppen verkar inom lärarutbildning, på grundnivå och avancerad nivå samt forskarutbildning och uppdragsutbildning.

Särskilda innehållsliga frågor inom utbildningen som vi gärna ägnar oss åt är de inom vilka vi bedriver forskning och utvecklingsarbeten (se ovan).

Varje år genomförs också doktorandkurser som samlar deltagare från hela Sverige och ibland också från våra grannländer. Exempel på några kurser vi genomfört är: Små barns lärande, Barns perspektiv, Lek och kunskap samt Barns institutionella lärande i ett långtidsperspektiv.

Vi arrangerar också konferenser på olika teman. Några exempel på genomförda sådana är: Fritidspedagog i förändring (2000, 2001), Är det speciellt att arbeta med barn mellan 1-8 år? (2003) Förskolans utmaningar (2005), Den språkutvecklande förskolan (2004/2005), Mätas eller mötas (2006). Vi har också ett nära samarbete med såväl olika kommuner som Myndigheten för skolutveckling.

Urval av publikationer

- Björneloo, I. (2004) *From straight answers to complex questions. A study of premises for learning for sustainable development*. Göteborg: Göteborg University.
- Dahlgren, G. Gustafsson, K. Mellgren, E. & Olsson, L-E. (1999). *Barn upptäcker skriftspråket*. Stockholm: Liber. (Tredje upplagan kommer ut sommaren/hösten 2006).
- Gustafsson, K., & Mellgren, E., (2005). *Barns skriftspråkande - att bli en skrivande och läsande person*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Johansson E. (2006). Children's morality – Perspectives and Research. I B. Spodek & O. Sarachov (Red), *Handbook of Research on the Education of Young Children*. (55–83). Mahwah, New Jersey, London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Klerfelt, A. (2002). *Var ligger forskningsfronten? 67 avhandlingar i barnpedagogik under två decennier, 1980–1999*. Forskningsöversikt. Stockholm: Liber.
- Mårdsjö, A-C. (2005). *Lärandets skiftande innebörder - uttryckta av förskollärare i en vidareutbildning*. Göteborg Studies in Educational Sciences 225.
- Mauritzson, U. (2003). *Barns perspektivtagande. Hur barn lär sig ge och ta mening i interaktion*. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. Opublicerat licentiatmanuskript.

- Pramling Samuelsson, I. & Asplund Carlsson, M. (2003). *Det lekande lärande barnet – i en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber.
- Sheridan, S. (2001). *Pedagogical Quality in Preschool. An issue of perspectives*. Akademisk avhandling. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Williams, P. (2001). *Barn lär av varandra. Samlärande i förskola och skola*. Akademisk avhandling. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

FORSKNINGSGRUPPEN FENOMENOGRAFI OCH VARIATIONSTEORI

Problemområden och forskningsfrågor

Forskningsgruppens gemensamma studieobjekt är lärande och undervisning i institutionella miljöer, dvs. förskola, skola och högskola, relaterade till specifika innehåll. Gruppens arbete har sin grund i tre decenniers forskning kring lärande och utvecklingen av den fenomenografiska forskningsansatsen och dess teoretiska utveckling – variationsteorin.

I vår forskning arbetar vi med frågor kring hur man kan förbättra möjligheterna för att lära. Vi utgår från att det finns vissa nödvändiga villkor för att lärande skall äga rum. Vilka dessa villkor är och hur de kan skapas i olika utbildningssammanhang och relativt det man vill åstadkomma är det som vi intresserar oss för.

Sedan 1980-talet har ett stort antal doktorsavhandlingar med innehållsligt fokus kring lärande producerats inom den fenomenografiska ansatsen. Forskningsansatsen har varit framgångsrik, såväl nationellt som internationellt. Under slutet av 1990-talet utvecklades fenomenografins teoretiska grund i variationsteorin (Bowden, 1998; Marton & Booth, 1997; Marton & Morris, 2002; Marton & Tsui, 2004). Trots den relativt korta tid som har gått sedan denna presenterades, har snart ett tiotal avhandlingar lagt fram med variationsteorin som grund i Sverige och utomlands.

Att studera lärandets nödvändiga villkor

Vad behövs för att någon skall lära sig? Vad är nödvändigt för att den lärande skall utveckla vissa förmågor, ett visst kunnande eller förstå något på ett visst sätt? Vår utgångspunkt är att se lärande som förmågan att kunna urskilja olika drag eller aspekter av det som lärs. Vilken uppfattning som man bildar sig om något eller hur något förstås, beror på vilka aspekter av detta som man lägger märke till och tar fasta på. Vår forskning har visat att när människor ser, förstår eller uppfattar samma sak på olika sätt, beror det alltså på att de urskiljer olika aspekter av detta. För att förstå något på ett speciellt sätt krävs att man på en och samma gång kan beakta vissa aspekter av det som lärs. Förutsättningen för att man skall kunna urskilja dessa aspekter är att man har upplevt en variation av aspekten i fråga. Variation är alltså en nödvändig betingelse för att den lärande skall kunna uppmärksamma en viss aspekt av det som lärs. Lärare kan hjälpa sina elever med att förstå något på ett visst sätt, fatta innebörden av något eller kunna åstadkomma något genom att utforma sin undervisning så att eleverna "får syn på" aspekten i fråga. I vår forskning undersöker vi hur detta gått till genom att studera undervisningssituationer och göra intervjuer bl.a.

Vi arbetar också i vår forskning i projekt där lärare deltar och vi har ett gemensamt intresse av att identifiera de nödvändiga betingelserna för att eleverna skall lära sig. För detta ändamål har vi i samarbete med svenska och utländska universitet utvecklat en modell som vi kallar Learning Study http://www.hkr.se/templates/Page_____2146.aspx.

Forskningsgruppens medlemmar

Gruppen består i dagsläget av:

Ference Marton, professor

Airi Rovio-Johansson, docent

Anita Franke, docent

Claes Alexandersson, docent

Ulla Runesson, docent

Jonas Emanuelsson, Fil. Dr.

Kerstin Signert, doktorand

Johan Häggström, doktorand

Angelika Kullberg, doktorand

Tuula Maunula, projektassistent

Eva Wennberg, administratör

Gruppens forskningsverksamhet:

1. 2000–2002 Variationens pedagogik (HSFR)
2. 2000–2004 ”Framtidens redovisare”. Uppföljningsstudie av ekonomstudenters lärande i redovisning under grundutbildningen. (Stiftelsen för Ekonomisk Forskning i Västsverige)
3. 1998–2000 Longitudinella studier i skilda sociokulturella sammanhang (HSFR)
4. 1998–2001 Lärandets variation (VR)
5. 2003–2004 Lärande och föränderlighet (RJ)
6. 2002–2003 Lärandets innehåll och IKT (Liit) (RJ)
7. 2001–2005 Svensk skolkultur i komparativ belysning (RJ)
8. 2003–2005 Lärandets pedagogik (VR/UVK)
9. 2004–2005 Planeringsanslag för: En studie av sambandet mellan undervisningens innehåll och kvaliteten i studenternas lärande. (Stiftelsen för Ekonomisk Forskning i Västsverige)
10. 2005 Planeringsanslag för: Samhällmedlemsskapande (VR/UVK)
11. 2004 Planeringsanslag för: Undervisning, lärande och interaktion: svenska klassrum i förändring (VR/UVK)
12. 2000–2002 Olika sätt att erfara doktorandhandledning (Samfak)
13. 2003–2004 Lärande handledningssamtal (UFL)
14. 2005–2007 ”Ett förändrat pedagogiskt koncept – Ett förändrat lärande?” (Söderberg Stiftelsen)
15. 2005–2007 Bolognaprocessen och studenternas anställbarhet. En studie av relationen mellan undervisningens innehåll och lärandets innehåll. (Vetenskapsrådet/HS)

16. 2003 Att utbilda vetenskapsmän till pedagogiska handledare (HSV)
17. Pågående doktorandprojekt:
  - 1: Variation och invarians i pedagogiska principer hos Montessori
  - 2: Matematikundervisning i Sverige och Kina
  - 3: Design för lärande i matematik

Intresse och insatser i utbildning

Gruppens forskning tar sin utgångspunkt i frågor om lärande om specifika innehåll som är relaterade till skolans/högskolans verksamhet och har därmed hög relevans för lärarutbildning, men också för högskolans pedagogik.

Vi kan också erbjuda fortbildningskurser för lärare inom såväl det allmänna skolväsendet som vid universitet och högskolor. Dessa kurser har en inriktning som ligger nära ovanstående.

Ett av IPDs- kollegier – Kollegiet för fenomenografi och variationsteori – drivs inom ramen för gruppens forskningsintressen <http://www.ped.gu.se/kollegier/fenomenografi/>. Kollegiet har öppna seminarier i vilka forskare, lärare från olika utbildningar samt doktorander kan delta.

Nationella och internationella nätverk

Gruppen är relaterad till ett stort antal informella och formella nätverk, många utarbetade under lång tid. Bland dem som är mest aktuella idag kan här nämnas forskningssamarbete med Kristianstad, Uppsala, Lund, Luleå, NCM, Hong Kong University, The Hong Kong Institute for Education och LPS-nätverket under ledning av Melbourne University. Gruppen är också representerad inom EARLI i form av en koordinator för SIG 9 "Phenomenography and Variation Theory".

Ett urval av forskningsgruppens skrifter

- Alexandersson, M., & Runesson, U. (in press). The tyranny of the temporal dimension: Learning about fundamental values through the web. *Scandinavian Journal of Educational Research*.
- Baillie, C., Emanuelsson, J., & Marton, F. (2001) Building knowledge about the interface. *Journal of Materials Education*, 22, 77–83.
- Bauer, M., Askling, B., Gerard Marton, S. & Marton, F. (1999). *Transforming universities. Governance, structure and learning in Swedish higher education at the millennial turn*. London: Jessica Kinglsey.
- Boulton-Lewis, G. M., Marton, F., Lewis, D. C. & Wilss, L. A. (2004). A longitudinal study of learning for a group of indigenous Australian university students: Dissonant conceptions and strategies. *Higher Education*, 47, 91–112.
- Boulton-Lewis, G.M., Marton, F., Lewis, D.C. & Wills, L.A. (2000). Learning in

- formal and informal contexts: conceptions and strategies of aboriginal and torres strait islander university students. *Learning and Instruction*, 10, 393–414
- Boulton-Lewis, G.M., Marton, F., Lewis, D.C. & Wilss, L.A. (2000) Aboriginal and torres strait islander university students' conceptions of formal learning and experiences of informal learning. *Higher Education*, 39, 469–488.
- Bowden, J. & Marton, F. (1998). *The university of learning. Beyond quality and competence*. London: Kogan Page.
- Emanuelsson, J. & Sahlström, F. (in press). Same from the outside, different on the inside - Swedish mathematics classrooms from students' points of view. In D. Clarke, C. Keitel & Y. Shimizu (Eds). *Mathematics Classrooms in 12 countries: The Insider's Perspective*. Taipei: Sense Publisher.
- Emanuelsson, J. & Sahlström, F. (in press). The price of participation - how interaction constrains and affords classroom learning of mathematics. *Scandinavian Journal for Education*.
- Fazey, J.A. & Marton, F. (2002) Understanding the space of experiential variation. *Active Learning in Higher Education*, 3, 234–250.
- Franke, A. (1990) *Handledning i praktiken*. En studie av handledares och lärarkandidaters uppfattningar av handledning i lärarutbildningens praktikdel. Linköping Studies in Education, Dissertations No 30. Linköping University.
- Franke, A. (1999). *Praktikhandledning - att låta lära och att lära ut*. Lund: Studentlitteratur.
- Franke, A. (2002) *Olika sätt att erfarad doktorandhandledning. En studie med doktorandhandledare*. Göteborgs Universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik. ISSN 1404-062X. Rapport: 2002:06.
- Franke, A., Dahlgren, LO. (1996) Conceptions of Mentoring. An empirical study of conceptions of mentoring during the school-based teacher education. *Teaching and Teacher Education*. An international Journal of Research and Studies. 1996 Vol 13
- Fulöp, M. & Marton, F. (2003) Does knowledge exist if nobody knows about it? Chapter 7 in F. Salili & R. Hoosain (Eds), *Teaching, Learning, and Motivation in a Multicultural Context*. Greenwich, Con.: Information Age, pp.147–172.
- Gu, L., Huang, R. & Marton, F. (2004) Teaching with variation: A Chinese way of promoting effective Mathematics learning. In L. Fan, N. Y. Wong, J. Cai, & S. L. (Eds.), *How Chinese learn mathematics: Perspectives from insiders*. Singapore: World Scientific.
- Ko, P-Y. & Marton, F. (2004) Variation and the secret of the virtuoso. In F. Marton, A. Tsui et al. (Eds.), *Classroom discourse and the space of learning*. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Kullberg, A. (2004) *Tal, delar och oändlighet. En studie om avgörande skillnader i undervisning och lärande om decimaltal*. C-uppsats, Institutionen för pedagogik och didaktik. Göteborgs Universitet. http://www.hkr.se/upload/BET/doc/pdf/Angelika_uppsats.pdf
- Lo, M-L., Marton, F. Pang, M.F. & Pong, W-Y (2004) Towards a pedagogy of lear-

- ning. In F. Marton, A. Tsui et al. (Eds.), *Classroom discourse and the space of learning*. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Lybeck, L.; Marton, F.; Strömdahl, H. & Tullberg, A. (2003) Phänomenographische Untersuchungen zum "Mollbegriff". *Chimica Didactica*, 29, 61–96.
- Marton, F. (in press) Sameness and difference in transfer. *The Journal of the Learning Sciences*.
- Marton, F. & Booth, S. (2000) *Om lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Marton, F. & Carlgren, I. (2001) *Lärare av imorgon*. Stockholm: Lärarförbundets förlag.
- Marton, F. & Trigwell, K. (2000) Variatio Est Mater Studiorum. *Higher Education Research & Development*, 19, 381–395.
- Marton, F. (1998). Towards a theory of quality in higher education. In B. Dart & G. Boulton-Lewis (Eds.) *Teaching and learning in higher education*. Melbourne: ACER Press, pp 177–200.
- Marton, F. (1999) The mind's mind. *Developmental Science*, 2, 1–2.
- Marton, F. (1999) Variatio est mater Studiorum. Opening address delivered to the 8th European Conference for Learning and Instruction, Göteborg, Sweden, August 24–28.
- Marton, F. (2000) Konsten att lära alla allt. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 5, 151–154.
- Marton, F. (2000) The structure of awareness. In Bowden, J.A. & Walsh, E. (Eds.) *Phenomenography*. Melbourne: RMIT University Press, pp102–116.
- Marton, F. & Booth, S. (1997). *Learning and awareness*. Mahawa NJ: Erlbaum.
- Marton, F. & Tsui, A. B. M. (Eds.). (2004). *Classroom discourse and the space of learning*. Mahwah: N.J.: Lawrence Erlbaum.
- Marton, F., Runesson, U. & Tsui, A. (2004) The space of learning. In F. Marton, A. Tsui et al. (Eds.), *Classroom discourse and the space of learning*. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Marton, F. & Pang, M.F. (2006) On some necessary conditions of learning. *The Journal of the Learning Sciences*, 15(2), 193–220.
- Marton, F. & Morris, P. (Eds) (2002) *What matters? Discovering critical conditions of classroom learning*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Marton, F. (1998). A pedagógiai tudás teste. (The body of educational knowledge). *Magyar Pedagogia*, 3, pp 261–264.
- Marton, F., Wen, Q. F. & Wong, K. C. (2005) "Read 100 times and the meaning will appear." Changes in Chinese university students' views of the temporal structure of learning during the first two years of their studies. *Higher Education*, 49, 291–318.
- Mok, I. A. Ch., Runesson, U., Tsui, A. B. M., Wong, S. Y. Y., Chik P., & Pow, S. (2002). Questions and variation. In F. Marton & P. Morris (Eds.). *What matters? Discovering critical conditions of classroom learning*. Göteborg Studies in Educational Sciences, nr 181
- Pang, M.F. & Marton, F. (2005) Learning theory as teaching resource. *Instructional Science*, 33, 159–191.

- Pong, W.Y. & Marton, F. (2005). On the unit of description in Phenomenography. *Higher Education Research & Development*, 24 (4), 335–348.
- Rovio-Johansson, A., & Tingbjörn, G. (2001). *Pedagogiska meriter: Historik och praktik*. Höskoleverkets rapportserie 2001: 18R. Stockholm: Höskoleverket.
- Rovio-Johansson, A., Due, B. & Havnes, A. (2003). *Vilkår för Pedagogiskt Utvecklingsarbete. Evaluering av de Pedagogiske enheder på DTU [Danmarks Tekniske Universitet] och CBS [Handelshögskolan i Köpenhamn]*. Köpenhamn: Danmarks Evalueringsinstitut.
- Rovio-Johansson, Airi (1999). *Being Good at Teaching: Exploring different ways of handling the same subject in Higher Education*. Göteborg Studies in Educational Sciences, 140. Göteborg, Sweden: Acta Universitatis Gothoburgensis. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Rovio-Johansson, Airi (2001). *Lärandets betingelser: En intervjustudie av studenters erfarenheter under första universitetsterminen på programmet Naturvetenskaplig problemlösning*. Rapporter från Institutionen för pedagogik och didaktik, ISSN 1404-062X, 2001:12. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Rovio-Johansson, Airi (2004). "Integration" – A polyphonic concept in merging companies. Rapporter från Gothenburg Research Institute (GRI). GRI-Report 2004: 2. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Rovio-Johansson, Airi (2004). Teaching Excellence: An assessment dilemma. *Nordisk Pedagogik/Nordic Educational Research*, 24, 2, 113–129.
- Rovio-Johansson, Airi (2005). Integration - A polyphonic concept in cross-border acquisitions. *The ICFAI Journal of Mergers & Acquisitions*, 2, 4, 42–61.
- Rovio-Johansson, Airi (2005). *Managing Accountability: Exploring Reasoning in a Management Team*. Rapporter från Gothenburg Research Institute (GRI). GRI-Report 2005:5. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Rovio-Johansson, Airi (in press). *Uppfattningar om integration: Förtroende och integration efter ett företagsförvärv*.
- Rovio-Johansson, Airi och Johansson, Inga-Lill (in press). *Lärandets kontextualitet: Hur utvecklas ekonomstudenters förståelse av ett grundläggande ekonomiskt begrepp under utbildningen?* Artikeln är accepterad för publicering i *Didaktisk Tidskrift* Vol. 15, 2006:1.
- Rovio-Johansson, Airi, Solli, Rolf och Tengblad, Stefan (2005). *Investigating the role of the researcher in three methodology books*. I Tengblad, Stefan, Czarniawska, Barbara och Solli, Rolf (red). *The Art of Science*. Malmö: Liber.
- Runesson, U. & Lindström, B. (2000). *Matematik med ny teknologi. Studier av ett program för en reformerad matematikutbildning*. Del 1: Testkursen NyMatte. IPD-rapporter 2000: 14. Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.
- Runesson, U. & Mok, I. A. Ch. (2005) The teaching of fractions: A comparative study of a Swedish and a Hong Kong Classroom. *Nordisk Matematikdidaktik(10)*2, 1–15.
- Runesson, U. (1999). *Variationens pedagogik. Skilda sätt att behandla ett matematiskt innehåll*. Göteborg Studies in Educational Sciences, nr 129 Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

- Runesson, U. (2000). "Att lyfta sig ur suddgummiträsket". *Lärares lärande om och genom ansvar för eget lärande*. IPD-rapporter 2000: 19. Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.
- Runesson, U. (2002). Learning velocity graphs – The case of Laura and Fiona. Variation as a critical feature for learning. In Ch. Bergsten & B. Grevholm (Eds.) *Challenges in Mathematics Education. Proceedings of MADIF3*. The 3rd Swedish Mathematics Education Research Seminar Norrköping, January 23–25, 2002.
- Runesson, U. (2005). Beyond discourse and interaction. Variation: a critical aspect for teaching and learning mathematics. *The Cambridge Journal of Education*, 35(1).
- Runesson, U. (in press). What is possible to learn? On variation as necessary conditions for learning. *Scandinavian Journal of Educational Research*.
- Runesson, U. (2005). Hinsides faenomenografi – Fra beskrivelser i erkendelsemåde till beskrivelse af variation som nödvædige vilkår for læring. I M. Hermansen (Ed) *Laering – et status*. Århus: Klim förlag.
- Runesson, U., & Mok, I. A. C. Discernment and the question "what can be learned?". In Marton, F., & Tsui, A. B. M Tsui (Eds.). *Classroom discourse and the space of learning*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Runesson, U., & Marton, F. (2002). The object of learning and the space of variation. In F. Marton & P. Morris (Eds.). *What matters? Discovering critical conditions of classroom learning*. Göteborg Studies in Educational Sciences, nr 181 Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Signert, Kerstin, 1998, "Montessori-Pedagogiska inflöden och emottaganden", Småskrifter från Institutionen för metodik i lärarutbildningen, Göteborgs Universitet. (Red. Mikael Alexandersson, Eva Malmström och Ulla Runesson).
- Signert, Kerstin, 2000, *Maria Montessori – anteckningar ur ett liv*. Lund: Studentlitteratur.
- Signert, Kerstin, 2001, *Musiikin Maailma – Montessori ideoita*, STJ–Julkaisut.
- Signert, Kerstin, 2004, *Pedagogikkens mange ansikter, Läkaren som blev pedagog.* (Red. Lövlie-Steinsholt).
- Trigwell, K., Prosser, M., Marton, F., & Runesson, U. (2002). Views of learning, teaching practices and conceptions of problem solving in science. In Goodyear, P. & P Hativa, N. (Eds.) *Teacher thinking, beliefs and knowledge in higher education*. Dordrecht: Kluwer.
- Tsui, A., Marton, F., Mok, I. & Ng, D. (2004) Questions and the space of learning. In F. Marton, A. Tsui et al. (Eds.), *Classroom discourse and the space of learning*. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Wong, N-Y., Marton, F., Wong, K-M. & Lam, C-C. (2002) The lived space of mathematics learning. *Journal of Mathematical Behavior*, 21, 25–47.

FORSKNINGSGRUPPEN FÖR SOCIOKULTURELLA STUDIER (SKS)

Problemområde och forskningsfrågor

Den forskning som bedrivs inom SKS utgår från ett intresse för lärande, utveckling och interaktion i ett sociokulturellt och dialogiskt perspektiv. Den grundläggande frågan är hur kunskaper och färdigheter utvecklas i samhället och hur de förs vidare till nya generationer. Lärande uppfattas både som en kollektiv och en individuell process; människor formas genom de kulturella praktiker de deltar i, och de formar samtidigt dessa verksamheter. Centralt i ett sociokulturellt perspektiv är intresset för:

- a: kommunikation och språkligt medierad kunskap,
- b: hur teknik (artefakter) förändrar människors sätt att kommunicera, tänka och lära samt
- c: institutionalisering och specialisering av kunskaper och färdigheter.

Den sociokulturella traditionen är inte någon avgränsad teori utan bör snarare ses som ett perspektiv eller en ansats för studiet av lärande/utveckling som betonar samspelet mellan människor och mellan människor och artefakter. Ett genomgående intresse är dock frågan om hur kunskaper, färdigheter och teknik utvecklats historiskt, det vill säga kunskapers sociogenes.

I skrivande stund har vi fått besked om att Vetenskapsrådet beviljat ett tioårigt Linné-stöd för forskningsprogrammet Learning, Interactoin and Mediated Communication in Contemporary Society. SKS är en av de grupper vid IPD som ingår i detta program och som skall bli ett Linnécenter för forskning om lärande och medierad kommunikation.

Pågående forskning

Inom SKS pågår för närvarande forskning om frågor som rör:

1. lärande/utveckling i olika miljöer (klassrum, arbetsplatser)
2. frågor om informationsteknik, medier och lärande
3. skriftspråk och skriftspråksanvändning i olika miljöer (det vill säga det forskningsområde som på engelska går under beteckningen literacy)
4. kategorisering och kategoriseringspraktiker i skolan
5. kognitiv och kommunikativ socialisation av människor i olika institutionella miljöer

Särskilda forskningsprojekt

Den största enskilda verksamheten inom SKS är kopplad till KK-stiftelsens forskningsprogram LearnIT som finansierar forskning om informationsteknikens konsekvenser för lärande (se vidare www.ped.gu.se/learnit). Inom ramen för LearnIT finns ett antal projekt som är knutna till SKS:

- I. Användning av informationsteknik vid fort- och vidareutbildning inom olika yrkesområden (bedrivs av Mona Nilsen, doktorand, med Åsa Mäkitalo och Roger Säljö som handledare).

- II. Lärande och introduktion av informationsteknik i byggnadsindustri (Anna-Carin Ramsten).
- III. Lärande, spel och medier (post-doc-tjänst som innehas av Jonas Linderoth).
- IV. Forskning om literacy och konsekvenser av skriftspråksanvändning för individ och kollektiv.

Bland andra projekt kan nämnas:

Cognitive Socialisation and Institutional Discourse: A sociocultural approach to the study of traditions of argumentation and their organisational embeddedness (CSIDE) (anslag från Vetenskapsrådet)

Elevvårdskonferensen och elevhälsa: studier av elevvårdens verksamhetspråk och resurshantering (anslag från FAS)

Det bedrivs också ytterligare avhandlingsarbeten inom gruppen.

Ann-Charlotte Eklund, lärande och kommunikation i teknikintensiva miljöer

Ann-Marie Eriksson, lärande och kommunikation i teknikintensiva miljöer

Göran Karlsson, användning av informationsteknik i skolan

Ulla Mauritzson, barns metakommunikativa utveckling

Niklas Pramling, metaforer och metaforers roll för lärande

Monika Sträng, barn och lärande av naturvetenskap inom science centers

Thomas Winman, användning av informationsteknik (särskilt e-journaler) inom sjukvården

Teoretiska och metodiska infallsvinklar

I ett sociokulturellt perspektiv studeras lärande och interaktion som situerade företeelser. Detta innebär att analysen alltid måste ske i de miljöer där människor agerar och där de har tillgång till relevanta medierande redskap (datorer, instruktioner och annat). Av detta följer att naturalistisk forskning och användning av metoder som videodokumentation, etnografi och liknande har en framträdande roll.

Insatser för undervisning

Flertalet av dem som ingår i SKS (och dess olika delar) deltar i undervisning på en rad kurser vid pedagogiska institutionen och vid IT-universitetet. Gruppen ger också regelbundet kurser inom forskarutbildningen.

Medverkande i miljön

SKS är ett paraply för olika forskningsintressen där sociokulturell och dialogisk teori används. Inom ramen för SKS ingår också seminariet LAW–Learning At Work, där man bedriver projekt om institutionell kommunikation och kunskapsutveckling. I SKS-miljön deltar följande disputerade forskare (doktoranderna är listade ovan):

Namn	Tjänst	Forskningsintresse
Eva Hjärne	Lektor, forskare, fil dr	Lärande, klassrumsinteraktion, marginalisering/integrering
Jonas Ivarsson	Lektor, post-doc (VR)	Lärande, it och medier
Jonas Linderöth	Lektor, post-doc (KK)	Lärande, spel och medier
Åsa Mäkitalo	Lektor, docent, post-doc (VR)	Kognitiv och kommunikativ socialisering
Roger Säljö	Professor	Lärande, utveckling, interaktion, artefaktens roll för lärande

Nätverk

SKS ingår i både internationella och nationella nätverk av olika slag. Flera av medlemmarna är aktiva i EARLI – European Association for Research on Learning and Instruction där bland annat Roger Säljö är President och Eva Hjärne ordförande för en Special Interest Group om Special Education.

SKS ingår också i det internationella, EU-finansierade nätverket Kaleidoscope för forskning om informationsteknik och lärande.

Flera av medlemmarna deltar också i nätverket FOLI – Forskning om Lärande Och Interaktion som bedrivs i samarbete med ett tiotal svenska universitet/högskolor och som finansieras av Vetenskapsrådet.

Publikationer (i urval)

- Bergqvist, K., & Säljö, R. (2004). Learning to plan. A study of reflexivity and discipline in modern pedagogy. (Co-author K. Bergqvist). In J. van der Linden & P. Renshaw (Ed.), *Dialogic learning* (pp. 109–124). Dordrecht, The Netherlands: Kluwer.
- Hjärne, E. (2004). Excluding for inclusion? Negotiating school careers and identities in pupil welfare settings in the Swedish school. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Hjärne, E. (2005). Negotiating the ‘problem-child’ in school - Child identity, Parenting, and Institutional agendas. *Qualitative Social Work* 4 (4).
- Hjärne, E., & Säljö, R. (2004). ”There is something about Julia”- Symptoms, categories, and the process of invoking ADHD in the Swedish school: A case study. *Journal of Learning, Identity and Education*, 3(1), 1–24, 2004.
- Hjärne, E., & Säljö, R. (2004). The pupil welfare team as a discourse community. Accounting for school problems. *Linguistics and Education*, 15, 321–338.
- Ivarsson, J. (2004). Renderings & reasoning. Studying artifacts in human knowing. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Ivarsson, J., & Säljö, R. (2005). Seeing through the screen. Human reasoning and the development of representational technologies. In P. Johansson & P. Gärdenfors

- (Eds.), *Cognition, education and communication technology* (pp. 203–222. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Ivarsson, J., Schoultz, J., & Säljö, R. (2002). Map reading versus mind reading. Revisiting children's understanding of the shape of the earth. In M. Limon & L. Mason (Eds.), *Reframing the processes of conceptual change* (pp. 77–100). Dordrecht: Kluwer.
- Jernström, E., & Säljö, R. (Utg.). (2004). *Lärande i arbetsliv och var dag*. Jönköping: Brain Books.
- Lideroth, J. (2004). *Datorspelandets mening: Bortom idén om den interaktiva illusionen*. Göteborg Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Lideroth, J., Lantz-Andersson, A., & Lindström, B. (2002). Electronic exaggerations and virtual worries: Mapping research of computer games relevant to the understanding of children's game play. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 3(2), 226–250.
- Lideroth, J., Lindström, B., & Alexandersson, M. (2004). Learning with computer games. In J. Goldstein, D. Buckingham & G. Brougere (Utg.), *Toys, games and media* (pp. 157–176). London: Erlbaum.
- Mauritzson, U., & Säljö, R. (2003). Ja vill va Simba å du ä Nala – Barns kommunikation och koordination av perspektiv i lek. I I. Pramling-Samuelsson (Red.), *Förskolan-Barns första skola* (ss. 159–196). Lund: Studentlitteratur, 2003.
- Mäkitalo, Å. (2002). *Categorizing work: Knowing, arguing, and social dilemmas in vocational guidance*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Mäkitalo, Å. (2003). Accounting practices as situated knowing: Dilemmas and dynamics in institutional categorization. *Discourse Studies*, 5(4), 495–516.
- Mäkitalo, Å. (2005). The record as a formative tool. A study of immanent pedagogy in institutional conversations. *Qualitative Social Work*, 4(4).
- Mäkitalo, Å. (i tryck). Effort on display: Unemployment and the interactional management of moral accountability. *Symbolic Interaction*.
- Mäkitalo, Å., Jakobsson, A., & Säljö, R. (2006). Learning to reason in the context of socioscientific problems: exploring the demands on students in 'new' classroom activities. In K. Kumpulainen & M. Cesar (Eds.), Title unknown. London: Sense Publishers. /i tryck/
- Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2002). Talk in context and context in talk. The use and meaning of members' categories in institutional discourse. *Text*, 22(1), 57–82, 2002.
- Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2002). Invisible people. Institutional reasoning and reflexivity in the production of services and 'social facts' in public employment agencies. *Mind, Culture, and Activity Journal*, 9(3), 160–178.
- Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2004). Kategorier i tänkande och samtal: att studera kognition och kommunikation i sociala praktiker. I C-M Allwood (Red), *Perspektiv på kvalitativ metod* (ss. 129–154). Lund: Studentlitteratur, 2004.
- Mäkitalo, Å., & Säljö, R. Mécanismes socio-cognitifs et communication. Les catégories techniques dans le discours (Co-auteur Å. Mäkitalo). *Hermès: Critique de la raison numérique*. 39, 116–123, 2004.

- Nilsen, M., & Säljö, R. (2006). Transforming technology into a tool: mediation and appropriation in the context of using a web-based educational context (co-author M. Nilsen). In R. Säljö (Ed.), *Information and communication technologies and the transformation of learning practices*. /in preparation/
- Riesbeck, E., Wyndhamn, J., & Säljö, R. (2001). Samtal, samarbete och samsyn: En studie av koordination av perspektiv i klassrumskommunikation. I O. Dysthe (Red.), *Dialog, samspel och laering* (ss.219–240). Oslo: Abstrakt forlag
- Svensson, S., Kjellgren, K., Ahlner, J., & Säljö, R. (2000). Reasons for adherence with antihypertensive medication. *International Journal of Cardiology*, 76, 157–163, 2000.
- Säljö, R. (2000). *Lärande i praktiken. Ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma. (Översatt till danska, estniska, finska och norska).
- Säljö, R. (2002) My brain's running slow today – The preference for "things ontologies" in research and everyday discourse on human thinking. *Studies in Philosophy and Education*, 21, 389–405, 2002.
- Säljö, R. (2004). Learning in the complex society: The discursive nature of knowing. I A-N. Perret-Clermont, C. Pontecorvo, L. B. Resnick, T. Zittoun & B. Burge (Eds.), *Joining society. Social interaction and learning in adolescence and youth* (pp. 177–191). Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Säljö, R. (2005). *Lärande och kulturella redskap: Om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag, 2005.
- Säljö, R. (2006). Unterricht, Konstruktivismus und die Erbe Jean Piagets: Reflektionen über "Psychologische Didaktik" von Hans Aebli. Beiträge zur Lehrerbildung. /in press/
- Säljö, R., Eklund, A-C., & Mäkitalo, Å. (2006). Reasoning with mental tools and physical artefacts in everyday problem-solving. In L. Verschaffel, M. Boekaerts, F. Dochy, & S. Vosniadou (Eds.), title unknown. Oxford, England: Pergamon. /in press/
- Säljö, R., & Linderöth, J. (2002). *Utm@ningar och e-frestelser. IT och skolans lärkultur*. Stockholm: Prisma.
- Säljö, R., Schoultz, J., & Wyndhamn, J. (2001). Conceptual knowledge in talk and text. What does it take to understand a science question? *Instructional Science*, 29, 213–236, 2001.

LAW – LEARNING & LANGUAGE AT WORK (LÄRANDE OCH ARBETETS SPRÅK)

LAW är en forskningsmiljö och arbetsgemenskap för projekt som fokuserar kommunikation och språkbruk i verksamheter utifrån en sociokulturell och dialogisk idétradition. Speciellt analyseras hur verksamheter koordineras och hur kunnandet lokalt produceras, upprätthålls och utvecklas genom olika aktiviteter. LAW är en del av forskningsgruppen SKS och ingår också som en del av det Linnéstöd som Vetenskapsrådet beviljat för forskningsprogrammet Learning, Interaction and Mediated Communication in Contemporary Society vid IPD.

Vi studerar verksamheter som eftersträvar eller måste hantera förändringar av olika slag. Införandet och användningen av ny teknik, nya artefakter och arbetsprocedurer utgör här viktiga komponenter. Ett gemensamt forskningsintresse är hur vardagsaktiviteter och kunnande transformeras och hur aktörerna förhandlar och reformulerar uppgifter, ansvar och relationer.

Vi intresserar oss även för arrangerade lärmiljöer; hur studenter förbereds för yrkeslivets specifika språkbruk och artefakter i universitetsmiljö men också nya pedagogiska arrangemang som skapas inom olika branscher för att utveckla yrkeskunnandet.

LAW, som startades 2004 av Åsa Mäkitalo, består av seniora forskare som deltar i egenskap av projektledare/handledare och doktorander som arbetar i pågående projekt. Seminariet utökas emellanåt med studenter som skriver uppsats inom relevanta teman på C- eller D-nivå.

Pågående forskningsprojekt

1. New web based educational environments as contexts for interaction and learning for professionals. (–2007). Finansierat av LearnIT i samarbete med KK-stiftelsen. Projektansvarig: Roger Säljö. Handledare: Åsa Mäkitalo. Doktorand: Mona Nilsen, mona.nilsen@ped.gu.se.
2. Arbetsintegrerat lärande och arbetslivets förändring (–2006). Finansierat av Högskolan Väst (2002–2005 av KK-stiftelsen). Projektansvarig: Lars Svensson. Handledare: Roger Säljö, Hans Rystedt. Doktorand: Thomas Winman, thomas.winman@hv.se.
3. Lärande i och för teknikintensiva miljöer. Om arbetslivets förändring och utbildningssystemets kunskapstraditioner (–2008) Finansierat av Vetenskapsrådet. Projektansvarig och handledare: Åsa Mäkitalo. Doktorand: Ann-Charlotte Eklund, ann-charlotte eklund@ped.gu.se.
4. Att lära sig tänka och argumentera: akademiska diskurser som kognitiv och kommunikativ socialisation (–2008). Forskarassistenttjänst som finansieras av Vetenskapsrådet. Projektansvarig: Åsa Mäkitalo, asa.makitalo@ped.gu.se.

- Reasoning and knowing: discourse and cognition in technology intense settings. Avhandlingsprojekt finansierat av Chalmers. Handledare: Åsa Mäkitalo. Doktorand: Ann-Marie Ericsson, ann-marie.ericsson@chalmers.se.

Samverkan med andra forskningsmiljöer

InterMedia vid Oslo Universitet

I två projekt (2 och 3 ovan) samverkar vi med Professor Sten Ludvigsen och forskningsmiljön vid InterMedia i Oslo.

Nordiska språk vid Stockholms Universitet

Åsa Mäkitalo deltar i det VR-finansierade projektet ”Medierande redskap i vetenskapliga texter: hur kunskap byggs och förmedlas inom olika akademiska discipliner” som leds av Professor Hans Strand vid Nordiska språk, SU. Vid Nordiska språk finns även projektet ”Text och arbete i den nya ekonomin” med vilka vi planerar ett antal gemensamma seminarier. Fil Dr Anna-Malin Karlsson är projektledare och doktorand Stina Hållsten.

Nationellt forskarnätverk

Vi är med i det av Vetenskapsrådet finansierade ”Nätverket för forskning om lärande och interaktion” som startar 2006 och som träffas tre gånger årligen. Ledare för nätverket är Professor Per-Olof Wickman, Lärarhögskolan i Stockholm. Ann-Charlotte Eklund arbetar med samordning och administration av nätverket.

Publikationer och konferensbidrag

- Eklund, A-C. & Mäkitalo, Å. (2003). Keeping the System Up: Reasoning and Diagnosing in IT Support Practices. Paper presenterat på InterLearn Conference on Multidisciplinary Approaches to Learning, Helsingfors.
- Eklund, A-C. & Mäkitalo, Å. (2004). ”-på söndag har vi meintenans på ipass sex” om kunnande och lärande i it-supportfunktionen. I R. Säljö & E. Jernström (Eds.), *Lärande i arbetsliv och vardag* (pp. 134–149). Jönköping: Brainbooks.
- Eklund, A-C. & Mäkitalo, Å. (2005). Organizing change: accomplishing continuity and knowledgeability in an IT support team. Paper presenterat på ISCAR Congress (International Society for Cultural and Activity Research), Sevilla.
- Mäkitalo, Å. & Eklund, A-C. (2004). Achieving continuity in IT-support practices: Some analytical suggestions for studying knowing-in-action in complex work environments. Paper presenterat på 3rd Nordic Conference on Cultural and Activity Research (ISCAR), Köpenhamn.
- Mäkitalo, Å. & Carlsson, C. (2004). Graverande kunskap: Teknik- och kunskapsbildning inom gravyrkonsten. In R. Säljö & E. Jernström (Eds.), *Lärande i arbetsliv och vardag* (pp. 72–92). Jönköping: Brainbooks.
- Nilsen, M. (2003). Learning strategy - reasoning and arguing in a workplace setting. Paperpresentation på JURE, Istanbul, Turkey.

- Nilsen, M. (2005). "Den slängde ut mig". Om appropriering i en webbaserad lärmiljö. I O. Jobring & U. Carléns (red.), *Att förstå lärgemenskaper och mötesplatser på nätet*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsen, M. & Mäkitalo, Å. (2003). Learning strategy: management ideology and the voice of production. Paper presented at InterLearn Conference on Multidisciplinary Approaches to Learning, Helsingfors.
- Nilsen, M. & Mäkitalo, Å. (2004). Att överbrygga "vi" och "dom". Om konsten att ta andras perspektiv i samtal om organisationsförändring. I R. Säljö & E. Jernström (Eds.), *Lärande i arbetsliv och vardag* (pp. 118–133). Jönköping: Brainbooks.
- Nilsen, M., & Mäkitalo, Å. (submitted). Transforming talk at work: Analyzing organizational change as a local discursive activity.
- Nilsen, M. & Mäkitalo, Å. (2005). New interactional requirements: Learning to co-ordinate synchronous text-based discourse. Paperpresentation på CSCLE SIG Workshop: Analysis of interaction and learning, Göteborg, Sweden.
- Rystedt, H., & Winman, T. (2004). Lärande, teknologier och vårdarbetets förändring: nya frågor ger nya svar om arbetsintegrerat lärande. I J. Theliander, K. Grundén, B. Mårdén & P-O. Thång (Eds.) *Arbetsintegrerat lärande* (s. 265–284). Lund: Studentlitteratur.
- Winman, T., Rystedt, H., & Sätterlund Larsson, U. (2004). Learning and technological change: The Electronic patient record in the constitution of everyday care. Paper presenterat på 3rd Conference on Cultural and Activity Research. Köpenhamn.
- Winman, T., & Rystedt, H. (2004). Electronic patient records, collective knowing and division of labour in a hospital ward. Paper presenterat på the Conference on Professional Learning in a Changing Society. Oslo.
- Winman, T., Rystedt, H., & Säljö, R. (2005). The use of electronic patient records in coordinating health care work. Paper presenterat på ISCAR Conference. Sevilla.

FORSKNING OM KÖN, GENUS OCH JÄMSTÄLLDHET VID INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH DIDAKTIK, GÖTEBORGS UNIVERSITET

Kontaktpersoner:

Eva Gannerud och Inga Wernersson

Köns-/genusperspektiv i pedagogik

Sedan 70-talets mitt har pedagogisk/utbildningsvetenskaplig forskning med ett uttalat köns-/genusperspektiv bedrivits vid Institutionen för pedagogik och nu vid IPD. 1995 inrättades Kollegiet för genusperspektiv i pedagogik.⁷ Kollegiet utgör en mötesplats för personer inom och utom institutionen med intresse för köns-/genusperspektiv inom utbildningsområdet. Kollegiet är ett forum där forskningsfrågor kan diskuteras och vidareutvecklas, är kärnan i en intern forskningsmiljö och fungerar som ett nätverk för kontakt med omvärlden.

Kollegiet deklarerade när det startades 1995 sitt syfte som:

- att söka och utveckla kunskaper och insikter om de samhälleliga könsstrukturernas och den individuella könstillhörighetens betydelse inom de områden som utgör pedagogikens forskningsfält (innebärande bl.a. utveckling, inlärning, utbildning och socialisation ur individ-, struktur- och processperspektiv). En viktig utgångspunkt för kollegiets verksamhet skall vara bredd i perspektiv, idéer och teorier. Allt inom vårt intresseområde kan prövas och kritiseras.
- att främja könsperspektiv i institutionens undervisning på alla nivåer. Ett led i denna strävan är kollegiets egen seminarieverksamhet som skall stå öppen för intresserade på alla nivåer i deras utbildning. Diskussion och behandling av egna arbeten, på alla nivåer, skall också vara ett återkommande inslag.
- att också vår egen arbetsplats, m a o institutionens undervisning och forskning, samt institutionen som arbetsplats, skall göras till föremål för tillämpning av den kunskap som det är vårt första mål att utveckla.

Kollegiets verksamhet har sedan starten omfattat minst ett seminarium per månad. Seminarierna har haft som målsättning att spegla forskningsfronten inom området och en rad forskare från pedagogik och närliggande ämnen, främst från Sverige men även internationella, har medverkat som gästföreläsare. För närvarande finns ett 70-tal medlemmar som mer eller mindre aktivt deltar i verksamheten. Kollegiet arbetar tvärvetenskapligt och utåtriktat.

Forskningsmiljön

Forskning med köns-/genusperspektiv använder vetenskapliga verktyg för att fördjupa insikterna om betydelsen av sociala genusordningar på symbolisk, strukturell och individuell nivå. Stor teoretisk och metodologisk öppenhet och bredd har eftersträvats

⁷ Kollegiet har nyligen bytt namn från "Kollegiet för könsperspektiv i pedagogik".

i kollegiet, vilket inneburit att miljön gett stöd åt forskare med olika teoretiska förankringar.

Ett antal forskare med köns-/genusinriktning har fullföljt doktorandstudier vid institutionen och vidareutvecklat olika teoretiska och metodologiska inriktningar, och ett dussintal avhandlingar med köns-/genusperspektiv som centralt inslag har lagts fram. Därmed är institutionen bland de mest produktiva i Sverige på detta område. För närvarande arbetar sju av institutionens doktorander med avhandlingar med köns-/genusperspektiv. Ytterligare minst tre doktorander vid andra institutioner har koppling till kollegiet. Här ges en översikt av forskning som bedrivits av medlemmar i kollegiet.

Inga Wernersson studerade hur interaktionsmönster i klassrummet och elevernas föreställningar och förhållningssätt till kön och könsroller formar villkoren för flickor och pojkar i skolan (Wernersson, 1977). Denna forskning om könstillhörighetens konsekvenser för individen i skola och utbildning mot bakgrund av det strukturella köns-/genussystemet, har följts upp i olika forskningsprojekt och kunskapsöversikter (t.ex. i Wernersson, 1980, 1983, 1989, 1992, 1998).

Solveig Häggglund, nu professor vid Karlstads universitet, behandlade i sin avhandling (1986) könstypifierande socialisation av små barn i daghem och hem. Hon har därefter inriktat sin forskning på barns sociabilitet i olika institutionaliserade sammanhang (t.ex. Häggglund, 1994, 1996, 2000) med könsperspektiv som en central aspekt av socialt liv. För forskningsmiljön finns möjligheter till samarbete mellan institutionerna i Göteborg och Karlstad. Bland annat har man haft gemensamt ansvar för en kartläggning av *Kränkande behandling och därtill kopplat kunskapsbehov* (Skolverket, 2003) där könsperspektivet varit framträdande tillsammans med klass- och etnicitetsperspektiv. En kartläggning av kränkningar i skolan genomfördes av två doktorander, Christina Osbeck och Ann-Sofie Holm (Osbeck, Holm och Wernersson, 2003).

Elisabet Öhrn, nu professor vid Högskolan i Borås, studerade i sin avhandling (1991) könsmönster i interaktionen i högstadielklassrummet. Hon har därefter efter lyft fram makt- och motståndrelationer som centrala för förståelsen av social reproduktion. (t.ex. Öhrn, 1990, 1993, 1998) Öhrn har också studerat skolans demokratiföstran och utveckling av femininiteter och maskuliniteter i skolan (2000, 2001). I projektet *Ungdomar som politiska aktörer* (HSFR 2001–2003) undersöks olika ungdomsgruppers resurser och strategier för påverkan i skola och omgivande samhälle. I ett pågående projekt (finansierat av UVK) fortsätter samarbetet mellan forskningsmiljön vid GU och Elisabet Öhrn.

Inger Berggren disputerade 2001 på avhandlingen *Identitet, kön och klass*. Hur arbetar flickor formar sin identitet, där hon utifrån ett omfattande intervjumaterial visar hur flickor med en bakgrund i arbetarklassen skapar sin identitet i samspel med skola, familj, väninnor och pojkvänner. Inger Berggren arbetar som chef för en ungdoms-

mottagning i Göteborg och kan därmed vara en viktig länk till ett annat verksamhetsområde.

En annan forskningsgren inom miljön behandlar läraryrket och lärares arbete ur genusperspektiv. Eva Gannerud har i sitt avhandlingsarbete (Gannerud, 1999) studerat klasslärares arbete och beskriver genusordningens konsekvenser både för den enskilde läraren och för synen på lärare och lärares arbete på en rad områden. Genus framstår som viktigt för hur olika aspekter av lärares yrkeskompetens uppfattas och ges utrymme. I ett efterföljande projekt (finansierat av HSFR) utvecklades detta tema (Gannerud, 2003).

Kollegiet strävar att sammanföra olika teoretiska och metodologiska inriktningar. Monica Roséns avhandling representerar ytterligare en inriktning (Rosén, 1998). Hon har kombinerat köns-/genusteoretiska perspektiv med en kvantitativ metodinriktning, något som ofta framställs som oförenligt. Rosén har analyserat könsskillnader i prestationer på olika former av test i storskaliga studier och tolkat resultaten med feministisk teoribildning som grund. Rosén har efter disputationen huvudsakligen sysslat med storskaliga studier, bl.a. komparativa studier av läsfärdighet i olika länder.

Ann-Katrin Jakobsson har i sitt avhandlingsarbete studerat könsskillnader i gymnasieelevers motivation och lärandestrategier (Jakobsson, 2000). Även hon har velat förena olika forskningstraditioner – ”klassisk” motivationsforskning med feministisk teoribildning. I arbetet används en kombination av kvantitativa analyser av ett större material och en fallstudie av en gymnasieklass. Jakobsson har under en lång följd av år varit verksam i lärarutbildningen och fyller där en viktig funktion genom sitt engagemang för att köns-, genus- och jämställdhetsperspektiv skall ha sin givna plats i grundutbildning för lärare.

Eva-Carin Lindgren (Lindgren 1998, 1999, 2000) är idrottspedagog och i sitt avhandlingsarbete (2002), presenterar hon flera studier av unga flickors idrottsutövning – vad den betyder för dem, varför de slutar med idrott, varför de fortsätter och vad som kan få fysiskt inaktiva unga kvinnor att börja motionera/idrotta. Eva-Karin Lindgren är verksam vid Högskolan i Halmstad.

Även Barbro Carli har arbetat med idrottsämnet, ur ett historiskt och feministiskt perspektiv. I sin avhandling (2003) har hon beskrivit den kvinnliga gymnastiken och dess pionjärer under mer än ett sekel, och vad som har hänt med idrottsämnets innehåll under senare tid, då samundervisning med kvinnliga och manliga elever blivit allt vanligare. Barbro Carli är numera pensionerad från sin tjänst på Idrottshögskolan i Örebro.

Lena Dahl har en bakgrund som barnmorska, och hennes avhandling behandlar utvecklingen av amningskompetens som en lärandeprocess (Dahl, 2004). Hon har in-

tervjuat förstföderskor med karriäryrken och beskrivit villkoren för amningspraktiken ur ett pedagogiskt och feministiskt perspektiv. Lena Dahl är nu knuten till Linköpings universitet.

Petra Angervall disputerade 2005 på avhandlingen ”Jämställdhetsarbetets pedagogik”. Hon beskriver och analyserar hur jämställdhetsarbete bedrivs inom ett universitet och inom ett större företag. I detta arbete visas hur jämställdhetsarbetet villkoras av det specifika sammanhanget och de koncept som präglar de olika miljöerna.

Doktoranderna

Ett antal doktorander som i sina avhandlingsprojekt har köns-/genusperspektiv som en betydelsefull utgångspunkt hör också till miljön. Samtliga har som huvud- eller bihandledare en eller flera forskare som är eller har varit verksamma vid IPD inom det aktuella området.

* *Ingela Andreasson* har specialpedagogisk inriktning och anlägger köns-/genusperspektiv i analyser av utformningen av åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Inga Wernersson är biträdande handledare.

* *Caroline Berggren* har en intresseinriktning mot bl.a. könstillhörighetens och könsordningens betydelse för utbildningsval. Elisabet Öhrn är biträdande handledare. Avhandlingen ”Entering higher education – gender and class perspectives” kommer att läggas fram under vt 2006.

* *Karin Grabn* har inriktning på idrottsvetenskap och arbetar med en avhandling där hon granskar texter avsedda för utbildning av idrottsledare ur ett feministiskt perspektiv. Hon har Inga Wernersson som biträdande handledare.

* *Anette Hellman* planerar att skriva en avhandling om maskulinitetskonstruktion i förskolemiljöer inom ett projekt förlagt till Karlstads universitet samtidigt som hon är kvar inom forskarutbildningen i Göteborg med Eva Gannerud som handledare.

* *Maria Hjalmarsson* är doktorand i projektet Förändrade köns-/genusordningar i skola och utbildning. Policy, perspektiv och praktik (GPPP), och arbetar med en delstudie med genusperspektiv på lärare och lärarprofessionalitet med Eva Gannerud som handledare.

* *Ann-Sofie Holm* är anställd i samma projekt (GPPP). Hennes avhandling kommer att behandla femininitets- och maskulinitetskonstruktion bland ungdomar i nionde skolåret. Ann-Sofie är anställd på Högsolan i Borås och har Elisabet Öhrn som huvudhandledare.

* *Christina Osbeck* är doktorand i religionsdidaktik vid Karlstads universitet och fokuserar i sitt avhandlingsarbete på frågor om livsförståelse. Hon använder material från den kartläggning om kränkningar, som nämnts ovan. Hon har biträdande handledare (Inga Wernersson) vid IPD och är aktiv inom kollegiet.

* *Monika Petersson* är doktorand på Institutionen för hushållsvetenskap, och arbetar med en avhandling om hem- och konsumentkunskapsämnet. Monika är ytterligare

ett exempel på att miljön sträcker sig utanför institutionen Hon har sin huvudhandledare (Inga Wernersson) vid IPD.

Pågående forskningsprojekt med köns-/genusperspektiv

Förutom ovan nämnda avhandlingsarbeten bedrivs för närvarande ett antal forskningsprojekt av ovan nämnda forskare. "Förändrade köns-/genusordningar i skola och utbildning - policy, perspektiv och praktik" är ett fyraårigt projekt med Inga Wernersson som projektledare. Projektet finansieras av Vetenskapsrådets Utbildningsvetenskapliga kommitté. I projektet ingår också Eva Gannerud och Elisabet Öhrn. Dessutom medverkar Ingegerd Tallberg-Broman (professor vid Malmö högskola) och Gaby Weiner (professor vid Umeå universitet). I projektet finns också fyra doktorander varav två hör till forskarutbildningen i pedagogik i Göteborg och en i vardera Malmö och Umeå.

Eva Gannerud ansvarar tillsammans med Karin Rönnerman för projektet "Genusperspektiv på lärande och omsorg i förskola och skola". Projektet är treårigt och finansieras av Riksbankens Jubileumsfond. Dessutom ingår hon i projektet "Lärares organisering och planering av sitt arbete" tillsammans med forskare från Högskolan i Kristianstad och Umeå universitet. Detta projekt är finansierat av Vetenskapsrådet.

Grund- och forskarutbildning

Ur forskningsmiljön har inslag i såväl grund- som forskarutbildningen utvecklats. En fristående 5-poängskurs, "Könsperspektiv på utbildning och undervisning", har getts vid institutionen under ca tio år och rönt ett stabilt intresse. Nuvarande kursledare är Eva Gannerud. På samtliga nivåer inom grundutbildningen i pedagogik finns köns-/genusteoretiska inslag och varje termin finns ett antal studenter på olika nivåer som skriver sina uppsatsarbeten med detta perspektiv.

Inom forskarutbildningen ges återkommande kurser, den första vårterminen 1981 och den senaste vårterminen 2006, där köns-/genusperspektivet är centralt. Även dessa kurser är eftersökta. Läsåret 1999/2000 genomfördes en forskarutbildningskurs tillsammans med institutionen för genusvetenskap och med deltagare från flera fakulteter vid GU.

Sammanfattningsvis

... kan sägas att den forskning med köns-/genusperspektiv som bedrivits och bedrivs på IPD har bredd såväl teoretiskt och metodiskt som med avseende på vilka fenomen som studeras. Forskargruppen består av personer som under lång tid befunnit sig i varandras närhet och fått näring ur gruppen, men som samtidigt var och en utvecklat sina egna intresseområden och sina egna metodiska anslag. Vi har funnit detta sätt att arbeta fruktbart och givande. Karaktäristiskt för forskningsmiljön är också ett förgrenat nätverk till andra lärosäten både genom tidigare medlemmar och nya samarbets-

partners. Som framgått ovan pågår för närvarande flera forskningsprojekt kopplade till forskningsmiljön som omfattar både avhandlingsarbeten och projekt med seniora forskare. För att bevara och vidareutveckla miljön pågår kontinuerligt arbete med att utveckla nya forskningsidéer till konkurrenskraftiga ansökningar.

Referenser

(och ett urval av tidigare och nuvarande kollegiemedlemmars publikationer):

- Angervall, Petra. (1998). *Mentorprogram för kvinnliga doktorander på Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten 1996/97*. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik.
- Angervall, Petra. (2005). *Jämställdhetsarbetets pedagogik. Dilemman och paradoxer i arbetet med jämställdhet på ett företag och ett universitet*. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Caroline Berggren. (1998). *Gymnasieelevers hälsovanor*. Idrottspedagogiska rapporter 53. Institutionen för pedagogik. Göteborgs Universitet, 1998.
- Berggren, Inger. (2001). *Identitet, kön och klass. Hur arbetarflickor formar sin identitet*. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Carli, Barbro. (1994). Vad gör idrotten med flickorna? Några tankar om idrott och hälsa, kropp och självkänsla i ett köns(gender) perspektiv. *Aktuell beteendevetenskaplig idrottsforskning. SVEBIS Årsbok, 1994*, 149–164.
- Carli, Barbro. (2003). *The Making and Breaking of a Female Culture: The History of Swedish Physical Education "in a Different Voice"*. Gothenburg Studies in Educational Sciences. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Dahl, Lena. (2004). *Amningspraktikens villkor: En intervjustudie av en grupp kvinnors föreställningar om förväntningar på och erfarenheter av amning*. Gothenburg Studies in Educational Sciences. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Gannerud, Eva. (1999). *Genusperspektiv på lärargärning. Om kvinnliga klasslärares liv och arbete*. Gothenburg Studies in Educational Sciences. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Gannerud, Eva. (2003). *Lärararbetets relationella praktiker. Ett genusperspektiv på lärares arbete*. Rapport nr 2003:4 Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.
- Gannerud, Eva och Rönnerman, Karin. (2006, in press). *Innehåll och innebörd i pedagogiskt arbete – i text och praktik*.
- Hägglund, Solveig. (1986). *Sex-typing and development in an ecological perspective*. Gothenburg Studies in Educational Sciences. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Hägglund, S. (1994). Educational settings and gender. Some aspects of developmental conditions in preschool settings, related to gender differences in prosocial competence. In F. Laevers (ed.). *Defining and Assessing Quality in Early Childhood Education*. Leuven: Leuven University Press, 123–138.
- Hägglund, S. (1996). Developing concepts of peace and war: Aspects of gender and culture. *The Peabody Journal of Education*, (71) 3, pp 29–41.

- Hägglund, S. (2000). Social responsibility in the class-room: The presence of social representations in communication and interaction. I Chaib, M. & Orfali, B. (eds) *Social representations and communicative processes*. Jönköping University Press.
- Jakobsson, Ann-Katrin. (2000). *Motivation och inlärnin g ur genusperspektiv. En studie av gymnasieelever på teoretiska linjer/program*. Gothenburg Studies in Educational Sciences. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Lindgren, EC & Fridlund, B. (1998). Unga kvinnor platsar inte inom föreningsidrotten. *Svensk idrottsforskning*, 1998:2.
- Lindgren, EC & Fridlund, B. (1999). Factors of exercise adherence influencing non-physically active young women. *Women in Sport & Physical Activity Journal*, 1999(8):2;17–44.
- Lindgren, EC, Tebelius, U & Fridlund, B. (2000). The impact of sport on young women's attitude to physical activity in adult life. *Women in Sport & Physical Activity Journal*, 2000(9):1,65–86.
- Lindgren, EC & Fridlund, B. (2000). Självstärkande idrottsledarkurser får tjejer att ta för sig inom idrotten. *Svensk idrottsforskning*, 2000:1; 37–41.
- Lindgren, EC & Fridlund, B. Empowering sportsgirls through a self-strengthening programme: A Qualitative analysis. (submitted: *European Physical Education Review*).
- Lindgren, Eva-Carin. (2002). *Empowering Young Female Athletes – A Possible Challenge to the Male Hegemony in Sports*. Gothenburg Studies in Educational Sciences. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Osbeck, Christina, Holm, Ann-Sofie och Wernersson, Inga (2003): *Kränkningar i skolan. Förekomst, former och sammanhang*. Värdegrunden 5, Göteborgs universitet.
- Rosén, Monica & Wernersson, Inga. (1996). Kunskapsmönster och kön. Om nödvändigheten av kvantitativ feministisk forskning i pedagogik. I *Pedagogisk forskning, vol 1, no 1*, pp 8–24.
- Rosén, Monica.(1998). *Gender Differences in Patterns of Knowledge*. *Gothenburg Studies in Educational Sciences*. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Rönnerman, Karin (1990): Lärarinnor utvecklar sin praktik. Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.
- Wernersson, Inga. (1977). *Könsdifferentieringen i grundskolan*. Gothenburg Studies in Educational Sciences nr 22. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Wernersson, Inga. (1980). *Klasskillnader i konsekvenserna av könstillhörighet*. Rapport från pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet.
- Wernersson, Inga (1989). Gender Equality - Ideology and Reality. I Ball, S & Larsson, S (eds.): *The Struggle for Democratic Education: Equality and Participation in Sweden*. Falmer Press.
- Wernersson, Inga. (1989). *Olika kön, samma skola? En kunskapsöversikt om hur elevernas könstillhörighet påverkar deras skolsituation*. F89:1 Vad säger forskningen? Skolöverstyrelsen.
- Könsdifferentiering och socialisation i grundskolan. I Åberg, R (red): *Social bakgrund, utbildning, livschanser*. Carlssons, Stockholm.

- Wernersson, Inga och Ve, Hildur (1997): Research on gender and Education in the Nordic Countries. *Scandinavian Journal of Educational Research*, vol 41, nr 3–4 s295–320.
- Wernersson, Inga. (2004). Jämställdhet och rättvisa – om betydelsen av könstillhörighet. I *Om stora barn och små. Barnkonventionen i skola och samhällsliv*. Årsbok för Föreningen Lärare i Religionskunskap (FLR).
- Öhrn, E. (1990). *Könsmönster i klassrumsinteraktion*. Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.
- Öhrn, E. (1993). Gender, influence and resistance in school. *British Journal of Sociology of Education*, 14, 147–158.
- Öhrn, E. (1998). Gender and power in school: On girls' open resistance. *Social Psychology of Education*, 1, 341–357.
- Öhrn, E. (2000). Elevers inflytande i skolan. Om kön, klass och förändring. I U. Tebelius & S. Claesson (Red), *Skolan i centrum*. Lund: Studentlitteratur.
- Öhrn, E. (2001). The marginalisation of democratic values: a gendered practice of schooling? Accepterad för publicering i *International Journal of Inclusive Education*.

FORSKNINGSGRUPPEN FÖR STUDIER AV PEDAGOGIK OCH POLITIK

Inom forskningsgruppen Pedagogik och Politik (POP) studerar vi politiska aspekter av pedagogiska fenomen. Vår forskning knyter an till traditioner inom pedagogisk forskning som läroplansteori, komparativ pedagogik och analyser av pedagogiska processer och pedagogiska system. Sådana traditioner utvecklas fortlöpande och POP-gruppen vill, med sitt speciella fokus, bidra till förnyelse och breddning inom området.

Vi arbetar med frågor om hur pedagogiska system skapas och omvandlas och innebär av detta för samhället och dess invånare. Vi försöker förstå styrning och kontroll av pedagogiska processer och vad detta får för innebörder för människor och institutioner. Inom POP intresserar vi oss också för vad vi kallar pedagogiska teknologier; dvs. metoder, modeller eller andra redskap för att hantera lärande i och utanför skolans och utbildningens värld. Genom att rikta vårt intresse mot dessa, och de föreställningar och idéer som omger och finns inbyggda i dem, möjliggör vi studier av hur kunskaps- och lärandeprocesser överförs, sprids och reproduceras med politiska verkningar och funktioner.

Liksom andra sociala och kulturella företeelser kan pedagogiska fenomen sägas vara ”politiska”. De är politiska genom att inte vara neutrala och de är politiska i betydelsen av att *göra skillnad*; mellan innebörder, tillstånd, situationer och förhållanden. Utbildning, liksom exempelvis lärande och kunskap, både syftar till och skapar skillnader. Utbildningssituationer erbjuder människor olika möjligheter till kunskap och lärande. De påbjuder oss att leva och förstå världen på olika sätt. Detta sker sällan på ett genomsnittligt sätt och är alltid i någon mening sammanhangs- och situationsrelaterat. Från denna infallsvinkel, med alla dess ”hur” och ”vad”, studerar vi inom POP pedagogikens generativa och konstitutiva verkningar och medel inom kultur och samhälle.

Vi har också ett bredare syfte, nämligen att bidra till ökad förståelse av hur och på vilka grunder pedagogiska verksamheter, lärande och kunskapsbildning är viktiga för upprätthållandet av asymmetriska och hierarkiserade skillnader – mellan människor och mellan människan och hennes värld. Vår utgångspunkt är att sociala och kulturella hierarkier är resultat av aktiva processer av särskillnader som görs och genereras under bestämda omständigheter och med bestämda teknologier. Vårt intresse är att analysera hur och med vilka konsekvenser som detta sker – exempelvis i utformningen av utbildningssystem, i klassrumsinteraktion eller i det livslånga lärandet. Sammantaget är vår ambition att utveckla ett kunnande rörande politiska aspekter av pedagogiska fenomen – och då särskilt ett sätt att utveckla analyser av generativa skillnadsskapande processer. Vi vill också, om möjligt, peka ut och medverka till att alternativa vägar för handling och förståelse skapas.

Problemområde och forskningsuppgifter

Forskningsgruppen Pedagogik och Politik arbetar inom ett brett problemområde. Det kan röra sig om utbildningspolitik i mer gängse mening, men det kan också röra sig om metoder för kontroll och styrning av lärande och kunskapsprocesser i klassrumssituationer eller i andra sammanhang. Det kan också röra sig om studier som riktar sitt intresse mot hur klass, genus och etniska särskillnader kan sätta en politik i spel (av samförstånd, konflikt etc.) i en pedagogisk verksamhet eller situation.

Vi intresserar oss med andra ord för hela spektret av utbildningsområdet och vi är också intresserade av sådana kunskaps- och lärandeprocesser som sker utanför den formella utbildningens värld, t.ex. i arbetslivet. Av särskilt intresse är emellertid den omgestaltning som nu äger rum inom välfärdssamhällets institutioner och som har att göra med hur dessa institutioner styrs och regleras. Detta benämns ofta som omstrukturering i betydelsen ”avreglering”, ”marknadsutsättning”, ”valfrihet”, ”privatisering” och det finns idag en mängd sätt på vilka dessa styr- och regleringsformer kommit att sättas i samband med strukturella samhällsförändringar som kan gå under namn som kunskapsamhälle, nätverksamhälle, risksamhälle eller liknande. Till POPs omedelbara problemområde hör att studera hur pedagogiska system, processer eller verktyg kan ses som aktivt verkande i sammanhang som dessa. Här finns inte en väg att gå utan många. Vi ger här några exempel:

Exempel på forskningsområden:

Utbildningspolitik och ”det politiska”

Utbildningspolitik är ett, kan man tycka, mer självklart studieobjekt inom ett forskningsområde som intresserar sig för politiska aspekter av pedagogiska fenomen. Vi menar emellertid att det inte finns någon självklarhet i frågan och att utbildningspolitik av idag drivs fram på bitvis nya vägar. Vilka som är de utbildningspolitiska aktörerna är exempel på en fråga som blivit alltmer oklar eftersom det enda vi kan vara säkra på i globaliseringens era är att de ökat i antal. Genom decentralisering och avreglering berör utbildningspolitiken dessutom alltfler och görs inte heller alltid på avstånd utan på plats i utbildningssammanhangen. Dessa tendenser ter sig tämligen stabila vilket gör att utbildningspolitiska studier med all sannolikhet kommer att öka i betydelse. Det blir då viktigt att behålla en bredd i de frågor som behandlas.

Studier av utbildningspolitik kan exempelvis göras med fokus på fördelning av resurser eller reglering av aktiviteter inom utbildning. De kan göras med fokus på effekter av utbildningspolitiska reformer eller med fokus på social bakgrund, genus och etnicitet i utbildningssammanhangen. Studier kan emellertid också göras som undersökningar av själva utbildningspolitiken själv, som studier av ”det politiska” inom utbildningspolitiken. Vilka är de generativa och skillnadskapande mekanismerna och verktygen som får ”utbildningspolitiken” att verka, med vilken dynamik och med vilka konsekvenser?

Inom POP intresserar vi oss för att bredda infallsvinklarna i studiet av utbildningspolitiken och för att skapa ett större engagemang i de utbildningspolitiska frågorna, innanför och utanför akademien.

Det politiska och den pedagogiska verksamheten

Poängen med att betona att de pedagogiska verksamheterna är ”politiska” och med fördel kan studeras som sådana är att det möjliggör en bättre förståelse för hur hierarkier, maktasymmetrier och kategoriska särkillnader överlag formas och reproduceras i olika utbildningssammanhang. Utgångspunkten understödjer därmed implicit också en kritisk diskussion kring pedagogikens klassiska intresse för ”det goda” (lärandet, skolan, läraren m.m.).

Inom detta forskningsområde intresserar vi oss för de idag klassiska frågorna om pedagogiska verksamheters reproduktion av genus, social bakgrund, etnicitet, sexualitet etc. och vi har också ett uttalat intresse för att analysera de pedagogiska redskapens (modeller, läromedel etc.) roll och funktion i reproduktionen av sociala särkillnader. Studier av interaktion, mellan människor och mellan människor och verktyg, får här en vital betydelse och underlättar konkreta studier av hur asymmetrier görs och vidmakthålls i exempelvis klassrum eller i situationer av lärande, innanför eller utanför skolans väggar.

Komparativ pedagogik, globalisering och internationalisering

Internationella och historiska jämförelser är en grundval för att utveckla kunskap om pedagogiska system och processer. Att ägna sig åt komparativa studier i dagens internationaliserade och globaliserade värld är särskilt betydelsefullt av två skäl. Det ena – och det är det traditionella skälet – är att bidra till en ökad förståelse av andra länder och deras utbildningssystem och pedagogiska processer i vid mening. Det andra skälet är behovet att förstå hur de internationella jämförelserna som ett verktyg för att skapa skillnader. Exempel på detta är jämförelser i termer av kunskapsmätningar eller i jämförelser av pedagogiska processer. Sådana komparationer har stor betydelse för den nationella såväl som den internationella utbildningspolitiska agendan. Inom POP arbetar vi med komparativa studier i båda bemärkningarna – som studier av det politiska i olika kontexter och som studier i det politiska hos komparativa undersökningar.

Ungdomspolitik och utbildning

Ungdomar och deras val av utbildning och arbetsmarknad är en betydelsefull del av utbildningssystem av idag. Ofrånkomliga frågor blir då vad som formar deras val och vad dessa val betyder för framtiden. Vi har i olika undersökningar behandlat dessa frågor i relation till olika ungdomskulturer med anknytning till social struktur, genus och etnicitet. Man kan säga att ungdomar formar olika responser på och strategier relativt de omständigheter de lever under och att de därmed – genom exempelvis motstånd såväl som anpassning – formar skolan som institution liksom sina egna framtider.

Profession, pedagogik och politik

Relationen mellan det politiska och det pedagogiska är påtaglig inom det som ofta benämns som professionsstudier. Vilka är relationerna mellan profession och politik inom det pedagogiska fältet? Vad innebär exempelvis pågående förändringar av utbildningssystemet för lärarprofession och lärarutbildning? Och vad ställer detta i sin tur för krav på lärares expertis och professionalism? Ett annat – men besläktat – område är innebörden av det politiska i den professionella verksamheten och då framför allt i mötet mellan lärare och elever och deras anhöriga.

Livslångt lärande och högskolepolitik

Frågor om livslångt lärande och högskolans verksamhet har fått en alltmer framträdande roll inom utbildningspolitiken. Vi knyter dem till begrepp som kunskapssamhälle och epistemiska kulturer med deras anknytning till ”det politiska” inom högskolans verksamheter. Detta är ett forskningsområde som alldeles tydligt sätter fokus på de komplexa relationerna mellan politikerområden, kunskapsproduktion, utbildning och samhälllig förändring. Efter vad vi ser är detta särskilt viktigt för att förstå högskolans omstrukturering med dess innebörd för såväl utbildning som forskning.

Pågående forskningsprojekt

Professional Knowledge: Restructuring work and life between state and citizen in Europe

Ansvarig: Sverker Lindblad. Övriga medverkande: Dennis Beach, Rita Foss Lindblad, Ewa Pilhammar-Andersson, Gun-Britt Wärvik.

Ett fokus för våra studier är förändringar av pedagogiska system i termer av omstrukturering. Inom projektet ”Professional Knowledge: Restructuring work and life between state and citizens” försöker vi förstå och analysera omstruktureringens innebörd för professionell identitet och expertis. Vi arbetar komparativt i termer av yrkesområden (skola och vård), generationer (från nyutbildade till mer än 30 år i yrket) och länder (England, Finland, Grekland, Irland, Portugal, Spanien och Sverige). Undersökningarna bygger på kombinationer av etnografier, livsberättelser och enkätstudier.

Professionell kunskap inom skola och vård.

Ansvarig: Sverker Lindblad. Övriga medverkande: Gun-Britt Wärvik.

Förändrade incitament i svensk vuxenutbildning

Ansvarig: Rita Foss Lindblad. Övriga medverkande: Petra Angervall, Ingrid Henning Loeb, Monica Larsson, Karin Lumsden Wass, Caroline Runesdotter, Per-Olof Thång, Inga Wernersson, Gun-Britt Wärvik.

Projektet ”Förändrade incitament i svensk vuxenutbildning” har en i konventionell mening typisk politisk infattning eftersom fokus ligger på att studera decentralisering-

ens och omstruktureringens effekter och verkningar. Detta innebär bl.a. studier av lärarprofessionens förändring och marknadsanpassningens effekter och redskap, jämställdhetsarbete vid universitet, den svenska Kunskapslyftsatsningen och nuvarande förändringar inom folkbildningsområdet.

Utvärdering och skolans förändringsarbete: Fallet Göteborg.

Ansvarig: Rita Foss Lindblad. Övriga medverkande: Björn Rombach, Patrik Zapata Johansson, Malgorzata Andersson, Gunilla Granath, Rolf Lander.

I projektet ”Utvärdering som led i skolans förändringsarbete” studeras ett flertal separata utvärderingsredskap och utvärderingspraktiker, bl.a. betyg, utvecklingssamtal, balanserade styrkort, loggböcker och skolutvecklingsprojekt. Vad som i alla delstudierna granskas är hur de studerade redskapen och teknikerna verkar, m.a.o. dess politik.

Interaktion – Lärande – Undervisning

Ansvarig: Sverker Lindblad. Övriga medverkande: Michael Hansen, Johan Häggström, Helen Melander, Ylva Odenbring, Monica Reichenberg, Fritjof Sahlström, Elisabet Öhrn.

Den konstituerande betydelsen av skillnadsskapande – av urskiljningar och differentieringsprocesser – gör det rimligt att också undersöka pedagogiska processer i detta hänseende. Vi har gjort – och har tillgång till - undersökningar av klassrumsinteraktion som genomförts under en längre tid. Här har en omfattande databas av videoinspelningar av undervisning byggts upp i samarbete med andra forskargrupper sedan början av 1990-talet och utgör nu en plattform för projektet ”Interaktion – Lärande – Undervisning” som också är ett samarbete mellan forskare i Uppsala, Borås och Göteborg. Vi har också internationellt samarbete med forskare i 15 länder med fokus på klassrumsinteraktion ur elevernas perspektiv. På motsvarande sätt är vi intresserade av hur skillnader konstitueras och hierarkiseras i internationella jämförelser som PISA och TIMSS och som i sin tur knyts till frågor om internationalisering och globalisering.

Från neo-Fordism till post-Fordism i utbildning och arbetslivet: I vems intresse

Ansvarig: Dennis Beach. Övriga medverkande: Margareta Carlén och Kent Johansson.

Ett annat projekt inom gruppen heter ”Från neo-Fordism till post-Fordism i utbildning och arbetsliv: I vems intresse? Detta projekt avser att utveckla kunskap om hur idéer om en ny utbildning utvecklas i lokala kontexter genom att analysera förhållandena och erfarenheterna i ett antal noggrant utvalda utbildningar. Genom ett etnografiskt och livshistoriskt inriktat forskningsarbete har vi för avsikt att undersöka hur de planerade och påbörjade förändringarna slår igenom och vilka konsekvenser de får för de berörda parterna (facket, deltagarna, arbetsgivarna).

Ungdomarna, skolan och arbetslivet

Forskning om ungdomar, skolan och arbetslivet har varit i fokus för flera undersökningar. Ett aktuellt exempel är den longitudinella studien: *Varför? Det bara är så! Om gymnasieungdomars upplevelse av samhörighet och främlingskap med fokus på maskulinitet*. Fokus ligger här på de sociala mönster som bildas under gymnasieåren, i samklang med "skolans" intentioner eller som ett motstånd mot dessa, och på formandet av maskulina uttrycksformer. En annan databas utgör den longitudinella undersökningen av "Mikro-politiska strategier och ungdomars skolkarriärer" där skolan hantearas som en arena för ungdomars livsprojekt och deras olika sätt att hantera skolan som institution.

Vetenskap och praktiskt handlande som central utbildningsvetenskaplig problematik.

Ansvarig: Sverker Lindblad. Övriga medverkande: Thomas S. Popkewitz.

Avhandlingsarbeten:

Klas Andersson: Deliberation i skolan? Om skolans och framför allt vuxenutbildningens förhållande till socialisation och samhällsmedlemskap.

Annika Bergviken Rensfeldt: Retoriken kring flexibilitet i högre utbildning.

Anders Fredriksson: Om lärares roll som offentliga tjänstemän och deras betydelse för demokratins funktion.

Gunilla Granath: Loggböcker och utvecklingssamtal. Disciplineringsmetoder i skolan.

Michael Hansen: Klassrumsforskning. Jämförelser av nutida klassrumsundervisning med 1960-talets samt av 1960-talets beskrivningsmodeller av undervisning med dagens modeller.

Ingrid Henning Loeb: Utveckling och förändring i kommunal vuxenutbildning. En yrkeslivshistorisk ingång med berättelser om lärarbanor.

Sandra Riomar: Lärandets landskap - En tidsrumslig analys av flexibla studieformer inom kommunal vuxenutbildning.

Signild Risenfors: Politisk religiositet i mångkulturella klassrum.

Caroline Runesdotter: Verkan av förändrad styrning och folkhögskolans anpassning till förändrade sociala, politiska och ekonomiska villkor.

Lena Sjöberg: "Den goda läraren": Hur den "goda läraren" konstrueras och konstitueras i text, diskursiv och social praktik inom lärarutbildningen.

Insatser inom utbildning och samverkan med samhället

POP-gruppens medlemmar är verksamma inom samtliga nivåer och områden inom IPDs utbildningsverksamhet. Vi har planerat och genomfört kurser rörande skolans organisering och styrning, om lärande och kommunikation, om internationell och jämförande pedagogik, m.m. Vi är fortsatt intresserade av utbildningsinsatser inom

dessa och angränsade områden. Av särskilt intresse är undervisning om utbildningspolitik, om utbildning och samhälle, om läroplansteori och undervisningsprocesser, om högre utbildning och om vuxenutbildning. Vi riktar i dagsläget ett särskilt intresse mot högskolans expansion och kontraktion.

Nätverk och samarbete med andra forskargrupper

POP-gruppen medverkar i det Linné-centrum som med stöd av Vetenskapsrådet etableras 2006 vid IPD. Inom (CUL) Centrum för Utbildningsvetenskaplig Lärarforskning vid UFL vid Göteborgs universitet ingår POP-gruppen som en del av miljön med temat "Kunskap – Utbildning - Förändring". Genom den europeiska dimensionen hos vissa delar av vår forskning har vi också samarbete med CERGU – Centrum för Europaforskning vid Göteborgs Universitet. Vidare arbetar vi tillsammans med forskare från universiteten i Umeå och Uppsala samt Lärarhögskolan i Stockholm för ett nätverk för utbildningspolitisk forskning i Sverige. Vi ingår också i nätverk för utbildningspolitiska studier inom EERA (European Educational Research Association) och AERA (American Educational Research Association).

Vi har utvecklat forskningssamarbeten med: University of Athens; University of the Azores; University of Barcelona; University of Brighton; Danmarks Pedagogiska Universitet; Edinburgh University; University of Helsinki; University of Joensuu; King's College, London; University of Melbourne; The Open University, England; Roehampton University; St Patrick's College Dublin; Stanford University; och University of Wisconsin-Madison.

Urval av publikationer

- Beach, Dennis (Ed): Professional knowledge under restructuring: National Cases. www.profknow.net
- Båth, Sten (2006): Kvalifikation och medborgarfostran. En studie av reformtexter avseende gymnasieskolans samhällsuppdrag. Gothenburg Studies in Education, nr 240.
- Foss Fridlitzius, Rita: Feminism – Vetenskap – Politik. Rapport från Institutionen för Vetenskapsteori.
- Foss Fridlitzius, Rita (Red.). 2005. Vuxenutbildning i omvandling. Arbetsrapport 1: Förändrade incitament i den svenska vuxenutbildningen. (IPD-rapport 2005:03). Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Foss Lindblad, Rita & Sverker Lindblad (2006): Knowledge at work: On the politics of knowledge and the teaching profession. In Popkewitz, T., Olsson, U., Petersson, K. & Kowalczyk, J. (2006) 'The future is not what it appears to be'. Pedagogy, Genealogy and Political Epistemology In Honor and In Memorial to Kenneth Hultqvist./ Stockholm: Stockholm Institute of Education Press. (in print)
- Granath, G. (2004). "Vi må snakke om det!" – om gruppens potensiale. I Arneberg, P., Kjaerle, J. H. & Overland, B. (red). Samtalen i skolen. Oslo: N.W. Damm & Son.

- Hill, Margreth (2006): Coola killar pluggar inte. I Jonas Olofsson, (red) Utbildningsvägen - vart leder den? En antologi om ungdomar, yrkesutbildning och försörjning. Stockholm: SNS förlag. (i tryck)
- Norrie, Caroline & Goodson, Ivor. (2005): Litteratur Review on Professional knowledge under restructuring. www.profknow.net
- Henning Loeb, Ingrid: Utveckling och förändring i kommunal vuxenutbildning. En yrkeslivshistorisk ingång med berättelser om lärarbanor. Gothenburg Studies in Education 237.
- Lindblad, Sverker. & Thomas S. Popkewitz, (Eds) (2004): Education Restructuring: International Perspectives on Travelling Policies. Greenwich, CT: Information Age Publishing.
- Lindblad, Sverker. (2006): A European perspective on international arenas for educational research. In David Coulby, Jenny Ozga, Thomas S. Popkewitz & Terri Seddon, (Eds): World Yearbook in Education 2006: Education Research and Policy. Routledge.
- Lumsden Wass, Karin (2000): Vuxenutbildning i omvandling. Kunskapslyftet som ett sätt att organisera förnyelse. Gothenburg Studies in Education 219.
- Popkewitz, Thomas S. och Sverker Lindblad, 2004. Historizing the future: Educational reform, systems of reason, and the making of children who are the future citizens. *Journal of Educational Change*, 5(3), 229-247.
- Wärvik, Gun-Britt (2004): Ambitioner att förändra och artefaktens verkan. Gränsskapande och stabiliserande praktiker på produktionsgolvet. Gothenburg Studies in Education 218.

Kontakter

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop/>
Kollegium: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/popkollegiet/>

Kontaktpersoner:

Caroline Runesdotter:

E-post: Caroline.Runesdotter@ped.gu.se. Tel. 031-773 21 55

Sverker Lindblad:

E-post: Sverker.Lindblad@ped.gu.se. Tel. 031-773 25 11

FORSKNINGSMILJÖ: SKOLUTVECKLING

Skolutveckling har under de senaste decennierna ingått som en del i reformeringen av förskolan och skola och det lokala ansvaret för utveckling ingår i den nationella styrningspolicyn. Lärarens och skolledarens uppdrag har på detta sätt vidgats till att idag även omfatta skolutveckling. En utveckling av lärarprofessionen betonas i de gemensamma avtal som slutits mellan arbetsgivare och fackförbund. En didaktisk lärarkompetens måste vidgas till att även omfatta kunskaper om skolutveckling samt kompetens att genomföra förändringar.

En forskningsmiljö om skolutveckling samlar den kompetens som finns representerad på olika enheter vid IPD. Därigenom blir det möjligt att olika fokus och perspektiv lyfts fram och berikar den komplexitet skolutveckling innebär. I den miljö som är etablerad vid IPD finns goda kontakter med forskare runt om i världen. Deltagare ingår också i nationella, nordiska och internationella *olika* nätverk. Lika viktig som forskningen är för att utveckla en miljö är en koppling till både grundutbildning och den tredje uppgiften (samverkan med samhället). Skolutveckling finns här som inslag i både lärarutbildningen, fristående kurser vid institutionen och i forskarutbildningen. En stor del utgörs av handledning av uppsatser på olika nivåer. Miljön för skolutveckling kommer att vara öppen för att inkludera lärare, skolledare och studenter i forskningsprojekt. Kurser i skolutveckling eller liknande uppdrag har utvecklats i samarbete med flera kommuner. En förhoppning är också att forskningsmiljön vidare ska kunna berika den skolutveckling som sker i förskolor och skolor i kommunerna genom projekt som har ett interaktivt perspektiv.

Till miljön finns knutet ett kollegium, aktionsforskningskollegiet, som regelbundet anordnar öppna seminarier för intresserade forskare och praktiker. Ordförande är Karin Rönnerman och sekreterare är Anette Olin (<http://www.ped.gu.se/kollegier/aktionsforskning/index.html>).

Vad innebär då skolutveckling i forskningssammanhang? Vilka områden är i fokus? Vilka frågor behandlas? Vilka perspektiv företräds? För att besvara frågorna skulle man kunna dela in skolutveckling i några områden. Nedan nämns de som just nu är aktuella inom ramen för forskningsmiljön. Områdena ska inte ses som statiska utan de kan förändras genom att nya frågor ställs.

Lärares och elevers kunskapsutveckling

I det utvidgade uppdraget förutsätts den lokala skolan skapa sin egen lärprocess för skolutveckling. Denna lärprocess finns normativt beskriven i centrala dokument och handlingar, men har då inte sin utgångspunkt i eller hos aktörerna på det lokala planet. Läroplanerna är styrande för verksamheterna och anger riktningen för barns lärande och lärares arbete. Samtidigt är läroplaner politiska och tidsmässiga dokument, som ska förändras i samklang med ny kunskap som bland annat utvecklas genom erfaren-

heter i lärarnas verksamhet. En aspekt värd att notera är att lärare inom både förskola, skola och universitet behöver utveckla didaktiska kunskaper i relation till olika innehållsområden. Här har bland annat aktionsforskningen sin arena. Genom att skapa aktioner och samtidigt studera vad som händer skapas kunskap om såväl kunskapsutveckling som förändringsarbetet.

Skolpersonalens professionella utveckling är ett centralt område att belysa. Inte minst är det viktigt att se hur kompetens och självkänsla är relaterade till varandra.

Samverkan mellan olika yrkeskategorier är en dimension som har implikationer för skolutveckling. Det handlar om samverkan mellan olika grupper av lärare med delvis olika kompetenser, men det kan också gälla samverkan mellan lärare och andra yrkesgrupper som involveras i den pedagogiska verksamheten. Sådana samverkanskonstellationer gäller t.ex. mellan lärare och bibliotekarier och mellan lärare och elev- och hälsovårdspersonal. Forskning visar att samverkan mellan olika parter i förskolans och skolans verksamhet inte är utan komplikationer. Tvärtom ryms såväl problemområden som spänningsfält, varför det finns anledning att studera dessa processers betydelse i skolans förändrings- och utvecklingsarbete. Samverkansproblematiken rymmer frågor om interaktionen mellan involverade aktörer, liksom frågor kring maktmönster och legitimitet samt system- och strukturbetingelser.

Forskning kring barns lärande i förskolan och skolan studeras i relation till förutsättningar att lära i verksamheterna, till teorier om lärande och det innehåll barn förväntas utveckla kunskaper om. Fokus riktas även mot barns rätt till delaktighet och inflytande i sin egen läroprocess och verksamhetens totala lärandemiljö dels som värdegrundsfråga, dels som pedagogisk fråga. Inom detta område ingår även studier kring barns och ungdomars liv och hälsa, ett område som uppmärksammas allt mer. Självkänsla är även här ett centralt område.

Skolans organisation och ledarskap

Skolarbetets beroende av skolorganisationen och dess institutionella implikationer är ett väsentligt forskningsområde. Professionalismbegreppet hör hit liksom ledarskap och samarbete, men även de tekniska och organisatoriska redskapen. Idag ser vi en bredare syn på ledarskap växa fram genom att personalen i högre grad får ledaruppgifter bland kollegor. Detta förändrar också synen på rektorsrollen.

Politisk och administrativ styrning av förskolor, skolor och skolarbete har med reformers uppläggning och implementering att göra liksom med vardagsstyrningens nyckfulla spel, allt mot en bakgrund av ekonomiska, politiska och institutionella förändringar. Didaktiska och pedagogiska perspektiv kan anlägga ett kritiskt/emanipatoriskt anslag som komplement till det normativa tänkande, som utgår från ett strukturellt styrningstänkande och finns representerat i styrdokument.

Kvalitet och utvärdering

Kvalitetsarbete och dess redovisningar utgör ett stort inslag i förskolors och skolors lokala arbete idag. Inom detta fält kan man tänka sig att studera hur verksamheternas pedagogiska kvalitet kan urskiljas, dokumenteras, utvärderas och utvecklas, men också att i didaktiska termer analysera och diskutera kvalitetsaspekter som påverkar verksamhetens utformning, innehåll och genomförande med fokus på barns och lärares lärande. I detta kan ett fokus vara på barns förutsättningar att lära och utvecklas generellt inom fokuserade innehållsdimensioner, en progression i lärandet, kontinuitet inom och mellan skolformerna samt stöd i kontakten med hemmet. Man kan också tillsammans med skolpersonal studera och utveckla kompetens i att planera, genomföra, dokumentera och utvärdera utifrån skilda sätt och utifrån ett kritiskt förhållnings-sätt använda olika vetenskapliga metoder. Ytterligare områden kan vara utveckling av forskningsmetoder, indikatorsystem och indikatorinstrument i uppföljning och kvalitetsarbete samt utvärdering.

Pågående forskning och avhandlingsarbeten

Inom forskningsmiljön bedrivs forskning inom ovan nämnda områden med olika teoretiska perspektiv och ansatser. Här finns projekt som anknuter till organisationsteori, systemteori, aktionsforskning, hermeneutik. Mer specifikt pågår nu olika projekt varav några nämns nedan. För ytterligare information hänvisas till respektive forskares hemsida.

- I lärarprogrammet pågår ett skolutvecklingsprojekt som utgår från aktionsforskningens principer (Elisabeth Hesslefors Arktoft och Karin Rönnerman).
- Ett treårigt forskningsprojekt Att undervisa är att välja pågår med forskningsmedel från Vetenskapsrådet. Detta är ett samarbetsprojekt mellan Malmö Högskola, Göteborgs universitet och Skövde Högskola. Syftet är att studera didaktisk medvetenhet hos lärarstuderande i det samhällsorienterande fältet med fokus på existentiella frågor och den mångkulturella elevgruppen. (Elisabeth Hesslefors Arktoft och Annika Lindskog).
- Handledning i aktionsforskningsprocessen studeras genom att forskare tillsammans ingår i ett gemensamt utvecklingsprojekt där syftet är att utveckla praxis, dvs. inte endast praktiken utan också de ingående praktikernas värderingar och förståelse av den praktik de medverkar i. En fråga är om mötet kan överskrida dikotomin teori och praktik. (Karin Rönnerman).
- Projekt riktade mot social utveckling i skolan, hälsa och hälsofrämjande aktiviteter i skolan samt för lärares personliga utveckling i yrket. (Rolf Lander).
- Projekt med forskningsfrågor rörande barns och ungdomars läsning av facktexter. (Monica Reichenberg).
- Inom det specialpedagogiska fältet genomförs forskning som företrädesvis handlar om att studera hur samarbetet mellan forskare, specialpedagog och arbetslag tar gestalt när man försöker förändra praktiken och finna vägar till ökad delaktighet och lärande för alla elever. (Ann Ahlberg).

Pågående avhandlingsarbeten:

- Samspelet mellan två yrkesgrupper (bibliotekarier och lärare) fokuserat inom ramen för skolutveckling. Syftet är att mot bakgrund av utbildningspolitiska förändringar och det spänningsfält som tidigare forskning visat, gällande samarbete mellan bibliotekarier och lärare, försöka förstå vad som händer i förändrings- och utvecklingsprocesser där aktörer med olika yrkesbakgrund deltar. Konsekvenser för verksamhet och yrkesidentiteter studeras genom aktörernas interaktion och handlingar. (Lena Folkesson).
- Vad är skolutveckling ur ett inifrånperspektiv? Denna frågeställning studeras i ett avhandlingsarbete genom en skolas utvecklingsprocesser. Det är en aktionsforskningsstudie där det empiriska materialet insamlats under ett läsår. Fokus är lärarnas samarbete och främst de formella mötesföreläringar där frågor om skolutveckling behandlas. Många aspekter är av intresse, exempelvis: Vad är innehållet i det utvecklingsarbete som bedrivs? Vad styr? Hur tar sig skolutveckling uttryck i praxis? Hur beskrivs det av de verksamma? Hur organiseras skolan för att möjliggöra kollektivt arbete? Vad är utvecklingsledarens roll? (Anette Olin).
- Skolans ledarskap i olika former med ett särskilt fokus på relationen mellan ledarskapet och skolutvecklingen är fokus i ett avhandlingsarbete. (Jan Ny-lund).
- Skolledare, lärare och övrig personal förväntas kunna redovisa för hur de klarar sitt uppdrag. De olika professionerna antas enskilt och tillsammans ha en förmåga att kartlägga, analysera och värdera de egna insatserna för att på så vis kunna förbättra och utveckla skolan. Avhandlingen fokuserar en programteoretisk förståelse av kommunal utvärdering för att därmed kunna bidra till kunskap om utvärderingens eventuella verkan i skolan som lokal organisation. (Monica Nyvaller).

Insatser inom och intresse för utbildning

Forskare och lärare som är knutna till miljön undervisar på lärarutbildningen, fristående kurser på grundnivå och avancerad nivå samt forskarutbildningen. Därutöver är gruppen aktiv i ett flertal uppdragsutbildningar. Från hösten 2006 har en kurs i skolutveckling inrättats som fristående kurs, en kurs som också är möjlig för lärarstudier att söka som en specialisering. Därigenom kan utbildningen skapa möten mellan studerande och yrkesverksamma lärare. Inom forskarutbildningen har en kurs just genomförts benämnd Organisationsmetaforer och skolutveckling. Här ges också en kurs i aktionsforskning, en kurs som lockar deltagare från hela Sverige och även från övriga nordiska länder. När det gäller uppdragsutbildning ges just nu i samarbete med flera kommuner en kurs i kvalitetsarbete genom aktionsforskning i förskolan.

Forskare/doktorander medverkande i miljön vid IPD

Den grupp som knutits till miljön är professorer, docenter, disputerade lektorer och doktorander. Samtliga arbetar på institutionen men tillhör organisatoriskt olika enheter. De personer som finns vid miljön är Ann Ahlberg, Hans Berg, Gösta Dahlgren, Lena Folkesson, Elisabeth Hesselors Arktoft, Rolf Lander, Annika Lindskog, Arne Löfstedt, Margaretha Milsta, Jan Nylund, Monica Nyvaller, Anette Olin, Monica Reichenberg, Karin Rönnerman. Varje forskare kan nås via e-post med adress förnamn.efternamn@ped.gu.se.

Nätverk

Forskningsmiljön har ett brett fält av kontakter med enskilda forskare runt om i världen. Miljön ingår också i ett nordiskt nätverk om aktionsforskning. Inom nätverket anordnades i augusti 2005 en första konferens för forskare och praktiker utanför Göteborg. Konferensen kommer 2006 att ordnas i Tromsö av den norska gruppen som ingår i nätverket. Miljön har också nyligen ingått i ett nätverk med Holland, Norge och Australien där praxisfrågan är fokus för gemensamt intresse. Inom detta nätverk kommer denna fråga att belysas utifrån de olika ländernas traditioner och perspektiv. Gruppen planerar att komma ut med ett flertal publikationer på detta tema. Medverkande i miljön deltar frekvent på konferenser i Norden, Europa och utanför Europa.

Urval av publikationer

- Ahlberg, A. (1999). *På spaning efter en skola för alla*. Rapport nr 1999:08. Institutionen för pedagogik och didaktik. Göteborgs universitet.
- Ahlberg, A., Klasson, J-Å & Nordevall, E. (2002). *Reflekterande samtal för pedagogisk utveckling*. Insikt 2002:2. Vetenskapliga rapporter från Högskolan för lärande och kommunikation. Högskolan i Jönköping.
- Folkesson, Lena (2004). *Aktionsforskning – på vems villkor?* I Rönnerman, Karin (red). *Aktionsforskning i praktiken – erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur.
- Folkesson, Lena (2004). *Samspel mellan lärare och bibliotekspersonal*. I Alexandersson, Mikael & Limberg, Louise. *Textflytt och sök slump informationssökning via skolbibliotek*. Forskning i fokus, nr. 18. Myndigheten för skolutveckling.
- Folkesson, Lena; Lendahls Rosendahl, Birgit; Längsjö, Eva & Rönnerman, Karin (2004). *Perspektiv på skolutveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Giota J. & Lander, R. (2004): *Samtal och undervisning om sex och samlevnad. Projekterfarenheter och personaleffekter i tre kommuner i Västra Götalandsregionen*. Rapport från institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet, 2004:08.
- Hansen, M. & Lander, R. (2005): "Teachers' collective efficacy in the management of objectives and time: Effects of school development and effects on students." Paper added to a poster presentation at the ICSEI-conference at Fort Lauderdale, Florida. January 3–6, 2006.

- Hesslefors-Arktoft, E. (2000) *Projektverkarutbildning* i Stadsdelen Centrum. Ett aktionsforskande projekt. Rapport från Trygghetsfonden för kommuner och landsting.
- Hesslefors-Arktoft, E. (2004). *Lärarytbildning som mötesplats för förändring och delaktighet*. Paper presenterat vid Lärarytbildningskonferensen i Vasa september.
- Hesslefors-Arktoft E. (2006). To teach is to choose. Paper presented at NFPF in Örebro, March 2006.
- Lander, R (2002): Det hälsosamma samtalet om den sociala ordningen; i Skolverket: *Är Pippi Långström en hälsoupplysare eller hälsorisk? En antologi om hälsoarbete i skolan*. Red: Agneta Nilsson. Stockholm: Liber. 3:e upplagan (nyskrivet bidrag).
- Lander, R (2003): Extern och intern utvärdering snurrar i sina egna cirklar. Artikel i Thors Hugosson (red): *Värdera och utvärdera*. Pedagogiska Magasinets skriftserie. no 2. Lärarförbundets Förlag, Stockholm.
- Lander, Rolf (2005): Professional competition and cooperation frame health promotion in Swedish schools; in Clift, Stephen & Bruun Jensen, Bjarne (eds, 2005): *The health promoting school: International advances in theory, evaluation and practice*. Köpenhamn: Danmarks Paedagogiska Universitetsforlag.
- Nylund, J. (2003). *Skolledare fångar sitt uppdrag – en undersökning med hjälp av tankekort*. Paper presenterat på NFPF.
- Nylund, J (2004). Forskar de på RUT? I Rönnerman, K. (red). *Aktionsforskning i praktiken – erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur.
- Olin, Anette (2004). Att utveckla skolan inifrån som utvecklingsledare. I Rönnerman, K. (red). *Aktionsforskning i praktiken – erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur.
- Olin, Anette (2005). *How, as action researcher, handle a study in your own working place*. Paper NFPF in Oslo, 2005.
- Olin, Anette (2006). *Hermeneutik, aktionsforskning och skolutveckling*. Paper, NFPF in Örebro, March 2006.
- Persson, S. & Rönnerman, K. (2005) (Red.). *Handledningens möjligheter och dilemma. Erfarenheter från förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur.
- Reichenberg, M. (2000) *Röst och kausalitet i lärobokstexter. En studie av elevers förståelse av olika textversioner*. Acta Universitatis Gothoburgensis. Gothenburg Studies in Educational Science, 149. Dissertation.
- Reichenberg, M. (2005). Gymnasieelever samtalar kring facktexter. En studie av textsamtal med goda och svaga läsare. Acta Universitatis Gothoburgensis. Gothenburg Studies in Educational Science, 232.
- Rönnerman, K. (2000). *Att växa som pedagog. Utvärdering av ett aktionsforskningsprojekt i förskolan*. IPD-rapporter Nr 2000:23. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Rönnerman, K. (2004) (Red.). *Aktionsforskning i praktiken - erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur.
- Rönnerman, K. (2005). Participant knowledge and the meeting of practitioners and researchers. *Pedagogy, Culture and Society*, 13, (3), 291–311.

FORSKNINGSMILJÖN SPECIALPEDAGOGIK

Studier av villkor och förutsättningar i samspelet mellan individ och miljö
Specialpedagogisk forskning är mångfacetterad. Kunskapsintresse, teoretiska utgångspunkter och metoder varierar. Detta är fallet även när det gäller forskningen i vår miljö. En sammanhållande plattform för vår forskning utgörs emellertid av det innehåll och de problemområden som studeras. Forskningen är riktad mot att studera barns, elevers och vuxnas delaktighet, kommunikation och lärande i olika kontexter och situationer. Samspelet mellan individ och miljö samt villkor och förutsättningar för att möta alla individers olikheter är då centralt.

Forskningsmiljön kan definieras och avgränsas med utgångspunkt i vad som studeras eller med andra ord utifrån det gemensamma kunskapsobjektet. En mer preciserad beskrivning av forskningsmiljön är att vi med inkludering som bas studerar olika aspekter av de tre processerna delaktighet, kommunikation och lärande. Dessa betraktas som ett integrativt område och kan studeras på individ-, grupp-, organisations- och samhällsnivå. Studieobjekten kan variera, vilket innebär att studierna har olika innehållsligt fokus. Delaktighet utgör dock en sammanhållande grundval. De tre processerna ses som varandras förutsättningar. Trots att de är sammanflätade är det möjligt att särskilja dem på en analytisk nivå, vilket är en förutsättning för att de ska kunna synliggöras och beforskas. Inom den gemensamma plattformen varierar forskningsfrågorna, vilket innebär att fokus i de studier som genomförs är skiftande. Vissa studier fokuserar samtliga tre processer. Några studier kan emellertid ha tydligt fokus mot en eller två processer, vilket innebär att övriga bildar den grund mot vilken forskningen utförs.

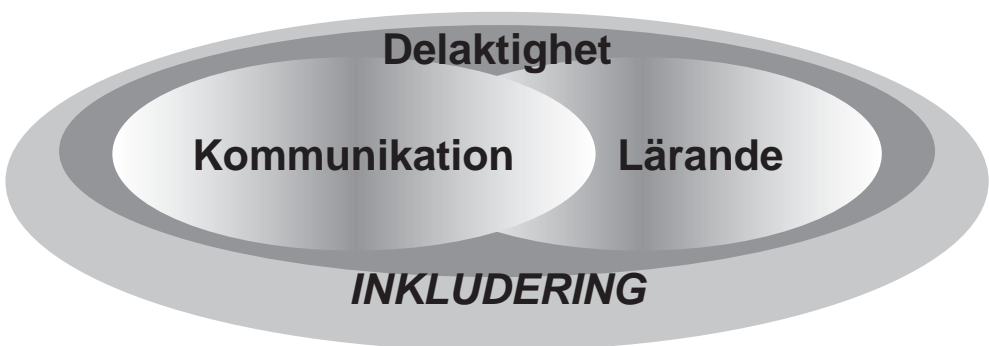

Bild 1. *Delaktighet, kommunikation och lärande är sammanflätade.*

Studier med fokus på *delaktighet* är riktade mot exkluderings- och inkluderingsprocesser i förskola, skola och samhälle. Människors delaktighet i skilda sammanhang granskas. Orsaker till och konsekvenser av kategorisering och klassificering analyseras. Forskningsintresset innefattar såväl studier av processer som leder till marginalisering, stigmatisering och exkludering som processer som leder till delaktighet och gemenskap.

Studier med fokus på *kommunikation* är riktade mot språk och interaktion. Kommunikationens uttrycksformer i handlingar och språk studeras, liksom hur dessa formas och byggs upp genom social och kulturell erfarenhet. Forskningen kan inriktas mot att identifiera och analysera dilemman och olika diskurser som förekommer i skolan och andra institutioner. Forskningsfrågorna kan även behandla språkutveckling, identitetsskapande eller vara riktade mot olika typer av samarbete och samverkan på skilda nivåer i samhället.

Studier med fokus på *lärande* är riktade mot kunskapsbildning och kognitiv, emotionell, kroppslig samt social utveckling. Här ryms studier av människors lärande på individuell och kollektiv nivå samt studier av vad människor lär och hur olika kunskaper, värden, förmågor och färdigheter utvecklas i olika situationer och sammanhang. Lärande förstås som något som skapas i interaktionen mellan människan och det sammanhang i vilket hon ingår.

Teoretiska grunder, metodologiska ansatser och studieobjekt

Mångfacetterade problemställningar förutsätter en mångfald av teoretiska och metodologiska angreppssätt och forskarna i vår grupp tar sina utgångspunkter i systemteorier, sociokulturella perspektiv, det kommunikativa relationsinriktade perspektivet, socialkonstruktionism och det fenomenologiska livsvärldsperspektivet. Ansatser som etnografi, etnometodologi, aktionsforskning och diskursteorier kommer här till användning.

Studierna är relaterade till forskningsplattformen där delaktighet, lärande och kommunikation betraktas som ett integrativt område. Den forskning som på en övergripande nivå riktas mot processerna delaktighet, kommunikation och lärande innefattar kritiska granskningar av begrepp, fenomen, processer och strukturer såsom:

- Inkluderings- och exkluderingsprocesser
- Identitetsskapande
- Samverkan
- Skolans dokumentationskultur
- Specialpedagogens funktion

- Handledning
- Utbildningens innehåll och organisering för elever i behov av särskilt stöd
- Styrning och ledning av utbildning på olika nivåer

Inom ovanstående studieobjekt kan olika funktionshinder såsom autism, synnedsättning, dyslexi eller utvecklingsstörning finnas med som aspekter. Studierna kan även behandla specifika undervisningsområden såsom matematik eller läs- och skrivutveckling.

Forskargrupp

Forskarna i gruppen planerar och bedriver egna projekt, men försöker även medvetet arbeta för att större gemensamma forskningsprogram ska kunna realiseras. I forskargruppen ingår förutom doktoranderna:

Ann Ahlberg	professor
Girma Berhanu	universitetslektor
Inger Berndtsson	universitetslektor
Pija Ekström	universitetslektor
Inga-Lill Jakobsson	universitetslektor
Bengt Persson	professor
Eva Ullstadius	universitetslektor

Hemsidor kan nås via: <http://www.ped.gu.se/personal/fornamn.efternamn> och kontakt kan tas via e-post med adress fornamn.efternamn@ped.gu.se.

Pågående forskningsprojekt

Lärande som grund för dövblinda personers upplevelser av delaktighet och medborgarskap

Inger Berndtsson är handledare. Projektet utförs i samarbete med hörselpedagog Inger Canemark Jonasson, synpedagog/anpassningslärare Ann-Britt Johansson och projektledare Gunilla Jansson, verksamhetschef inom hörsel- och dövverksamheten. Projektet är 4-årigt (2004–2007) och finansieras av Handikappkommittén, Västra Götalandsregionen.

Syftet med forskningen är att studera och identifiera faktorer som har betydelse för vuxna personers, med förvärvad dövblindhet, upplevelser och levda erfarenheter av lärande, delaktighet och medborgarskap i sin livssituation. Dessutom syftar studien till att utveckla begrepp om delaktighet för personer med förvärvad dövblindhet med grund i livsvärlden.

Effekter av synrehabilitering. Fallstudier av sex personers erfarenheter av lärande relaterat till rehabilitering och vardagsliv

Inger Berndtsson är projektansvarig. Projektet är 1-årigt (2006) och finansieras av Stiftelsen Kronprinsessan Margaretas arbetsnämnd för synskadade och Föreningen De Blindas Vänner.

Syftet med studien är att studera den effekt rehabiliterande insatser har för personer med synnedbrettning några år efter genomförda insatser med fokus på att kunna vara aktiv och delaktig i sin nya livssituation. Forskningen genomförs med utgångspunkt i en tidigare genomförd studie där sex synskadade personers lärandeprocesser studerats relaterat till att de erbjuds olika rehabiliteringsinsatser.

Flickor med autism och deras bilder

Projektledare är Eva Ullstadius. Projektet genomförs tillsammans med Bibi Lovell konstnär, biträdande forskare. Projektet pågår år 2005–2007 med medel från FAS.

Syftet är att studera möjligheten att uttrycka erfarenheter i bild hos sju flickor med autism. Bildskapande knyter an till den preferens för det visuella som hör till autism. Genusproblematiken är uppenbar redan i diagnoskriterierna för autism men denna aspekt har först nyligen börjat uppmärksammas i forskning och i klinisk praxis. Både mentala processer och omvärldsrelationer speglas i bildens tillkomst, val av motiv och uttryckssätt och kan på så vis bidra till att belysa genusproblematik vid autism.

Uttrycksmöjligheter i bildbaserad kommunikation för barn med autism

Eva Ullstadius ska leda projektet tillsammans med professor Annika Dahlgren Sandberg, psykologiska institutionen, GU. Projektet har tilldelats planeringsbidrag från Vetenskapsrådet.

Bildbaserade kommunikationsmetoder har visat sig vara effektiva pedagogiska metoder för att öka möjligheten att förstå samtalspartnern och det som händer i omgivningen för barn med autism och undvika de missförstånd och konflikter som annars ofta präglar samvaron. Men vilka möjligheter finns det för barnen själva att uttrycka sig med hjälp av dessa metoder? Detta är den fråga som ska studeras systematiskt i det planerade projektet både när det gäller metoden eller mediet som sådan/t, dess implementering och tillämpning.

Villkor och förutsättningar för delaktighet, kommunikation och lärande i gymnasieskolan

Ann Ahlberg är projektledare och som biträdande forskare arbetar Gunvie Möllås och Elisabeth Nordevall. Projektet pågår år 2006–2009 och finansieras av Vetenskapsrådet.

Projektets övergripande syfte är att skapa kunskap om den kommunikation och det samspel som konstituerar elevers skolsituationer i gymnasieskolans sociala praktik.

Målet är att synliggöra och beskriva variationen av kommunikativa kontexter som involverar elever i behov av särskilt stöd och på vilket sätt formella och informella kontexter verkar stödjande eller hindrande för elevens delaktighet och lärande. Hur erfar och förstår eleverna sin egen skolsituation och finns det skillnader i hur stödet förhandlas fram och gestaltas i olika kontexter med avseende på kön?

Pågående avhandlingsarbeten

För närvarande är tio doktorander knutna till forskningsmiljön:

Ingela Andreasson genomför textanalyser av ”talet om eleverna” såsom de uttrycks i åtgärdsprogram och andra skoldokument. Analysen kommer att innefatta ett genusperspektiv.

Lisa Asp Onsjö forskar om hur åtgärdsprogram förhandlas fram och tar sig uttryck i skolans praktik.

Nadja Carlsson studerar vuxna med läs- och skrivsvårigheter i ett livsvärldsperspektiv.

Lena Fridlund studerar hur svenska som andraspråk inom grundskolan definieras, motiveras och konstitueras i dokument samt av pedagoger och elever.

Bertil Gustafsson tar sin utgångspunkt i utbildningssociologi när han studerar den dolda läroplanen i relation till skolsvårigheter.

Monica Johansson genomför en empirisk studie där syftet är att studera hur explicita och implicita interaktionsprocesser i gymnasieskolan bidrar till skapandet av olika elevidentiteter.

Marianne Lundgren har ett forskningsintresse som kan formuleras i frågeställningarna: Är inkludering av godo? Vilka effekter genererar det? Vad vet vi idag och vad behöver vi för vidare kunskaper?

Gunvie Möllås studerar kommunikativa kontexter i gymnasieskolans dagliga praktik och hur elever erfar och förstår sin skolsituation.

Elisabeth Nordevall utför en studie i gymnasieskolan där hon studerar kommunikation och samverkan i arbetslaget samt mentorernas uppdrag med fokus på elever i behov av särskilt stöd.

Agneta Simeonsdotter Svensson studerar hur barns svårigheter tar sig uttryck i förskoleklassens pedagogiska samling.

Hemsidor kan i de flesta fall nås via: <http://www.ufn.gu.se/forskning> och kontakt kan tas via e-post med adress foramn.efternamn@ped.gu.se.

Magisteruppsatser

Forskningsmiljön berikas även av att nio medarbetare vid enheten för specialpedagogik för närvarande skriver magisteruppsatser med anknytning till forskningsplattformen och därigenom deltar i utvecklingen av och samtalet om forskningsmiljön.

Nätverk och internationella kontakter

Samverkan och dialog på olika plan och nivåer är en förutsättning för en bred och djup kunskapsutveckling. Forskargruppen i specialpedagogik har samarbete med forskare vid andra enheter inom IPD samt andra discipliner inom GU. Samverkan förekommer även med andra universitet och högskolor såväl nationellt som internationellt.

Många forskare har kontakter med enskilda forskare runt om i världen och är även aktiva i nationella och internationella nätverk av skilda slag. En del nätverk berör forskning kring funktionshinder och handikapp medan andra är inriktade mot frågeställningar om inkludering och likvärdighet eller didaktiska frågeställningar. Exempel på nätverk är:

- Centrum för tvärvetenskaplig forskning om funktionshinder och handikapp inom Göteborgs universitet
- Centrumbildningen: Handikappforskning i Väst (HaFV)
- Nationellt nätverk kring handikappforskning
- Nordic Network on Disability Research
- Nordiskt nätverk kring Specialpedagogisk Forskning
- Press-gruppen för främjande av forskning kring barn och ungdomar med rörelsehinder
- Nätverket för särskilda utbildningsbehov i matematik (SUM) (<http://www.ped.gu.se/natverk/sum/>)
- Nordic Research Network on Special Needs Education in Mathematics (<http://www.matematikkvanser>)
- Nordisk nätsamverkan om forskning runt utvecklingsbegreppet

Kontaktperson: Professor Ann.Ahlberg@ped.gu.se

Samverkan och dialog

Vårt kunskapsbidrag riktas till den pedagogiska praktiken och verksamma lärare, till lärarutbildning och studenter, till beslutsfattare på olika nivåer i samhället samt rådgivande och konsultativa verksamheter. Vår forskning bidrar även till den specialpedagogiska teoribildningen och till att specialpedagogik stärks som kunskapsområde.

Vår forskningsmiljö är nära knuten till lärarprogrammet, det specialpedagogiska programmet och disciplinkurser, vilket bl.a. resulterar i att studenter skriver uppsatser med anknytning till forskningsfrågorna i vissa studier.

En arena för samtal, dialog och utveckling är de specialpedagogiska kollegierna. Vid regelbundna seminarier möts IPD:s medarbetare samt lärare och andra aktörer inom verksamheter i regionen med intresse för specialpedagogiska frågeställningar. (<http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/spec>).

En viktig del i kunskapsbildningen är att samverka med kommuner samt skolor och förskolor. Vi ser studier i skolans vardag, s.k. praktiktära forskning, som mycket angeläget. Aktionsforskning där specialpedagoger, lärare och forskare deltar i en gemensam kunskapsbildning tillhör de områden som vi ska vidareutveckla för att forskningen ska få utökad relevans för skolors verksamhet och bidra till skolutveckling.

Urval av publikationer

- Ahlberg, A. (1999). *På spaning efter en skola för alla*. Rapport nr 1999:08. Institutionen för pedagogik och didaktik. Göteborgs universitet.
- Ahlberg, A. (2001). *Lärande och delaktighet*. Lund. Studentlitteratur.
- Ahlberg, A., Målvqvist, M. & Welin, A. (2005) *Verksamhetsförlagd utbildning och specialpedagogisk kunskap*. Insikt 2005:2. Vetenskapliga rapporter från Högskolan för lärande och kommunikation. Högskolan i Jönköping.
- Berndtsson, I. (2001). *Förskjutna horisonter. Livsförändring och lärande i samband med synnedsättning eller blindhet* (Göteborg Studies in Educational Sciences 159). Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Berndtsson, I. (2003). Livsvärldar i vardagliga och institutionella sammanhang. Om betingelser för livsvärldsforskning med fokus på personer med synnedsättning eller blindhet. I M. Uljens & J. Bengtsson (Red.), *Livsvärldsfenomenologi och hermeneutik. Aktuella humanvetenskapliga forskningsproblem* (s. 97–111) (Forskningsrapport 192). Helsingfors universitet, Pedagogiska institutionen.
- Berndtsson, I. (2005). Tekniska hjälpmedel, synskadade och samhället. I J. Bengtsson (Red.), *Med livsvärlden som grund. Bidrag till utvecklandet av en livsvärldsfenomenologisk ansats i pedagogisk forskning* (Andra rev. upplagan, s. 81–103). Lund: Studentlitteratur.
- Berhanu, G. (2005) Normality, Deviance, Identity, Cultural Tracking and School achievement: The case of Ethiopian Jews in Israel in *Scandinavian Journal of Educational Research, Volume 49*, No. 1, February 2005, pp. 51–82.
- Berhanu, G. (2006). Parenting (parental attitude), child development, and modalities of child-parent interactions: Sayings, proverbs, and maxims of Ethiopian Jews in Israel. *Journal of Cognitive Education and Psychology, Volume 5* No. 3, pp. 266–287.
- Berhanu, G. (2005). Indigenous Conception of Intelligence, Ideal Child, and Ideal Parenting among Ethiopian Jews in Israel. *Journal of Cognitive Education and Psychology, vol. 5*, number 1, pp. 47–71 June 2005.
- Egelund, N., Haug, P. & Persson, B. (2006). *Inkluderande pedagogik i skandinaviskt perspektiv*. Stockholm: Liber.
- Ekström, P. (2004). *Makten att definiera. En studie av hur beslutsfattare formulerar villkor för specialpedagogisk verksamhet*. (Göteborg Studies in Educational Sciences, 209). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

- Heimann, M., & Ullstadius, E. (1999). Neonatal imitation among children with autism and down syndrome. In J. Nadel & G. Butterworth (Eds.) *Imitation in Infancy. Progress and Prospects of Current Research*. Cambridge University Press.
- Jakobsson, I-L. (2002). *Diagnos i skolan - En studie av skolsituationer för elever med syndromdiagnos*. (Göteborg Studies in Educational Sciences 185). Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis. 273 s.
- Jakobsson, I-L. (2003). God kommunikation är avgörande. Skolsituationer för elever med syndromdiagnos. *Locus. Tidskrift för forskning om barn och ungdomar*. 4/03. Stockholm: Institutionen för individ, omvärld och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm.
- Jakobsson, I-L. (2004). *Någon till hands när ingen annan lyssnar. Utvärdering av projektet Lokalt Barnombud i Lerum*. Rädda Barnen.
- Lovell, B., & Ullstadius, E. (2003). *Roberts bildvärld. En pojke med autism*. Fallstudie tryckt med stöd från FAS.
- Persson, B. (2003). Exclusive and Inclusive Discourses in Special Education Research and Policy in Sweden. *International Journal of Inclusive Education*, 7, 3, 271–280.
- Persson, B. (2004). Vart är specialpedagogiken på väg? Ett försök till positionsbestämning av det specialpedagogiska kunskapsområdet i Sverige. I N. Egelund (red.). *Udspil og indspil om specialpædagogik*. Köpenhamn: Danmarks Pædagogiske Universitets forlag.
- Ullstadius, E. (1998). *Exploring Early Imitation*. Doktorsavhandling i psykologi, Göteborgs universitet.

FORSKNINGSMILJÖ MED EN SAMHÄLLSORIENTERANDE ÄMNESDIDAKTISK INRIKTNING

Problemområde och forskningsfrågor

En samhällsorienterad ämnesdidaktik innefattar studier kring frågorna Vad, Varför och Hur i förhållande till religions-, historie-, samhällskunskaps- och geografiämnen så som de kommer till uttryck i skolsammanhanget. Dessutom fokuseras de frågor som uppstår i samverkan och i tväramnesvisa kopplingar mellan dessa ämnen och andra ämnen. Integrationstanken mellan ämnen och i elevernas förståelse har varit ett levande tema för det ämnesdidaktiska fältet i vår forskningsmiljö. Detta fält har idag större och större betydelse i skolans värld där tematiseringar och tvärvetenskaplig undervisning uppskattas av elever och efterfrågas av lärare. (se t.ex. Oscarsson 2004). Det betyder att när vi beskriver en ämnesdidaktisk miljö som är relevant för lärarutbildningen så kan vi inte endast avgränsa oss till t.ex. ett traditionellt religionsvetenskapligt perspektiv utan vi måste titta på hela SO-fältet samt angränsande innehåll.

Kort historik

Med utgångspunkt i den fackdidaktiska och läroplansteoretiska rörelsen under 70- och 80-talet finns en väldokumenterad forsknings- och skolutvecklingsmiljö. Under 1980-talet startades SODIK-gruppen (SO-didaktik) som en effekt av klassrumsforskning finansierad av dåvarande Skolöverstyrelsen. Denna grupp har sedan 1983 funnits som ett forum för att diskutera och förbättra lärares arbete när det gäller de samhällsorienterade ämnens didaktik. Här möttes och möts fortfarande forskares såväl som lärares frågor. Ur detta arbete och en del andra förhållanden har de SO-didaktiska frågorna vuxit fram vilka finns inom ramen för ett påbyggnadsprogram för lärare (pedagogik, didaktisk fortbildning 0–60 p). SO-biennaler har arrangerats där forskare och lärare möts (1985, 1987, 1991, 1996, 2000). Seminarier har organiserats samt sedan fem år ett SODIK-kollegium. SODIK-gruppen har funnits i nära anslutning till SO-avdelningen, enheten för ämnesdidaktik vid institutionen för pedagogik och didaktik. En skriftserie där olika didaktiska frågor penetreras, SO-rapporter, har funnits sedan 1993. <http://www.ped.gu.se/kollegier/sodik/index.html>

Aktuella forskning- och utvecklingsprojekt sedan 2004-

- Forskningsprojektet *Att undervisa är att välja*

Ett treårigt forskningsprojekt *Att undervisa är att välja* beviljades forskningsmedel fr.o.m. vt 05 av Vetenskapsrådet. Detta är ett samarbetsprojekt mellan Malmö Högskola, Göteborgs universitet och Skövde Högskola. Syftet är att studera didaktisk medvetenhet hos lärarstuderande i det samhällsorienterade fältet med fokus på existentiella frågor och den mångkulturella elevgruppen. Vi ämnar följa grupper av lärarstuderande under utbildningen och som yrkesverksamma lärare genom seminarier, intervjuer och observationer. Doktoranden Annika Lindskog studerar 15 religionslärarstuderande som hon

- har följt under 2005 och nu följer upp i den yrkesverksamhet de påbörjat 2006.
- *Aktionsforskande projekt*
Aktionsforskningsprojekt har planerats och genomförts (AFC-projektet och ALM-projektet) i samarbete med statsvetenskapliga institutionen med medel från Vetenskapsrådet och UFL, 2003 och 2004.
- Forskningsprojektet *Värdegrunden* är under genomförande med Carl E. Olivestam och Magnus Hermansson Adler som projektansvariga. Det äger rum inom grundutbildningen med syfte att utveckla värdegrundsagerandet utifrån att endast vara något som man pratar om till att bli något som ingriper i skolvardagen.
- Forskningsprojektet Sverige – Estland – Ryssland
Docent Carl E. Olivestam och universitetslektor Magnus Hermansson Adler bedriver sedan ett år tillbaka ett av Svenska Institutet stött forsknings- och utvecklingsarbete där förändringar inom utbildningspolitiken inom Sverige, Estland och Ryssland kopplas till vad som pågår på lokal nivå inom en skola i Göteborg, Viljandi och Moskva. Övergripande utbildningsstrategier och skolans pedagogiska verksamhet relateras till attityder, avsikter och normer inom mikro- och makronivå.

Nationella utvärderingar

Flera personer i vår forskningsmiljö har varit delaktiga i Skolverkets nationella utvärderingar av SO-ämnena sedan 1989 (1989, 1992, 1998 samt 2003). Under våren 2005 har tre rapporter presenterats dels i Skolverkets egen serie, dels i rapportserien på institutionen. De ger en ingående beskrivning av kunskaper, färdigheter och attityder hos elever och lärare i grundskolans samhällsorienterande undervisning.

Externa uppdrag och tredje uppgiften

Under 1980- och 1990- samt 2000-talet har olika personer varit delaktiga i fortbildningskurser för lärare, utvärderingsuppdrag i skolor och Skolverksprojek, t.ex. Temastudier och lagarbete under 80-talet, under 90-talet kurser i kvalitetsredovisningar, arbetslagsutveckling, handledaruppdrag, betygssättning bedömning på gymnasieskolan, målbeskrivningar, kompetensutveckling för 1–7- och 4–9-lärare i ämnesteorier och ämnesdidaktik inom SO-fältet, påbyggnadsutbildningen (och senare den ämnesdidaktiska kursen) m.m. Under en fas på 90-talet hade SO-avdelningen en stor del av sin verksamhet förlagd till fortbildningskurser och externa uppdrag. Ett stort kontaktnät i skolor finns genom att man dels har haft kontakt med handledare på ”fältet”, dels deltagit i olika delar av det som idag kallas verksamhetsförlagd utbildning. Kopplingen mellan teori och praktik i undervisningen har alltid funnits i fokus för vårt intresse.

Exempel på mer allmänt inriktade utvärderingsuppdrag som också hamnat på vårt bord är *Reflekterande Lärare* (Trygghetsfonden Rapport nr 12/98) där 24 lärare hand-

leds i att tillsammans göra en intervjustudie av gamla elever – ”Vem minns en bra lärare?” eller *Projektverkarutbildning* i Centrum Göteborg där 240 lärare gör små, egna projekt med utgångspunkt i egna frågor samt en handfull lärare utbildas för att kunna leda sina kollegor vidare i deras egen utveckling.

Under läsåret 04-05 har två kurser i *Skolutveckling* med aktionsforskningsinriktning getts i samverkan med LIV-enheten, docent Karin Rönnerman. Skolutveckling 10 p och Kvalitetsarbete i förskolan 5 p samt ett uppdrag i arbetslagsutveckling på Kalvhagsskolan, Styrösö, har genomförts. Samverkan med enheten LIV och SAM har resulterat i ansökan om strategimedel för ett skolutvecklingsprojekt som beviljats medel från institutionen i den s.k. strategisatsningen. Till detta har också medel för utveckling av grundutbildningen och medel för marknadsföring erhållits av institutionen.

Det universitetsövergripande och skolförankrade *värdegrundscentret* är sprunget ur vår samverkansmiljö. Det nationella utvärderingscentret, genom regeringsbeslut juni 2000 det ena av två i riket med nationellt ansvar, förestods av professor Bo Andersson fram till 2003. Han var dessutom vetenskaplig ledare, historiker och ämnesdidaktiker.

Läromedel

Ett antal av medarbetarna på SO-avdelningen har producerat läromedel för skola eller lärarutbildning i sina olika ämnesdidaktiska fält.

Under 2004–2005 pågår ett arbete med att skriva en SO-didaktisk bok där erfarenheter som speglar teori – praktikmötet skall belysas och det erfarenhetsbaserade lärandet står i fokus. Nio författare arbetar just nu med sina bidrag. Författarna representerar både de som har lång erfarenhet av lärarutbildning i SO och de som är nya på vår avdelning. De representerar också både forskare och lärare som är verksamma i skolan. Här skall ett kunskapsutbyte ske som skall gynna kompetensöverföringen mellan generationerna. Boken har prel. titeln *Erfarande och synvänder - en bok i de samhällsorienterande ämnens didaktik* och kommer att ges ut på institutionen.

Under hösten 2004 kom på Liber förlag ut ett historiedidaktiskt läromedel med Magnus Hermansson Adler som författare: *Historieundervisningens byggstenar*. Under 2006 utgavs på Liber förlag ett religionsdidaktiskt läromedel med Carl E. Olivestam som författare: *Religionskunskap – om teori, perspektiv och praktik i religionsundervisningen*. De båda sistnämnda är också ansvariga för två rapporter som under 2006 kommer att publiceras i institutionens publiceringsskriftserie, en angående värdegrunden inom lärarutbildningens allmänna kurser, en avseende en jämförande studie av ämnena religionskunskap och historia i tre länder: Ryssland, Estland, Sverige. De är dessutom författare till ett antal läromedel för skolan inom olika ämnes områden och i olika konstellationer.

Internationalisering och mångkulturalitet

Flera personer i vår forskningsmiljö har byggt upp ett internationaliseringsfält där det mångkulturella perspektivet har utvecklats genom åren. Det startade på 60-talet i olika SIDA-stödda sammanhang och blev fortbildningskurser under 70- och 80-talet s.k. JIF-kurser (Jämställdhet och Internationell Fortbildning). Under 90-talet erhöll vi medel från SIDA för att skapa ett lärar- och studerande utbyte med lärarutbildningen i Kimberley, Sydafrika. Detta projekt varade i 5 år och ett 30-tal studenter samt 15 lärare från Sydafrika deltog. På vår enhet deltog 5 lärare samt ett 20-tal studerande. Perspektiv och teoretiskt fokus har utvecklats under denna tid i takt med att det svenska samhället förändrats och forskningen och uppdragen följt denna utveckling. Kurser i lärarutbildning, forskollärover utbildning med detta fokus har handhållits av personer i vår miljö. Vi har tagit initiativ till flera kurser och program med ett internationellt perspektiv (den Internationella linjen 1992, Lokalt och globalt perspektiv i den nuvarande lärarutbildningen etc.

Ett utvärderingsuppdrag att studera gudstjänstliv i pastorsutbildningen i Ghana, Afrika är ett annat exempel på internationella uppdrag.

I värdegrundsprojektet har en rad internationella uppdrag också erhållits. Fokus har då varit hur demokrati och värdegrundsfrågor kan ingå i utbildningen i t.ex. den ryska skolan och flera östeuropeiska länder. Aktuellt är ett projekt bekostat av Svenska Institutet där jämförelser mellan svenska ungdomars och estländska ungdomars syn på religionsfrågor skall beskrivas.

Flera andra utbytesprogram och internationella uppdrag har vi varit medverkande i genom åren, som konsulter eller FN-observatörer. Andra utbytesprogram och fältstudier pågår (t.ex. mellan Hulebäcksskolan och Kenya, Linnaeus-Palme-projekt i Sydafrika och Uruguay m.m.).

Ett forskningsprojekt lett av Carl E. Olivestam och Magnus Adler Hermansson pågår avseende praktiknära forskning med representanter för utbildningsdepartement, universitet och utvalda grundskolor i Ryssland, Estland och Sverige. Projektets titel är *Skolutveckling inom östersjöregionen på demokratisk grund för 2000-talet*. Deltagande är utbildningsdepartement i respektive land, universitetet i Tartu, Estland, Moskva universitet för lärarutbildning, Ryssland, samt Göteborgs universitet, Sverige.

Forsknings- och utvecklingsprojekt lett av Carl E. Olivestam med inriktning på ett neurovetenskapligt perspektiv på lärande. (Ein Schwedisch-Deutsches Kooperationsprojekt) i samverkan mellan Institutionen för pedagogik och didaktik vid Göteborgs universitet och Transfer Center for Neuroscience und Learning (ZNL), Ulm Universitet, Tyskland. Förarbete inlett 2004.

Medel har sökts för ett EU-projekt inom Tempus/Tacis. Projektet innebär ett pedagogikutvecklande treårigt projekt med Carl E. Olivestam som Grant Applicant, huvudansvarig för helhetsomfattande utveckling och nyansats avseende *General and RE Pedagogy* i det ryska universitetets olika program från grundutbildning, inkl. lärarutbildning, till doktorsutbildning. Inriktning på att utveckla pedagogisk och didaktisk undervisning i den ryska skolan ingår i projektet.

Nationella och internationella nätverk

Vi är medlemmar i ATEE, NFPF, ISATT, HSRC, EARLI, Nordisk Lärarutbildningskongress, Religionslärares förening, Historielärares förening, SO-läraryöreningen, Lärares internationella förening, Ett nordiskt aktionsforskningsnätverk <http://www.ped.gu.se/kollegier/aktionsforskning/natverk.html>, Det nationella ämnesdidaktiska nätverket http://www.hkr.se/templates/Page_____3405.aspx

Forskningsmiljöns personal

Bo Andersson Professor emeritus i ämnesdidaktik med inriktning mot de samhällsorienterade ämnena, särskilt historia, FD och docent i historia, tidigare föreståndare för Historiska institutionens forskningsavdelning och Centrum för värdegrundsstudier vid Göteborgs universitet samt för ett lokalhistoriskt institut vid annat lärosäte.

Docent Carl E. Olivestam Tvärvetenskaplig inriktning som forskare med ämnesområden som skolpolitiken i Sverige, Ryssland, Estland. Ett neurovetenskapligt perspektiv på undervisning och lärande i samverkan med det neurovetenskapliga centret vid Ulms universitet, Tyskland. Kulturmöten mellan västerländskt och afrikanskt sett ur undervisnings- och lärandeperspektiv.

Universitetslektor Magnus Hermansson Adler SO-didaktik, inriktning religion och historia hi(doktorand, Ämne: Ansvar, autonomi och autenticitet i undervisningen).

Universitetslektor Elisabeth Hesslefors Arktoft SO-didaktik, prodekan för Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Arbetar dessutom med skolutvecklingsfrågor och projektet *Att undervisa är att välja*.

Universitetslektor Vilgot Oscarsson nybliven pensionär, inriktning samhällskunskap. Arbetar med Nationella Utvärderingen och dess resultat.

Universitetsadjunkt Hans E Berg SO-didaktik, inriktning geografi(forskarstuderande). Arbetar med analyser av tre gymnasieskolors kompetensutvecklingsplaner.

Universitetsadjunkt Per-Olof Hansson SO-didaktik, inriktning geografi. Arbetar med globaliseringsproblematiken på gymnasieskolan och är tjänstledig för uppdrag i Kenya. Har skrivit om *Globaldidaktik* i Erfarande och synvänder, en rapport om so-didaktik (se nedan).

Universitetsadjunkt Bengt O Tedeborg SO-didaktik, inriktning ekonomi samhällskunskap (forskarstuderande). Kritisk ansats i skärningspunkten mellan filosofi, estetik (särskilt rockmusik) och didaktik. I förlängningen: Hur och varför använda konstnärliga uttryck, t.ex. rockmusik, i undervisningen? I samarbete med en australiensisk forskare genomför jag f.n. en undersökning om Bruce Springsteenfans (jag koncentrerar mig på svenska sådana). Arbetar också med grundandet av en internationell akademisk organisation för Springsteenstudier.

Universitetsadjunkt Arne Löfstedt SO-didaktik, inriktning samhällskunskap (forskarstuderande).

Universitetsadjunkt Per Sönnerby inriktning pedagogik samhällskunskap (forskarstuderande) (tjänstledig FN-uppdrag).

Universitetsadjunkt Birgitta Fors inriktning religion (doktorand, Ämne: Livsfrågebegreppet och livsfrågeperspektivet i religionsämnet. En undersökning av skolans styrdokument och religionsämnet. Manus färdigt 2006).

Universitetsadjunkt Annika Lindskog inriktning religion och historia, doktorand inom projektet *Att undervisa är att välja* (se ovan).

Universitetsadjunkt Ulrika Holmgren inriktning samhällskunskap och historia samhällskunskap, C-uppsats om elevers inflytande på undervisningen i gymnasieskolan, arbetar med en D-uppsats angående studentinflytande i inriktningen samhällspedagogik.

Avhandlingar och rapporter

Hesslefors-Arktoft, Elisabeth (1996): *I ord och handling, Innebörder av att anknyta till elevers erfarenheter*, uttryckta av lärare (1996) Göteborg Studies in Educational Science nr 110 ACTA Gothoburgensis Universitatis.

von Brömssen Kerstin, (2003): *Tolkningar, förhandlingar och tystnader*. Elevers tal om religion i det mångkulturella och postkoloniala rummet Göteborg Studies in Educational Science nr 201 ACTA Gothoburgensis Universitatis.

Severin Roland (2002): *Dom vet vad dom talar om* En intervjustudie om elevers uppfattningar av begreppen makt och samhällsförändring Göteborg Studies in Educational Science nr 182 ACTA Gothoburgensis Universitatis.

Oscarsson, V. och Svingby, G. (2005): *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003* samhällsorienterande ämnen. Skolverket.

Oscarsson, Vilgot (2005): *Elevers demokratiska kompetens* Rapport från den nationella utvärderingen av grundskolan NU03 – samhällsorienterande ämnen nr 2005:04.

Oscarsson, Vilgot (2005): *Elevers syn på globala förhållanden och framtiden* Rapport från den nationella utvärderingen av grundskolan NU03 – samhällsorienterande ämnen nr 2005:05.

Olivestam, CE. (2006): *Kulturmöte i centralafrikansk kontext med kyrkan som arena*. Fältarbete i République Centrafricaine. Medförfattare: Thornell, C.

Olivestam, CE. (2000): *Experiment i demokrati*. Religion och samhälle i Skellefteå och Arvidsjaur 1810-1830. Försvarare & utmanare av tradition & institution i interaktion. Borås. ISBN 91-630-9643-9.

Olivestam, CE. (1995): *Livsnära. Teori och praktik kring kyrkans bibelundervisning. Ett forskningsprojekt i Kyrkodidaktik*. Umeå .

Olivestam, CE. (1977/82/89): *IDÉ och POLITIK I-III. De politiska partierna - skolan och ideologin*. Östervåla/Stockholm.

Artiklar

Hesslefors-Arkoft, Elisabeth (2000): *Vad är en bra lärare och kan man bli en bra lärare?*, I Tibelius-Claesson (red) *Skolan i centrum*, Studentlitteratur Lund.

Olivestam, CE. (2005): *Ämnesdidaktisk modell* Artikel byggd på paper presenterat vid Lärarutbildningskonferensen i Vasa september 2004. Publicerat i Åbo universitets pedagogiska tidskrift. Vasa.

Konferensbidrag

Hesslefors-Arkoft, Elisabeth (2004): *Lärarutbildning som mötesplats för förändring och delaktighet* Paper presenterat vid Lärarutbildningskonferensen i Vasa september 2004.

Olivestam, CE & Thornell, C (2005): Paper presenterat vid CIES (Comparative and International Education Society) konferens vid Stanford University i mars 2005 med temainriktning "Beyond Dichotomies". *A communication model beyond dichotomies - a contribution to sustainable development in learning in two discourses*.

Olivestam, CE. (2005): Paper presenterat vid konferensen Ämnesdidaktik i forskning och forskarutbildning i Karlstad 050317-18. *Ämnesdidaktiken – en universitetsdisciplin i synliggörande* - Ett bidrag till att definiera innehållet utifrån tre forskningskontexter.

Tedeborg, Bengt O (2005): *Three Chords Against Oppression? On Freedom and Revolutionary Potential in the Works of Bruce Springsteen*. Paper presenterat vid konferensen Glory Days: A Bruce Springsteen Symposium, Monmouth University, West Long Branch, NJ. USA sept 2005. Arrangör: Penn State University.

Populärvetenskapliga böcker, artiklar och presentationer

Hermansson Adler, Magnus (2004): *Historiundervisningens byggstenar -grundläggande pedagogik och ämnesdidaktik*.

Hesslefors-Arkoft, Elisabeth (1998): *Är det någon som minns en bra lärare?* Rapport från Trygghetsfonden för kommuner och landsting. Projektet Reflekterande lärare

Hesslefors-Arkoft, Elisabeth (2000): *Projektverkarutbildning* i Stadsdelen Centrum. Ett aktionsforskande projekt. Rapport från Trygghetsfonden för kommuner och landsting.

Hesslefors Arkoft Elisabeth (red) *Erfarande och synvänder - en rapport om so-didaktik* Publiceras i IPD:s rapportserie våren 2006.

Olivestam, CE. (2006): *Religionsdidaktik. Om teori, perspektiv och praktik i religionsundervisningen*. Liber.

Olivestam, CE. (2004): *Att läkas i livet och arbetslivet. Helhetsperspektiv vid förebyggande och rehabiliterande åtgärder mot stress och utbränning*. Medförfattare:

Eriksson, M & Thorzén, D & Olivestam, CE & Thorsén, H. Studentlitteratur.

- Olivestam, CE. (2002): *Från kyrka till wellbeing Handbok i kyrkokunskap*. Medförfattare: Eriksson, M & Lindholm, S. Studentlitteratur.
- Olivestam, CE. (2000): *Etik och livsfrågor i vård och omsorg*. Medförfattare: Thorsén, H. Liber.

FORSKNINGSMILJÖ/ÄMNESDIDAKTIK/MATEMATIK 1

Den matematikdidaktiska miljön vid IPD, GU är sedan länge inriktad mot matematik och lärande, utbildning av matematiklärare för hela barn- och ungdomsskolan, samt uppdrag i anslutning till dessa områden. En stor del av forskningen kan karaktäriseras som praxisnära vilket är efterfrågat i Sverige såväl som internationellt. Ett allmänt problem är att den didaktiska forskningen som bedrivs sällan får någon märkbar effekt i skolans matematikundervisning, till skillnad från hur det borde vara:

Det övergripande syftet med hela verksamheten (matematikdidaktisk forskning) är i grunden att främja och förbättra elevers och studenters matematikinläring och att de skall tillägna sig matematisk kompetens. (Niss 2001).

Ett problem med en matematikdidaktisk forskningsmiljö är att man ännu för 20 år sedan inte förväntades forska som lärarutbildare. Andersson, Kilborn, Lybeck, Johansson m.fl. fick vända sig till den pedagogiska institutionen för att kunna bedriva didaktisk forskning. Detta innebar att forskningen delvis fick bedrivas på den pedagogiska vetenskapens villkor. (Marton,1986).

Forskning kring matematikämnet didaktik följer det mönster Utbult (1993) beskriver som tre olika former av integration:

- Mångvetenskaplig samverkan som inte medför någon teoretisk eller metodologisk integration eller förnyelse av ett nytt ämnesområde. Forskningen sker på andra ämnens villkor.
- Tvärvetenskaplig samverkan leder till sammansmältning av kunskap vilket kanske på sikt kan utvecklas mot en självständig teori. Det är här en hel del av den matematikdidaktiska forskningen fortfarande befinner sig. Matematikdidaktiken blir snarast ett "case" underordnat ämnet pedagogik eller matematik.
- Framväxt av ny specialitet/disciplin. Det är detta mål vi i dag strävar mot, en disciplin med egna forskningsmetoder och egna teorier. Detta kräver en utveckling av delvis nya miljöer.

Följande forskningsområden, flera varandra överlappande, finns inom vår miljö.

1. Utvärdering

Utvärdering såväl av hela utbildningar och kurser som elevers kunskaper i matematik.

a) Diamant-projektet Diagnostiser i matematik för nationell kvalitetssäkring, ett uppdrag från Skolverket att utarbeta nationella diagnostiska test för skolåren 1–5. Vi strävar här efter att bygga upp kunskapsdiagnostiser, knuten till matematikdidaktisk teoribildning. I projektet arbetar idag förutom Löwing som är projektledare även Fredriksson, Kilhamn, Frisk-Johnsson. Andra som bidragit till projektet är de som deltog

i LUPP-projektet, Lärares UPPfattningar av baskunskaper, projekt med planeringsbidrag från Vetenskapsrådet, Berner Lindström och Löwing (Löwing m.fl., 2003).

Denna typ av verksamhet har en lång och kontinuerlig tradition som påbörjades av Kilborn (1979a) och därefter ledde till ett arbete med bl.a. Skolöverstyrelsen om diagnoser (1983). Teoretiskt vilar dagens projekt på en utveckling av de arbeten som utförts av Kilborn (1989, 1990 och 1992). Gruppen deltar även i ett nytt projekt vars uppgift är att tillsammans med Skolverket ta fram ett nytt kommentarmaterial i matematik till läroplanen Lpo 94. Löwing är sekreterare i Skolverksgruppen.

Utvärdering av utbildningar/kurser finns i Löwing, 1991, IPD-rapport nr 1999:01, 2000:11 samt Rossi, 2003.

b) Matematik och språk/modersmål – ett område där aspekter av det språk som används av lärare och elever under matematiklektioner samt de konflikter som därvid uppstår när lärare eller elever har annat modersmål än svenska studeras. Som en bakgrund till detta har vi de arbeten Kilborn, delvis tillsammans med Löwing, utfört i olika afrikanska länder, vilket i sin tur gav underlag till två rapporter om invandrade lärares arbetssituation i Sverige (Löwing, IPD-rapport 2000:4 och 2001:1) och ett examensarbete om undervisning på två asiatiska språk. Gruppen består för närvarande av Löwing, Abdulaziz Jajo Jirgees, (doktorand hos J-E Gustavsson) och Hansson. Ett nätverk är under uppbyggnad där den didaktiska ämnesteorin kopplas till kultur och språk. Detta sker i samverkan med universiteten i Stockholm, Södertörn, Köpenhamn, Helsingfors, Witwatersrand och National University of Singapore.

c) Utbildning av lärare med utländsk examen till svenska förhållanden – ett EU-projekt. Projektledare var Bentley, och Löwing medverkade med ett antal vetenskapliga analyser. Projektets omslutning var 16,5 miljoner kr. Ett givet fokus i detta projekt var språkets betydelse i undervisningsprocessen. Ett av de viktigaste resultaten av projektet förutom utbildning av ett hundratal lärare i matematik var att den så kallade fossiliseringseffekten i de blivande lärarnas språkutveckling visade sig ha en avgörande betydelse.

d) TIMSS-projektets, Trends in International Mathematics and Science Study, svenska del är placerad på avdelningen med Bentley som projektledare för matematikinriktningen. Projektet är en internationellt jämförande studie av elevernas prestationer i matematik samt hur olika utbildningsfaktorer påverkar utfallet. Projektet befinner sig i ett förberedande stadium då uppgifter utprövas för att köras skarpt våren 2007.

TIMSS-projektets resultat både på förberedande och på genomförande nivå återkopplas till Diamant-projektet under a). I samband med TIMSS-projektet kommer analyserande studier att genomföras på bl.a. nationell nivå. Bentley har tidigare studerat hur olika faktorer påverkar elevprestationer i matematik. En redovisning av detta finns i "Mathematics Teachers and Their Teaching", Bentley (2003).

2. Processanalyser av undervisning i matematik

Inom det här området har det skrivits två avhandlingar under senare år, Bentley (2000b, 2003) som beskriver viktiga ramfaktorer för matematikundervisningen och Löwing (2004) som beskriver undervisningsprocessens beroende av lärarens val av ramfaktorer. En rad examensarbeten har tagit sin utgångspunkt i denna tradition. Tekniken har utvecklats av Kilborn (1979a, b) i internationell samverkan med universiteten i Stockholm, Köpenhamn och Jyväskylä (Se Löwing, Johansson, Emanuelsson & Ryding 2001).

I ett pågående avhandlingsprojekt studeras undervisningsprocessen med tydligt innehållsligt fokus. Johan Häggström är verksam i LPS-projektet (Learners Prospective Study, 2005; Clark, 2000) och gör internationella jämförelser av algebraundervisning i årskurs åtta (Häggström 2004, 2005, 2006a, 2006b, c in progress).

3. Matematikdidaktiska teorier

Området började byggas upp i och med PUMP-projektet, Processanalyser av Undervisning i Matematik/Psykologivistik, och artiklar i Marton 1986 samt utvecklades av Kilborn (1989, 1990, 1991). Detta har senare följts upp av Löwing (IPD nr 2002:11). Denna miljö utgjorde en bas för hennes avhandling (Löwing 2004).

Ett annat inslag i denna miljö är Bentleys forskning om begreppsförståelse och begreppsmodeller i skolmatematiken. Här finns också en anknytning till den neurovetenskapliga forskningen och forskningen inom den kognitiva psykologin. Bentley (2006) studerar villkoren för när en person kan sägas ha förstått ett begrepp eller ej och vilken roll begreppsmodellen spelar i detta sammanhang. Andra aktuella begrepp som behandlas inom denna forskning är funktionsbegreppet (Kilhamn, 2003), proportionalitet (Bentley, 2000a) samt negativa tal.

Skolverkets diagnosmaterial bygger på didaktiska analyser av olika innehåll: aritmetik (Löwing, 1999), geometri (Fredriksson) samt statistik (Kilhamn).

En stor del av matematikinnehållet i våra kurser inom lärarutbildningen bygger på denna forskning och teoribildning. Som exempel på universitetets tredje uppgift kan nämnas följande litteratur skriven för lärarutbildningens behov: Löwing & Kilborn (2002, 2003) samt Löwing (2006).

4. Matematikdidaktiskt forum

Detta är en arena för diskussion om matematikdidaktisk forskning som startade våren 2003 i samverkan mellan olika enheter på IPD, Matematiska institutionen och NCM. Matematikdidaktiskt forum fick under förra året strategiska utvecklingsmedel. Detta har resulterat i:

a) arbete inom IPD med att ta fram en antologi kring matematik och lärande

b) ett högre fakultetsövergripande seminarium inom GU kring matematik och lärande. (Löwing, B Lindström, J Emanuelsson).

5. Matematiken och matematikdidaktiken i lärarutbildningen

En första arbetande konferens med målet att försöka finna ett likartat innehåll i lärarutbildningen i Sverige anordnades den 21–23 mars 2006. (Löwing, Bentley och Häggström (IPD, GU), Lithner (Umeå Universitet), Tengstrand (Växjö Universitet), Helenius (Karlstad Universitet), Mouwitz (NCM, GU))

Bakgrundsmaterial (FoU-arbete) tas fram i form av en enkät och analys av styrdokument m.m. Inom ramen för detta har Hansson och Löwing utarbetat ett analysinstrument för att analysera kursplaner i matematik för lärarutbildningen med inriktning mot de tidiga skolåren.

Publikationer

- Bentley, C. & Bentley, P-O. (2006). Human Interpretation – An Integrated Process in Skills. In Press.
- Bentley, P-O. (2000a). A Study of Student's Ways of Experiencing Ratio and Proportion. In Research and Action in the Mathematics Classroom. (Eds.) Bergsten, C., Dahland, G. & Grevholm, B. *Proceedings of the Second Swedish Mathematics Education Research Seminar*, Göteborg, January 26–27, 2000.
- Bentley, P-O. (2000b). *Matematiklärares yrkesituation. En pilotstudie*. IPD-rapporter Nr 2000:21. Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.
- Bentley, P-O. (2003). *Mathematics Teachers and Their Teaching. A Survey Study*. (Göteborg Studies In Educational Sciences 191) Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Clark, D. (2000). The Learner's Perspective Study. Research design. University of Melbourne.
- Häggström, J. (2004). KULT-projektet. Matematikundervisning i Sverige i internationell belysning. In C. Bergsten & B. Grevholm (Eds), *Proceedings of MADIF4, The 4th Swedish Mathematics Education Research Seminar, Malmö, January 21–22, 2004* (pp. 133–145). Linköping: SMDF.
- Häggström, J. (2005). Begreppet funktion i historisk belysning. *Normat, Nordisk Matematisk Tidskrift*, 53 (2), 82–92.
- Häggström, J. (2006a, March). *Interaction on mathematics*. Paper presented at Symposium for Classroom research and ethnographic studies at NERA/NFPF Congress 2006 (Nordic Educational Research Association), in Örebro, Sweden. Retrieved, 14 March, 2006, from http://www.oru.se/templates/oruExtNormal___28204.aspx
- Häggström, J. (2006b, in progress). The same topic – Different opportunities to learn. In C. Bergsten & B. Grevholm (Eds), *Proceedings of MADIF5, The 5th Swedish Mathematics Education Research Seminar, Malmö, January 24–25, 2006*. Linköping: SMDF.
- Häggström, J. (2006c, in progress). The introduction of new content: what is possible to learn? In D. Clarke, J. Emanuelsson, E. Jablonka, & I. A. C. Mok, *Making*

- connections: comparing mathematics classrooms around the world*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Johansson, B., & Kilborn, W. (1986). Om matematikämnetts innehåll och didaktik. I Marton, F. (red). *Fackdidaktik volym III*. (s. 87–101). Lund: Studentlitteratur.
- Kilborn, W. (1979a). *PUMP-projektet. Bakgrund och erfarenheter*. (Utbildningsforskning, FoU rapport 37). Stockholm: Skolöverstyrelsen.
- Kilborn, W. (1979b). *Ämnesmetodiska processanalyser i matematik inom KomVux*. Stockholm: Högskolan för lärarutbildning.
- Kilborn, W. (1989). *Didaktisk ämnesteor i matematik. Del 1: Grundläggande aritmetik*. Stockholm: Utbildningsförlaget.
- Kilborn, W. (1990). *Didaktisk ämnesteor i matematik. Del 2: Rationella och irrationella tal*. Stockholm: Liber – Hermods.
- Kilborn, W. (1992). *Didaktisk ämnesteor i matematik. Del 3: Mätning, Geometri, Funktioner, Sannolikhetslära och Statistik*. Stockholm: Liber – Hermods.
- Kilhamn, C. (2003) Är funktioner något för barn? En konkret introduktion till funktionsbegreppet i grundskolans lägre årskurser. Examensarbete, Chalmers/GU LPS study (2005). *The Learner's Perspective Study*. Available 2005-10-14, <http://www.edfac.unimelb.edu.au/DSME/lps/>
- Löwing, M. (1991) *Utvärdering av matematikfortbildning i Vårgårda kommun*. Länskolnämnden i Älvsborgs län.
- Löwing, M. (1999). *På väg mot läraryrket. En studie av den gemensamma praktisk-pedagogiska kursen GEM 41*. (IPD-rapport nr 1999:01) Göteborg: Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Löwing, M. (1999). *How to handle the teaching and learning of addition and subtraction*. Journal of the Association for Mathematics Education of South Africa, Pythagoras 51, April , 2000, pp 17–24.
- Löwing, M. (red) (2000) *Om kvalitetssäkring inom lärarutbildningen Utvärdering av kurser i matematik*. (IPD-rapport nr 2000:11) Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Löwing, M. (2000). *Kartläggning av utländska lärares utbildning och arbetsituation. Delrapport 1*. (IPD-rapport nr 2000:04) Göteborg: Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Löwing, M. (2001). *Kartläggning av invandrade lärares yrkessituation. Delrapport 2: Lektionsstudier och resultat* (IPD-rapport nr 2001:01) Göteborg: Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Löwing, M. (2002). *Ämnesdidaktisk teori för matematikundervisning*. (IPD-rapport nr 2002:11) Göteborg: Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Löwing, M. (2004) Matematikundervisningens konkreta gestaltning. En studie av kommunikationen lärare-elev och matematiklektionens didaktiska ramar. (Goteborg Studies in Educational Sciences, nr 208) Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.)

- Löwing, M. (2006). *Matematikundervisningens dilemman*. Lund: Studentlitteratur.
- Löwing, M., Johansson, B., Emanuelsson, G. & Ryding, R. (2001). *Vänbok till Wiggo Kilborn*. Göteborg: Göteborgs universitet, Nationellt centrum för matematikutbildning.
- Löwing, M., & Kilborn, W. (2002). *Baskunskaper i matematik – för skola, hem och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.
- Löwing, M., & Kilborn, W. (2003). *Huvudräkning. En inkörspport till matematiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Löwing, M., Lindström, B., Fant, C-H., Häggström, J., Kilborn, W., & Engwall, M. (2003). *LUPP-projektet. Lärares uppfattning av baskunskaper i matematik: Rapport 1: Lärarintervjuer*. Opublicerat manuskript. Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Marton, F. (Red.). (1986). *Fackdidaktik volym III*. Lund: Studentlitteratur.
- Niss, M. (2001). Den matematiska forskningens karaktär och status. I B. Grevholm (Red.). *Matematikdidaktik - ett nordiskt perspektiv* (pp.21-47). Lund: Studentlitteratur.
- Rossi, I. (2003). Rapport till Skolverket. *Utveckling av kompetensutvecklingskurs i matematik för lärare i karaktärsämnen*. Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Utbult, M. (1993). *Forskning på tvären*. MDA-rapport 1992:15. Uppsala: Ord & Form AB.

Medarbetare inom miljön:

Namn		Pågående meritering
Bentley, Per-Olof	Fil Doktor	Docentmeritering
Blennqvist, Håkan	Fil Mag	Forskarutbildningskurser
Fredriksson, Marie	Ämneslärare	C-uppsats, forskarutbildningskurser
Frisk Jonsson, Susanne	4-9 MaNO-lärare	C-uppsats, didaktikkurs fördjupningskurs
Hansson, Åse	Fil Kand	D-uppsats, forskarutbildningskurser
Häggström, Johan	Doktorand	Avhandlingsarbete, forskarutbildningskurser 80p klara.
Jönsson, Kaj	Fil Mag	C-uppsats, forskarutbildningskurser
Kilhamn, Cecilia	Doktorand CUL	Forskarutbildningskurser
Löwing, Madeleine	Fil Doktor	Docentmeritering
Rossi, Ilse	Fil Kand	D-uppsats, forskarutbildningskurser

FORSKNINGSMILJÖ/ÄMNESDIDAKTIK/MATEMATIK 2

Forskningsområde 1

Matematisk modellering – hur förstår studenter egentligen matematisk modellering? Hur hanterar de tekniska hjälpmedel för matematisk modellering och vilken nytta anser de sig ha av att lära sig och kunna matematisk modellering?

Publikationer

- Lingefjärd, T., & Kilpatrick, J. (1998). Authority and responsibility when learning mathematics in a technology-enhanced environment. In D. Johnson & D. Tinsley (Eds.), *Information and communications technologies in mathematics* (pp. 233–236). London: Chapman & Hall.
- Lingefjärd, T. (2000). *Mathematical Modeling by prospective teachers using technology*. Electronically published doctoral dissertation, University of Georgia. Can be downloaded from <http://ma-serv.did.gu.se/matematik/thomas.htm>
- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2001). Mathematical modeling and technology in teacher education - Visions and reality. In J. Matos, W. Blum, K. Houston, S. Carreira (Eds.) *Modelling and Mathematics Education ICTMA 9: Applications in Science and Technology* (pp. 205–215). Horwood: Chichester.
- Lingefjärd, T. (2002). Mathematical modeling for preservice teachers: A problem from anesthesiology. *The International Journal of Computers for Mathematical Learning* 7(2), pp. 117–143.
- Lingefjärd, T. (2002). Teaching and assessing mathematical modeling. *Teaching mathematics and its Applications* 21(2), pp. 75–83.
- Holmquist, M., & Lingefjärd, T. (2003). Mathematical modeling in teacher education. In Q. Ye, W. Blum, S. K. Houston, & Q. Jiang (Eds.), *Mathematical Modeling in Education and Culture ICTMA 10: Applications in Science and Technology* (pp. 197-208). Horwood: Chichester.
- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2005). To assess students' attitudes, skills and competencies in mathematical modeling. *Teaching mathematics and its Applications* 24(2–3), pp. 123-133.

Forskningsområde 2

Geometri – går det att entusiasmera elever och blivande eller verksamma lärare för geometri via datorstödd, så kallad dynamisk geometri? Hur lär sig blivande lärare geometri och hur bestående är denna kunskap över tid? Ett longitudinellt projekt med över 100 lärare som tagit lärarexamen vid Göteborgs universitet de senaste 7 åren.

Publikationer

- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (1997). En mer levande geometri? *Datorn I Utbildningen*, (sid. 34–37, 97:4).

- Holmquist, M. & Lingefjärd, T. (1999). Datorstöd i blivande matematiklärares utbildning. I C. Bergsten (Red.), *Datorstödd eller Datorstörd matematikundervisning*. Höskoleverkets skriftserie 1999:4 S.
- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2001). Datorns roll i utbildningen av matematiklärare. I B. Grevholm (Red.). *Matematikdidaktik – ett nordiskt perspektiv* (s 295–312). Lund: Studentlitteratur.
- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2003). Learning mathematics using dynamic geometry tools. In S. J. Lamon, W. A. Parker, S. K. Houston (Eds.), *Mathematical Modelling: A Way of Life. ICTMA 11* (pp. 119–126). Horwood: Chichester.
- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2005). Dynamisk Geometri. *Nämna*ren (sid 34–35, 2005:4). NCM: Göteborgs Universitet.

Forskningsområde 3

Distansundervisning i matematik – fungerar det? Är inte matematik egentligen ett sociokulturellt ämne, som behöver diskuteras i ett fysiskt klassrum? Hur fungerar det att lära sig matematik i ett virtuellt klassrum? Hur flexibelt blir ett tidsmässigt flexibelt lärande?

Publikationer

- Lingefjärd, T. (2000). *Strategies for Examination when teaching Mathematics over the Internet: The SEMI-Project*. Report from the faculty of science at Göteborg University. Can be downloaded from: <http://ma-serv.did.gu.se/matematik/thomas.htm>
- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2001). Mathematics, technology, and examination in distance education. Paper presented at CERME 2: Second Conference of the European Society for Research in Mathematics Education 24th - 27th February 2001 in Mariánské Lázně, Czech Republic.
- Holmquist, M., & Lingefjärd, T. (2001). Flexible Learning and Mathematics Examination in Distance Education – views from a new program. In A. Szücs, E. Wagner, and C. Holmberg (Eds.), *Proceedings of the European Distance Education Network Tenth Anniversary Conference* (p. 301–306). Stockholm: EDEN.
- Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2002). *The FLAME Project - Flexible Learning and Mathematics Examination*. Report 2002:01, Department of education, Göteborg University.

Forskningsområde 4

Avancerat matematiskt tänkande – när inträffar det? Hur definieras det? Är det möjligt att notera en övergång från aritmetiskt tänkande till matematiskt tänkande bland universitetsstudenter? Hur startar man en sådan process?

Publikationer

- Lingefjård, T. (2002). To study mathematics in an engineering program. In D. S. Mewborn, P. Sztajn, D. Y. White, H. G. Wiegel, R. L. Bryant, & K. Nooney (Eds.). *Proceedings of the twenty-fourth annual meeting of the North American Chapter of the International Group for the Psychology of Mathematics Education* (Vols. 1–4). (pp. 383–386). Columbus, OH: ERIC Clearinghouse for Science, Mathematics, and Environmental Education.
- Lingefjård, T. (2003). To study mathematics in an engineering program. In C. Bergsten, & B. Grevholm (Eds.), *Challenges in Mathematics Education* (pp. 64–76). Linköping University: Linköping.
- Lingefjård, T. (2004). The linguistic part of mathematics. In C. Bergsten. & B. Grevholm (Eds.), *Mathematics and Language* (pp. 185–193). Linköping University: Linköping.

FÖRUTSÄTTNINGAR, UTBILDNING OCH RESULTAT (FUR)

Inom den forskningsmiljö som nu går under beteckningen FUR bedrivs sedan lång tid forskning kring en samling klassiska pedagogiska frågor, som kan sammanföras under tre huvudkategorier: individuella förutsättningar för utbildning, utbildningens organisation och resurser samt resultat av utbildning på individ- och systemnivå. Huvuddragen i forskningen beskrivs nedan.

Individuella förutsättningar för utbildning

Olika individuella karakteristika, som exempelvis förkunskaper, intellektuella och personlighetsmässiga egenskaper, är av betydelse för framgångsrikt deltagande i utbildning. Vid institutionen finns en forskningstradition inom detta fält som går tillbaka till 1950-talet, då Kjell Härnqvist publicerade arbeten kring den s.k. ”begåvningsreserven” (Husén & Härnqvist, 2000) och kring individuella differenser i kognitiva förmågor. I den aktuella forskningen kring individuella differenser i kognitiva förmågor har mer grundforskningsorienterade frågor uppmärksamats kring de kognitiva förmågornas struktur (t.ex. Gustafsson, 2001), och i detta sammanhang har även könsskillnader studerats (Rosén, 1998). Framförallt har dock tillämpade frågeställningar som avser urval av sökande till olika utbildningar allt mer kommit att fokuseras. Inom ramen för ett stort projekt finansierat av Riksbankens Jubileumsfond har antagningssystemet till högre utbildning studerats, och ett stort antal arbeten har publicerats kring högskoleprovet och betyg som urvalsinstrument (t.ex. Carlstedt & Gustafsson, 2005, Cliffordson, 2004, Cliffordson & Askling, 2006, Svensson, 2004, Svensson & Nielsen, 2005, Åberg-Bengtsson, 2006). En annan tillämpningsorienterad forskningslinje har avsett utveckling av instrument för mätning av kognitiva förmågor, och i samarbete med forskare vid Försvarshögskolan har bidrag gjorts till utvecklingen av inskrivningsprovet, vilket också givit möjlighet att belysa olika forskningsfrågor (t.ex. Ullstadius, Carlstedt & Gustafsson, 2004).

Betygen är det viktigaste, och ur prognossynpunkt bästa, instrumentet för urval inom det svenska skolsystemet, samtidigt som svårigheterna att sätta rättvisa betyg är stora. Betygen och betygssättningen har också negativa återverkningar på arbetet i skolan och på enskilda elever. Inom ramen för ett av Vetenskapsrådet finansierat projekt undersöks olika aspekter av betyg och betygssättning. Bland annat studeras vilka faktorer, exempelvis lärarkompetensen, som påverkar lärarnas betygssättning utöver elevernas kunskaper och färdigheter. Fördjupade studier genomförs också av betygens prognosförmåga.

Motivation har i gruppens forskning kommit att uppmärksammas både som en viktig individuell förutsättning för utbildning och som ett viktigt resultat av utbildning (Giota, 2001, i tryck), och inom ramen för det ovan nämnda projektet studeras även effekter av betygssättning på elevers motivation och självkänsla.

Läsförmåga är en viktig förutsättning för utbildning, och inom gruppen bedrivs forskning kring lässvårigheter med fokus på dyslexi och dess underliggande orsaker (Wolff, 2005, Wolff & Lundberg, 2003). Här finns också intresse för pedagogiska insatser och för kompensatoriska strategier som syftar till att studenter med dyslexi på lika villkor ska kunna tillgodogöra sig studier.

Studier av de individuella förutsättningarna för utbildning har också haft anknytning till utbildningssociologiska frågeställningar kring den sociala bakgrundens betydelse för utbildningsval och studieresultat, och även sådana frågor har lång tradition inom gruppens forskning. De har framgångsrikt kunnat beläsa med hjälp av de longitudinella individdatabaser som Härnqvist och Svensson började bygga upp under 1960-talets början, och som vidareutvecklats till att omfatta registerdata för hela kohorter. Forskning kring olika faktorer betydelse för utbildningsval görs fortfarande, nu med samtidigt fokus på social bakgrund och kön (Berggren, i tryck-a,b).

Utbildningens organisation och resurser

Inom gruppen studeras också olika strukturella och organisatoriska aspekter av utbildningssystemet. En viktig fråga avser den relativa betydelsen av olika resursfaktorer, och ett huvudresultat är att lärarkompetensen har stor betydelse (Gustafsson, 2003). Jämförande studier av fristående och kommunala skolor pågår också (Myrberg & Rosén, 2006). I takt med förändringen av det svenska skolsystemet har också frågor kring segregation och differentiering fått ökad uppmärksamhet (Gustafsson, 2006).

Resultat av utbildning på individ- och systemnivå

Stor uppmärksamhet ägnas åt att beskriva och analysera resultat av utbildning. Dessa beskrivningar avser kunskaper och färdigheter inom olika områden, men eftersom de karakteristika som utgör individuella förutsättningar för utbildning också påverkas av utbildning, utgör även dessa viktiga resultat av utbildning.

En forskningslinje, som går tillbaka till studier genomförda av Härnqvist på 1960-talet, avser effekter av utbildning på kognitiva förmågor, och såväl de tidigare som de senare studierna visar på starka effekter av utbildning på generella kognitiva förmågor (Gustafsson, i tryck).

Effekter av utbildning på elevernas motivation och attityder till skolan är ett annat viktigt område, vilket bland annat studeras i jämförelser mellan länder (t.ex. Giota, i tryck), mellan olika tidpunkter (Holfve-Sabel, 2006), och mellan olika klassrum (Holfve-Sabel & Gustafsson, 2005).

Sedan slutet av 1990-talet har forskare inom gruppen varit engagerade i arbete med komparativa studier av utbildningsresultat. Arbetet har omfattat såväl genomförande av den svenska delen av den internationella läsundersökningen IEA PIRLS 2001

(Rosén, Myrberg, & Gustafsson, 2005) som analys av data från denna och andra IEA-undersökningar. En huvudfråga är hur svenska elevers läsprestation har förändrats över tid, vilken undersöks genom att utnyttja data från 1970, 1991 och 2001. I anslutning till detta undersöks också olika tänkbara orsaker till de observerade förändringarna. En annan fråga avser betydelsen av elevers sociala bakgrund för utbildningsresultat i olika länder (Yang, 2003a, 2003b), och om sambandet mellan social bakgrund och skolprestationer har förändrats som en följd av den svenska skolans förändringar.

Data och metoder

De tre frågekomplexen är djupt inflettade i varandra, och det är knappast möjligt att studera frågor inom en kategori utan att komma i kontakt med frågor inom de andra kategorierna. Forskare arbetar också med dessa frågor, utan att direkt hänföra sin verksamhet till en viss kategori av frågeställningar.

Ett annat gemensamt drag för mycket av forskningen inom miljön är att den baseras på storskaliga undersökningar och ofta på registerdata. Som nämnts ovan har sedan 1961 longitudinella undersökningar av successiva kohorter av elevurval genomförts vid institutionen i nära samarbete med SCB, vilket lett till uppbyggnad av ett unikt datamaterial, för närvarande benämnt UGU (Utvärdering genom uppföljning). I anslutning till olika forskningsprojekt har nya data, bland annat i form av registerdata, tillförts databasen. Denna databas utgör en mycket värdefull resurs, även i ett nationellt perspektiv.

Mycket forskning utförs också kring de databaser som byggts upp kring de komparativa studierna av elevers kunskaper och färdigheter, och då framförallt IEA-undersökningarna. Framförallt har läsundersökningarna fokuserats, men arbete har även utförts kring matematik och naturkunskap, vilket förhoppningsvis kommer att vidareutvecklas. Även området "civics" kommer att analyseras, då Ingrid Munck, som ansvarade för den senaste IEA-undersökningen inom detta område, anslutit sig till gruppen.

Ytterligare ett gemensamt drag för mycket av forskningen är att multivariata statistiska metoder utnyttjas. Med dessa metoder kan många förklaringsvariabler analyseras samtidigt, och det är möjligt att arbeta med latent, icke direkt observerbara variabler. Vidare gör dessa metoder det möjligt att samtidigt analysera data på flera observationsnivåer (t.ex. klass och elev), vilket öppnar möjligheter att studera frågor som tidigare varit svåra eller omöjliga att besvara. Inom gruppen finns också intresse av fortsatt utveckling av sådana analysmetoder.

Pågående och nyligen avslutade projekt

Forskningen bedrivs inom ramen för ett stort antal projekt, vilka förtecknas nedan:

- *Utvärdering genom uppföljning: kohortseventiella longitudinella databaser* (Vetenskapsrådet, 2004–2006, Joanna Giota). Syftet är att genomföra nya uppföljningsundersökningar, dokumentera data, och att vidareutveckla UGU-databaserna.
- *Betyg och betygssättning: funktioner och effekter* (Vetenskapsrådet, 2005–2007, Christina Cliffordson).
- *Skolgångens och ålderns relativa betydelse för intellektuella prestationer* (Riksbankens Jubileumsfond, 2005–2007, Christina Cliffordson).
- Data från UGU-projektet används även inom en rad projekt vid andra institutioner inom och utom landet, med en i allmänhet begränsad involvering av institutionens forskare. FAS har dock beviljat professor Peter Allebeck vid Karolinska institutet medel för projektet ”*Socioekonomiska förhållanden, kognitiv funktion, och psykisk ohälsa*” (2005–2007), där forskare inom gruppen medverkar.
- *Validering av den högre utbildningens antagningssystem* (Riksbankens Jubileumsfond, 2001–2005, Jan-Eric Gustafsson) är ett gemensamt projekt med Umeå universitet där antagningssystemet till högre utbildning studerats ur olika aspekter.
- *Klass- och könsaspekter på övergång från högskola till arbetsliv. Longitudinella och multivariata studier* (Forskningsrådet för Arbetsliv och Socialvetenskap, 2006–2007, Caroline Berggren).
- *Individual and institutional factors influencing the transfer from higher education to the labour market.* (Institutet för Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering 2006–2007, Christina Cliffordson).
- *Urval till arbetsmarknadsutbildning: effektivitet och rättvisa* (Institutet för Arbetsmarknadspolitisk Utvärdering 2004–2006, Jan-Eric Gustafsson) bygger på sammanläggning av data från anlagsundersökningar med registerdata.
- *Utveckling av Inskrivningsprovet.* (Pliktverket, Jan-Eric Gustafsson). I nära samarbete med Försvarshögskolan bedrivs sedan lång tid tillbaka forsknings- och utvecklingsarbete kring inskrivningsprovet.
- *Studier av Läsfärdigheten i Sverige* (Vetenskapsrådet, 2002–2006, Monica Rosén) Inom projektet analyseras bland annat PIRLS-data.
- *Förändringar i läskompetens under 30 år: en internationell jämförelse* (Riksbankens Jubileumsfond, 2006–2008, Monica Rosén).
- *Relations between Socioeconomic Status and Reading Achievement in Different Educational Systems* (Vetenskapsrådet, UVK 2004–2006, Kajsa Yang Hansen) Projektet fokuserar på analys av data från PIRLS.
- *Klassrumsmiljön ur elev- och lärarperspektiv* (Vetenskapsrådet, 2001–2005, Jan-Eric Gustafsson). Syftet är bland annat jämförelser mellan elevers attityder till skolan i slutet av 1960-talet och i början av 2000-talet.

Medverkande personer

Caroline Berggren, doktorand
Åsa Berndtsson, databasadministratör
Christina Cliffordson, docent
Elisabeth Frank, doktorand
Joanna Giota, docent
Jan-Eric Gustafsson, professor
Mary-Anne Holfve-Sabel, doktorand
Kjell Härnqvist, professor em
Alli Klapp Lekholm, doktorand
Ingrid Munck, professor em
Eva Myrberg, doktorand
Bo Nielsen, databasadministratör
Monica Rosén, universitetslektor
Allan Svensson, professor em
Eva Ullstadius, universitetslektor
Ann Valentin-Kvist, doktorand
Ulrika Wolff, vik universitetslektor
Kajsa Yang Hansen, forskare
Lisbeth Åberg-Bengtsson, docent

Urval av aktuella publikationer

- Berggren, C. (i tryck-a). Broadening Recruitment to Higher Education through the Admission System - Gender and Class Perspectives, *Studies in Higher Education*.
- Berggren, C. (i tryck-b). Labour Market Influence on Recruitment to Higher Education - Gender and Class Perspectives, *Higher Education*.
- Carlstedt, B., & Gustafsson, J.-E. (2005). Construct validation of the Swedish Scholastic Aptitude Battery by means of the Swedish Enlistment Battery. *Scandinavian Journal of Psychology*, 46, 31–42.
- Cliffordson, C. (2004). Effects of practice and intellectual growth on performance on the Swedish Scholastic Aptitude Test (SweSAT). *European Journal of Psychological Assessment*, 20(3), 192–204.
- Cliffordson, C., & Askling, B. (2006). Different grounds for admission: Its effects on recruitment and achievement in medical education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50 (1), 45–62.
- Giota, J. (2001). *Adolescents' perceptions of school and reasons for learning*. Akademisk avhandling. Göteborg: Göteborg studies in educational sciences 156, Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Giota, J. (in press b). Adolescents' goal orientations in Society and the educational context: A Dutch-Swedish comparative study. *Scandinavian Journal of Educational Research*

- Gustafsson, J.-E. (2001). On the hierarchical structure of ability and personality. In J. M. Collins, & S. Messick (Eds.) *Intelligence and personality. Bridging the gap in theory and measurement* (pp.25–42). London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Gustafsson, J.-E. (2003). What do we know about effects of school resources on educational results? *Swedish Economic Policy Review*, 10(2), 77–110.
- Gustafsson, J.-E. (2006). *Barns utbildningssituation. Bidrag till ett kommunalt barnindex*. Stockholm: Rädda Barnen.
- Gustafsson, J.-E. (i tryck). Schooling and intelligence: Effects of track of study on level and profile of cognitive abilities. In P. Kyllonen, R. Roberts, & L. Stankov (Eds), *Extending Intelligence: Enhancement and New Constructs*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers.
- Holfve-Sabel, M.-A. (2006a). A comparison of student attitudes towards school, teacher and peers in Swedish comprehensive schools now and 35 years ago. *Educational Research*, 48 (1), 61–81.
- Holfve-Sabel, M.-A., & Gustafsson, J.-E. (2005). Attitudes towards school, teacher and classmates at classroom and individual levels: an application of two-level confirmatory factor analysis. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49 (2), 187–202.
- Husén, T., & Härnqvist, K. (2000). *Begåvningsreserven: en återblick på ett halvsekels forskning och debatt*. Uppsala: Föreningen för svensk undervisningshistoria.
- Myrberg, E. & Rosén, M. (2006). Reading achievement and social selection into independent schools in Sweden. Results from IEA PIRLS 2001. *Scandinavian Journal of Educational Research* 50 (2), 185–205.
- Rosén, M. (1998). *Gender differences in patterns of knowledge*. Göteborg Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Rosén, M., Myrberg, E. & Gustafsson, J.-E. (2005) *Läskompetens i skolor 3 och 4 - en jämförelse mellan 35 länder*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Svensson, A. (2004). Antagningen till civilingenjörsutbildningarna. Hur fungerar den – hur kan den förbättras? Rapporten från Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet, nr 2004:01.
- Svensson, A. & Nielsen, B. (2005). Toppresultat men ej antagen till högskolan. Studier av takeffekter hos gymnasiebetyg och högskoleprov. (Rapport 2005:08). Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Yang, Y. (2003a). *Measuring Socioeconomic Status and its Effects at Individual and Collective Levels: A Cross-Country Comparison*. Gothenburg: Acta Universitatis Gothoburgensis, Gothenburg Studies in Educational Science 193.
- Yang, Y. (2003b). Dimensions of Socioeconomic Status and the Relationship to Mathematics and Science Achievement at Individual and Collective Levels. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 47(1), 21–41.
- Ullstadius, E., Carlstedt, B., & Gustafsson, J.-E. (2004). Multidimensional item analysis of ability factors in spatial test items. *Personality and Individual Differences*, 37(5), 1003–1012.

- Wolff, U. & Lundberg, I. (2003). A technique for group screening of dyslexia among adults. *Annals of Dyslexia*, 53, 324–339.
- Wolff, U. (2005). *Characteristics and varieties of poor readers*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Åberg-Bengtsson, L. (2005). Separating the quantitative and analytic dimensions of the Swedish Scholastic Aptitude Test (SweSAT). *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49, 359–383.

Länkar till projektens hemsidor

<http://www.ped.gu.se/projekt/gram/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/grasp/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/ugu/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/valuta/indexsv.htm>

GÖTEBORGSGRUPPEN FÖR FORSKNING OM NATURVETENSKAPLIG UNDERVISNING

Den forskningsmiljö som gruppen utgör finns vid enheten för ämnesdidaktik, institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet. Gruppens historia går tillbaka till 70- och 80-talets projekt för att utveckla naturvetenskaplig undervisning i grundskolan. Två stora projekt var Låg- och Mellanstadiets Naturvetenskap, kallat LMN-projektet, och Elevtänkande och Kurskrav i Naturvetenskaplig undervisning, kallat EKNA-projektet. De rapporter som publicerades inom projekten har haft stor betydelse både för studenter i lärarutbildningen och för verksamma lärare i naturvetenskapliga ämnen i grund- och gymnasieskola och i förlängningen förstås för elevers lärande i naturvetenskap.

Forskningsprogram

Den ämnesdidaktiska forskningsstrategi vi valt har vi rubricerat *Design och Validering av Undervisningssekvenser*. Syftet är att bidra till att lösa ett angeläget skolproblem, nämligen den mindre goda naturvetenskapliga förståelse hos en majoritet av elever, som framkommit vid nationella och internationella utvärderingar. Gruppen har inom sig stor erfarenhet av att utföra nationella och nu även internationella utvärderingar. I korthet går programmet ut på att ämnesdidaktiska forskare och i skolan verksamma lärare tillsammans arbetar med design av undervisningssekvenser. Dessa sekvenser utvärderas i praktiken, dels med avseende på hur lärare och elever upplever arbetet med själva sekvensen, dels, och kanske främst, med avseende på vad eleverna lär sig i naturvetenskap med fokus på förståelse.

Vi vill här betona att förutom forskningsresultat som publiceras för forskarsamhället, genererar denna typ av forskning material användbart direkt i skolan för såväl elever som lärare. Detta material menar vi har en potential att förbättra elevernas lärande så att de når en mer naturvetenskaplig förståelse. Dessutom kan materialet användas i lärarutbildning och i lärares kompetensutveckling, vilket underlättas av att forskarna i Göteborgsgruppen är involverade både i lärarutbildning och i kompetensutveckling av lärare. Vi resonerar alltså i termer av ett kunskapsbygge som lärare och lärarutbildare deltar i under själva projekten och som lärarna därefter kan fortsätta på egen hand.

När det gäller forskning har vi noterat att design och validering av undervisning tilldrar sig ett ökande intresse internationellt sett. I Europa finns grupper som arbetar med att utveckla "Teaching-learning sequences" – TLS. I USA är "Design based research" ett expanderande område.

Vår grupp profilerar sig i detta sammanhang genom att skapa det vi kallar innehållsorienterade eller ämnesdidaktiska teorier. Vi menar att denna typ av arbeten har en potential att stärka ämnesdidaktiken forskningsmässigt så att den blir en mer självständig akademisk disciplin.

Inom vår forskningsmiljö har olika specialiseringar utvecklats. En sådan forskningsinriktning är mot elevers färdigheter i problemlösning inom STS-området (STS = Science, Technology and Society). En annan är med inriktning på att undersöka lärares ämnesdidaktiska kompetens för undervisning av olika naturvetenskapliga innehåll.

Pågående projekt

NUDU betyder ”Naturvetenskaplig undervisning – design och utvärdering”. Som namnet antyder går projektet ut på att utveckla och utvärdera undervisning. Vi har valt två områden som utgör viktiga innehåll i grundskolans senare del: evolution och en partikelmodell för materiens tillstånd, dvs. gas, vätska och fast fas.

ISSUE står för Integrating Subject Science Understanding in Europe. Projektet koordineras av oss och det är ett samarbetsprojekt mellan Sverige, Tyskland, Spanien, Italien, Polen och Rumänien. Projektet undersöker förståelse av integrerad naturvetenskaplig och matematisk kunskap. I projektet sker design av undervisningssekvenser som utprövas i de olika länderna.

Provbank för grundskolans naturvetenskap är ett projekt som gruppen arbetar med på uppdrag av Skolverket.

Guider för naturvetenskaplig undervisning är ett annat projekt som vi genomför på uppdrag av Myndigheten för skolutveckling.

TIMSS står för Trends in International Mathematics and Science Study och är ett tredje projekt som förlagts till gruppen från Skolverket. I TIMSS-projektet förbereds en utvärdering 2007 i år 4 i grundskolan med avseende på naturvetenskapliga kunskaper.

Forskningsprojekt och avhandlingsarbeten inom miljön

År 1996 startade en forskarskola i ämnesdidaktik med olika inriktningar. En av inriktningarna var naturvetenskap och till denna antogs nio doktorander. Av dessa har nu sju avlagt doktorsexamen mellan åren 2001 och 2004. Fyra avhandlingar försvarades av personer verksamma vid Högskolan i Kristianstad, Lärarhögskolan i Stockholm och Malmö högskola. De tre övriga ingår i vår forskningsmiljö:

Frank Bach disputerade 2001 och avhandlingens titel är ”Om ljuset i tillvaron. Ett undervisningsexperiment inom optik.”

Ann Zetterqvist disputerade 2003 och avhandlingens titel är ”Ämnesdidaktisk kompetens i evolutionsbiologi. En intervjuundersökning med no/biologilärare.”

Anita Wallin disputerade 2004 och avhandlingens titel är ”Evolutionsteorin i klassrummet. På väg mot en ämnesdidaktisk teori för undervisning i biologisk evolution.”

Pågående doktorandprojekt

Jan Landström är doktorand i ämnesdidaktik och undersöker lärarstuderandes uppfattningar om naturvetenskapens teorier, lagar och fakta. Projektet hamnar under rubriken ”nature of science”.

Eva Nyberg är doktorand vid CUL i pedagogiskt arbete och är placerad på enheten för ämnesdidaktik. Hennes avhandlingsarbete rör lärande och undervisning om växters och djurs livscyklar i skolår 1–5.

Clas Olander är doktorand i ämnesdidaktik och hans avhandlingsarbete gäller undervisning om livets evolution i grundskolans senare del.

Eva West är doktorand i CUL i ämnesdidaktik. I sitt avhandlingsarbete undersöker hon lärande och undervisning om ljud och hörsel med elever i åldern 7–11 år.

Birgitta Berne är doktorand i CUL i ämnesdidaktik. I sitt avhandlingsarbete avser hon studera NO-undervisningen från förskolan upp till gymnasiet.

Inger Mellgren är doktorand i ämnesdidaktik och hennes avhandlingsarbete gäller lärande i kemi i skolår 7.

Doktorander placerade på andra fakulteter och högskolor med handledare från vår forskningsmiljö

Maria Svensson doktorand i nationella forskarskolan FontD

Christer Gruvberg doktorand på naturvetenskapliga fakulteten GU

Helena Sagar doktorand i CUL placerad på naturvetenskapliga fakulteten GU

Yvonne Häggström doktorand på Luleå Tekniska Universitet

Teoretiska och metodologiska infallsvinklar

Ämnesdidaktiken har en mycket stor andel metoder gemensamma med andra utbildningsvetenskapliga specialiseringar. Detta är ett sätt att uttrycka ett faktum som är både självklart och grundläggande, nämligen att ämnesdidaktik med inriktning mot fysik, kemi och biologi är utbildningsvetenskap, inte naturvetenskap. Man utbildar sig alltså inte till ämnesdidaktisk forskare genom att forska i naturvetenskap.

Vi utvecklar också unika analys- och undersökningsmetoder. Ett exempel är den teknik Kärrqvist (1985) skapade för att i detalj beskriva hur elevers förståelse av el-kretsar successivt utvecklas till följd av undervisning. Ett annat exempel är den metod Wallin (2004) utvecklat för att beskriva elevers samlade förståelse av evolutionsteorin och hur denna förståelse utvecklas från för- till eftertest.

När det gäller teoretiska infallsvinklar utvecklar vi, som nämnts ovan under forskningsprogram, innehållsorienterade eller ämnesdidaktiska teorier. Dessa anger undervisningsbetingelser vilka gynnar lärande med förståelse av givna innehåll, såsom geometrisk optik och evolution genom naturligt urval. Vi betraktar denna typ av teorier som ett nödvändigt komplement till allmänna ansatser, såsom socialkonstruktivismen, vilka inte ger någon ledning angående hur man kan undervisa om specifika innehåll.

Vi redovisar våra forskningsresultat i vetenskapliga tidskrifter och rapporter, men också i form av lärarhandledningar. Dessa utformas för att fungera som verktyg för fortsatt kunskapsbygge. I en sådan handledning ingår diskussion om varför man undervisar det givna området och analys av det naturvetenskapliga innehållet. Vidare redovisas och analyseras forskningsresultat om elevers föreställningar och möjligheter att förstå, liksom resultat av eventuella försök att undervisa området. Förslag till mål i relation till elevens utgångsläge ingår. En innehållsorienterad teori (se ovan) beskrivs samt en sekvens av lektioner som exemplifierar hur teorin kan omsättas i praktiken. Slutligen redovisas resultat angående hur lektionssekvensen fungerat i praktiken.

För en utförlig beskrivning av forskningsprogrammet, se:
<http://na-serv.did.gu.se/publist/pubfiler/NAS27.pdf>

Insatser inom och intresse av utbildning

Alla ämnesdidaktiker med inriktning mot naturvetenskap vid enheten undervisar i olika kurser i lärarutbildningen, både inom det allmänna utbildningsområdet, AUO, och inom alla inriktningar och specialiseringar med naturvetenskapligt eller tekniskt innehåll. Förutom lärarutbildning bidrar didaktikerna med naturvetenskaplig och teknisk inriktning i kompetensutveckling av verksamma lärare.

År 2000–2003 pågick projektet NORDLAB. Vår grupp genomförde ett svenskt delprojekt och utvecklade inom detta 23 workshops angående elevers föreställningar inom olika naturvetenskapliga områden, Internetbaserade kunskapsdiagnoser, animationer av astronomiska förlopp och Internetbaserade interaktiva prov för lärande och självdiagnos. Dessa produkter är avsedda för lärarutbildning och -fortbildning.
Se: <http://na-serv.did.gu.se/nordlab/se/se.html>

Medverkande i miljön

Alla ämnesdidaktiker med inriktning mot naturvetenskap vid enheten för ämnesdidaktik ingår också i det vi kallar "Göteborgsgruppen för forskning om naturvetenskaplig undervisning". Genom seminarier, informella diskussioner, utprovningar och annat bidrar var och en på olika sätt till forskningens utveckling. Kontaktytan mot skolan är stor genom att de flesta har mångårig erfarenhet av naturvetenskaplig undervisning i grundskolan, gymnasieskolan eller vuxenutbildningen.

När det gäller ämnesdidaktisk forskningskompetens noteras följande personer:

Björn Andersson	professor emeritus i ämnesdidaktik, inriktning mot naturvetenskap
Frank Bach	univ lektor i ämnesdidaktik, inriktning mot fysik
Mats Hagman	univ lektor i ämnesdidaktik, inriktning biologi och kemi
Christina Kärrqvist	professor i ämnesdidaktik, inriktning mot naturvetenskap, särskilt fysik
Florentina Lustig	docent i medicinsk och fysiologisk kemi, univ lektor i didaktik, inriktning mot biologi och kemi
Aadu Ott	professor i ämnesdidaktik, inriktning mot naturvetenskap och teknik
Anita Wallin	univ lektor i ämnesdidaktik, inriktning mot biologi och kemi
Ann Zetterqvist	univ lektor i ämnesdidaktik, inriktning mot biologi och kemi

Nätverk och kontakter med andra forskargrupper

Vi administrerar en e-postlista med drygt 200 adresser till forskare och lärarutbildare med inriktning mot naturvetenskaplig ämnesdidaktik.

Redan på 1980-talet etablerades ett samarbete med en ledande forskargrupp vid Leeds universitet, England. Prof. Rosalind Driver var under 90-talet gästprofessor vid vår institution och placerad i vår forskargrupp. Senare, 2001–2002, har prof. John Leach från samma universitet varit gästprofessor hos oss. Samarbete sker fortlöpande på olika sätt och John Leach är för närvarande handledare till en av våra doktorander.

Forskare i vår grupp deltar i det nationella forskarnätverket ”Utbildning och hållbar utveckling”.

Den nordiska tidskriften NorDiNa, som publicerar artiklar inom naturvetenskap/teknik/geografi – didaktik, har vi startat och ger ut tillsammans med Naturfagsenteret, Universitetet i Oslo och i samarbete med Norges teknisk-naturvetenskapelige universitet, Institutt for Fysikk, Trondheim.

Hemsida: <http://www.naturfagsenteret.no/tidsskrift/nordina.html>

Vi publicerar våra och andras forskningsresultat också för lärarstudenter, lärarutbildare och verksamma lärare. Vi distribuerar två rapportserier, Na-spektrum samt Ämnesdidaktik i praktiken. Se hemsidan.

ISSUE- och TIMSS-projekten beskrivna ovan utgör internationella forskarnätverk som vi ingår i.

Urval av publikationer

Andersson, Björn & Bach, Frank. (2005). On designing and evaluating teaching sequences taking geometrical optics as an example. *Science Education*, 89(2), 196–218.

- Andersson, Björn; Bach, Frank; Hagman, Mats; Olander, Clas & Wallin, A. (2005). Discussing a research programme for the improvement of science teaching. In Kerst Boersma, Martin Goedhart, Onno de Jong & Harrie Eijkelfhof (Eds.), *Research and the quality of science education* (pp. 221–230). Dordrecht: Springer.
- Andersson, Björn; Bach, Frank; Olander, Clas & Zetterqvist, Ann. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Naturorienterande ämnen*. (173 s). Stockholm: Skolverket.
- Andersson, Björn & Wallin, Anita. (2006). On developing content-orientated theories taking biological evolution as an example. *International Journal of Science Education*, 28 (6), 673–695.
- Bach, Frank. (2001). *Om ljuset i tillvaron. Ett undervisningsexperiment inom optik*. Göteborg studies in educational sciences, 162. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Kärrqvist, Christina. (1985). *Kunskapsutveckling genom experimentcenterade dialoger i ellära*. Göteborg studies in educational sciences 52. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Kärrqvist, Christina & West, Eva. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Grundskoleelevers färdigheter i problemlösning*. Stockholm: Skolverket.
- Lustig, F., Weber-Hüttenhoff, U., Martinez, M., Staszal, M., Iosub, I. (2005). ISSUE project: designing teaching-learning sequences for integrated understanding of science issues. In Roser Pintó & Digna Couso, (Eds.), *Proceedings of the Fifth International ESERA Conference on the Contributions of Research to Enhancing Students' Interest in Learning Science*. (pp. 662–664). Barcelona, Spain.
- Nyberg, Eva; Andersson, Björn & Leach, John. (2005). Elementary school students' understanding of life cycles. In Marida Ergazaki, Jenny Lewis & Vassiliki Zogza (Eds.), *Trends in biology education research in the new biology era. Proceedings of the V Conference of European Researchers in Didactic of Biology (ERIDOB)* (pp. 27–41), Patras, Greece: Patras University Press.
- Wallin, Anita. (2004). *Evolutionsteorin i klassrummet: På väg mot en ämnesdidaktisk teori för undervisning i biologisk evolution*. Göteborg studies in educational sciences 212. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Zetterqvist, Ann. (2003). *Ämnesdidaktisk kompetens i evolutionsbiologi. En intervjuundersökning med no/biologilärare*. Göteborg studies in educational sciences, 197. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

För ytterligare referenser till gruppens publicerade rapporter och artiklar se:
<http://na-serv.did.gu.se/publist/index.html>

Kontaktpersoner

Christina Kärrqvist

Anita Wallin

E-postadresser: förnamn.efternamn@ped.gu.se

Hemsida: <http://na-serv.did.gu.se>

LÄRANDE OCH BEDÖMNING I FRÄMMANDE SPRÅK (LBFS)

Inom miljön *Lärande och bedömning i främmande språk* (i huvudsak hemmahörande inom Enheten för språk och litteratur) finns en sedan länge etablerad forskning relaterad till olika typer av bedömning, av såväl formativ som summativ karaktär och med avseende på elevers lärande av och kompetenser i främmande språk. Den konkreta bakgrunden till denna forskning är dels en lång erfarenhet av lärarutbildning, dels en mångårig praktisk och teoretisk förtrogenhet med prov och bedömning i främmande språk på ett nationellt plan, från grundskola till högskolenivå. Detta har bl.a. inneburit att stora material kontinuerligt samlats in. Forskningen kan i huvudsak karaktäriseras som praxisnära, dvs. nära knuten till lärarprofessionen och gäller en av lärarens viktigaste arbetsuppgifter, nämligen den att bedöma elevernas kunskapsutveckling med syfte att stödja lärande. Utmärkande för forskningsgruppen är bredd såväl i syfte och instrumentanvändning som i val av forskningsmetoder. Gruppen har också ett rikt nationellt och internationellt kontaktnät samt medverkar i flera internationella forskningsprojekt (se projektbeskrivningar nedan).

Exempel på centrala frågor i de forskningsområden som finns representerade är hur lärande, bedömning och betygsättning är relaterade till varandra och hur man kan kartlägga dessa samband. Likaså är förhållandet mellan lärande, motivation och självbedömning av stort intresse, liksom elevers uppfattningar om prov och bedömning. Egenskaper hos bedömningsinstrument av skilda slag, bl.a. med avseende på olika typer av eventuell *bias*, fokuseras också.

En viktig teoretisk utgångspunkt för den forskning som bedrivs inom miljön är en expanderad syn på och definition av begreppet validitet, med hänsyn tagen till bedömningens möjliga tolkningar och konsekvenser. Gruppens forskning anknyter också till det som internationellt kommit att betecknas *Assessment for Learning*. Här ses, som namnet antyder, bedömning som del av elevens lärande och inte enbart som en fråga om mätning av kunskaper.

Bedömning är ett mångfacetterat begrepp som inkluderar ett vitt spektrum av förhållningssätt och metoder, från det mera gängse till det mera alternativa. Detta innebär att det metodologiska fältet är stort också inom forskningsgruppen. Här återfinns kvantitativa studier på makronivå med avancerade multivariata ansatser, men också kvalitativa intervjustudier och lingvistiska djupanalyser av elevers texter på individnivå.

Intern och extern verksamhet i relation till bedömning av språk är en viktig del i vår miljö, dvs. undervisning och samverkan med samhället utanför akademien. Flera av forskarna är involverade i lärarutbildning, såväl internt som vid andra universitet och högskolor. I denna undervisning utgör bedömning en integrerad del. Samarbete pågår sedan lång tid tillbaka mellan forskare vid olika enheter inom IPD och vid andra institutioner och lärosäten. Vidare utgör material från de olika projekten utgångspunkt

för akademiska uppsatser på skilda nivåer – grundutbildning såväl som forskarutbildning – både inom och utanför Göteborgs universitet.

Vi genomför också en betydande mängd uppdragsutbildning inom området lärande och bedömning, såväl allmän som relaterad till främmande språk. Detta innebär medverkan i kommunala, regionala och nationella satsningar, de senare initierade såväl av olika universitet som av de nationella skolmyndigheterna. Sammanfattningen nedan av projekt ger en överblick över bredden i forskningsmiljön (för vidare information, kontakta respektive projektledare):

Assessment of English

Sverige (Skolverket och Enheten för språk och litteratur) deltog år 2002 i en europeisk jämförande studie av engelskkunskaper i slutet av den obligatoriska skolan i åtta länder. Projektet samordnades av det franska utbildningsdepartementet. Insamlade data utgjordes av lösningar på olika typer av provuppgifter, självbedömning samt svar på omfattande elev- och lärarenkäter (cisad.adc.education.fr/rev/english/publications-survey.htm). Data från projektet utgör empirisk bas för det av Vetenskapsrådet 2005 beviljade projektet USES, som beskrivs nedan.

Projektgrupp: Gudrun Erickson (projektledare), Dorte Velling Pedersen, Lisbeth Åberg-Bengtsson

Referenser

Erickson, G. (2005). English - Here and There and Everywhere: A study of competencies and attitudes in eight European countries. I Granath, S., Miliander, J. & Wennö, E. (eds.), *The Power of Words. Studies in Honour of Moira Linnarud* (s. 45–54). Karlstad: Karlstads Universitet.

Skolverket (2004). *Engelska i åtta europeiska länder - en undersökning av ungdomars kunskaper och uppfattningar*. (Rapport 242). Författare: Gudrun Erickson.

DIALANG – Diagnosis of language ability

Genom ett mångårigt och brett samarbete på europeiskt plan har framtagits ett enhetligt utformat diagnossystem omfattande alla de officiella EU-språken och dessutom norska, isländska och iriska. Färdigheterna skattas med både traditionella mätmetoder och självbedömningsuppgifter. Diagnoserna erbjuds över Internet med omedelbar redovisning av resultaten direkt efter genomförandet. Hela diagnossystemet och de resultat som levereras är knutna till en välkänd europeisk nivåskala (*The Common European Framework of Reference for Languages*). Genom en av de många funktioner som systemet erbjuder kan användaren jämföra sin självbedömning av färdigheter med de utfall av diagnosen som testuppgifterna resulterar i. Materialet i svenska är framtaget vid SoL. Projektet är finansierat av EU-kommissionen och medverkande forskningsinstitutioner.

Kontaktperson och svensk språkrepresentant: Mats Oscarson

Referenser:

”DIALANG – A Diagnostic Language Assessment System for Adult Learners”. Författare: A. Huhta, S. Luoma, M. Oscarson, K. Sajavaara, S. Takala & A. Teasdale. I *Council of Europe, Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Case Studies*. (2002) Strasbourg: Council of Europe Publishing.

EBAFLS – Building a European Bank of Anchor Items for Foreign Language Skills

Sverige (Skolverket och Enheten för språk och litteratur) medverkar tillsammans med sju andra europeiska länder i projektet EBAFLS, (www.cito.nl/com_about/int_proj/ebafls/eind_fr.htm) som syftar till att skapa en bank av ankaruppgifter baserade på nivåerna i *The Common European Framework of Reference for Languages* (CEFR). Avsikten är att uppgifterna, som har sitt ursprung i deltagarländerna, skall kunna användas för att öka jämförbarheten av språkkunskaper i olika länder. I det nuvarande projektet fokuseras receptiva färdigheter i engelska, franska och tyska. Den avsedda nivån är B1 i CEFR, vilket ungefär motsvarar Steg 4 i de svenska kursplanerna.

Projektgrupp SoL: Gudrun Erickson (projektledare), Kerstin Häggström, Margaretha Sinclair, Ragnhild Wedlin

ELF – Engelsk läsförståelse

ELF-projektet är knutet till det prov i engelsk läsförståelse som sedan 1992 ingår som ett av delproven i högskoleprovet. Den forskning som bedrivs inom ELF-projektet är nära knuten till det utvecklingsarbete som kontinuerligt syftar till att förbättra provet som urvalsinstrument till högre utbildning. En central fråga härvidlag rör könsskillnader mellan manliga och kvinnliga provdeltagares resultat, liksom den etniska bakgrundens betydelse för resultat på provet. Provets eventuella effekt på gymnasiet engelskundervisning har också undersökts. På ett mer specifikt plan har textinnehållets betydelse för provresultatet, t.ex. för kvinnliga och manliga provdeltagare, undersökts i jämförelse med den mer generella språk- och läsförståelseförmåga som ELF-provet är avsett att mäta. En härmed förknippad fråga rör i vilken mån variationer – grammatiska och lexikaliska – i de givna svarsalternativen i ELF-provets flervalssystem påverkar utfallet på provet.

Projektgrupp: Sölve Ohlander (projektledare), Åsa Berndtsson

Referenser

Ohlander, Sölve (under utgivning 2006). Etnisk bias i högskoleprovet? Engelsk läsförståelse jämfört med andra delprov. Örebro universitet: Konferensrapport (red.: U. Tornberg): *The multicultural classroom as an arena for democratic experiences*, okt. 2004.

Reuterberg, Sven-Eric (2003). *Vilken betydelse har utländsk bakgrund för resultatet på högskoleprovet?* (II). Högskoleverkets rapportserie 2003: 23 R. Högskoleverket.
Reuterberg, Sven-Eric & Ohlander, Sölve (1999). Engelsk läsförståelse i högskoleprovet. En analys av reguljärprov och utprövningsversioner hösten 1998. IPD-rapport 1999:09. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

ELP – A European Language Portfolio

Medarbetare vid Enheten för språk och litteratur har deltagit i framtagningen av Europeisk språkportfolio för åldersgrupperna 6–11 år, 12–16 år och 16+ (dvs. för gymnasieskolan och vuxna). Arbetet inleddes som ett expertuppdrag från Europarådet avseende självbedömningsfrågan i portfolioutvärderingar och fortsatte sedan i samarbete med Fortbildningsavdelningen vid Uppsala universitet resp. som uppdrag från Myndigheten för skolutveckling. De tre svenska modellerna av ELP är samtliga validerade av Europarådet och är verktyg som kan användas för att hjälpa eleven bli mer medveten om sin egen inläring och språkutveckling. ELP består av tre delar: språkpass, språkbiografi och dossier, och eleven arbetar med självbedömning mot en europeisk standard (*The Common European Framework of Reference for Languages*).

Kontaktpersoner: Mats Oscarson, ELP 16+ www.fba.uu.se/portfolio
Cecilia Nihlén, ELP 6–16 år www.skolutveckling.se/utvecklingsteman/sprak

ENLTA – European Network for Language Testing and Assessment

GU/IPD, Enheten för språk och litteratur var under åren 2003–2005 svensk partner i ett europeiskt nätverksprojekt för bedömning av språkfärdighet, ENLTA. Tretton europeiska länder medverkade i nätverket, vars främsta syfte var att bidra till etableringen av EALTA – *The European Association for Language Testing and Assessment* (www.ealta.eu.org/). Inom ramen för nätverket medverkade SoL-enheten bl.a. i arbete med att utveckla en *Code of Practice* för språkbedömning, samt ansvarade för en studie av europeiska elevers och lärares uppfattningar om bedömning och prov i främmande språk.

Projektgrupp: Gudrun Erickson (projektledare), Jan-Eric Gustafsson, Cecilia Nihlén

Referenser

Erickson, G. (2006). What is a good language test? - On student contribution to the development of valid assessment: a European example. Keynote speech vid The Third Annual Conference of EALTA, Krakow, Polen.
Erickson, G. & Gustafsson, J-E. (2005). Some European Students' and Teachers' Views on Language Testing and Assessment. A report on a questionnaire survey. European Association of Language Testing and Assessment (www.ealta.eu.org > Resources).

LUB – Lärarens utvidgade bedömarroll

I projektet undersöks språklärares kännedom om och behov av olika instrument och metoder för bedömning av elevers inläring, inkl. bedömning som involverar eleverna själva på ett aktivt sätt. Bakgrunden är bl.a. konstaterade allvarliga brister i lärarutbildningen på området ”betyg, prov och kunskapsbedömningar” (Högskoleverket). Metoder för datainsamling innefattar bl.a. strukturerade intervjusamtal enligt s.k. *personal construct psychology*-teknik med hjälp av vilken språklärarnas uppfattningar och erfarenheter inom de valda ämnesområdena kartläggs och lyfts fram. Småskalig empirisk prövning av alternativa bedömningssätt i några klasser i grundskolan och gymnasieskolan genomförs också. Projektet är finansierat av Vetenskapsrådet.

Projektgrupp: Mats Oscarson (projektledare), Britt Marie Apelgren, Anne Dragemark, Marianne Molander Beyer

NAFS – Nationella prov i främmande språk

Inom projektet NAFS utvecklas, på uppdrag av Skolverket, de nationella prov- och bedömningsmaterialen i engelska, franska, tyska och spanska för grundskola och gymnasial nivå. Materialen bygger på ett antal explicitgjorda gemensamma principer och tas fram i en kollaborativ process, som inkluderar lärare, lärarutbildare, forskare inom olika discipliner samt, inte minst väsentligt, elever. Ett omfattande FoU-arbete bedrivs i anslutning till projektet, och resultaten av detta presenteras i publikationer av skilda slag samt vid nationella och internationella konferenser. Exempel på genomförd forskning är analys av dimensionalitet i mätinstrument och kunnande inom och mellan ämnen, progression i prov som fokuserar hörförståelse, reliabilitet i bedömning av öppna svar samt elevers uppfattningar om eget kunnande och nationella prov.

Projektgrupp: Gudrun Erickson (projektledare), Jan-Eric Gustafsson (vetenskaplig ledare) Provansvariga: Lena Börjesson, Kerstin Häggström, Julieta Lodeiro, Cecilia Nihlén, Carina Olsson, Margaretha Sinclair, Dorte Velling Pedersen, Ragnhild Wedlin, Margareta Åhs (samt ytterligare medarbetare)

Urval av referenser

Årliga rapporter med analys av utfallet på respektive prov, författade av provansvariga, publiceras på Skolverkets hemsida: www.skolverket.se > Nationellt provsystem.

Erickson, G. & Börjesson, L. (2001). Bedömning av språkfärdighet i nationella prov och bedömningsmaterial. I P. Malmberg & R. Ferm (red.). *Språkboken - en antologi om språkundervisning och språkinläring* (s. 255–269). Stockholm: Skolverket/Liber distribution.

Erickson, G. & Lagergren, T. (2006). *Assessing language proficiency - a Swedish and European perspective*. Presentation vid FIPLV world congress/LMS språk dagar i Göteborg.

- Hägström, K. (2006). Matériel national d'évaluation des langues étrangères. Épreuves orales de français.
- Lodeiro, J. (2006). Prueba oral en español como lengua extranjera. Workshop vid FIPLV world congress/LMS språk dagar i Göteborg.
- Wedlin, R. & Sinclair, M. (2006). Mündliche Prüfungen in Deutsch als Fremdsprache. Workshops vid FIPLV world congress/LMS språk dagar i Göteborg.
- Åberg-Bengtsson, L. & Erickson, G. (in press). Dimensions of national test performance in language and mathematics: A two-level approach. (Accepted for publication in Educational Research and Evaluation.)

NU – Nationell utvärdering av skolan (NU)

På uppdrag av Skolverket (tidigare Skolöverstyrelsen) har ett flertal projekt med fokus på uppnådda läroplansmål i främmande språk (inkl. engelska) genomförts inom vår forskningsmiljö. Vi har varit engagerade sedan 1989 inom ramen för följande nationella satsningar: NU89, NU92, UG95, US98, NU03. Arbetena innefattar studier av såväl elevers kunskaper, färdigheter och attityder som lärares, skolledares, föräldrars m.fl. inställning till och bedömningar av verksamheten i skolan och dess resultat. I den senaste utvärderingen (NU03) gjordes förutom skattningen av uppnådda mål år 2003 också en jämförelse med motsvarande grad av måluppfyllelse år 1992 (mätt med samma instrument). Avsikten var att studera trender i grundskolans utveckling.

Projektgrupp: Mats Oscarson (Projektledare), Britt Marie Apelgren

Referenser:

- Oscarson, Mats, och Apelgren, Britt Marie (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Engelska*. Ämnesrapport till Rapport 251. Stockholm: Skolverket/Fritzes.
- Oscarson, Mats, och Apelgren, Britt Marie (2005). ”Tankar kring grundskolans utveckling: Engelska”. I Skolverket (2005). Grundskolans ämnen i ljuset av Nationella utvärderingen 2003: Nuläge och framåtblickar. Sid 81-93. Stockholm: Skolverket/Fritzes.
- Oscarson, Mats (2005). Elevers kunskaper i engelska: Intern och extern bedömning. Paper presenterat vid ASLA-symposiet ”Språkforskning på didaktisk grund”, Växjö universitet, 10–11 november 2005.

SALL – Självbedömning av inläring: Exemplet språk

Det allmänna målet för projektet är att försöka bestämma karaktären av svenska gymnasieelevers självständiga bedömningar av egna kunskaper och produktiva färdigheter i språk. En central del av arbetet består i jämförelser mellan utfall av sådana självbedömningar och ”externa” mått på färdigheterna, som resultat på nationella prov och lärares bedömningar (inkl. slut- och kursbetyg). Under ett till två år bedömer fyra gymnasieklasser sina skriftliga och muntliga färdigheter i engelska. Bedömningsresul-

tat såväl som attityder till bedömningsansatsen som sådan dokumenteras med hjälp av enkäter och intervjuer. Ett avhandlingsarbete pågår utifrån projektdata. Projektet är finansierat av Vetenskapsrådet.

Projektgrupp: Mats Oscarson (projektledare), Anne Dragemark, Claes-Göran Wenestam

Referenser

- Dragemark, Anne (2005). A Study of the Use of Self-Assessment in EFL Writing (PhD in Progress). *Language Testing Update, Issue 36*, p 128–130.
- Dragemark, Anne (2005). The Use of Self-Assessment when Learning English a Foreign Language: A study of how four classes of Swedish Upper Secondary students self-assess their writing skills in English. AERA, Montreal, Canada 2005-04-11 (Poster presentation). Paper available on request.
- Oscarson, Mats (2006). Elever bedömer själva sin inläring – exemplet språk. I *Utbildningsvetenskap 2006*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

TENTEC/LENTEC – Teaching English for Technical Purposes (1999–2000) och Learning English for Technical Purposes (2002–2003).

Två EU-projekt inom Leonardo da Vinci-programmet som följde på varandra. Elever från flera europeiska yrkesinriktade skolor arbetade virtuellt för att lösa tekniska problembaserade "cases" på engelska. Självbedömning av språkinläring genomfördes med hjälp av den svenska och holländska *European Language Portfolio* samt det svenska självbedömningsmaterialet för Engelska A. Språkinläring i ett IKT-sammanhang fokuserades. En valideringsstudie genomfördes i engelsk hörförståelse, en webbsida skapades och en lärarmanual (med resultat och förslag till hur man kan arbeta med språkinläring i en virtuell miljö) publicerades. Ytterligare ett uppföljningsprojekt är föreslaget (med stöd från det svenska programkontoret): *Needs Analysis and Self-Assessment of Language Achievement Competences* (NASLAC).

Projektgrupp TENTEC: Anne Dragemark

Projektgrupp LENTEC: Mats Oscarson, Anne Dragemark och Sylvi Vigmo

Referenser

- Dragemark, Anne & Vigmo, Sylvi (2004). European Vocational Students Solve Problem Based Learning Cases Virtually Working in the LENTEC Project. *LMS Lingua 2*, pp 27–35.
- Dragemark, Anne (2004). Självbedömning av engelsk hörförståelse i några europeiska yrkesinriktade klasser. I Larsson Ringqvist, Eva; Linnarud, Moira & Valfridsson, Ingela (red). *Forskning om undervisning i främmande språk*. Växjö: Acta Wexionensis.
- Dragemark, Anne (2006). Learning English for Technical Purposes: The LENTEC Project. I Tim Roberts (Ed.) *Self, Peer, and Group Assessment in E-Learning*. pp 169–190. Hershey: Idea Group Inc.

USES – En undersökning av skillnader och likheter i engelsk språkfärdighet ur svenskt och europeiskt perspektiv

Projektet USES syftar till en fördjupad analys av data från en internationell studie av kunskaper i och attityder till engelska bland elever i grundskolans avgångsklasser i åtta europeiska länder (*Assessment of English*, kortfattat beskriven ovan). I fyra delstudier analyseras variabiliteten i språkfärdighet och attityder utifrån såväl svenska som europeiska data, performansinriktade analyser görs av det svenska materialet och trender fokuseras i någon mån, i relation till en mindre liknande studie genomförd 1996 i tre av de åtta länderna. I arbetet används en bred metodarsenal, med såväl multivariata flernivåanalyser som statistisk deskription och kvalitativ, lingvistisk analys, delvis av kontrastiv karaktär. Projektet är finansierat av Vetenskapsrådet.

Projektgrupp: Lisbeth Åberg-Bengtsson (projektledare), Gudrun Erickson, Jan-Eric Gustafsson, Sölve Ohlander, Dorte Velling Pedersen

Referenser: Se *Assessment of English*

TEKNIKDIDAKTISK FORSKNING

Gruppens medlemmar

Vid IPD, enheten för ämnesdidaktik/avdelningen för undervisning i naturvetenskap och teknik finns en teknikdidaktiskt inriktad grupp bestående av: Aadu Ott, professor, Gunilla Mattsson, Maria Svensson, Lotta Hammarström, Ann-Marie von Otter och Lars-Göran Vedin.

Verksamhet

Gruppen befinner sig på en ämnesdidaktisk avdelning som i huvudsak utbildar blivande lärare från förskolan till gymnasiet. Forskningsinriktningen har teknikdidaktisk inriktning.

Forskning

Gruppens forskningsfokus är följande områden som berör teknik och didaktik:

- Teknikens väsen
- Elevers, studenters och lärares uppfattningar och intresse för teknikämnet och lärares teknikdidaktiska kompetens
- Utprovning av läromedel i teknik
- Forskning kring kombinationen teknik & idrott
- Forskning kring kombinationen teknik & design
- Idéhistoriska aspekter på teknikens utveckling.

Nedan följer exempel på forskning:

Aadu Ott utgår i sina studier från ett idéhistoriskt utvecklingsperspektiv för att studera hur teknikdidaktik kan utvecklas med hänsyn till: Autenticitet, artefakter, aktivitet (3A-modellen). Den teoretiska ansatsen utgår från neurodidaktik varvid frågor om undervisning och lärande knyts an till kognitiv psykologi och neurofysiologi. Ett pågående forskningsprojekt är inriktat på studier av hur undervisning och lärande inom teknik kan befrämjas genom insikter från forskningen om hur hjärnan fungerar på den neurala nivån.

Gunilla Mattssons inriktning är Teknik i ting och tanke – skolämnet teknik i lärarutbildning och skola, lärares teknikdidaktiska kompetens och dess betydelse för elevers teknikintresse, teknikämnet i skolan efter tio år med egen kursplan – elevers uppfattningar av teknikämnet och lärares teknikdidaktiska kompetens.

Maria Svensson har som forskningsfråga i sitt pågående avhandlingsarbete: Vilka effekter kan ett nytt engelskt undervisningsmaterial utvecklat av Nuffield Foundation ha på teknikundervisningen i de yngre åldrarna i svensk skola? Grundskoleelevers tekniska kunskap samt förhållandet mellan praktisk och teoretisk kunskap i teknikämnet.

Samverkan

- Deutsches Museum i München, Tyskland
- Universitet inom nätverket ETEN, European Teacher Education Network
- IOSTE, International Organization for Science and Technology Education
- Nuffield Foundation och Open University Walton Hall i Milton Keynes
- Innovatum
- CTH, Chalmers Tekniska Högskola
- HDK, Högskolan för Design och Konsthantverk
- SERC, Solar Energy Research Center, Högskolan i Dalarna
- TransferZentrum für Neurowissenschaft und Lernen i Ulm, Tyskland

Kontaktpersoner

Aadu Ott: aadu.ott@ped.gu.se

Gunilla Mattsson: gamattsson@telia.com

Maria Svensson: maria.svensson@ped.gu.se

Lars-Göran Vedin: lars-goran.vedin@ped.gu.se

Referenser

- Mattsson, G. (2000). *Tekniktankar*. IPD-rapporter, Nr 2000:10. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Mattsson, G. (2002). *Teknik i ting och tanke. Skolämnet teknik i lärarutbildning och skola*. Licentiatavhandling. IPD-rapporter, Nr 2002:01. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Mattsson, G. & Svensson, M. (2004). *The identity of the school subject technology. How teachers in primary school and university students in teacher training perceive school subject technology*. Paper presenterat vid the XIth IOSTE Symposium, Lublin, Poland.
- Mattsson, G. (2005). Lärares teknikdidaktiska kompetens och dess betydelse för elevers teknikintresse. I B. Bungum, A. Wallin & B. Andersson (Red.). *NorDiNa. Nordic Studies in Science Education*. Nr 1 (sid 43–57). Oslo: Naturfagsenteret & Göteborg: IPD.
- Mattsson, G. (2005). *Teknikämnet i skolan. Elevers uppfattningar och intresse av teknikämnet och lärares teknikdidaktiska kompetens*. IPD-rapporter, Nr 2005:12. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Ott, A. & Vedin, L-G. (2001). *Interaction between Culture and technology in Informal Learning*. Proceedings from the Conference ”Lernort Deutsches Museum: Konzepte, Inhalte, Methoden von Lern- und Lehrerveranstaltungen im Kerschensteiner Kolleg, vom 22 – 25 Oktober 2000”.
- Ott, A. & Vedin, L-G. (2002). *World Wide Workshop – A Socio-cultural Odyssey*. Proceedings of the ETEN Conference “Technology Education in Schools and in Teacher Training” Munich 10-12 November 2000.

- Ott, A. Ott, E. & Vedin, L-G. (2002): From Antiquity to Affluence. Paper presented at the annual ETEN conference, 8TH to 9th February, 2002 at the University of Greenwich, London.
- Ott, A. (2002): *A Conceptual Matrix for Science Education*. Journal of Baltic Science Education No 1, 2002, p. 7–14.
- Ott, A., Ott, E. and Vedin, L-G. (2003). Orlando – Science, Technology, Design and Edutainment in Interaction. Paper presented at the ETEN Conference on Teacher Education in Grooningen 13–15 February 2003.
- Ott, A. & Broman, L. (1998): *On a Space Epic and its Author*. Planetarian, Journal of the International Planetarium Society, Vol. 27, No 2, June 1998, pp. 5–11.
- Svensson, M. (2004). *Nytt teknikmaterial – ny möjlighet för teknikämnet i de tidiga skolåren*. Göteborg. Göteborgs universitet.

UNDERVISNING, PROFESSION, LÄRANDE

Ansvarig: Jan Bengtsson (jan.bengtsson@ped.gu.se)

Sekreterare/webbansvarig: Thorbjörn Johansson (thorbjorn.johansson@ped.gu.se)

Problemområde och forskningsfrågor

Under de senaste decennierna har allt fler postgymnasiala utbildningar i Sverige förlagts till universitet och högskolor. Tidigare var det bara vissa yrkesutbildningar som bedrevs vid universiteten, framför allt läkarutbildning, juristutbildning och prästutbildning. Utbildning av lärare, socionomer, sjuksköterskor, arkitekter och andra yrken skedde däremot på särskilda yrkeshögskolor utan vetenskaplig förankring i form av egen forskning och vetenskaplig kurslitteratur. Denna omvandling har diskuterats intensivt av bl.a. företrädare för utbildningarna, politiker och forskare. Ytterst går diskussionerna tillbaka på olika syn på yrket och som en konsekvens därav olika syn på såväl utbildningen till yrket som fortbildning av redan yrkesverksamma. En omfattande forskning har därför ägnats åt att förstå vad som konstituerar och utmärker yrkeskunnande i olika yrken. Det finns även forskning som har intresserat sig för denna omvandlings samhälleliga villkor och konsekvenser.

I forskningsmiljön *Undervisning, profession och lärande* (UPL) är forskningen huvudsakligen inriktad mot vad som konstituerar och utmärker yrkeskunnande, för närvarande framför allt inom läraryrket. Inom miljön finns det för närvarande dessutom ett större intresse för läraryrket än för andra yrkesområden. Centralt i läraryrket står undervisning och lärande. Det innebär att undervisning och lärande är konstitutiva element av läraryrkets utövande, men det innebär också att undervisning och lärande i skolan organiseras i överensstämmelse med hur läraryrket förstås. Även om dessa kännetecken är centrala för läraryrket, är det dock många andra faktorer som bidrar till att forma detta speciella yrke. Vad man kommer att lägga märke till i såväl forskning som utbildning och yrkesutövning är beroende av vilka grundläggande antaganden man gör om den avgränsade verklighet som läraryrket bildar. Detta innebär att man kommer till olika ståndpunkter om vad som utmärker läraryrket, vilken utbildning som är bäst för att bli en skicklig lärare och hur fortbildning av lärare bör utformas.

I miljön ingår även högskolepedagogik. Framför allt finns det ett intresse för frågor om högskolelärares specifika undervisningsvillkor och yrkesutövning, t.ex. högskoleundervisningens organisering, förhållandet mellan högskoleundervisning och studenternas lärande, handledningens villkor och högskoleläraryrkets karaktär.

Forskningsresurser – forskningsläge

I UPL utnyttjas för närvarande tre olika forskningsresurser för studier av lärares praktiska verkligheter och deras relation till lärarutbildning och lärarfortbildning. Den

ena resursen är *filosofisk pedagogik*. Detta är en pedagogisk deldisciplin som arbetar med teoretiska metoder. Denna typ av forskning är av särskild betydelse för att undersöka de implicita förutsättningarna för och konsekvenserna av olika sätt att förstå och organisera läraryrket. Filosofisk pedagogik kan också användas för att undersöka möjligheter och begränsningar för möten och utbyten mellan olika uppläggningar av lärarutbildning, läraryrke och lärarfortbildning. Aktuella frågeställningar i filosofisk pedagogik av relevans för forskningsmiljön är annars olika frågor om läraryrkets etik, kunskapers betydelse i läraryrket, yrkets konstitutiva kännetecken, förhållandet mellan undervisning, lärande och lärare, reflektionens roll i yrkesutövningen osv.

Den andra forskningsresursen är *allmän didaktik*. Denna resurs är ett pedagogiskt forskningsområde som studerar olika frågor som är ämnesövergripande för skolans uppgift och lärares arbete med undervisning och lärande. Allmän didaktik är således inte begränsad till teoretiska metoder, utan även empiriska metoder kommer till användning. Aktuella frågeställningar rör lärares levda kunskaper, lärares intuitiva handlande, lärares kompetens, lärares planering och handledningens roll i lärarutbildningen. En del av de aktuella frågorna glider över i en vidare professionsteoretisk betydelse, t.ex. betydelsen av skolans byggda miljö för lärares arbete och elevers lärande, bedömning och betygssättning av elevers arbete och hantering av lärares arbetssituation på en föränderlig arbetsplats.

Den tredje forskningsresursen är *den livsvärlds fenomenologiska forskningsansatsen*. Detta är en specifik forskningsansats för empirisk forskning och den kan därför användas i flera olika forskningsområden. För att det skall bli begripligt vad denna ansats innebär och kan erbjuda är det nödvändigt med en utförligare presentation.

Utmärkande för ansatsen är att den inkluderar en explicit diskussion av sina ontologiska och epistemologiska antaganden i forskningsdesignen. Diskussionen avgränsas dock till de regionala frågeställningar som studeras i ett visst empiriskt projekt till skillnad från filosofins allmänna sätt att diskutera ontologi och epistemologi. Syftet med denna avgränsning är att anpassa ontologi och epistemologi till empirisk forskning för att kunna fungera som utgångspunkt vid val av metod.

Det som har gett namn åt livsvärldsansatsen är det fenomenologiska livsvärldsbegreppet. Livsvärldsansatsen är därför en del av den fenomenologiska traditionen. Den har dock sina egna särskiljande kännetecken i denna tradition och detta motiverar ett eget namn.

En epistemologisk innebörd av livsvärldsteorin är att all kunskapsbildning tar livsvärlden för given och förutsätter den i såväl empirisk forskning som teoretisk reflektion. Empirisk forskning och filosofisk reflektion har därför ingen privilegierad tillgång till verkligheten från en neutral position som är opåverkad av världsliga förhållanden.

I ontologisk betydelse inkluderar livsvärldsteorin en pluralistisk och sammanflätad syn på verkligheten. Pluralism skall förstås som ett icke-reduktionistiskt sätt att förstå verkligheten. Uttryckt i relation till traditionell västerländsk ontologi betyder det att verkligheten inte kan förstås med hjälp av ett begränsat antal egenskaper som fysiska och psykiska egenskaper. Formulerat i positiva termer betyder livsvärldens pluralism att verkligheten är förstådd som en komplex verklighet som består av ett omfattande antal egenskaper som inte kan reduceras.

Sammanflätningen innebär att det finns ett ömsesidigt beroende mellan många av verklighetens egenskaper. Denna idé ifrågasätter dualistisk ontologi. Livsvärldsbegreppet är ett säreget begrepp och kan kanske utläggas som en slags mellanvärld. Den är varken en objektiv värld i sig själv eller en rent subjektiv värld, utan snarare en tvetydig värld däremellan som föregår uppdelningen i objekt och subjekt. Värld och liv är beroende av varandra i den meningen att livet alltid är världsligt och världen alltid beroende av den mening den har för en levande mänsklig individ. På så sätt är värld och liv en ursprunglig enhet som först i efterhand kan delas upp i åtskilda delar genom analytiskt tänkande. Det är därför ett misstag att tvinga oss att välja mellan liv och värld som vi har lärt oss i ontologins historia. Egentligen måste vi lära oss att förstå verkligheten mer i termer av ”både-och” i stället för ”antingen-eller”. Detta gäller inte bara för liv och värld, utan även för kropp och själ, objekt och subjekt, yttre och inre, fysiskt och psykiskt, sinnligt och kognitivt, själv och andra, individ och samhälle osv. Genom att världen alltid är sammanflätad med en människas liv är den en oavslutad och öppen värld som konkretiseras i bestämda situationer. Detsamma gäller för mänskliga individer. Om något ändras i den världsliga situationen, förändras individen på motsvarande sätt.

För forskning om undervisning, profession och lärande öppnar livsvärldsteorin för en specifik syn och förståelse av detta område, en regional ontologi. Om vi fokuserar på lärares professionella praktik, för att exemplifiera ansatsens innebörd, ger livsvärlden tillgång till denna praktik som en regional värld av mening. Denna värld har lärarna inte valt själva och villkoren för den bestäms även av förhållanden utanför den. Men världen är också beroende av de enskilda lärarna, att någon eller några förstår världen på ett visst sätt, med en viss mening, och är motiverade att handla på ett motsvarande sätt.

Lärare är emellertid inte bara sammanflätade med en regional värld av mening. Även kropp och själ är sammanflätade med varandra. Lärares kunskap, både ämneskunskap, didaktisk kunskap och professionell kunskap, är därför varken skild från kroppen eller finns i individen. I stället konstituerar kunskap och kropp en enhet där kunskapen har satt sig i den levda kroppen som ett sätt att tänka, se, känna, handla och vara, dvs. som en spontant fungerande kunskap.

Med livsvärlden som grund förstås läraren även som en agent, inte en åskådare som i Husserls transcendentala fenomenologi. Att vara en agent i en professionell praktik

innebär att färdigheter och vanor tillägnas, eller mera exakt, ett habituellt praktikfält som är sammanflätat med den levda kroppen. Att vara en agent i en professionell praktik inkluderar även användningen av en uppsättning bruksföremål som är sammanflätade med den levda kroppen och dess praktik. När vi t.ex. använder en penna eller en dator, blir den en förlängning av kroppen.

Lärares praktik konstituerar på detta sätt en regional värld av specifika bruksföremål med motsvarande specifika lärare. Denna regionala värld inkluderar även andra människor. Beroende på praktikens specifika karaktär har andra människor olika betydelser inom och utanför praktiken (och det är inte alltid och i varje läge de fysiskt närmaste personerna som har störst betydelse). Följaktligen finns det skillnader i språkbruk mellan kolleger, elever och föräldrar. Kläder och beteende spelar också en särskild roll för att identifiera lärare och etablera förtroende för dem och deras praktik. Sociala dimensioner av detta slag är sammanflätade med lärarna och deras regionala världar och skiljer sig från andra yrkesgrupper och deras världar.

Den livsvärldsfenomenologiska forskningen har resulterat i arbeten som spänner över ett betydligt större område än undervisning, profession och lärande. Bland de ämnen som har behandlats i avhandlingar kan nämnas studier av lärares praktiska kunskap, reflektion i läraryrket, lärares yrkeskunnande, lärares kunskapsutveckling, teori och praktik i läraryrke och lärarutbildning, betydelsen av skolans byggda miljö för lärande och undervisning, hem och boende, platsers etiska betydelse, små barns etik, sociala liv och utveckling, miljöpedagogik, elevers självbedömning, åldersblandning i skolan, lärande för och undervisning av personer med särskilda behov som synnedsättning, hörsel- och talnedsättning, skriv- och lässvårigheter, fysiskt rörelsehinder, omvårdnad i hemmiljö och olika institutionella miljöer, vårdpedagogik, sjukgymnastik, arkeologi, teori- och metodutveckling samt historiografi.

Pågående forskning

För närvarande finns finansierad forskning inom forskningsmiljön framför allt för doktoranderna.

Jan Bengtsson innehar en forskartjänst vid Vetenskapsrådet med inriktning mot undervisningsforskning. Till denna tjänst är även en doktorandtjänst knuten.

Sten Båth arbetar på en doktorsavhandling om betygssättning och bedömning av elevers arbete.

Peter Erlandson håller på med en avhandling om reflektionens gränser och möjligheter i lärares arbete.

Thorbjörn Johansson skriver på en avhandling om lärares intuitiva handlande.

Annika Lilja studerar i sin doktorsavhandling lärares metoder för att motivera elevers arbete.

Anne Backlund skriver en magisteruppsats om lärares arbete med elevers läs- och skrivutveckling.

Komplett akademisk miljö: forskning, utbildning, yrkesliv

Forskningsmiljön är en s.k. komplett akademisk miljö i den betydelsen att den bygger på ett utbyte mellan forskning, utbildning och omvärld. Miljön har medarbetare från såväl forskning, lärarutbildning, skolor, lärarförbund, allmän didaktik och högskolepedagogik. I miljön finns därför de bästa förutsättningarna för att kunna utveckla forskningsfrågor direkt från skolpraktiken utanför universitetet, lärarförbundens verksamhet, lärarutbildningens högskoleförlagda och verksamhetsförlagda delar och allmänt didaktisk och högskolepedagogisk utbildning. Omvänt finns det även goda möjligheter att kunna bidra med information om relevant forskning samt återföra forskningsresultat till utbildningar, skolor och lärarförbund. Det finns således ett etablerat intresse för utbildning både som verksamhetsområde och kunskapsområde, och det finns en lång och bred erfarenhet av arbete inom olika utbildningar.

Det är önskvärt att vidareutveckla denna miljö i syfte att skapa en närhet mellan professionsforskning, lärarpraktik, lärarutbildning och lärarfortbildning som ömsesidigt befruktar och stärker varandra. I såväl lärarutbildning som lärarfortbildning och lärarpraktik finns det behov av kunskap om lärares yrkesutövning. I UPL finns resurser för att ta fram intressant praktiktäna kunskap som ökar förståelsen av yrkespraktiken och ger möjligheter att förbättra skolans och lärarnas arbete. Sådan kunskap möjliggör också en mera praktiktäna utbildning av lärare och underlättar övergången mellan utbildning och praktik. Den stimulerar också lärarna till fortsatt kontakt efter avslutad utbildning och bidrar till att göra kunskapen till en del av såväl det dagliga arbetet som fortbildning.

I ett nästa steg skulle det vara önskvärt att fördjupa nuvarande relationer till lärarpraktik och lärarutbildning. Ett utökat samarbete med skolor och lärarutbildningar skulle kunna vara givande för alla inblandade parter. Genom att engagera skolor i ett samarbete redan vid formuleringen av forskningsfrågor ges skolorna möjlighet att formulera sina kunskapsbehov och ett naturligt intresse av att ta del av resultaten uppstår. Därmed skapas goda förutsättningar för att forskningen skall bli praktiskt relevant och komma skolor till nytta i deras genomförande av sina arbetsuppgifter. På motsvarande sätt vore det önskvärt att även få till stånd ett samarbete med lärarutbildningar.

Samarbete med andra forskargrupper

Utifrån den livsvärldsfenomenologiska forskningsansatsen finns ett fungerande samarbete med professionsforskningsgrupper vid School of Education och Business School vid University of Queensland i Australien och vid Pedagogisk fakultet vid Højskolen i Agder i Norge. Samarbetet med dessa forskningsgrupper bygger på gemensamma projektuppläggningar och teoretiska utgångspunkter. Det handlar därför om internationellt samarbete och inte bara om nätverk. Samarbetet medför därför möjlighet till gemensamma diskussioner och kunskapsutbyte under projektuppläggning, genomförande och slutredovisning. Även komparativa möjligheter av resultaten erbjuds. Forskningen är inriktad på komparativa studier av antaganden om professionell yrkespraktik i några utvalda yrkesutbildningar och i motsvarande yrkesgrupper.

Det finns även ett samarbete med en tysk forskningsgrupp vid Zentrum für Schulforschung und Fragen der Lehrerbildung vid Martin-Luther-Universität Halle. Samarbetet har rört frågor om pedagogiska generationsförhållanden mellan skola, fritid och familj.

Nätverk

De tre forskningsresurserna i forskningsmiljön för undervisning, profession och lärande driver även egna kollegieverksamheter med bl.a. en aktiv seminarieverksamhet. Kollegium för filosofisk pedagogik har funnits sedan 1994 och har 101 personer på sin sändlista. Ordförande för detta kollegium är Jan Bengtsson och sekreterare Peter Erlandson. Bengtsson är även ordförande för Nordiskt Nätverk för Pedagogisk Filosofi (NNPF) med 100 medlemmar från samtliga nordiska länder. NNPF deltar varje år som ett nätverk inom den konferens som Nordiska Föreningen för Pedagogisk Forskning (NFPF) organiserar och har ända sedan grundandet 1997 varit det största nätverket på denna konferens (både vad gäller antalet presenterade bidrag och antalet deltagare på presentationerna). Bengtsson har även deltagit i grundandet av Société Francophone internationale de philosophie de l'éducation.

Kollegium för allmän didaktik startade 2004 och har 49 personer på sändlistan. Ordförande är Silwa Claesson och sekreterare Rune Romhed. Det nordiska allmändidaktiska nätverket NORDID har sina rötter i tre skandinaviska högskoleorter, Aalborg, Kristiansand och Göteborg, och från Göteborg deltar Claesson och Romhed. Nätverket har skapat kurser på nordisk grund och finns sedan 2006 även som ett nätverk vid NFPF med Claesson som ordförande.

Kollegium för livsvärldsfenomenologisk forskning började 2000, men den livsvärlds-fenomenologiska forskningsansatsen har funnits vid Institutionen för pedagogik och didaktik sedan åtminstone 1990. Ordförande är Jan Bengtsson och sekreterare Thorbjörn Johansson. Forskningsansatsen har resulterat i 33 doktors- och docentavhandlingar, dock inte bara i pedagogik, utan även i vårdforskning, arkitektur och arkeologi. Kollegiet har 99 personer på sin sändlista med deltagare från alla de nordiska länderna.

Medverkande

Medverkande i forskningsmiljön Undervisning, profession och lärande är vid ingången till år 2006:

Professor Jan Bengtsson
Docent Claes Alexandersson
Docent Silwa Claesson
Docent Anita Franke
Universitetslektor Maj Arvidsson

Universitetslektor Staffan Stukat
Universitetsadjunkt Anne Backlund
Universitetsadjunkt Sten Båth
Universitetsadjunkt Ingvar Karlsson
Universitetsadjunkt Lars-Åke Kernell
Universitetsadjunkt Kristina Kullin-Helleteg
Universitetsadjunkt Rune Romhed
Universitetsadjunkt Eber Åkesson
Doktorand Peter Erlandson
Doktorand Thorbjörn Johansson
Doktorand Annika Lilja

Urval av aktuella publikationer från forskningsmiljöns medarbetare

- Johansson, Thorbjörn (2004): "Teachers' intuition-in-action: how teachers experience action", *Reflective Practice* 5/3.
- Claesson, Silwa (2004): *Lärares levda kunskap*. Acta Universitatis Gothoburgensis, Göteborg Studies in Educational Sciences 217.
- Bengtsson, Jan (red.) (2004): *Utmaningar i filosofisk pedagogik*. Lund: Studentlitteratur.
- Bengtsson, Jan och Engelsrud, Gunn och Heggen, Kristin (red.) (2004): *Livsverdensfenomenologi og helseforskning*. Temanummer av *Norsk Tidsskrift for Sykepleieforskning* 6/3.
- Alexandersson, Claes (2004): *Multiversitetet. Förnyelse av högre utbildning i samverkan mellan kommun och universitet*. Göteborg: Göteborgsregionens kommunalförbund.
- Bengtsson, Jan (red.) (1999): *Med livsvärlden som grund. Bidrag till utvecklandet av en livsvärldsfenomenologisk ansats i pedagogisk forskning*. Lund: Studentlitteratur; 2:a omarbetade uppl. 2005.
- Bengtsson, Jan (red.) (2005): *Udfordringer i filosofisk pædagogik*. Köpenhamn: Danmarks Pædagogiske Universitets Forlag.
- Erlandson, Peter (2005): "The body disciplined. Rewriting teaching competence and the doctrine of reflection", *Journal of Philosophy of Education* 39/4.
- Franke, Anita och Lindö, Rigmor (2005): *Lärande handledningssamtal. En pilotstudie om handledning av svenskundervisning*. UFL-rapport. Göteborgs universitet, Utbildnings- och forskningsnämnden nr. 2005:01.
- Erlandson, Peter (2006): *Reflektionens gränser. En granskning av Schöns reflection-in-action*. IPD-rapporter nr 2006:01. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Erlandson, Peter (2006): "Giving up the ghost. The control-matrix and reflection-in-action", *Reflective Practice* 7/1.
- Bengtsson, Jan (red.) (2006): *Philosophy of education in the Nordic countries at the turn of the millennium*. Temanummer av *Educational Philosophy and Theory* 38/2.

3

KOLLEGIER

Kollegierna finns för att utveckla medlemmarnas kompetens inom olika inriktningar, bidra till utveckling och söka kopplingar till olika utvecklingsprojekt. Kollegierna ordnar seminarier som är öppna för alla intresserade. För ytterligare information om kollegierna se deras hemsidor med programförklaringar.

Aktionsforskningskollegiet

Ordförande: Karin Rönnerman

Sekreterare: Anette Olin

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/aktionsforskningskollegiet/>

Barnpedagogiska kollegiet

Ordförande: Ingrid Pramling Samuelsson

Sekreterare: Ulla Mauritzson

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/barnped/>

SODIK – Kollegiet för de samhällsorienterande ämnenas didaktik

Ordförande: Ulrika Holmgren

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/sodik/>

Kollegiet för allmän didaktik

Ordförande: Silwa Claesson

Sekreterare: Rune Romhed

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/allman/>

Kollegiet för Fenomenografi och variationsteori

Ordförande: Ulla Runesson

Sekreterare: Angelika Kullberg

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/fenomenografi/>

Kollegiet för Idrottsvetenskaplig Forskning och Utbildning (KIFU)

Ordförande: Claes Annerstedt

Sekreterare : Glenn Kjerland

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/kifu/>

Kollegiet för Lärande & IT (LIT)

Ordförande: Berner Lindström

Sekreterare: Marisa Ponti

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/kollegier/lit/serendipity/>

Kollegiet för Multimodala och Interaktiva Lär miljöer (MIL)

Ordförande: Jonas Linderöth

Sekreterare: Louise Peterson

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/kollegier/mil/>

Kollegiet för studier av Pedagogik och Politik (PoP)

Ordförande: Sverker Lindblad

Sekreterare: Caroline Runesdotter

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/popkollegiet/>

Kollegiet för Sociokulturella studier (SKS)

Ordförande: Roger Säljö

Sekreterare: Mona Nilsen

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/index.htm>

Kollegiet för Text- och maktanalys

Ordförande: Maj Asplund Carlsson

Sekreterare: Inger Brännberg

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/text/>

Kollegiet för Vuxnas lärande

Ordförande: Per-Olof Thång

Sekreterare: Monica Larson

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/vux/>

Kollegiet för Ämnesdidaktik

Ordförande: Björn Andersson

Hemsida: <http://na-serv.did.gu.se/didkoll/>

Kollegiet Könsperspektiv i pedagogik

Ordförande: Eva Gannerud

Sekreterare: Maria Hjalmarsson

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/org/institutioner/pedagogik/Kollegier/konsped/>

Kollegium för Filosofisk Pedagogik

Ordförande: Jan Bengtsson

Sekreterare: Peter Erlandson

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/kollegier/filosofisk/index.htm>

Kollegiet för Samhälle och Socialisation (KOSS)

Ordförande: Lars Gunnarsson

Sekreterare : Johannes Lunneblad

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/soc/>

Kritiska kollegiet

Ordförande: Rodney Åsberg

Sekreterare: Dennis Beach

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/kritiska/>

Kollegium för livsvärldsfenomenologisk forskning

Ordförande: Jan Bengtsson

Sekreterare: Thorbjörn Johansson

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/livsvfeno/>

Specialpedagogiskt Kollegium

Ordförande: Ann Ahlberg

Sekreterare: Lena Fridlund

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/spec/>

Utbildningssociologiska kollegiet

Ordförande: Jan Gustafsson

Sekreterare: Ulf Christianson

Hemsida: <http://www.ipd.gu.se/forskning/kollegier/utbildningssociologiska/>

Kollegiet för administrativ utveckling

Ordförande: Ásdís Víðarsdóttir

Sekreterare: Karin Linder

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/kollegier/adm/index.htm>

4

FORSKARPRESENTATIONER

Forskarindex

Ann Ahlberg	124
Mikael Alexandersson	125
Björn Andersson	126
Bo Andersson.....	127
Eva Andersson.....	128
Solveig Andersson	129
Britt Marie Apelgren.....	130
Lisa Asp-Onsjö	131
Frank Bach	132
Jan Bengtsson	133
Per-Olof Bentley	134
Caroline Berggren.....	135
Ulla Berglindh	136
Annika Bergviken Rensfeldt	137
Girma Berhanu	138
Inger Berndtsson.....	139
Inger Björneloo	140
Silwa Claesson	141
Christina Cliffordson.....	142
Gösta Dahlgren	143
Anne Dragemark Oscarson.....	144
Ann-Charlotte Eklund.....	145
Jonas Emanuelsson.....	146
Gudrun Erickson	147
Björn Flising	148
Lisbeth Flising	149
Lena Folkesson.....	150
Rita Foss Lindblad	151
Anita Franke	152
Eva Gannerud.....	153
Joanna Giota.....	154
Gunilla Granath	155
Lars Gunnarsson.....	156
Jan-Eric Gustafsson.....	157
Karin Gustafsson	158
Björn Haglund.....	159
Ilse Hakvoort.....	160

Michael Hansen.....	161
Monica Haraldsson Sträng.....	162
Ingrid Henning Loeb.....	163
Magnus Hermansson Adler.....	164
Elisabeth Hesslefors Arktoft.....	165
Margreth Hill.....	166
Eva Hjörne.....	167
Mary-Anne Holfve-Sabel.....	168
Johan Häggström.....	169
Ann-Katrin Jakobsson.....	170
Inga-Lill Jakobsson.....	171
Eva Johansson.....	172
Lars-Erik Jonsson.....	173
Cecilia Kilhamn.....	174
Anna Klerfelt.....	175
Konstantin Kougioumtzis.....	176
Angelika Kullberg.....	177
Birgitta Kullberg.....	178
Anne Kultti.....	179
Christina Kärrqvist.....	180
Rolf Lander.....	181
Annika Lantz-Andersson.....	182
Monica Larson.....	183
Göran Lassbo.....	184
Birgit Lendahls Rosendahl.....	185
Sverker Lindblad.....	186
Bengt Lindgren.....	187
Berner Lindström.....	188
Thomas Lingefjärd.....	189
Karin Lumsden Wass.....	190
Johannes Lunneblad.....	191
Madeleine Löwing.....	192
Ference Marton.....	193
Gunilla Mattsson.....	194
Ulla Mauritzson.....	195
Elisabeth Mellgren.....	196
Margaretha Milsta.....	197
Marianne Molander Beyer.....	198

Ingrid M.E. Munck	199
Eva Myrberg	200
Ann-Charlotte Mårdsjö	201
Åsa Mäkitalo.....	202
Mona Nilsen	203
Lennart Nilsson	204
Clas Olander.....	205
Anette Olin.....	206
Carl E. Olivestam	207
Mats Oscarson	208
Aadu Ott	209
Bengt Persson.....	210
Bengt Petersson.....	211
Niklas Pramling.....	212
Ingrid Pramling Samuelsson	213
Anna-Carin Ramsten.....	214
Monica Reichenberg	215
Sandra Riomar.....	216
Monica Rosén	217
Caroline Runesdotter.....	218
Ulla Runesson.....	219
Hans Rystedt	220
Karin Rönnerman.....	221
Sonja Sheridan	222
Kerstin Signert.....	223
Agneta Simeonsdotter Svensson	224
Maria Svensson	225
Roger Säljö.....	226
Bengt O Tedeberg	227
Per-Olof Thång.....	228
Anita Wallin	229
Inga Wernersson	230
Eva West	231
Pia Williams	232
Ulrika Wolff	233
Gun-Britt Wärvik.....	234
Kajsa Yang Hansen	235
Lisbeth Åberg-Bengtsson	236

Ann Ahlberg

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Specialpedagogik

Telefon: 031-773 2081

E-post: Ann.Ahlberg@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/ann.ahlberg/>

Forskningsintressen:

Min forskning behandlar frågor om betingelser och förutsättningar i samspelet mellan individ och miljö. Problemställningarna berör framför allt förskolans och skolans möte med alla barns och elevers olikheter. Vilken beredskap har skolor för att möta elever i svårigheter? Hur organiseras undervisningen för att möta elevers skilda förutsättningar och behov? Exkluderings- och inkluderingsprocesser står centralt och forskningsintresset är riktat mot delaktighet, kommunikation och lärande i förskola, grundskola och gymnasieskola. Eftersom jag är intresserad av hur skolsituationer gestaltar sig för elever i behov av särskilt stöd har forskningen en praktisk nära karaktär. Områden som jag särskilt uppmärksammat är lärares och specialpedagogens samarbete samt undervisning och lärande i matematik för de yngre barnen.

Undervisningsintressen:

Mina utbildningsintressen sammanfaller i stort med det forskningsfält jag är intresserad av. Jag undervisar om specialpedagogik som ideologi, teori och verksamhet. Andra områden som jag prioriterar är skolutveckling och förändringsarbete. Även undervisning och lärande i matematik, framför allt i förskola och tidiga skolår, ser jag som en viktig del i min undervisning och handledning.

Nyckelord:

specialpedagogik, inkluderings- och exkluderingsprocesser, delaktighet, kommunikation, lärande, skolutveckling, handledning, matematik i yngre åldrar

Urval av publikationer:

Ahlberg, A. (1994). Barn och matematik. Lund: Studentlitteratur.

Ahlberg, A. (1999). På spaning efter en skola för alla. Rapport nr 1999:08.

Institutionen för pedagogik och didaktik. Göteborgs universitet.

Ahlberg, A. (2001). Lärande och delaktighet. Lund: Studentlitteratur.

Ahlberg, A., Klasson, J-Å. & Nordevall, E. (2002). Reflekterande samtal för pedagogisk utveckling. *Insikt* 2002:2. Vetenskapliga rapporter från Högskolan för lärande och kommunikation. Högskolan i Jönköping.

Ahlberg, A., Målqvist, M. & Welin, A. (2005) Verksamhetsförlagd utbildning och specialpedagogisk kunskap. *Insikt* 2005:2. Vetenskapliga rapporter från Högskolan för lärande och kommunikation. Högskolan i Jönköping.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsmiljön Specialpedagogik – Studier av villkor och förutsättningar i samspelet mellan individ och miljö: <http://www.ipd.gu.se/ipd/enheter/spec/forskning/>
Specialpedagogiska kollegiet: www.ped.gu.se/kollegier/specialpedagogik

Mikael Alexandersson

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2104, 070-300 42 05

E-post: Mikael.Alexandersson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/mikael.alexandersson>

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen berör dels skolans villkor som en kunskapande praktik för lärare, dels elevers lärande via nya medier i denna praktik. Gemensamt för dessa intressen är frågor om hur kunskapsinnehåll erbjuds, överförs till och utvecklas av såväl lärare som elever. Det har exempelvis inneburit forskning i utbildningspolitiska frågor som berör skolans styrning, professionaliseringssträvanden inom läraryrket och hur elever lär via nya medier och teknologier. För närvarande deltar jag i två forskningsprojekt: "The Children of Immigrants in Schools" (2006–2008) finansieras av National Science Foundation, USA; "Design och implementering av digitala läromedel" (2004–2007) finansieras av LearnIT, KK-stiftelsen.

Undervisningsintressen:

Min undervisning och handledning (främst doktorander) berör främst de frågor jag bedriver forskning om. Jag har också återkommande föreläsningar om forskningsmetod i allmänhet och fenomenografi i synnerhet men också om estetiska läroprocesser.

Nyckelord:

skolans styrning, lärarprofessionalisering, undervisningens innehåll, informationsteknik

Urval av publikationer:

Alexandersson, M. (1999). Styrning på villovägar. Lund: Studentlitteratur.

Alexandersson, M., Linderöth, L. & Lindö, R. (2001). Bland barn och datorer. Lärandets villkor i mötet med nya medier. Lund: Studentlitteratur.

Alexandersson, M. (2002). Fingrar som tänker och tankar som blänker. Om barns lärande vid datorn. I R. Säljö & J. Linderöth (red.) Utmaningar och e-frestelser. Prisma.

Alexandersson, M. & Limberg, L. (2003). Constructing meaning through information artefacts. *The New Review of Information Behaviour Research*. Vol.4.

Alexandersson, M. & Limberg, L. (2004). Textflytt och sök slump. *Forskning i fokus*, nr. 18. Stockholm: Myndighetens för skolutveckling.

Alexandersson, M. (2006). Praxinära forskning och läraryrkets vetenskapliga bas. I B. Sandin & R. Säljö (red.) *Utbildningsvetenskap - ett kunskapsområde under formering*. Carlssons förlag.

Alexandersson, M. & Runesson, U. (2006). The tyranny of the temporal dimension. Learning about fundamental values when using Information Technology. *Scandinavian Journal of Educational Research*.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

The Children of Immigrants in School, National Science Foundation, USA

Design och implementering av digitala läromedel: <http://www.ped.gu.se/projekt/did/>

Björn Andersson

Titel: Professor emeritus

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2257 el. 031-91 65 69 (hem)

E-post: bjorn.andersson@ped.gu.se

Hemsida: <http://na-serv.did.gu.se>

Forskningsintressen:

Jag är intresserad av hur skolelever genom lämplig undervisning bygger upp naturvetenskapligt kunnande. Vår grupp har utvecklat ett forskningsprogram angående detta kallat 'Design och validering av undervisningssekvenser'. Två avhandlingar inom programmet har gällt undervisning om geometrisk optik respektive biologisk evolution genom naturligt urval. Studier pågår om livscyklar (Eva Nyberg), ljud och hörsel (Eva West), biologisk evolution (Clas Olander) och en partikelmodell för fast, flytande och gasformigt tillstånd (Frank Bach).

Undervisningsintressen:

Jag är intresserad av skolans naturvetenskapliga undervisning och utbildning av lärare för detta. Ett nyckelbegrepp i sammanhanget är 'ämnesdidaktisk kompetens'. Det förklaras närmare i följande arbete av en av medlemmarna i vår grupp: Zetterqvist, Ann. (2003). Ämnesdidaktisk kompetens i evolutionsbiologi. En intervjuundersökning med no/biologilärare. Göteborg studies in educational sciences, 197. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Nyckelord:

ämnesdidaktik, naturvetenskap, fysik, kemi, biologi, undervisning, design, vardagsföreställningar, undervisningssekvenser

Urval av publikationer:

- Andersson, Björn & Wallin, Anita (2000). Students' Understanding of the Greenhouse Effect, Societal Consequences of Reducing CO₂ Emissions and Why Ozone Layer Depletion is a Problem. *Journal of Research in Science Teaching*, 37(10), 1096–1111.
- Andersson, Björn. (2001). Elevers tänkande och skolans naturvetenskap. Stockholm: Skolverket, Liber distribution.
- Andersson, Björn; Bach, Frank & Zetterqvist, Ann. (2002). Understanding global and personal use of energy. *Journal of Baltic Science Education*, 1 (2), pp. 4–18.
- Andersson, Björn. (2003). Om integration av kunnande. I D. Jorde & B. Bungum (red.), *Naturfagdidaktikk - perspektiver, forskning, utveckling* (pp.296–309). Oslo: Gyldendal.
- Andersson, Björn. (2005). Design och validering av undervisningssekvenser – en ämnesdidaktisk forskningsstrategi med exempel från naturvetenskap. (NA-SPEKTRUM, nr 27). Göteborgs universitet, Inst. för pedagogik och didaktik.
- Andersson, B. & Bach, F. (2005). On designing and evaluating teaching sequences taking geometrical optics as an example. *Science Education*, 89(2), 196–218.
- Andersson, Björn & Wallin, Anita. (2006). On developing content-orientated theories taking biological evolution as an example. *International Journal of Science Education* 28 (6), 673–695.

Bo Andersson

Titel: Professor emeritus

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031- 773 2011

E-post: Bo.Andersson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Som professor i didaktik med inriktning mot de samhällsorienterande ämnena, särskilt historia, tidigare FD och docent i historia och på senare tid även föreståndare och vetenskaplig ledare för Centrum för värdegrundsstudier (Cevs) samt med hänsyn till mina doktoranders avhandlingsarbeten har intressena kommit att kretsa kring demokrati- och värdegrundsfrågor, inte minst folkbildning, folkrörelser, mänskliga rättigheter, minoriteter, ursprungsfolk (särskilt samer), flyktingars integrering, mentala bilder och identitet samt med inriktningen på SO- och historiedidaktik, inte minst på sambandet mellan ämnesteori och lärande i praktiken, ämnesmedvetande, lärande om och av historien, lokalsamhället i undervisningen, vetenskapsteori, språkfilosofi, särskilt Wittgenstein. Samverkan med samhället utanför universitetet (den tredje uppgiften) har funnits som en röd tråd genom helheten.

Tidigare har forskningen även avsett engelsk, sovjetisk och sydöasiatisk historia samt nordisk och europeisk integration (också denna i någon form av demokratiperspektiv i vid mening).

Undervisningsintressen:

Demokrati- och värdegrundsfrågor, vetenskapsteori, kritisk skolning (källkritik, kritisk teori m.m.), språkfilosofi, undervisningsmodeller (bryggan mellan ämnesteoretisk kunskapsbildning och lärande i praktiken), lokalhistorisk metodik för skolbruk.

Nyckelord:

demokrati, värdegrund, mänskliga rättigheter, folkbildning, folkmord, integrering, mångkultur, mentala bilder, identitet, etnicitet, minne, historiemedvetande, förståelse, mening, språkfilosofi, Wittgenstein, ämnesvetenskapernas teori, skolans praktik, den tredje uppgiften, samtids- och framtidsrelevans

Urval av publikationer:

- 2005. Det patriarkaliska mönstersamhället. I: Jonsered. Stenåldersboplats, bruksort, kunskapsamhälle. Göteborgs universitet på Bohusläns museums förlag.
- 2004. Vad är historiedidaktik. Några begreppsliga och teoretiska utgångspunkter för ämnesdidaktisk vetenskap, skolnära forskning och lärande i skolan. IPD-rapporter 2004: 7. Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.
- 2002. Lärande dialoger. Ämnesdidaktiska perspektiv. Värdegrunden nr 3. Göteborg: [Uff], Göteborgs universitet. (Nr 4–6 handlar om Barnets rättigheter, Kränkningar i skolan och Ursprungsfolk.)
- 2001. Värdegrunden i "poesi" och "vardag". Inblickar i poesins värld, i styrandes domän och i tidningars spegel. Värdegrunden nr 2. Göteborg: [Uff], Göteborgs universitet.
- 2000. Samhällets demokratiska värdegrund. En fråga om mångfald, olikhet men lika värde. Värdegrunden nr 1. Göteborg: [Uff], Göteborgs universitet.

Eva Andersson

Titel: Fil. kand.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2415

E-post: eva.andersson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/eva.andersson>

Forskningsintressen:

Vuxenutbildning, främst folkbildning. Studier har gjorts av verksamhetens betydelse för deltagarna (i närstudieform och på distans med IKT-stöd), av cirkelledarskapet, av flexibla studieformer och av folkbildningens betydelse för demokratin och för (lokal) samhället.

Undervisningsintressen:

Pedagogiklärare på barnomsorgsprogrammet, på gymnasieläroprogrammets vuxenspar, på externfinansierade kurser samt inslag i kurser inom P-programmet. Föredragshållare på seminarier anordnade av folkbildningens organisationer.

Nyckelord:

folkbildning, vuxenutbildning, studiecirklar, cirkelledare, folkhögskola, IKT

Urval av publikationer:

- Andersson, E., Laginder, A-M., Larsson, S. & Sundgren, G. (1996). *Cirkelsamhället. Studiecirkelars betydelse för individ och lokalsamhälle*. (SOU 1996:47). Stockholm: Fritzes.
- Andersson, E., Larson, M. & Wärvik, G-B. (2000). *Kunskapslyftet på folkhögskola. Deltagarnas motiv för studier och för valet av folkhögskola, samt deras syn på sina studier*. Stockholm: Folkbildningsrådet.
- Andersson, E. (2001). *Cirkelledarskapet. En intervju- och enkätstudie med cirkelledare*. (Folkbildningsrådet utvärderar no 2). Stockholm: Folkbildningsrådet.
- Andersson, E., Petersson, B. & Riomar, S. (2004). Flexibilitetens dilemman – lärandemiljöer i förändring, samt Andersson, E. & Laginder, A-M. (2004). ”Studierna blev möjliga att genomföra...” – Om samspillet mellan distansstudier och vardag. I *Folkbildning och lärande med IKT-stöd*. (SOU 2004:8). Stockholm: Fritzes.
- Andersson, E. (2005). Folkbildningen – ideal, verksamhet och lärandemiljö(er). I B. Lendahls Rosendahl & C-G. Wenestam (Red.). *Lärande i vuxenlivet*. Lund: Studentlitteratur.
- Andersson, E. & Laginder, A-M. (2005). “Studies have become possible...” The inter-play – distance studies and everyday life. In A. Bron, E. Kurantowicz, H. Salling Olesen, & L. West (Eds). *'Old' and 'New' Worlds of Adult Learning*. Wroclav: Wydawnictwo Naukowe DSWE TWP.
- Andersson, E. (2006). Studiecirkeln - en idé om ett kollektivt självbildningsarbete. I L. Borgström & P. Gougoulakis (Red.). *Vuxenantologin. En grundbok om vuxnas lärande*. Stockholm: Atlas Akademi, Arena.
- Andersson, E. & Laginder, A-M. (2006). *Deltagar röster om folkbildning på distans – motiv, betydelse och datoranvändning*. Stockholm: Folkbildningsrådet.

Solveig Andersson

Titel: Fil. kand. i pedagogik med inriktning mot IT och lärande/Doktorand

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2750

E-post: Solveig.Andersson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/solveig.andersson>

Forskningsintressen:

I mitt avhandlingsarbete utforskar jag det empiriska fältet Nya media och lärande i lärarutbildning. Syftet med forskningen är att öka förståelsen för hur nätbaserade lärandemiljöer och portfoliometer som kombinerar text, ljud, bild och video kan gynna en organisatorisk och innehållsmässig integration samt ett delat mentorskap mellan universitet och skola i syfte att understödja lärarstudenters utveckling av professionell lärarkunskap.

Mitt forskarutbildningsämne är Tillämpad informationsteknologi med inriktning mot utbildningsvetenskap. Min handledare är Berner Lindström och min bihandledare är Hans Rystedt. Jag är antagen som doktorand vid IT-universitetet i Göteborg.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar gärna om tillämpning av IT-stöd inom olika utbildningsverksamheter. Det kan handla om att kombinera ljud, text och bild eller om att utbilda över Internet utan att vara beroende av tid och rum. Olika verksamheter och olika ämnesinnehåll har olika behov, möjligheter och hinder för att integrera IT. Att problematisera dessa och finna intressanta utvecklingsmöjligheter tycker jag är spännande.

Nyckelord:

IT, informations- och kommunikationsteknologi, utbildningsvetenskap, lärarutbildning

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

http://www.ufl.gu.se/cul/doktorand_SolveigA.asp

Britt Marie Apelgren

Titel: FD/PhD.

Enhet: Språk och litteratur

Telefon: 031-773 2249

E-post: BrittMarie.Apelgren@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt primära forskningsområde rör lärares och elevers uppfattningar och erfarenheter av språkundervisning. Min teoretiska forskningsram är konstruktivistisk och främst influerad av personal construct psychology. Andra forskningsområden rör forskning kring elevers språkfärdigheter i engelska samt kartläggning och beskrivning av lärares alternativa bedömningsformer.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder främst inom det ämnesdidaktiska fältet med fokus på lärande i engelska både på grund- och påbyggnadsutbildningen. Jag är också verksam som lärare i lärarutbildningens allmänna utbildningsområde och i högskolepedagogik.

Nyckelord:

läraruppfattningar, konstruktivistisk forskning, språkinläring, språkfärdighetsbedömning

Urval av publikationer:

- Apelgren, B.M. (2001). Foreign Language Teachers' Voices. Personal Theories and Experiences of Change in Teaching English as a Foreign Language in Sweden. (Göteborg studies in Educational Science 155). Göteborg: Acta Universitatis Gothenburgensis.
- Apelgren, B.M. (2005). Research on or with teachers? Methodological issues in research within the field of foreign language didactics. I *Forskning om undervisning i främmande språk* (red. Larsson Ringqvist, E. & Valfridsson, I.). Växjö: Växjö · University Press.
- Apelgren, B.M. (2003). Researching Lived Experiences: A study on Swedish foreign language teachers' voices on teaching and change I *Psychological Constructivism and the Social World* (red. Chiari, G. & Nuzzo, M.L.). Milano: FrancoAngeli.
- Oscarson, M. & Apelgren, B.M. (2005). Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Engelska år 9. Ämnesrapport till rapport 251. Stockholm: Skolverket.
- Apelgren, B.M. (2005). Review: Garrett, Peter, Coupland, Nicholas & Williams, Angie, Investigating Language Attitudes: Social meanings of dialect, ethnicity and performance. Cardiff: University of Wales Press, 2003. I *Multilingua Journal of Cross-Cultural and Interlanguage Communication* Editor: Richard J. Watts. Bern: Mouton de Gruyter.
- Apelgren, B.M. (2004) Review: Ellis, Rod, *Task-based Language Learning and Teaching*. Oxford University Press, 2003. I *Moderna språk* Volume 98:1, 2004.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/sol>

Lisa Asp-Onsjö

Titel: Universitetsadjunkt, Doktorand

Enhet: Specialpedagogik

Telefon: 031-773 2361

E-post: lisa.asp-onsjo@ped.gu.se

Forskningsintressen:

De frågor som jag arbetar med är specialpedagogik och inklusion. Särskilt har jag intresserat mig för om, och i så fall hur, olika typer av dokumentation som åtgärdsprogram och individuella utvecklingsplaner används som redskap för inklusion. Forskningen bedrivs med empirinära metoder som samtalsanalys och diskursanalys.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder studenter både på lärarutbildningen, specialpedagogiska programmet och fristående kurser i specialpedagogik. Utbildningshistoria, forskningsmetodik och vetenskapsteori hör till de ämnen som jag undervisar i. Användandet av olika typer av dokumentation i skolans praktik, hör också till mina intresseområden.

Nyckelord:

specialpedagogik, inklusion, dokumentation, åtgärdsprogram, individuella utvecklingsplaner, inlärningssvårigheter, pedagogisk differentiering

Urval av publikationer:

Persson, B. & Asp-Onsjö, L. (2000). Insamling av uppgifter om åtgärdsprogram - En pilotstudie. Stockholm: Skolverket.

Asp-Onsjö, L. (2005) BERA Conference, Edinburgh. Disabled learners and social justice: A Swedish Comparative Perspective. Co-author Eva Hjärne.

Asp-Onsjö, L. (2005) Earli Conference Cyprus. Individual Education Plans - tools for negotiating pupil's identities.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsmiljön Specialpedagogik. Studier av villkor och förutsättningar i samspelet mellan individ och miljö.

Specialpedagogiska kollegiet. www.ped.gu.se/kollegier/specialpedagogik.

Frank Bach

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2259

E-post: Frank.Bach@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/frank.bach>

Forskningsintressen:

Ämnesdidaktik med inriktning mot naturvetenskap, främst fysik.

Klassrumsforskning med inriktning på TLS (Teaching and Learning Sequences). Elevers lärande i naturvetenskap, främst fysik.

Begynnande intresse för faktorer, såväl innehållsrelaterade som ramar, som formar interaktioner mellan elever respektive elever och lärare i klassrummet.

Undervisningsintressen:

Ämnesdidaktik och fysik inom lärarutbildning

Ämnesdidaktisk fortbildning inriktad mot naturvetenskap för lärare

Högskolepedagogik med ämnesdidaktiskt innehåll

Nyckelord:

ämnesdidaktik, Science Education, undervisning och lärande i naturvetenskap och fysik, Teaching and Learning Sequences (TLS)

Urval av publikationer:

Andersson, B., Bach, F., Hagman, M. Olander, C. & Wallin, A. (2005). Discussing a research programme for the improvement of science teaching.

Andersson, B., Bach, F. (2005). On designing and evaluating teaching sequences taking geometrical optics as an example. *Science Education*.

Andersson, Björn; Bach, Frank; Hagman, Mats; Olander, Clas & Wallin, A. (2005). Discussing a research programme for the improvement of science teaching. In Kerst Boersma, Martin Goedhart, Onno de Jong & Harrie Eijkelhof (Eds.), *Research and the quality of science education* (pp. 221–230). Dordrecht: Springer.

Andersson, Björn; Bach, Frank; Olander, Clas & Zetterqvist, Ann. (2005). Nationell utvärdering som kunskapsbygge för att förbättra skolans undervisning. Ingår i antologin *Grundskolans ämnen i ljuset av Nationella utvärderingen 2003* (pp. 96–106). Stockholm: Skolverket.

Andersson, B., Bach, F., & Zetterqvist, A. (2002). Understanding global and personal use of energy. *Journal of Baltic Science Education* (2), 4–18.

Bach, F. (2001). Om ljuset i tillvaron – ett undervisningsexperiment inom optik. *Göteborg studies in educational sciences* 162. Göteborg: ACTA Universitatis Gothoburgensis (300 s).

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://na-serv.did.gu.se>

<http://na-serv.did.gu.se/nudu/nudu.html>

Jan Bengtsson

Titel: Professor

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2166

E-post: jan.bengtsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

De forskningsfrågor som särskilt har intresserat mig rör undervisning, profession och lärande. Detta område inrymmer frågor om utbildning, yrkesutövning och fortbildning inom alla yrken, men jag har haft ett särskilt intresse för läraryrket som i sitt uppdrag innehåller ett ansvar för att genom undervisning organisera andras lärande. Läraryrket formas dock även av många andra faktorer. Av central betydelse är hur lärares yrkesutövning är sammanflätad med en regional värld av specifika föremål, personer, rum och aktiviteter som bildar en förkroppsligad yrkespraktik. Det är därför intressant att studera vilka världar lärare förkroppsligar och vad det skapar för möjligheter och begränsningar i yrkets utförande.

Jag har även intresserat mig för den pedagogiska kunskapsbildningens förutsättningar och villkor och har ägnat mig åt vetenskapsteoretiska och metodologiska studier. Ett särskilt intresse har jag ägnat åt att systematiskt utveckla de teoretiska resurserna i livsvärldsbegreppet för empirisk forskning.

Ett tredje arbetsområde där jag har varit engagerad är den tvärvetenskapliga deldisciplinen filosofisk pedagogik, som använder filosofiska metoder för att undersöka pedagogiska frågeställningar.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna inom mina forskningsområden.

Nyckelord:

undervisning, profession och lärande, forskningsmetodologi, vetenskapsteori, livsvärldsansats och filosofisk pedagogik

Urval av publikationer:

Bengtsson, J. (2003): "Phenomenological ethics", i Tymieniecka, A-T (red.): *Phenomenology world-wide*. Dordrecht: Kluwer.

Bengtsson, J. (2003): "Possibilities and limits of self-reflection in the teaching profession", *Studies in Philosophy and Education* 22/3–4.

Bengtsson, J. (red.) (2004): *Utmaningar i filosofisk pedagogik*. Lund: Studentlitteratur.

Bengtsson, J., Heggen, K. och Engelsrud, G. (gästred.) (2004): *Livsverdensfenomenologi og helseforskning*. Temanummer, *Norsk Tidsskrift for Sykepleieforskning* 6/3.

Bengtsson, J. (red.) (2005): *Med livsvärlden som grund*. 2:a omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Bengtsson, J. (gästred.) (2006): *Philosophy of education in the Nordic countries at the turn of the millennium*. Temanummer, *Educational Philosophy and Theory*. 38/2.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

www.ped.gu.se/nnpf/index.htm

Per-Olof Bentley

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2212

E-post: Per-Olof.Bentley@ped.gu.se

Forskningsintressen:

De frågor jag speciellt studerat är ramfaktorers inverkan på elevprestationer i matematik.

De senaste åren har jag framförallt engagerat mig i begreppsmodeller i matematik samt hur de uppfattas och behandlas av lärare och elever.

Teachers' Beliefs eller Metakognitiva strukturer

Neuroscience

Jag är projektledare för TIMSS-projektets matematikstudie, en internationell studie för att jämföra hur elever i olika länder presterar i matematik.

Jämsides med detta håller jag på att undersöka den forskning om urval av innehåll i lärarutbildning som rör matematik.

Undervisningsintressen:

Lärarutbildning i matematik och matematikdidaktik.

Fortbildning för skolledare rörande ramfaktorer som påverkar undervisningens utfall.

Vetenskapsteori.

Nyckelord:

TIMSS, ramfaktorer, begreppsmodeller, Teachers' beliefs, Neuroscience

Urval av publikationer:

Bentley, P-O. (2000). Matematiklärares yrkessituation. En pilotstudie. IPD-rapporter Nr 2000:21. Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Bentley, P-O. (2003). Mathematics Teachers and Their Teaching. A Survey Study. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis, Göteborg Studies in Educational Sciences 191.

Bentley, P-O. & Carlsson, B., R. (1996). Aktivitet och förväntan. En studie av hemvärnets medlemmar i Göteborgs region. Uppdrag Göteborgsgruppen, Marinkommando Väst.

Bentley, P-O. & Carlsson, B., R. (1998). Attitydundersökning av hemvärdet. Enkät till 6000 hemvärdsmän.

Bentley, P-O. & Carlsson, B., R. (1998). Helikopterdivisionen i Säve. Perspektiv på en omorganisation inom försvarsmakten. Delrapport I. Göteborgs universitet.

Bentley, P-O. (2000). A Study of Student's Ways of Experiencing Ratio and Proportion. In Research and Action in the Mathematics Classroom. (Eds.) Bergsten, C., Dahland, G. & Grevholm, B. Proceedings of the Second Swedish Mathematics Education Research Seminar, Göteborg, January 26-27, 2000.

Bentley, P-O. (2004). Vem ska undervisa i matematik? Nämnaren. Nr 2. ss. 4-5.

Caroline Berggren

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 1000

E-post: Caroline.Berggren@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/caroline.berggren/>

Forskningsintressen:

Min forskning handlar om vilka ungdomsgrupper som är mest benägna att börja på högskolan. Med grupp menas här en indelning efter kön och social bakgrund. Vidare handlar det om hur dessa grupper använder sig av antagningssystemet, dess olika kvotgrupper och vägar för att påverka sina möjligheter att bli antagna till högre utbildning. En annan fråga är vilken typ av högskoleutbildning som det är mest troligt att studerande ur olika grupper väljer.

Två viktiga faktorer som påverkar ungdomars val är dels arbetsmarknadens konjunktur, dels hur högskolan är organiserad. Med dess organisation avses bl.a. vilka utbildningar som erbjuds inom ramen för högskolan och hur många studieplatser som finns tillgängliga, vilket i sin tur påverkar söktrycket, utbildningens attraktivitet.

Efter disputation kommer jag att tillbringa läsåret 2006-2007 på University of British Columbia i Vancouver, Kanada. Fortsatt forskning kommer att inriktas på i vilken utsträckning olika studerandegrupper får arbete som tar tillvara den kompetens som de uppnått under sin studietid.

Hitintills har jag uteslutande arbetat med storskaliga studier, där data kommer från SCB:s nationella register. Samma typ av data kommer också att användas framöver.

Nyckelord:

genus, kön, klass, selektion, högre utbildning, utbildningsorganisation, antagningssystem, arbetsliv

Urval av publikationer:

Berggren, C. (in press). Labour Market Influence on Recruitment to Higher Education - Gender and Class Perspectives. *Higher Education*.

Berggren, C. (in press). Broadening Recruitment to Higher Education Through the Admission System - Gender and Class Perspectives. *Studies in Higher Education*.

Berggren, C. (forthcoming). Arbetsmarknaden och efterfrågan på högre utbildning – ett köns- och klassperspektiv. In J. Olofsson (Ed.). Stockholm: SNS.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

VALUTA, Validering av den högre utbildningens antagningssystem

<http://www.ped.gu.se/projekt/valuta/indexsv.htm>

Paths on Life's Way: <http://www.edst.educ.ubc.ca/paths/paths.htm>

Ulla Berglinde

Titel: Universitetslektor

Enhet: Språk och litteratur

Telefon: 031-773 2220

E-post: Ulla.Berglinde@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Pågående avhandlingsarbete i litt.vet. om Arne Sands författarskap – en författarskapsbiografi som handlar om hur liv och läsefrukter blir texter – konstruktion och och byggstenar i ett konsekvent och genomtänkt författarskap. Arbetet omfattar Arne Sands romaner Förföljaren, Erövraren, Ljugarstriden, Drömboken, Trollkarlens lärling, Väderkvarnarna och Enhörningarna och deras förstudier och manusvarianter, samt de otryckta texterna Hoffmans död och Domens natt. Jag följer genom detta korta och medvetna författarskap motiv och temata, hur de uppstår, förvandlas och förändras, krymper och vidgas, hur de relaterar till AS:s egna romanteoretiska texter och uttalanden (Författare tar ståndpunkt, Vandringar på kartan, Ljugarstridens baksida, Den gestaltande romanens dilemma) och de texter som i skönlitterär form gestaltar samma problematik.

Mitt fokus är skrivandets process – ”the writer at work”. För att synliggöra de intertextuella – och intratextuella -- relationerna och den motiviska och tematiska rörligheten utgår jag delvis från Ragnar Josephsons terminologi i Konstverkets födelse: förvandlad förebild/utbrytning/utfyllnad/omflyttning/korsning/sammanhållning. Jag arbetar också utifrån en del romanteoretiska och författarskapsbiografiska aspekter.

Undervisningsintressen:

textproduktion, retorik, semiotik, internationell svenska, litteraturteori, lärarutbildning i ett internationellt perspektiv, interkulturell utbildning, mediedidaktik.

Nyckelord:

författarskapsbiografi, textproduktion, writer-at-work, temata och motiv, intertextualitet, gestaltskapande

Urval av publikationer:

Humanistisk forskning. Hum.fak.GU.1977. (red.)

Lyriköversättning som pedagogisk metod/Prijevođi liriki kao pedagoška metoda. I:

Jugoslavensko-svedski predvodilacki dani.Nacionalna sveucilista biblioteka. Zagreb 1990.

Förord om Arne Sands författarskap. I den posthuma novellsamlingen ”Världen där ingen behöver simma”. Legus förlag, Sthlm 1993.

Det offentliga språket. I: Mellan raderna. Bra böcker, Göteborg 1994.

O poezija Kjella Espmarka. Introduktion till KE:s författarskap. I: Knjizena smotra.Zagreb 1993.

Svenskan i världen. Från svensketens bevarande till svenskan i världssamfundet. I:

Målspråk och språkmål. Festskrift till Eie Ericson. Göteborg 1998.

A new system of teacher education - again and again. I samlingsvolym om europeiska lärarutbildning utg. av Uciteljska Akademija. Zagreb 2002.

Förord, retorisk analys av Daytonavtalet, div. artiklar i : Daytonavtalet, mönster eller monster. Folkuniversitetets Akademiska press. Göteborg 2005. (red. och utgivare)

Annika Bergviken Rensfeldt

Titel: Doktorand

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2823

E-post: annika.bergviken-rensfeldt@ped.gu.se

Forskningsintressen:

I Sverige, såväl i Europa och andra västländer, ägnas stor kraft åt att ta fram flexibla, nätbaserade kurser. Dessa förändringar förs fram med demokratiska och ekonomiska argument och krav på ökad tillgänglighet till utbildning och anpassning till kunskapstillväxt. Detta forskningsprojekt, "Retoriken kring flexibelt lärande i policyprocesser inom svensk högre utbildning: IT och subjektspositionering", ägnas åt retoriken kring flexibelt och livslångt lärande i policyprocesser och hur makt är tänkt att distribueras och därmed omstrukturera högre utbildning. En fråga är hur dessa diskursiva processer disciplinerar studenter och institutioner att agera flexibelt och anpassningsbart under motstridiga villkor. Begrepp som styrningsmentalitet och självteknologier blir därför intressanta.

Undervisningsintressen:

Jag har undervisat och handlett inom området IT, kommunikation och lärande och är intresserad av frågor som rör distansutbildning och flexibelt lärande.

Nyckelord:

flexibelt lärande, distansutbildning, IT, diskursanalys, policystudier

Urval av publikationer:

Bergviken Rensfeldt, A. (2004). "Flexible education in Swedish Higher Education Policy."
Paper presented at The Nordic Educational Research Association (NERA), Reykjavik.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Learning, Interaction and Mediated Communication in Contemporary Settings (LIMS) under uppbyggnad

Politik och pedagogik (PoP) <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Girma Berhanu

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Specialpedagogik

Telefon: 031-773 2325

E-post: Girma.Berhanu@ped.gu.se

Forskningsintressen:

De frågor jag framför allt arbetar med rör sociokulturella faktorer (inklusive historiska aspekter och institutionella ramar/förutsättningar – frameworks) som har relevans för utbildningsområdet i allmänhet och utifrån specialpedagogiska synsätt och perspektiv i synnerhet. Av speciellt intresse för mig är också ”group-based inequalities in scholastic achievement” och minoritetslevers lärande och utveckling i en globaliserad och post-kolonial värld. Hur man ser på fenomenen inklusion-exklusion, normalitet-avikelse etc. inom det specialpedagogiska forskningsområdet är ett område som tilltalar mig mycket och går lätt att koppla till mitt eget intresseområde.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna om etnicitet och utbildning, kognitiv antropologi och ”educational ethnography”. Jag är intresserad av frågor som rör det specialpedagogiska forskningsområdet och kunskapsfältet inklusive forskningsmetodik (Research methods in special education). Jag är kursansvarig för Forskningsfält 2 (FF2) på helfart och halvfart i det specialpedagogiska programmet, som är en påbyggnadsutbildning på grundläggande lärarutbildningar.

Nyckelord:

Ethnicity, specialpedagogik, minoritetslever, social/utbildning, inkludering - exkludering, internationell pedagogik, intercultural-education/communication

Urval av publikationer:

- Berhanu, G. (2005) Normality, Deviance, Identity, Cultural Tracking and School achievement: The case of Ethiopian Jews in Israel in *Scandinavian Journal of Educational Research*, Volume 49, No. 1, February 2005, pp. 51–82.
- Berhanu, G. (2006). Parenting (parental attitude), child development, and modalities of child-parent interactions: Sayings, proverbs, and maxims of Ethiopian Jews in Israel. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, Volume 5 No. 3, pp. 266–287.
- Berhanu, G. (2005). Indigenous Conception of Intelligence, Ideal Child, and Ideal Parenting among Ethiopian Jews in Israel. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, vol. 5, number 1, pp. 47–71 June 2005.
- Berhanu, G. (2003). The Monroe Doctrine (Model) in the Swedish context. Evaluation of 'Quadriceps School programme'. 2003:02 104 (IPD-reports). Göteborg University, Department of Education.
- Berhanu, G. (2001). Learning - In - Context. An Ethnographic Investigation of Mediated Learning Experiences among Ethiopian Jews in Israel. Gothenburg: Acta Universitatis Gothoburgensis, Göteborg studies in educational sciences 166.

Inger Berndtsson

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Specialpedagogik

Telefon: 031-773 2497

E-post: Inger.Berndtsson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/inger.berndtsson>

Forskningsintressen:

De frågor som engagerar mig och som jag arbetar med i min forskning berör personer som fått en synnedsättning eller blivit blinda och deras möjligheter att hantera denna förändrade livssituation. Här ingår lärandet som en central del för att på nytt ha möjlighet att hantera det dagliga livets både glädjeämnen och svårigheter. Inom detta område använder jag mig av en fenomenologisk hermeneutisk livsvärldsansats. Ambitionen är att så småningom lämna bidrag till teoriutveckling inom detta område. Jag är också intresserad av delaktighetsbegreppet i relation till processer av lärande och allmänt hur personer med funktionsnedsättning kan och tillåts vara delaktiga i skola och samhälle. Inom en livsvärldsansats arbetar jag med metodologiska frågor om hur det är möjligt att närma sig och försöka gestalta en annan persons perspektiv och livsvärld, samt kroppsliga och intersubjektiva aspekter av livsvärldsbegreppet.

Undervisningsintressen:

Jag har ett särskilt intresse för forskningsmetodologiska frågeställningar och då främst inom det kvalitativa forskningsområdet. På det specialpedagogiska programmet har jag ansvar för och undervisar på de forskningsinriktade kurserna. Dessutom är jag intresserad av specialpedagogiska frågeställningar inom skola och samhälle samt innebörden av ett specialpedagogiskt förhållningssätt. Jag handleder uppsatser och på doktorandnivå med anknytning till det specialpedagogiska forskningsfältet.

Nyckelord:

lärandeprocesser, delaktighet, synnedsättning, livsvärldsfenomenologi, hermeneutik, berättelser, specialpedagogik

Urval av publikationer:

Berndtsson, I. (1997). En förändrad kropp – en förändrad värld. *Utbildning och demokrati*, 6 (3), 47–63.

Berndtsson, I. (2001). *Förskjutna horisonter. Livsförändring och lärande i samband med synnedsättning eller blindhet* (Göteborg Studies in Educational Sciences 159). Acta Universitatis Gothoburgensis.

Berndtsson, I. (2003). Livsvärldar i vardagliga och institutionella sammanhang. I M. Uljens & J. Bengtsson (Red.), *Livsvärldsfenomenologi och hermeneutik* (Forskningsrapport 192, s 97–111). Helsingfors Universitet, Pedagogiska institutionen.

Berndtsson, I. (2005). Tekniska hjälpmedel, synskadade och samhället. I J. Bengtsson (Red.), *Med livsvärlden som grund*. (Andra upplagan, s 81–103). Lund: Studentlitteratur.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

ForumVision: <http://www.forumvision.org>

Inger Björneloo

Titel: Universitetslektor

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2187

E-post: inger.bjorneloo@ped.gu.se

Hemsida: www.ped.gu.se/personal/inger.bjorneloo

Forskningsintressen:

Mitt intresse för forskning handlar om lärande och undervisning för hållbar utveckling.

Jag arbetar för närvarande med avhandlingen som har arbetstiteln Innebörder av hållbar utveckling. En studie av lärares utsagor.

Undervisningsintressen:

Mitt intresse för undervisning finns inom området lärande och undervisning, bland annat med innehåll kring hållbar utveckling. Jag deltar i kurser inom det allmänna utbildningsområdet, fristående kurser, påbyggnadsutbildning och uppdragsutbildning. Handleder bland annat uppsatser med allmändidaktiska frågor.

Samarbete med Universeum med lärarfortbildning och lärarutbildning, bland annat i EU-projektet PENCIL: www.xplora.org

Nyckelord:

utbildning, undervisning och lärande, hållbar utveckling, Education for sustainable development, Science Center

Urval av publikationer:

- Björneloo, I. (2004) Barns möte med Universeum. In Ellen K. Henriksen & Marianne Ødegaard (red.) Naturfagenes didaktikk - en disiplin i forandring? Høyskoleforlaget, Kristiansand, Norway.
- Björneloo, I. (2004) From straight answers to complex questions. A study of premises for learning for sustainable development. Göteborg: Göteborg University.
- Björneloo, I. (2004) Från raka svar till komplexa frågor. IPD-rapport 2004:09. Göteborgs universitet: Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Björneloo, I. (2005) Reflektioner kring utbildning för hållbar utveckling. Carina Österåker (red) Kongresspublikation från Nordiska lärarutbildningskongressen den 15–18 september 2004 i Vasa Åbo Akademi, Finland.
- Björneloo, I., Sträng, M. (2006) Möten med Universeum. En rapport från fyra studier om undervisning på Universeum. IPD-rapport 2006:5. Göteborgs universitet: Institutionen för pedagogik och didaktik.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

www.xplora.org

http://www.mah.se/templates/Page_____11777.aspx

Silwa Claesson

Titel: Docent

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2367

E-post: silwa.claesson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Min forskning har sin bakgrund i mitt yrke som lärare och lärarutbildare och handlar om relationen mellan teori och praxis. Jag ville veta om teorier om elevers lärande hade något inflytande i skolan. Doktoravhandlingen handlar om lärare som påstod att denna typ av forskning var betydelsefull till vardags i deras undervisning. Resultatet visar att detta samband är såväl vagt som komplext. Lärare talar knappast om sin undervisning i teoretiska termer. En populärvetenskaplig bok, ”Spår av teorier i praktiken”, antyder genom sin titel något om praktikteorelationens beskaffenhet. I ”Lärares levda kunskap”, har jag valt ut lärare som menar att forskning om lärande inte är av vikt för deras undervisning, men det är i viss mån trots det möjligt att finna spår av teorier. Jag har i första hand försökt förstå, beskriva och tematisera dessa lärares hållning i klassrummet. Studier av undervisning i fängelsemiljö har också fokus på lärares hållning. Livsvärlden så som den beskrivs av t.ex. Merleau-Ponty öppnar för att studera den mångfald och komplexitet som undervisning utgör och som mina forskningsstudier alltså har för avsikt att beskriva.

Undervisningsintressen:

Mina intressen sammanfaller till stora delar då det gäller forskning och utbildning, vilket betyder främst allmän didaktik och lärarutbildning. Allmän didaktik har framför allt med undervisning att göra. Lärandet har varit i fokus under en lång period och det därför är viktigt att inte tappa bort undervisningsdimensionen. När det gäller lärarutbildningsfrågor är mitt naturliga intresse framför allt relationen mellan forskning och praxis, d.v.s. mer konkret relationen mellan VFU och HFU. Utöver detta är jag engagerad i forskarutbildning, t.ex. genom handledning av doktorander och forskarutbildningskurser.

Nyckelord:

teori-praxisrelation, allmän didaktik, livsvärldsfenomenologi

Urval av publikationer:

- Claesson, S. (1999). ”Hur tänker du då?” Empiriska studier om relationen mellan forskning om elevuppfattningar och lärares undervisning. Göteborg studies in educational sciences, 130. Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Claesson, S. (2002). Spår av teorier i praktiken. Lund: Studentlitteratur.
- Claesson, S. (2002). Undervisning i fängelse – ämneskunnande och socialisation. Tre fallstudier. Claesson, S. & Dahlgren, H. Att studera i fängelse. Klientutbildning vid tre kriminalvårdsanstalter. Norrköping: Kriminalvårdens forskningskommitté, rapport 6.
- Claesson, S. (2004). Lärares levda kunskap. Göteborg Studies in Educational Sciences, 217. Acta Universitatis Gothoburgensis.

Christina Cliffordson

Titel: Docent i pedagogik

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2476

E-post: christina.cliffordson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse har i huvudsak varit inriktat mot urval och antagning till högskoleutbildning, t.ex. effekter av upprepad provtagning av högskoleprovet, betygens och högskoleprovets prognosförmåga samt flerstegsurval baserat på bl.a. intervju. Ett annat område som engagerar mig är intellektuell utveckling, vilket realiseras i ett projekt (GRASP) där ålderns och skolgångens relativa betydelse för utvecklingen av intellektuella prestationer studeras. Jag är också intresserad av betyg och betygsättning i en vidare bemärkelse, vilket realiseras inom ramen för GRAM-projektet. Forskningen baseras i huvudsak på longitudinella registerdata och genomförs med hjälp av multivariata analysmetoder.

Undervisningsintressen:

Min pedagogiska verksamhet har under senare år, i stort, inskränkt sig till handledning och examination av uppsatser samt handledning av doktorander.

Nyckelord:

betyg, empati, högskoleprov, högskoleutbildning, intellektuella prestationer, prognostisk validitet, urval, urvalsinstrument, multivariat metod

Urval av publikationer:

- Cliffordson, C. (2001). Parents' Judgements and Students' Self-Judgements of Empathy: The structure of empathy and agreement of judgements based on the Interpersonal Reactivity Index (IRI). *European Journal of Psychological Assessment*, 17(1), 36–47.
- Cliffordson, C. (2002). Interviewer Agreement of Judgement of Empathy in Selection Interviews. *International Journal of Selection and Assessment*, 10(3), 198–205.
- Cliffordson, C. (2004). Effects of practice and intellectual growth on performance on the Swedish Scholastic Aptitude Test (SweSAT). *European Journal of Psychological Assessment*, 20(3), 192–204.
- Cliffordson, C. (2004). Betygsinflation i de målrelaterade gymnasiebetygen. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 9(1), 1–14.
- Cliffordson, C., & Askling, B. (2006). Different grounds for admission: Its effects on recruitment and achievement in medical education. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50 (1), 45–62.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/projekt/gram/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/grasp/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/ugu/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/valuta/members.htm>

Gösta Dahlgren

Titel: Folkskollärarexamen, psykologexamen och Fil. Dr.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2403 och 0705-92 80 35 (mobil)

E-post: Gosta.Dahlgren@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/gosta.dahlgren/>

Forskningsintressen:

Jag är speciellt intresserad av frågor kring ledning och styrning av skolan och skolor. Har under senare år arbetet med ett antal ”kommunstudier” som tar upp frågor som skolutveckling, skolorganisation, ledarskap, personalutveckling och lärande organisationer. Betoningen ligger på frågor som emanerar ur min lärar- och psykologbakgrund samt utifrån mina erfarenheter som ledare och prefekt för en universitetsinstitution.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder kring frågor om ledarskap och rektors arbete.

Nyckelord:

skolledarskap, skolorganisation, skolutveckling, läsutveckling, distansutbildning

Urval av publikationer:

Dahlgren, G., Gustafsson, K., Mellgren, E., Olsson, L-E. (1993, 1998, 2006). Barn upptäcker skriftspråket. Stockholm: Liber Utbildning.

Dahlgren, G. & Odhagen, T. (1996) Kartläggning av rektors och områdeschefers arbetssituation i Mölndals kommun. Rapport till Mölndals kommun.

Dahlgren, G. & Odhagen, T. (1997) Ledningsorganisationen vid Katedralskolan i Skara. En utvärdering. Rapport till BoU-förvaltningen i Skara kommun.

Dahlgren, G. & Odhagen, T. (2000) Rektorernas arbetssituation i Öckerö kommun vårterminen 2000. Likvärdighet och likhet. Rapport till Öckerö kommun.

Dahlgren, G. & Odhagen, T. (2001) Ett integrationsprojekt 0-16. En formativ utvärdering av Trollhättans kommuns skolorganisation ur ett ledarperspektiv. Rapport till Trollhättans kommun.

Aurell, J. Dahlgren, G., Kessman, A & Rådegård, CH. (2004) Reflektion i rektorsutbildningen. Skolledares uppfattningar av fenomenet reflektion. Statliga rektorsutbildningen RUT.

Careborg, K. Dahlgren, G. & Ljungqvist, M (2006) Deltagarinflytande i rektorsutbildningen. Rektorsutbildningen RUT vid Göteborgs universitet.

Anne Dragemark Oscarson

Titel: Universitetsadjunkt

Enhet: Språk och litteratur

Telefon: 031-773 2383

E-post: Anne.Dragemark@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/org/ipd/sol/Personal/anne.htm>

Forskningsintressen:

Doktorand i ämnesdidaktik med inriktning mot engelska. Har självbedömning av elevers egna färdigheter i språk, specifikt produktiva färdigheter i engelska som avhandlingsämne. Forskningsområdet innefattar språkdidaktik, språkvetenskap, inlärningspsykologi och motivationspsykologi. Frågeställningar berör om elever upplever att det finns områden som de kan bedöma bättre än en extern bedömare och om övning i självbedömning ger eleverna en mer realistisk bild av sina språkfärdigheter.

Undervisningsintressen:

Undervisar och handleder inom lärarutbildningen: AUO samt språkdidaktik (engelska och svenska), alternativa bedömningsformer och skriv- och språkutveckling.

Nyckelord:

bedömning, självbedömning, elevautonomi, produktiva färdigheter, skrivprocessen, engelska

Urval av publikationer:

Dragemark, Anne (2006). Learning English for Technical Purposes: The LENTEC Project. I Roberts, Tim (Ed.) Self, Peer, and Group Assessment in Learning. Kapitel 7. Hershey: Idea Group Inc.

Dragemark, Anne (2005). A Study of the Use of Self-Assessment in EFL Writing (PhD in Progress). Language Testing Update. Issue 36, p. 128–130.

Dragemark, Anne (2004). Självbedömning av engelsk hörförståelse i några europeiska yrkesinriktade klasser. I Larsson Ringqvist, Eva, Linnarud, Moira & Valfridsson, Ingela (red). Forskning om undervisning i främmande språk. Växjö: Acta Wexionensis.

Dragemark, Anne & Vigmo, Sylvi (2004). European Vocational Students Solve Problem Based Learning Cases Virtually Working in the LENTEC Project. LMS Lingua 2, pp. 27–35.

Oscarson, Mats & Dragemark, Anne (2003). Self-Assessment in Language Learning – SALL. Language Testing Update. Issue 32 p. 43.

Dragemark, Anne, Oscarson, Mats & Perkins, Polly (2003). LENTEC: Self-Assessment Language Skills. Language Testing Update. Issue 34, pp. 86–87.

Dragemark, Anne (2003). The Use of Self-Assessment in the LENTEC Project. In The LENTEC Guide to Learning English: Problem Based Learning in Virtual Mobility Projects. Malmö: The European Commission/LdV Programme.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.pedc.se/lentec/>

Lärande och bedömning i främmande språk (LBFS)

<http://www.ped.gu.se/sol/proj/projekt.htm>

Ann-Charlotte Eklund

Titel: Fil. kand. examen i pedagogik, inom
Programmet för personal- och arbetslivsfrågor
Enhet: Lärande och undervisning
Telefon: 031-773 2760
E-post: ann-charlotte eklund@ped.gu.se

Forskningsintressen:

De frågor som främst intresserar mig berör kommunikation på arbetsplatser. Mer specifikt arbetar jag med hur arbetsplatser med teamarbete kontinuerligt upprätthåller både det dagliga arbetet och delat kunskande i gruppen.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar om kommunikationsstudier på kursen 'Kommunikation och lärande'.

Nyckelord:

kommunikation, kunnande, team work, upprätthållande av verksamhet, kontinuitet

Urval av publikationer:

- Eklund, A-C., & Mäkitalo, Å. (2005). Organizing change: Accomplishing continuity and knowledgeability in an it support team, ISCAR. Sevilla, Spain.
- Eklund, A-C. (2004). Accountability and situated knowing in the co-ordination of it support activities. Unpublished D-uppsats, Göteborg University, Göteborg.
- Eklund, A-C., & Mäkitalo, Å. (2004). "–på söndag har vi meintenans på ipass sex." om kunnande och lärande i it-supportfunktionen. In E. Jernström & R. Säljö (Eds.), *Lärande i arbetsliv och var dag* (pp. 134–149). Jönköping: Brain Books.
- Eklund, A-C. (2003). Achieving continuity: Reasoning and knowing in it support practices. Unpublished 'C-uppsats', Göteborg University, Göteborg.
- Eklund, A-C., Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2003). Keeping the system up: Reasoning and diagnosing in it support practices, InterLearn Conference on Multidisciplinary Approaches to Learning. Helsinki, Finland.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

- Sociokulturella kollegiet (SKS) <http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/index.htm>
- Sociokulturella studier (SCS) <http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/scs.htm>

Jonas Emanuelsson

Titel: Fil. Dr. i pedagogik

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2265

E-post: jonas.emmanuelsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen berör frågor om lärande, interaktion och undervisning, särskilt inom områden som kan relateras till matematik, naturvetenskap och teknik. Med dessa intressen, och med ett innehållsligt fokus, studerar jag alltifrån barn och lärare i skolmiljö till forskare i forskningsfronten. Intresset är ofta komparativt, dels i form av jämförelser mellan innehållsliga områden, dels i form av internationellt komparativa studier.

Undervisningsintressen:

Jag är studierektor och ställföreträdande prefekt med särskilt ansvar för institutionens forskarutbildning och jag undervisar på kurser samt handleder arbeten inom mina intresseområden.

Nyckelord:

lärande, undervisning, interaktion, komparationer, matematik, naturvetenskap, teknik

Urval av publikationer:

Emanuelsson, J & Sahlström, F. (in press). Same from the outside, different on the inside - Swedish mathematics classrooms from students' points of view. In D. Clarke, C. Keitel & Y. Shimizu (Eds). *Mathematics Classrooms in 12 countries: The Insider's Perspective*. Taipei: Sense Publishers.

Emanuelsson, J & Sahlström, F. (in press). The price of participation - how interaction constrains and affords classroom learning of mathematics. *Scandinavian Journal for Education*.

Emanuelsson, J. & Clarke, D. (2004). Contrasting comparative research in mathematics education. Introduction to Research Forum presented at the PME conference 2004 in Bergen

Baillie, C., Emanuelsson, J., Marton, F. (2002) Building knowledge about the interface, *Journal of Materials Education* 22 (1-3) pp77-83.

Emanuelsson, J. (2001). En fråga om frågor: Hur lärares frågor gör det möjligt att få reda på elevernas sätt att förstå det som undervisningen behandlar i matematik och naturvetenskap.

[A question about questions: How teachers' questioning makes it possible to learn about the students' ways of understanding the content taught in mathematics and science. In Swedish with summary in English] (*Göteborg Studies in Educational Sciences*, 168). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://extranet.edfac.unimelb.edu.au/DSME/lps/>

<http://www.ped.gu.se/forskarutbildning/index.htm>

Gudrun Erickson

Titel: Universitetslektor

Enhet: Språk och litteratur

Telefon: 031-773 2453

E-post: gudrun.erickson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/sol/Personal/gudrun.htm>

Forskningsintressen:

Mitt forsknings- och utvecklingsintresse rör kompetenser i främmande språk – hur dessa manifesteras och kan bedömas, såväl av den lärande individen själv som av externa aktörer. Fokus ligger på kollaborativ utveckling av metoder och material, främst på elevers uppfattningar om bedömning – vilka dessa uppfattningar är, hur de kan synliggöras och tas tillvara för att öka bedömningens kvalitet. Arbetet bedrivs såväl inom nationella som internationella projekt och har sin teoretiska förankring i en expanderad syn på validitet, med betoning av etiska och konsekvensrelaterade aspekter.

Undervisningsintressen:

Jag medverkar i olika utbildnings- och kompetensutvecklingssammanhang inom området kunskapsbedömning, såväl med generellt som språkspecifikt fokus.

Nyckelord:

bedömning, språkfärdighet, nationella prov, kollaborativt utvecklingsarbete, elevuppfattningar, validitet

Urval av publikationer:

Skolverket/Erickson, G. (2004). Engelska i åtta europeiska länder - en undersökning av ungdomars kunskaper och uppfattningar. Stockholm: Skolverket.

Erickson, G. (2005). English - Here and There and Everywhere: A study of competencies and attitudes in eight European countries. I Granath, S., Miliander, J. & Wennö, E. (eds.), *The Power of Words. Studies in Honour of Moira Linnarud* (s. 45–54). Karlstad: Karlstads Universitet.

Erickson, G. & Gustafsson, J-E. (2005). Some European Students' and Teachers' Views on Language Testing and Assessment. A report on a questionnaire survey. European Association for Language Testing and Assessment, <http://www.ealta.eu.org/resources.htm>

Erickson, G. (in press). Bedömning av och för lärande - En kollaborativ ansats i arbetet med nationella prov i språk. I U. Tornberg (red.), *Aspekter på 'kultur' i det mångkulturella språkklassrummet: En konferensrapport*. Örebro: Örebro Universitet.

Åberg-Bengtsson, L. & Erickson, G. (in press). Dimensions of national test performance in language and mathematics: A two-level approach. *Educational Research and Evaluation*.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/sol/proj/lbfs.htm> (projekten Assessment of English, EBAFLS, ENLTA, NAFS, USES)

<http://www.ealta.eu.org>

Björn Flising

Titel: Psykolog, Universitetslektor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2498

E-post: Bjorn.Flising@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/bjorn.flising/>

Forskningsintressen:

Barns lärande, utveckling, socialisation och identitetskonstruktioner i förskola, fritidshem och skola. Barns egna uppfattningar av och perspektiv på livet i förskola, fritidshem, skola. Barns rättigheter.

Integration och samverkan mellan delar av utbildningssystemen, deras samhälleliga funktioner och relationer till övriga samhället och barns erfarenhetsvärldar. Föreläsningar om genus och jämställdhet, etnicitet, mångfald och likabehandling.

Undervisningsintressen:

Medverkar i lärarutbildning och fristående kurser. Undervisar kring teman som: Barns utveckling, Barndom, Pedagogiska teorier, idéer och modeller, Utbildning & samhälle, Genusteori och jämställdhet, Pedagogiska funktioner i förskola-fritidshem-skola, Barnperspektiv och barns rättigheter.

Nyckelord:

förskola, fritidshem, skola, barns utveckling, socialisation, jämställdhet, pedagogiska diskurser, genusperspektiv, identitetsutveckling, kompetensutveckling

Urval av publikationer:

Flising, B. (1984). Barns utveckling - en social process. Stockholm: Liber.

Gummesson, M., Flising, B., Qvarsell, B., & Wener, I-L. (1992). Samverkan för utveckling i skola och barnomsorg. Stockholm: CE Fritze, Allmänna förlaget.

Flising, B. (1995). Samverkan skola-skolbarnsomsorg. (SoS-rapport 1995:12). Stockholm: Socialstyrelsen.

Flising, B. (1997). Rekrytering av män till offentlig barnomsorg. (TemaNord 1997:567). Köpenhamn: Nordiska Ministerrådet.

Flising, B. (1997). Fritidspedagogik - Skolbarnsomsorgens verksamhet och kvalitet för barnen. I Röster om den svenska barnomsorgen (SoS-rapport 1997:23) (s 101-112). Stockholm: Socialstyrelsen.

Flising, B. (2000). Utvärdering av projektet Framtidbarn. (IPD-rapport 2000:17). Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Wener, I-L., Flising, B., & Carlsson, P-A. (2002). I Barnkonventionens Andå. Stockholm: Gothia.

Flising, B (in press). Gender Equity and Early Childhood Education, Sweden. I Cochran, M. (Ed). International Early Childhood Encyclopedia. (in press).

Lisbeth Flising

Titel: Universitetslektor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2441

E-post: Lisbeth.Flising@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Har sedan 1980-talet intresserat mig för och forskat kring föräldrarnas relationer till förskola, skola och fritidshem: Hur konstruerar föräldrar sitt föräldraskap och vilken innebörd har samverkan med förskola, skola och fritidshem i denna konstruktion? Teorier som jag använder i min forskning är utvecklingsekologi och symbolisk interaktionism.

Undervisningsintressen:

Mitt intresse ligger utanför själva klassrumssituationen, i barns och ungdomars erfarenhetsvärldar och i det som barnen och de unga bär med sig in i skolsituationen. Barnkonventionens betydelse, samverkan, inflytande och mångfaldsfrågor.

Nyckelord:

föräldrar, samverkan, inflytande

Urval av publikationer:

Kärrby G. & Flising L.: (1983) Föräldrarna och skolan Liber Utbildningsförlaget

Flising, L., Fredriksson G & Lund, K. (1996) Föräldrakontakt En bok om att skapa, behålla och utveckla ett gott föräldrasamarbete Informationsförlaget, Stockholm.

Flising, L. (1995): Studiecirkel som metod i föräldrasamverkan på högstadiet i Arneberg, P. og Ravn, B. (red): Mellom Hjem og skole Praxis Forlag og Unge Pædagoger, Oslo.

Flising, L. (1995): Some aspects of the relations between parents and preschool Paper presented at the Fifth European Conference on the Quality of Early Childhood Education "What Should Be the Educational Objectives for Early Childhood Education (0-7 Years)" in Paris september 1995.

Flising, L (1996): Utvecklingssamtal - ur föräldrars och barns perspektiv Paper presenterat vid NFPF:s kongress i Lillehammer 7-10 mars 1996.

Flising, L (2000) Family, school and society Paper presented at the NFPF congress in Kristiansand, Norway, March 9-12 2000.

Flising, L. (1997): Problem och möjligheter i "det omöjliga samtalet" KRUT Kritisk utbildningstidskrift nummer 87 - 3/97.

Den oundärliga kommunikationen, artikel i Förskoletidningen nummer 1 2002.

Lena Folkesson

Titel: Fil. Mag./Doktorand

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2279

E-post: lena.folkesson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/lena.folkesson>

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är skolutveckling och pedagogers professionella utveckling och lärande. Särskilt fokuseras frågeställningar som handlar om praktiska yrkeshandlingars bakomliggande för givet taganden och föreställningar.

Även samverkan mellan olika yrkesgrupper (lärare och bibliotekarier) i skolutvecklingsprocesser ligger inom mitt forskningsområde.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar inom det allmänna utbildningsområdet i lärarutbildningen samt handleder examensarbeten. Inom uppdragsutbildning arbetar jag som handledare och föreläsare i uppdrag som rör skolutveckling, kvalitetsutveckling, pedagogisk utveckling samt utveckling av bibliotek som pedagogisk resurs.

Nyckelord:

skolutveckling, kvalitetsutveckling, pedagogers professionella lärande, bibliotek som pedagogisk resurs, samverkan mellan lärare och bibliotekarier

Urval av publikationer:

Limberg, Louise & Folkesson, Lena (2006). Undervisning i informationssökning: slutrapport från projektet Informationssökning, didaktik och lärande (IDOL). Borås: Valfrid.

Folkesson, Lena (2004). Samspel mellan lärare och bibliotekspersonal. I Alexandersson, Mikael & Limberg, Louise, (2004) Textflytt och sökslump. Informationssökning via skolbibliotek. Forskning i fokus, nr. 18. Myndigheten för skolutveckling.

Folkesson, Lena, Lendahls Rosendahl, Birgit, Längsjö, Eva & Rönnerman, Karin (2004). Perspektiv på skolutveckling. Lund: Studentlitteratur.

Folkesson, Lena (2004). Yrkesutbildning - och sedan? Professionell utveckling ur lärares perspektiv. I Wenestam & Lendahls (red) 2004. Lärande i vuxenlivet. Lund: Studentlitteratur. (under utgivning)

Folkesson, Lena (2004). Samspel mellan lärare och skolbibliotekarier. I Ullström, Margaretha (red.) Sök för att lära. Om lärande, informationssökning och bibliotek. Lund: Bibliotekstjänst

Folkesson, Lena (2004). Aktionsforskning - på vems villkor? I Rönnerman, Karin (red.) Aktionsforskning i praktiken - erfarenheter och reflektioner. Lund: Studentlitteratur.

Folkesson, Lena (1996). Jag tillhörde skolans kursmaffia. I Lendahls, Birgit & Runesson, Ulla (red.) Vägar till lärares lärande. Lund: Studentlitteratur.

Rita Foss Lindblad

Titel: FD

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2418

E-post: rita.foss@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen bär spår av tidigare forskning inom det vetenskapsteoretiska, feministiska och genusvetenskapliga forskningsområdet där studier av kunskapsproduktion, och politiska aspekter av densamma, är centrala.

Jag har under åren haft möjligheten att ”förflytta” detta intresse till skiftande områden och forskningsfokus inom de utbildningsvetenskapliga sammanhangen. Den högre utbildningen, forsknings- och utbildningspolitiken hör hit, likaså det område som gjort sig känt under beteckningar som ”vuxenutbildning” och/eller ”lärande i vuxenliv”. Hit hör också studier av allehanda redskap för att kontrollera, mäta, påverka eller utveckla lärande- och kunskapsprocesser, exempelvis utvärderingar, utvecklingssamtal, medarbetarenkäter m.m. Förutom att studera kunskapsinskrivna aspekter av redskapen och deras funktioner är jag intresserad av att utforska dess performativa roll i praktiker och system av praktiker.

Undervisningsintressen:

Jag tycker om att undervisa i frågor som rör teori och forskningsmetodik och i frågor som rör utbildnings- och forskningspolitik. Jag undervisar också gärna i kursammanhang med genusvetenskaplig inriktning.

Nyckelord:

politik, kunskapsproduktion, utbildnings- och forskningspolitik, (utbildnings)teknologi, högre utbildning, genus, klass, sexualitet

Urval av publikationer:

Fridlitzius Foss, Rita (1998). Vetenskap - Feminism - Politik. Till en social förståelse av den feministiska forskningen som en differentierad och heterogen helhet. Rapport nr, 198. 251 s. Institutionen för vetenskapsteori, Göteborgs universitet.

Askling, Berit, Christiansson, Ulf, Foss-Fridlitzius, Rita (2001). Livslångt lärande som idé och praktik i högskolan. Högskoleverkets rapportserie 2001:1 R.

Askling, Berit och Foss-Fridlitzius, Rita (2001). ”Lifelong Learning: A Familiar policy with new meanings - in a system of the 1990s with structural elements of the 1970s.” European Journal of Education . Vol 35.

Foss-Fridlitzius, Rita (red.) (2005). Vuxenutbildning i omvandling. Forskningsrapport 1. Förändrade incitament i svensk vuxenutbildning. IPD-rapport nr 3. Göteborgs universitet.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsgruppen Pedagogik och Politik: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Anita Franke

Titel: Docent, Fil. Dr.

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-733 2398

E-post: anita.franke@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/anita.franke>

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen behandlar frågor om pedagogisk handledning med fokus på dels handledning av lärarstuderande i verksamhetsförlagd utbildning, dels doktorandhandledning i samband med avhandlingsarbete. Problemställningarna berör handledningens funktion och vad som främjar respektive motverkar ett meningsfullt lärande hos studerande respektive doktorander i samband med handledning. Min forskning är främst kvalitativ med en förankring i den fenomenografiska forskningstraditionen.

Undervisningsintressen:

Mina utbildningsintressen sammanfaller till vissa delar med min forskning om pedagogisk handledning, där utbildningen riktas till handledare, skolledare, verksamhetsföreträdare i näringslivet, universitetslärare/forskarhandledare. Vidare är jag kursledare, föreläser, undervisar, handleder och examinerar inom det allmänna utbildningsområdet (AUO) i läroprogrammen. Min handledning och examination av C- och D-uppsatser och doktorand berör på olika sätt mina forskningsintressen.

Nyckelord:

pedagogisk handledning, praktikhandledning, doktorand/forskarhandledning, högskolepedagogisk handledning, lärande, lärarprofession, lärarutbildning, praktik och teori

Urval av publikationer:

- Franke, A. & Dahlgren, LO. (1996). Conceptions of Mentoring. An empirical study of conceptions of mentoring during the school-based teacher education. *Teaching and Teacher Education. An international Journal of Research and Studies*. 1996 Vol 13 No 6.
- Franke, A. (1999). *Praktikhandledning - att låta lära och att lära ut*. Lund: Studentlitteratur.
- Franke, A. (2002). Olika sätt att erfara doktorandhandledning. En studie med doktorandhandledare. Göteborgs Universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik. ISSN 1404-062X. Rapport: 2002:06.
- Franke, A. & Lindö, R. (2005). Lärande handledningssamtal. En pilotstudie om handledning av svenskundervisning. UFL-rapport. Göteborgs universitet Utbildnings- och forskningsnämnden. Nr 2005:01.
- Franke, A. & Arvidsson, B. & Gustafsson, B. (2006). (in print) *Högskolepedagogisk handledning Erfarenheter av pedagogisk förnyelse vid Högskolan i Halmstad*. Rapport vid Högskolan i Halmstad.

Forskningsmiljöer

Kollegium för Fenomenografi och variationsteori

Kollegium för livsvärldsfenomenologisk forskning

Eva Gannerud

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2222

E-post: eva.gannerud@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är knutet till det utbildningssociologiska området, med fokus på forskning med genusperspektiv. Jag disputerade 1999 på avhandlingen "Genusperspektiv på lärargärning: om kvinnliga klasslärares liv och arbete" och har sedan dess fortsatt att i första hand intressera mig för forskningsområdet Lärares liv och arbete (teachers' professional lives). Hur kan man förstå lärare, lärares arbete och den dominerande synen på lärares arbete ur ett genusperspektiv? Hur kan man förstå (och ifrågasätta) lärarprofessionalitet och lärarutbildning? Jag har framför allt intresserat mig för lärararbetets emotionella och sociala dimensioner. Jag har medverkat i flera projekt; för närvarande bl.a. tillsammans med Karin Rönnerman i projektet "Lärande och omsorg i förskola och skola", finansierat av Riksbankens Jubileumsfond, och tillsammans med en forskargrupp från Borås, Malmö, Göteborg och Umeå i projektet "Gender - policy, perspectives and practice", finansierat av Vetenskapsrådet

Undervisningsintressen:

Jag undervisar framför allt i fristående kurser i disciplinen pedagogik på alla nivåer. Jag är kursledare för grundkurs i allmän pedagogik 20 poäng och för en fortsättningskurs på 5 poäng med inriktning mot genusperspektiv på undervisning och utbildning, samt undervisar i forskningsmetod på 60-poängsnivån. Jag är också kursledare i forskarutbildningen i "Pedagogik som vetenskap", baskurs om 10 poäng, och vissa terminer också i kurser knutna till mitt forskningsområde. Jag föreläser dessutom om genusperspektiv i pedagogik på andra kurser, och deltar gärna i olika sammanhang, både utanför och innanför universitetet, med denna inriktning.

Nyckelord:

genus, kön, lärararbete, lärarliv, lärarprofessionalitet, pedagogik, intersektionalitet, feministiskt perspektiv

Urval av publikationer:

Gannerud, Eva (1999). Genusperspektiv på lärargärning: Om kvinnliga klasslärares liv och arbete. (Göteborg Studies in Educational Sciences,137). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Gannerud, Eva (2001) "A gender perspective on the work and lives of women primary school teachers" I Scandinavian Journal of Educational Research, vol. 45, no1.

Gannerud, Eva. (2003). Lärararbetets relationella praktiker. Ett genusperspektiv på lärares arbete. Rapport nr 2003:4. Institutionen för pedagogik och didaktik. Göteborgs Universitet.

Gannerud, Eva & Rönnerman, Karin. (2005). Studying Teachers' Work through Mind-Maps. Journal of Teachers' Work, vol 2, (2), 76-82.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/org/institutioner/pedagogik/Kollegier/konsped/welcome.htm>

Joanna Giota

Titel: Fil. Dr., Docent

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2124

E-post: joanna.giota@ped.guse

Forskningsintressen:

Jag har arbetat vid institutionen sedan 1989 med en rad olika forskningsprojekt. 2001 disputerade jag med en avhandling om 13-åriga elevers motivation att gå i skolan, skriven inom ramen för UGU-projektet. Eleverna följdes sedan upp med medel som jag tilldelades från Vetenskapsrådet.

Inom Skolverkets kvalitetsgranskning 2001/2002 har jag granskat elevers lust att lära med fokus på matematik samt analyserat, återkopplat och dokumenterat resultaten av de enkäter som delades ut till samtliga elever och lärare i de 40 utvalda kommunerna som berördes av kvalitetsgranskningen.

2004 tilldelades jag tillsammans med Christina Cliffordson och Jan-Eric Gustafsson bidrag till underhåll och dokumentation av longitudinella databaser från Vetenskapsrådet (2004–2006). 2005 tilldelades Cliffordson, Giota och Gustafsson bidrag från Vetenskapsrådet för projektet ”Betyg och betygsättning: funktioner och effekter” (2004–2007).

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna i följande ämnen (se nyckelord).

Nyckelord:

elevers motivation, självuppfattning, prestationer, lärarkompetens, pedagogisk kvalitet

Urval av publikationer:

Giota, J. (2001). Adolescents' perceptions of school and reasons for learning. Akademisk avhandling. Göteborg: Göteborg studies in educational sciences 156, Acta Universitatis Gothoburgensis.

Giota, J. (2002). Skoleffekter på elevers motivation och utveckling: en litteraturoversikt. Pedagogisk forskning i Sverige, 4.

Giota, J. (in press a). Why Am I in School? Relationships between Adolescents' Goal-orientations, Academic Achievement, and Self-evaluations. SJER.

Giota, J. (in press b). Adolescents' goal orientations in Society and the educational context: A Dutch-Swedish comparative study. SJER.

Kärrby, G., Sheridan, S., Giota, J., Däversjö Ogefelt A., & Björck, Å. (2003). Pedagogisk Kvalitet i skolan (PQS) - en metod för utvärdering och utveckling. Stockholm: Studentlitteratur.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/projekt/ugu/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/gram/index.html>

Gunilla Granath

Titel: Bitr. forskare

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2274

E-post: gunilla.granath@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt intresse riktar sig mot klassrummet där relationer mellan lärare och elever samt mellan elever spelas upp och formas, där genus, etnicitet och klass skapas och konstrueras i samspel mellan aktörerna.

I en individualiserad skola där ansvaret mer och mer förskjuts till individen, eleven, blir *disciplinerings teknikerna* centrala. I mitt avhandlingsarbete studerar jag loggböcker och utvecklingssamtal som pedagogiska verktyg. Vad är det som utspelas i utvecklingssamtal och loggböcker? Vad är det som elever och lärare "lär sig" när de använder dessa tekniker? Studien görs i ljuset av den omstrukturerade skolan där decentralisering, privatisering, målstyrning och utvärdering är centrala begrepp och eleven ska "ta ansvar för sitt eget lärande."

Undervisningsintressen:

Jag undervisar gärna om eller föreläser kring de hierarkiska förtryckarstrukturer som, mer eller mindre utbrett, finns i de allra flesta klassrum. Jag ser dem i ett klass-, genus- och etniskt perspektiv.

Nyckelord:

disciplinerings tekniker, självstyrningstekniker, genus, makt, gruppstrukturer, etnografisk metod

Urval av publikationer:

Granath, G. (1996). Gäst hos överkligheten. En 48-årig sjundeklassares dagbok. Stockholm: Ordfront.

Granath, G. (1998). Skolans apartheidsystem. I Ingelstam, L. m.fl.: Skola i förändring. En antologi om lärande på andra villkor. Stockholm: Läraraförbundet.

Granath, G. (1999). Redo för fronten? Ett reportage från Lärarhögskolan. Stockholm: Ordfront.

Granath, G. (2003). "Eager to stay, ready to leave". Pedagogiska magasinet, 2/2003, 8–14.

Granath, G. (2004). "Vi må snakke om det!" – om gruppens potensiale. I Arneberg, P., Kjaerre, J. H. & Overland, B. (red). Samtalen i skolen. Oslo: N.W. Damm & Son.

Granath, G. (2005). Konfliktbehandling. Bedre Skole, 3/2005, 50–54.

Granath, G. (2004). Self-evaluation, communicative practice and logbooks: Disciplining practices within the classroom, Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. Contribution to the EERA meeting at Crete 2004.

Granath, G. (2005). Intimacy and Individuality: Development Talks as a Disciplining Tool. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik. Contribution to the EERA meeting at Dublin 2005.

Lars Gunnarsson

Titel: Ph.D., Professor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2493

E-post: Lars.Gunnarsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Min forskning har handlat om barns utveckling och socialisation i olika uppväxtmiljöer i Sverige och i andra länder. Barnfamiljers livsvillkor har studerats utifrån utvecklingsekologiska, komparativa, longitudinella och tvärvetenskapliga perspektiv. Internationella jämförelser av familjestödande åtgärder och förskolans utformning och innehåll har också ingått i denna forskning, liksom utvärdering av olika samhälleliga satsningar för att stärka resurssvaga familjers situation och möjligheter att bryta segregationen inom utsatta bostadsområden i storstäder. Av speciellt intresse har här varit studier av informella och formella sociala nätverk runt barn och föräldrar.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar gärna inom kurser som handlar om barns utveckling, lärande och socialisation, och har speciellt ägnat mig åt undervisning om barns livsvillkor kopplat till rådande formella och informella stödstrukturer runt familjer och barn i olika delar av världen. Mitt intresse för internationalisering och ökad studentrörlighet har också lett till att jag engagerat mig i utveckling av och undervisning inom kurser på engelska för utbytesstudenter.

Nyckelord:

utvecklingsekologi, familjepolitik, komparativ pedagogik, socialt nätverk, barns livsvillkor och lärande, utvärdering av samhällsinsatser

Urval av publikationer:

Bak, M., Gunnarsson, L., Lassbo, G. & Ljungvall, B. (2004): Samtal pågår. Språkutveckling och skolresultat. Rapport i utvärderingen av Storstadssatsningen i Göteborg. ISBN 91-85371-03-3.

Gunnarsson, L. (2001): Från position till person - formella sektorns förändrade rollmönster. I K. Sandqvist (red): Ungdom hela livet. HLS förlag, Stockholm

Gunnarsson, L. (2000): Pappors sociala nätverk. I P. Hwang (red): Faderskap. Natur och Kultur, 2:a rev. uppl.

Gunnarsson, L., Martin Korpi, B., & Nordenstam, U. (2000): Early Childhood Education and Care Policy in Sweden. Report from the Ministry of Education and Science in Sweden.

Cochran, M., Riley, D., Larner, M., Gunnarsson, L. & Henderson, C. (1990): Extending Families: The Social Networks of Parents and their Children. Cambridge Univ. Press.

Andersson, B.-E., & Gunnarsson, L. (red.) (1990): Svenska småbarnsfamiljer. Studentlitteratur, Lund.

Jan-Eric Gustafsson

Titel: Professor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2420

E-post: Jan-Eric.Gustafsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Ett av mina forskningsintressen avser individuella förutsättningar för utbildning, där jag bland annat arbetat med olika modeller över de kognitiva förmågornas struktur, liksom med Högskoleprovet och andra instrument för urval till högre utbildning. Ett annat intresse avser effekter av utbildning på kunskaper och färdigheter, som jag bland annat studerat genom internationella komparativa undersökningar. Frågor kring utbildningsorganisation, och betydelsen av olika slags resurser, som exempelvis lärarkompetens, har också alltmer kommit i fokus. En annan forskningsaktivitet som löpt parallellt med den innehållsligt inriktade forskningen har avsett utveckling av kvantitativa metoder med fokus på mätning och statistisk analys.

Undervisningsintressen:

Mina utbildningsintressen har framförallt tagit sig uttryck i undervisning i kvantitativa metoder och i handledning av forskarstuderande.

Nyckelord:

individuella differenser, resurser, resultat, komparativ pedagogik, pedagogisk mätning, strukturell ekvationsmodellering, utvärdering

Urval av publikationer:

- Gustafsson, J.-E., & Undheim, J. O. (1996). Individual differences in cognitive functions. In D. Berliner, & R. Calfee (Eds.), *Handbook of Educational Psychology*, New York: Macmillan, 1996, pp. 186–242.
- Gustafsson, J.-E. (2002). Measurement from a hierarchical point of view. In H. I. Braun, D. N. Jackson, & D. E. Wiley (Eds.) *The role of constructs in psychological and educational measurement* (pp. 73–95). London: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Gustafsson, J.-E. (2003). What do we know about effects of school resources on educational results? *Swedish Economic Policy Review*, 10(2), 77–110.
- Gustafsson, J.-E., & Rosén, M. (in press). The dimensional structure of reading assessment tasks in the IEA Reading Literacy Study 1991 and the Progress in International Reading Literacy Study 2001. *Educational Research and Evaluation*.
- Gustafsson, J.-E. (2006). *Barns utbildningssituation - bidrag till ett kommunalt barnindex*. Stockholm: Rädda Barnen.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/projekt/ugu/index.html>

<http://www.ped.gu.se/projekt/valuta/>

<http://www.ped.gu.se/projekt/gram/index.html>

Karin Gustafsson

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2044

E-post: karin.gustafsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

2005 disputerade jag i pedagogik på avhandlingen *Barns skriftspråkande - att bli en skrivande och läsande person*. Forskningsområdet är barnpedagogik och barns och ungdomars lärande. Forskningsintresset är främst riktat mot barns skriftspråklärande i åldrarna 1–8 år.

Begreppet skriftspråkande innefattar olika kreativa sätt att använda skriftspråket. Den skriftspråkliga kommunikationen befinner sig i en brytningstid genom tillkomsten av virtuella och digitala miljöer.

För närvarande medverkar jag i två pågående forskningsprojekt: en utvärderingsstudie av regeringens proposition, Kvalitet i förskolan (prop. 2004/05:11), och en longitudinell studie, Barns tidiga lärande, som avser att studera hur förskolan bidrar till barns kunskaper och lärande. Mitt fokus i detta projekt är språk och kommunikation. Projektet finansieras av Vetenskapsrådet.

Undervisningsintressen:

Barns skriftspråklärande, ett utvidgat textbegrepp och multimodalitet.

Nyckelord:

barn, förskola, förskoleklass, de tidiga skolåren, lärande, undervisning, lärandemiljö, skriftspråk, skriva, läsa, literacy, multimodalitet, early childhood literacy, emergent literacy, kommunikation, interaktion, pedagogik, didaktik

Urval av publikationer:

Gustafsson, Karin, Mellgren, E. (2005). *Barn skriftspråkande - att bli en skrivande och läsande person*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis (239 sid).

Gustafsson, Karin, Mellgren, E. (2002). *Using Text in Pre-school. A Learning Environment*. Early Childhood Development and Care Vol 172 (6), 603–624.

Gustafsson, Karin, Mellgren, E. (2000). *En studie om barns skrivlärande*. IPD rapporter Nr 2000:08. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik (182 s.).

Dahlgren, G. Gustafsson, Karin, Mellgren E. Olsson, L. (2006). *Barn upptäcker skriftspråket*. Stockholm, Liber utbildning. Tredje reviderade upplagan (190 s.).

Gustafsson, Karin, Mellgren, E. (2006). *Early Childhood Literacy Early Childhood Education: An International Encyclopedia* (2006), Vol. 3, Greenwood Press.

Björn Haglund

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2424

E-post: bjorn.haglund@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Jag är intresserad av hur människor genom sina sätt att agera skapar och reproducerar de strukturer de verkar inom och genom i olika sammanhang. I första hand har detta gällt fritidspedagoger och deras arbete i skolan, och som teoretiskt redskap har jag använt mig av Giddens struktureringsteori.

Jag är även intresserad av hur övrig personal i skolan agerar liksom av arenor där lärande av mer informellt slag betonas, eftersom jag också ser människors fritid som en viktig arena för lärande och utveckling.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar i såväl fristående kurser i pedagogik som inom allmänna utbildningsområdet i lärarutbildningen och i specialkurs med inriktning mot barns fritid. Jag handleder också gärna i frågor som rör utbildning och fritid.

Nyckelord:

fritidspedagoger, fritidsvetenskap, struktureringsteori, lärande

Urval av publikationer:

Haglund, B. (2001). Fritidsvetenskap. En kunskapsöversikt. (IPD-rapport Nr 13). Göteborg: Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Haglund, B. (2003). Stimulated recall: Några anteckningar om en metod att generera data. I Pedagogisk Forskning i Sverige, 8(3), 145–157.

Haglund, B. (2004). Traditioner i möte. En kvalitativ studie av fritidspedagogers arbete med samlingar i skolan. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis, Göteborg Studies in Educational Sciences 224.

Ilse Hakvoort

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2485

E-post: ilse.hakvoort@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/ilse.hakvoort/>

Forskningsintressen:

Det finns två forskningsområden som under en längre tid har intresserat mig: Konflikthantering i skolan och Barns rättigheter och verkligheter.

När det gäller barns rättigheter och verkligheter är jag intresserad av att undersöka om elevers inflytande i skolan ökar när de använder aktionsforskning. Är denna metod fungerande när vi vill låta elever uppleva och erfara demokrati och demokratiska processer?

Undervisningsintressen:

Jag undervisar mest inom ämnet ”konflikthantering i skolan” (Kurser PE0460, PDS080, LAU360, och PD0140). En av kurserna är en fristående kurs på Engelska. Jag är även kursledare på den engelska kursen ”Children’s rights and realities”.

Nyckelord:

konflikthantering i skolan, barns rättigheter, fredsutbildning, fredsbegrepp

Urval av publikationer:

- Hakvoort, I. (2002) Theories of development and learning: Implications for peace education. *Social Alternatives*, 21 (1), 18–22.
- Hakvoort, I. & Hägglund, S. (2001). Concepts of peace and war as described by Dutch and Swedish girls and boys. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 7, 29–44.
- Hakvoort, I. & Hägglund, S. (2001). Giving voice to children’s perspectives on peace. In D. Christie, R. Wagner, & D. Du Nann Winter (Eds.), *Peace, Conflict and Violence: Peace Psychology for the 21st Century* (324–329) New Jersey: Prentice Hall.
- Hakvoort, I. (2002). Tre olika projekt i Göteborgsområden med barnkonventionen i bakgrunden. In Bo Andersson & Solveig Hägglund (Red.), *Barnets rättigheter (137–149) Rapportserien Värdegrunden Rapport 4*, Centrum för värdegrundsstudier (Cevs), Göteborgs universitet.

Michael Hansen

Titel: Fil. kand./Doktorand

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2165

E-post: michael.hansen@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Det som lockat mig att syssla med pedagogisk forskning är dess placering mellan det normativa och det deskriptiva. Jag har deltagit i forskning om Högskoleprovets roll för social snedrekrytering samt arbetat med underlagen till två statliga utredningar. Har doktorandtjänst i ett projekt som studerar lärandets processer genom videoinspelningar av klassrumsinteraktion. Just nu försöker jag se hur man inom olika forskningstraditioner har konceptualiserat undervisningsprocesser och deras variation.

Undervisningsintressen:

Undervisar gärna om samhällsvetenskapliga metoder och om möjligheter och svårigheter när man vill belysa pedagogiska frågor med empiriska undersökningar. Tillsammans med Vuxenutbildning Mölndal har jag varit med om att utveckla en s.k. collegeutbildning i pedagogik som är ett försök att rekrytera nya grupper till universitetet.

Nyckelord:

pedagogiska effekter, klassrumsforskning, undervisningsprocesser, social bakgrund, etnicitet, social snedrekrytering, kvantitativa metoder, strukturell ekvationsmodellering, flernivåanalys

Urval av publikationer:

Hansen, M. & Lander, R. (2005). Effekter i försök med timplanen på grundskolan. Slutrapport till regeringens timplanedelegation. Rapport 2005:14 från institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Hansen, M. & Lander, R. (2005). Självreglering lönar sig - till viss del. I Utan timplan - forskning och utvärdering. En antologi från Timplanedelegationen (s. 239–247). SOU 2005:102. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

Reuterberg, S.-E. & Hansen, M. (2001). Vilken betydelse har utländsk bakgrund för resultatet på högskoleprovet? Högskoleverkets rapportserie, 2001:3 R. Stockholm: Högskoleverket.

Gustafsson, J.-E., Andersson, A. & Hansen, M. (2000). Prestationer och prestationsskillnader i 1990-talets skola. I Valfärd och skola. (s. 135–211). SOU 2000:39. Stockholm: Fritzes Offentliga Publikationer.

Hansen, M. (1997). Social bakgrund och resultat på högskoleprovet. Rapporter från institutionen för pedagogik, nr. 1997:08.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsgruppen Pedagogik och Politik: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Monica Haraldsson Sträng

Titel: Doktorand

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2293

E-post: monica.strang@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Forskningsintresset är att bidra till utökad förståelse för barn och yngre elevers lärandeprocesser ur sociala och kulturella perspektiv. Avhandlingsarbetet rör barns och yngre elevers kommunikation om naturvetenskap i olika lärandemiljöer. Mina frågor gäller framförallt hur vuxna och barn/elever samtalar med varandra och hur olika modeller och system som används inom naturvetenskapen, för att förklara komplexa fenomen och företeelser, inbegrips i samtalen. Vidare är lärandemiljöer som naturvetenskapscentrum och miljöer med IT som pedagogiskt redskap av intresse i dessa sammanhang.

Undervisningsintressen:

Undervisning och handledning inom ramen för kunskapsfält i lärarutbildningens allmänna utbildningsområde. Jag betonar särskilt betydelsen av interaktion mellan praxisbaserad och vetenskapligt baserad kunskap i lärarutbildning och kompetensutveckling för lärare samt dokumentation och analys av undervisningsprocesser.

Nyckelord:

lärandeprocesser, kommunikation i socio-kulturella kontexter, lärarprofessionalitet, didaktisk analys och naturvetenskap för yngre åldrar

Urval av publikationer:

- Dimenäs, J. & Sträng Haraldsson. (2000). Det lärande mötet- ett bidrag till reflekterande utvärdering.. Lund: Studentlitteratur.
- Sträng, M. H. & Persson, S. (2003). Små barns stigar i omvärlden. Lund: Studentlitteratur.
- Sträng, M. H. (2005) (red.) Samspel för lärande - didaktisk analys för professionella lärare. Lund: Studentlitteratur.
- Björneloo, I. & Sträng H. M. (2006). *Möte med Universeum. Rapport om fyra studier om Universeum som lärandemiljö*. Rapport 2006:05. Institutionen för pedagogik och didaktik. Göteborgs universitet.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Sociokulturella kollegiet (SKS) <http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/index.htm>

Sociokulturella studier (SCS) <http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/scs.htm>

Ingrid Henning Loeb

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2494

E-post: Ingrid.Henning-Loeb@ped.gu.se

Hemsida: www.ped.gu.se/personal/ingrid.henning.loeb/

Forskningsintressen:

Mitt avhandlingsarbete var ett delprojekt i ett större VR-finansierat forskningsprojekt: "Förändrade incitament i den svenska vuxenutbildningen" vars övergripande syfte var att, från olika infallsvinklar, studera omstruktureringsprocesser i olika praktiker av svensk vuxenutbildning (inkluderande den högre utbildningen). Med incitament som ett samlande begrepp har de skilda delprojekten studerat olika aspekter av den mål- och resultatstyrning som präglade de senaste decenniernas utbildningspolitik, i Sverige och i stora delar av världen i övrigt. Mitt bidrag har varit att med en yrkeslivshistorisk utgångspunkt identifiera lärarbanor inom kommunal vuxenutbildning och deras 'formningshistoria' och bistå med sammanhangsanalys av de verksamheter och den organisation som banorna varit invädda i. Med detta som underlag diskuteras utveckling och förändring i kommunal vuxenutbildning.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar gärna i lärarutbildningens allmänna utbildningsområde och i fristående kurser i vuxenpedagogik/vuxnas lärande.

Nyckelord:

omstrukturering, utbildningspolitik, organisering, vuxenutbildning, profession, lärare, didaktik

Urval av publikationer:

Henning Loeb, I. (2005). En verksamhets födsel, uppgång, nedgång och fall. I Foss Fridlitzius, R. (red.): Vuxenutbildning i omvandling. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Henning Loeb, I. (2006): Utveckling och förändring i kommunal vuxenutbildning. En yrkeslivshistorisk ingång med berättelser om lärarbanor. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsgruppen Pedagogik och Politik: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Magnus Hermansson Adler

Titel: Universitetslektor

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2062

E-post: magnus.hermansson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Bedriver med medel från Svenska institutet forskning kring hur elever tänker i skolämnet historia. Undersökningsgrupperna har under två års tid utgjorts av åk 9 vid Bräckeskolan i Göteborg, dito vid Carl Jakobsohns skola i Viljandi, Estland samt dito Skolorna 167 och 463 i Moskva, Ryssland. En första delrapport presenteras våren 2006. Kontaktperson för projektet: Docent Carl E. Olivestam

Undervisningsintressen:

Ämnesdidaktisk expert vid Forum Levande Historia, med särskild inriktning mot ämnesdidaktik rörande komparativa studier av folkmord.

Kontaktperson: Docent Björn Furuhagen

Ämnesdidaktisk expert vid Riksantikvarieämbetets region Syd kring Projekt artefakter i undervisningen (museididaktik).

Kontaktperson: Docent Anne Carlie

Utvecklar läromedel i Historia (kärnämnet) för Liber AB.

Kontaktperson: Redaktör Thomas Johansson

Nyckelord:

historiedidaktik, museididaktik, kärnämnet historia

Urval av publikationer:

Hermansson/Bergesen/Östregn: Internationell politik. Gleerup. 2000.

Hermansson Adler, M: Historieundervisningens byggstenar. Grundläggande pedagogik och didaktik. Liber. 2004.

Elisabeth Hesslefors Arktoft

Titel: Fil. Dr., Universitetslektor, Prodekan

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2235

E-post: Elisabeth.Hesslefors-Arktoft@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/elisabeth.hesslefors-arktoft/>

Forskningsintressen:

- De samhällsorienterande ämnenas didaktik
- Lärares professionella utveckling
- Aktionsforskning
- Institutionens forskning, grundutbildning och fortbildning i skolutveckling
- Nationella utvärderingar, 1989–2003, i so-ämnena på grundskolan
- Didaktisk medvetenhet under utbildningstid och under det första verksamma året: Projektet *Att undervisa är att välja*

Undervisningsintressen:

Handleder uppsatser och avhandlingar i so-didaktik samt i skolutveckling och aktionsforskning. Fortbildar i so-didaktik.

Nyckelord:

ämnesdidaktik med inriktning mot det samhällsorienterande fältet, skolutveckling, aktionsforskning, teori-praktik koppling

Urval av publikationer:

Hesslefors Arktoft, Elisabeth (1996) *I ord och handling, Innebörder av att anknyta till elevers erfarenheter, uttryckta av lärare* Göteborg Studies in Educational Science nr 110 ACTA Gothoburgensis Universitatis.

Hesslefors Arktoft, Elisabeth (1998) (red) *Är det någon som minns en bra lärare?* Rapport från Trygghetsfonden för kommuner och landsting. Projektet Reflekterande lärare.

Hesslefors Arktoft, Elisabeth *Vad är en bra lärare och kan man bli en bra lärare?* (2000), I Tibelius-Claesson (red) *Skolan i centrum*, Studentlitteratur Lund.

Hesslefors Arktoft, Elisabeth *Lärarytelse som mötesplats för förändring och delaktighet* (2004) Paper till Lärarytelsekonferensen i Vasa september 2004.

Hesslefors Arktoft, Elisabeth *Skulle Dewey vara nöjd?* (2006) Paper till Den ämnesdidaktiska konferensen i Kristiansstad 4–5 maj 2006.

Almius, Tore m fl (2006) *Erfarande och synvänder* IPD-rapport nr 2006:03, Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Det nationella ämnesdidaktiska nätverket: <http://www.hig.se/hs/littsv/Natvaidid.html>

http://www.hkr.se/templates/Page_____3405.aspx

SODIK-kollegiet, <http://www.ped.gu.se/kollegier/sodik/index.html>

Aktionsforskningskollegiet: <http://www.ped.gu.se/kollegier/aktionsforskning/index.html>

ISATT International Study Association of Teachers and Teaching

<http://www.ipn.uni-kiel.de/projekte/isatt/isatt.htm>

Margreth Hill

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2083

E-post: margreth.hill@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/margreth.hill/>

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen utgår från sambanden mellan identitet och språk i relation till formellt och informellt lärande, ofta i sammanhang där lärandet inte är lätt och självklart. Jag har till exempel följt tre gymnasieklasser genom förberedande yrkesutbildning för att fånga på vilket sätt vuxen- och yrkesidentiteten påverkas under gymnasieåren. Jag har gjort en delstudie inom ett internationellt projekt som undersökte hur lärare uppfattar sitt ansvar för utvecklande av en stabil nationell identitet hos eleverna och jag har undersökt vad som händer i gymnasieskolornas korridorer och uppehållsrum, med avseende på gruppbildningar och deras samband med olika uttryck för maskulinitet. Frågor om klass, etnicitet, genus och demokrati finns med i mina studier, men med lite olika tonvikt.

Undervisningsintressen:

Konsten att skriva, och då särskilt att skriva vetenskapliga texter, är ett särskilt intresse. Jag har i många år lett en skrivkurs för doktorander vid IPD och även några gånger vid institutionerna för socialt arbete och juridik. Att försöka synliggöra sambanden mellan vetenskaplig kunskap och vardagshandlingar i lärares arbete är också intressant. Det handlar både om att vetenskaplig kunskap ska kunna förstås och användas i skolan och att skolans erfarenheter ska kunna undersökas vetenskapligt. Denna uppgift arbetar jag med i LAU-kurser, i fördjupningskurser i pedagogik och i samtalsgrupper med praktiker.

Nyckelord:

gymnasieskolan, ungdom, genus, klass, etnicitet, identitet, språkutveckling, skrivprocessen

Urval av publikationer:

Hill, M. (1998). Kompetent för "det nya arbetslivet"? tre gymnasieklasser reflekterar över och diskuterar yrkesförberedande studier. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Hill, M. (1999). Democracy according to school cultures: what teachers regard as the values they are supposed to transfer to the children. Göteborg: IPD-rapport.

Hill, M. (2001). Gymnasieskolan som kulturell krutdurk eller smältdegel [webbsida under konstruktion].

Hill, M. (2002). Vill du inte vara med och leka, Emma? In B. Andersson & S. Hägglund (Eds.), *Barnets rättigheter* (Vol. 4, pp. 185–203). Göteborg: CEVS (Centrum för värdegrundsstudier).

Hill, M. (2005). Varför? Det bara är så! Om gymnasieungdomars upplevelse av samhörighet och främlingskap med fokus på maskulinitet (manus). Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik.

Eva Hjärne

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2474

E-post: Eva.Hjerne@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse handlar om det som brukar identifieras som 'skolsvårigheter' och 'lärandeproblem' i den moderna skolan. Mer specifikt så är jag intresserad av hur skolan hanterar dilemmat med att organisera undervisnings- och lärandepraktiker för alla elever. I min forskning studerar jag mer specifikt hur multiprofessionella team samverkar kring barn i behov av särskilt stöd. Vilka kategorier och förklaringar till barns svårigheter i skolan introduceras och används av institutionen och dess representanter som resurs för att fatta beslut och lösa problem? Vilka pedagogiska konsekvenser resulterar det i och vad innebär det för barns identitet och livskarriär?

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder studenter i lärarutbildning och specialpedagogutbildning. Kursledare för en fristående kurs i pedagogisk psykologi, div. externa uppdrag om t.ex. skolans elevhälsa liksom uppdragsutbildningar, t.ex. i "Lärande, kommunikation och handledning".

Nyckelord:

kommunikation, interaktion, lärande, utveckling, elevhälsa, kategorisering, AD/HD, identitet, sociokulturella studier

Urval av publikationer:

- Hjärne, E. (2004). Excluding for inclusion? Negotiating school careers and identities in pupil welfare settings in the Swedish school. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Hjärne, E. (2006). Pedagogy in the AD/HD-classroom: an exploratory study of the Little Group, in G. Lloyd, D. Cohen & J. Stead (Eds.), *Critical new perspectives on AD/HD*. Oxon: Routledge.
- Hjärne, E., & Säljö, R. (2004). The pupil welfare team as a discourse community. Accounting for school problems. *Linguistics and Education*, 15, 321–338.
- Hjärne, E., & Säljö, R. (2004). "There is something about Julia" - Symptoms, categories, and the process of invoking ADHD in the Swedish school: A case study. *Journal of Language, Identity, and Education*, 3(1), 1–24. 2004. Också i A. H. Halsey, H. Lauder, P. Brown and J-A. Dillabough (Eds.), *Education, Globalization, and Social Change*. Oxford: Oxford University Press. 2006.
- Hjärne, E. & Säljö, R. (2006). Categorising learners beyond the classroom. I N. Hornberger (Ed.), *Encyclopedia of Language and Education, Vol 3: Discourse and Education*. NY: Springer.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/ipd/kollegier/SCS/index.htm>

Mary-Anne Holfve-Sabel

Titel: Fil. Dr., Specialpedagog
Enhet: Individ, kultur och samhälle
Telefon: 031-773 2255
E-post: ipdmarya@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Elevers perspektiv i skolan och elevattityders förändring över tid. Interaktionen mellan lärare och elever samt mellan elever. Affektiva variabelers betydelse för klassrumsklimatet och lärarrollens inverkan på elever och inlärningsmiljö. Styrdokument och läroplaners betydelse för lärares praktiker i grundskolan. Konfirmatorisk faktoranalys av två-nivådata.

Undervisningsintressen:

Undervisar i statistik. Jag har lång praktisk lärarerfarenhet och undervisar samt handleder gärna, framförallt om hur olika faktorer påverkar klassrumsklimat och om interaktion mellan aktörerna i klassrummen.

Nyckelord:

elevattityder, lärarrollen, klassrumsinteraktion, skolhistoria, läroplaner, kvantitativa data

Urval av publikationer:

- Holfve-Sabel, M-A. (1998). Att sakna betyg i basämnen. En kvalitativ studie av elevens perspektiv i årskurs 9. Göteborgs Universitet: Institutionen för specialpedagogik.
- Holfve-Sabel, M-A. (2000). Pedagogiska teorier om eleven i skolutredningar på 1940-tal och 1990-tal. En metaforanalys. Department of Education. Göteborgs universitet.
- Holfve-Sabel, M-A., & Gustafsson, J-E. (2005). Attitudes towards school, teacher and classmates at classroom and individual levels: an application of two-level confirmatory factor analysis. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49 (2), 187–202.
- Holfve-Sabel, M-A. (2006a). A comparison of student attitudes towards school, teacher and peers in Swedish comprehensive schools now and 35 years ago. *Educational Research*, 48 (1), 61–81.
- Holfve-Sabel, M-A. (2006). Attitudes towards Swedish comprehensive school, comparisons over time and between classrooms in grade 6. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Johan Häggström

Titel: Universitetsadjunkt

Enhet: Ämnesdidaktik/NCM

Telefon: 031-772 2324, 6987

E-post: johan.haggstrom@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/johan.haggstrom/>

Forskningsintressen:

Jag är verksam inom det matematikdidaktiska forskningsområdet. Mitt huvudsakliga intresse rör relationen mellan undervisning och lärande i matematikklassrummet, inte på systemnivå. Speciellt är jag intresserad av faktorer som läraren kontrollerar, t ex hur undervisningen organiseras och hur matematikinnehållet behandlas. I samband med detta studerar jag hur samma matematiska begrepp hanteras i olika klassrum. Analyserna sker i första hand inom ett variationsteoretiskt ramverk och med innehållsligt fokus på skolans algebra.

Undervisningsintressen:

Alla kurser inom det matematikdidaktiska området, undervisning och lärande av matematik, samt matematikdidaktisk teori, speciellt med inriktning mot blivande och verksamma lärare i matematik.

Nyckelord:

matematikdidaktik, undervisning och lärande av matematik, klassrumsforskning, variations-teori, didaktisk ämnesteorier i matematik, algebra, lärarutbildning

Urval av publikationer:

- Häggström, J. (in print). The same topic – Different opportunities to learn. In C. Bergsten & B. Grevholm (Eds), *Proceedings of MADIF5, Malmö, January 24–25, 2006*. Linköping: Svensk Förening för Matematikdidaktisk Forskning.
- Häggström, J. (2004). KULT-projektet. Matematikundervisning i Sverige i internationell belysning. In C. Bergsten & B. Grevholm (Eds), *Proceedings of MADIF4, Malmö, January 21–22, 2004*. Linköping: Svensk Förening för Matematikdidaktisk Forskning.
- Häggström, J. (in print). The introduction of new content: what is possible to learn? In D. Clarke, J. Emanuelsson, E. Jablonka, & I. A. C. Mok, *Making connections: comparing mathematics classrooms around the world*. Rotterdam: Sense Publishers.
- Häggström, J. (2005). Begreppet funktion i historisk belysning. *Normat, Nordisk Matematisk Tidskrift*, 53 (2), 82–92.
- Bergsten, C., Häggström, J. & Lindberg, L. (1997). *Nämnamn Tema: Algebra för alla*. Nationellt Centrum för Matematikutbildning, Göteborgs universitet.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

The Learner's Perspective Study, <http://extranet.edfac.unimelb.edu.au/DSME/lps/>

KULT-projektet, <http://www.ped.uu.se/kult>

NOMAD. Nordisk Matematikdidaktikk, ncm.gu.se/nomad

Ann-Katrin Jakobsson

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2471

E-post: Ann-Katrin.Jakobsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt huvudsakliga forskningsintresse rör motivation och lärande ur genusperspektiv.

I min avhandling har jag beskrivit och analyserat genusrelaterade mönster avseende motivation och inlärningsstrategier, samt belyst inlärningsssammanhangets betydelse för flickors och pojkars motivation och inlärningsstrategier.

Undervisningsintressen:

Jag har sedan många år undervisat i pedagogik inom lärarutbildningen och föreläser då och då kring genusperspektiv på skola och undervisning. Under de senaste åren har undervisningen främst rört uppsatser och examensarbeten, dvs. undervisning om forskningsmetodfrågor, handledning och examination.

Nyckelord:

genus, könsskillnader, motivation, akademisk självvärdering, inlärningsstrategier, studiemönster

Urval av publikationer:

Jakobsson, Ann-Katrin. (2000). Motivation och inläring ur genusperspektiv. En studie av gymnasieelever på teoretiska linjer/program. (Göteborg Studies in Educational Sciences, 146). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/org/institutioner/pedagogik/Kollegier/konsped/welcome.htm>

Inga-Lill Jakobsson

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Specialpedagogik

Telefon: 031-773 2330

E-post: Inga-Lill.Jakobsson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/inga-lill.jakobsson/>

Forskningsintressen:

Olika faktorer som inverkar på elevers skolsituationer samt avgörande villkor och förutsättningar för elevers möjligheter till delaktighet, kommunikation och lärande i skolans sociala praktik. Forskning kring skolsituationer för elever med syndromdiagnoser, bland annat kring diagnosens relevans i pedagogiska verksamheter samt betydelsen av samverkan såväl inom skolan som mellan skolan och andra inblandade aktörer. Pågående och planerad forskning är studier av kommunikation och samverkan kring elever i behov av särskilt stöd. Särskilt fokuseras föräldrarnas roll och interaktionen mellan hem och skola samt konsekvenser av samverkan eller brist på samverkan mellan olika aktörer.

Undervisningsintressen:

Jag är programansvarig för det specialpedagogiska programmet som är en påbyggnadsutbildning på grundläggande lärarutbildningar. Jag undervisar i specialpedagogik inom lärarutbildningen, specialpedagogiska programmet, fristående kurser i specialpedagogik samt olika uppdragsutbildningar. Forskningsmetodik, handledning och examination av uppsatser på B-, C- och D-nivå samt föreläsning med anknytning till mina forskningsintressen utgör en betydande del av undervisningen.

Nyckelord:

specialpedagogik, skolsituationer, diagnoser, funktionshinder, samverkan, kommunikativa kontexter

Urval av publikationer:

- Jakobsson, I-L. (2002). Diagnos i skolan - En studie av skolsituationer för elever med syndromdiagnos. (Göteborg Studies in Educational Sciences 185). Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis. 273 s.
- Jakobsson, I-L. (2003). Do schools need diagnoses? A study of school situations of pupils with a syndrome-diagnosis. Paper presented at The Research Conference of ECER 2003. Hamburg.
- Jakobsson, I-L. (2004). Någon till hands när ingen annan lyssnar. Utvärdering av projektet Lokalt Barnombud i Lerum. Rädda Barnen.
- Jakobsson, I-L. (2005). Co-operation between different actors involved in school situations of pupils with a medical diagnosis. Paper presented at the Conference of European Academy of Childhood Disability. Monaco.

Eva Johansson

Titel: Fil. Dr., Docent

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2296

E-post: eva.johansson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsfält rör främst livsfrågor och etik men även kvaliteten i förskola och skola samt relationer mellan lek och lärande. Hur förstås och hanteras etiska frågor av barn och lärare i förskola och skola? Hur ser värdepedagogiska frågor ut i ett internationellt perspektiv? Vilka möten för lärande medverkar lärare till att skapa och vilka relationer mellan lek och lärande kommer till uttryck i det pedagogiska arbetet i förskola, skolbarnomsorg och skola? Vidare är jag involverad i forskning om barns lärande i förskolan ur ett longitudinellt perspektiv. Den teoretiska ansats jag arbetar med är livsvärldsfenomenologi.

Undervisningsintressen:

Jag handleder, undervisar i, och har utarbetat kursplaner om värdepedagogiska frågor samt om barns lärande och lärares strategier inom såväl grund-, avancerad- som forskarutbildningsnivå. Jag arbetar även med uppdragsutbildning och föreläser vid konferenser och fortbildningsdagar om ovanstående frågor för yrkesverksamma pedagoger.

Nyckelord:

etik, värdepedagogik, lek, lärande, livsvärldsfenomenologi, förskola, skolbarnomsorg, yngre skolbarn

Urval av publikationer:

Johansson E. (2001). *Små barns etik*. Stockholm: Liber.

Johansson, E. (1999). *Etik i små barns värld. Om värden och normer bland de yngsta barnen i förskolan*. (Göteborg Studies in Educational Science nr 141. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis).

Johansson, E. (2001). *Morality in Children's Worlds - Rationality of Thought or Values Emanating from Relations? Studies in Philosophy and Education. An International Quarterly*, 20(4), 345–358.

Johansson, E. (2003). *Möten för lärande. Pedagogisk verksamhet för de yngsta barnen i förskolan*. Skolverket, *Forskning i fokus* nr 6. Stockholm: Fritzes.

Johansson, E. (2003). *Att närma sig barns perspektiv. Forskares och pedagogers möten med barns perspektiv. Pedagogisk forskning i Sverige*, 8(1–2), 46–61. Issn 1401-6788
<http://www.ped.gu.se/biorn/barnperspektiv/>

Johansson, E. (2005). *Children's Integrity - a Marginalised right? International Journal of Early Childhood* 37(3), 109–124.

Johansson E. (2006) *Children's morality - Perspectives and Research*. I B. Spodek & O. Sarachov (Red). *Handbook of Research on the Education of Young Children*. pp 55-83. Mahwah, New Jersey, London: Lawrence Erlbaum Associates.

Lars-Erik Jonsson

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 070-529 23 87

E-post: lars-erik.jonsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen handlar främst om hur teknologier förs in i och tas i bruk i olika undervisningspraktiker. Mina teoretiska verktyg är hämtade från det sociokulturella fältet med speciellt fokus på aktivitetsteori och praktikgemenskaper. Båda dessa teoretiska ramverk utgör redskap för förståelsen av hur individer och artefakter tillsammans bidrar till utveckling av existerande praktiker. Jag har huvudsakligen arbetat med analys av kvalitativa data, i de flesta fall med hjälp av datorprogram. Flera av mina analyser har haft Grounded Theory som utgångspunkt.

Undervisningsintressen:

Mina utbildningsintressen har svängt under årens lopp. Ursprungligen var mitt intresse fokuserat kring svenskämnets didaktik i lärarutbildningen. Det nuvarande intresset handlar om villkoren för teknologistödd undervisning. Här är distansundervisning en huvuduppgift idag men sannolikt är det föreningen av campus- och distansundervisning som kommer att bli dominerande. Att förena informationstekniken och forskning om lärande blir ett huvudintresse.

Nyckelord:

aktivitetsteori, distansundervisning, grounded theory, informationsteknik, kvalitativ analys, praktik, sociokulturell

Urval av publikationer:

- Jonsson, L.-E., & Säljö, R., m.fl. (2006). Att utveckla den högre utbildningen. Stockholm: Högskoleverket.
- Jonsson, L.-E. (2004). Appropriating Technologies in Educational Practices: Studies in the Contexts of Compulsory Education, Higher Education, and Fighter Pilot Training. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Fähraeus, E. R., & Jonsson, L.-E. (2002). Distansundervisning - mode eller möjlighet för ungdomsgymnasiet? En forskningsöversikt. Stockholm: Skolverket, Liber.
- Jonsson, L.-E. (2001). Villkor för flygförarens lärande. National Defence College, Stockholm.
- Lundgren, P., & Jonsson, L.-E. (2004). Interactive Animations as a Tool for Conceptualization - an Example from Semiconductor Devices, from http://www.ijee.dit.ie/OnlinePapers/Interactive_Papers.html
- Almqvist, J., Eriksson, E.-L., Hedfors, M., Jonsson, L.-E., & Lindström, K. (1999). Verktyg som förändrar - En rapport om 48 skolors arbete med IT i undervisningen (No. 95:2383). Stockholm: Skolverket.

Cecilia Kilhamn

Titel: Adjunkt, Doktorand

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2037

E-post: cecilia.kilhamn@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/cecilia.kilhamn/>

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är förståelse av abstrakta begrepp i matematiken. Min magisteruppsats handlade om hur unga elever kan förstå funktionsbegreppet genom att arbeta konkret med det. Mina doktorstudier fokuserar på kopplingen mellan konkreta exempel och abstrakt förståelse av negativa tal.

Jag är antagen till forskarskolan i utbildningsvetenskap (CUL) i ämnet ämnesdidaktik med inriktning mot matematik. Mina handledare är Berner Lindström och Ola Hallenius.

Nyckelord:

matematikdidaktik, abstrakt, algebra, negativa tal, begrepp, hela tal

Urval av publikationer:

Kilhamn, C. (2003) Är funktioner något för barn? En konkret introduktion till funktionsbegreppet i grundskolans lägre åldrar. Göteborgs Universitet/Chalmers.

Anna Klerfelt

Titel: Doktorand

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2208

E-post: Anna.Klerfelt@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/buv/Presentation/klerfelt.htm>

Forskningsintressen:

I min avhandling undersöker jag hur barn skapar berättelser medierade av datorn i pedagogiska verksamheter. I centrum för analyserna står interaktiva processer där barns meningskapande med stöd av teknologi och andra resurser fokuseras. Mina studier ger ett bidrag till hur pedagoger kan utveckla strategier för att stötta barns digitala berättande och överbrygga gapet mellan mediakulturer och förskolans kultur. Vidare framträder betydelsen av hur pedagoger och barn använder gester och yttranden som en resurs när de skapar berättelser med datorn. Analysen av barnens produktioner visar hur de i sina berättelser avspeglar den historiska tidpunkt och den kultur de lever i. Avhandlingen aktualiserar frågor om hur barn kan bli aktiva mediaskapare och därmed utöva inflytande i vår kultur.

Undervisningsintressen:

Jag är intresserad av att undervisa och handleda kring kommunikation, men även direkt riktat mot barns bildskapande och berättande samt digitala medier. Vidare är jag intresserad av utbildningsfrågor inom det barn- och ungdomsvetenskapliga kunskapsområdet samt det allmänna utbildningsområdet inom lärarutbildningen, fortbildning samt externa uppdrag.

Nyckelord:

interaktion, kommunikation, narrativ, bildskapande, gestspel

Urval av publikationer:

Klerfelt, A. (2004). Ban the computer or make it a storytelling machine - Bridging the gap between the children's media culture and preschool. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48, 1, 73-93.

Klerfelt, A. (i press, 2006, tillgänglig online). Gestures in conversation - the significance of gestures and utterances when children and preschool teachers create stories using the computer. *Computers and Education*, www.sciencedirect.com

Klerfelt, A. (i press, 2006). Cyberage narratives - creative computing in after school centres. *Childhood*, 13(2).

Klerfelt, A. (2005). Narratives and their significance for children's communication about their world. *Kaleidoscope*, TENLEs (Deliverable D13-2-2-F).

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsgruppen vid Enheten för barn- och ungdomsvetenskap

Projekten "Lärande Dialoger" samt "Multimodala examinationsformer"

Kaleidoscope, europeiskt nätverk för narrative och digitala medier

Learning, Interaction and Mediated Communication in Contemporary Settings (LIMS)

Konstantin Kougioumtzis

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2427

E-post: konstantin.kougioumtzis@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/konstantin.kougioumtzis/>

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen har mestadels rört sig kring idrottsämnet i det obligatoriska skolväsendet. I en C-uppsats fokuserade jag mot idrottsämnet i svenska läroplanstexter, medan jag i en mastersuppsats studerade hur svenska elever upplever idrottsundervisningen på högstadiet. Under forskarutbildningen har jag arbetat med en komparativ studie. Min avhandling bygger på enkätsvar från och intervjuer med svenska och grekiska idrottslärare. Jag föredrar att arbeta med "sociologiska" frågeställningar och teoretiska utgångspunkter.

Undervisningsintressen:

Jag trivs med undervisning i, genom och med anledning av idrott. Har undervisat elever från skolår 3 till 9 samt i gymnasiet. Dessutom har jag varit inblandad i utbildning av studenter vid Idrottshögskolan i Aten samt är engagerad i fortbildning av idrottslärare. Vid sidan av olika läraruppdrag har jag även arbetat som fotbollstränare.

Nyckelord:

komparativ pedagogik, kulturell reproduktion, idrott, idrottsämnet

Urval av publikationer:

- Kougioumtzis, K. (2003). "Amilla" or "Disciplin" - The Olympic spirit or P. H. Ling Gymnastics. Physical Education in Greek and Swedish Schools. In Mitsou, A. Book of abstracts of the VIIth Olympic World Congress on Sport Sciences. Athens, Greece.
- Kougioumtzis, K., Patriksson, G. & Annerstedt, C. (2004) Forms of Pedagogy: A comparative Study with Greek and Swedish Physical Education Teachers. In Klissouras, V., Kellis, S. & Mouratidis I. (2004). Proceedings of the 2004 Pre-Olympic Congress. Volym. Lectures-Orals. Thessaloniki.
- Kougioumtzis, K., Hatziharistos, D. & Emmanouil, C. (2004). Framing Physical Education in Greek Compulsory Schools. In Klissouras, V., Kellis, S. & Mouratidis I. (2004). Proceedings of the 2004 Pre-Olympic Congress. Volym. Lectures-Orals. Thessaloniki.
- Kougioumtzis, K. & Patriksson, G. (2006). Framing physical education in Greek and Swedish schools. In I. Warren, Abstracts, Bulletin of sport and culture, 25.
- Patriksson, G. & Kougioumtzis, K. (2006). PE-teachers in Greek and Swedish schools: Cooperation with teachers teaching other school subjects. In I. Warren, Abstracts, Bulletin of sport and culture, 25.
- Kougioumtzis, K. (2006). Lärarkulturer och professionskoder. En komparativ studie av idrottslärare i Sverige och Grekland (Göteborg Studies in Educational Sciences, 239). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Angelika Kullberg

Titel: Doktorand

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2067

E-post: angelika.kullberg@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Jag har under åren 2002–2005 arbetat som biträdande forskare i projektet 'Lärandets Pedagogik'.

Mitt avhandlingsarbete bygger på ett tidigare forskningsprojekt 'Lärandets Pedagogik' (år 2002–2006). Projektet genomförde olika learning studies med lärare i grundskolan. Learning study är ett samarbete mellan lärare och forskare där man försöker designa lektioner för att förbättra elevernas lärande av en särskild förmåga t.ex. förståelse för oändlig decimaltalsutveckling. Analysen av de olika learning studies visade att vissa aspekter av innehållet var kritiska för elevernas lärande.

I mitt avhandlingsprojekt får lärare genomföra lektioner med en specifik design (med särskilda variationsmönster) för att pröva de kritiska aspekterna i andra grupper av elever. Ett annat intresse är även att studera hur lärare genomför designade lektioner med särskilda variationsmönster.Handledare är Ulla Runesson och Ference Marton.

Undervisningsintressen:

Sekreterare i Kollegiet för Fenomenografi och variationsteori

Nyckelord:

klassrumsforskning, learning study, matematik, lärande, variationsteori

Urval av publikationer:

Kullberg, A. (2004) Tal, delar och oändlighet. En studie om avgörande skillnader i undervisning och lärande om decimaltal. (C-uppsats).

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

www.hkr.se/bet-larandetspedagogik

www.hkr.se/bet-learningstudynetwork

www.ped.gu.se/kollegier/fenomenografi

Birgitta Kullberg

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2482

E-post: birgitta.kullberg@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Elevers undervisningsbaserade lärande i mötet med den undervisande är vad min forskning behandlar. Detta innebär att forskningen även riktas mot hur lärare bär sig åt för att finna elevers skilda sätt att lära för att i sin undervisning använda dessa kunskaper. Inom barns begynnande skriftspråklärande efter den alfabetiska koden använder jag gärna mina forskningsfrågor. Den kvalitativa etnografiska forskningsansatsen passar för mina forskningsfrågor. Med aktiv deltagande observation, kontinuerliga samtal och intervjuer kan elevers lärandekulturer, sociala förhållanden och känslor synliggöras. Elevers lärande i skola i andra länder, interkulturalitet och globalisering i dagens mångkulturella svenska samhälle utgör dagens intresse. En studie av elevers lärande av talad engelska med hjälp av multimedia i Thailand är mitt senaste bidrag till detta område.

Undervisningsintressen:

Mitt utbildningsintresse ligger väldigt nära min forskning. Att undervisa blivande lärare och blivande pedagogiska forskare finner jag vara en utmaning. Att utveckla etnografiska redskap likaså. Att tillsammans med elever skapa kring sitt och andras vetande för att förmå lyfta praktisk nivå till teoretisk finner jag vara spännande. Att använda datorprogram i skriftspråklärandet och att undervisa på distans har blivit den senare tidens utmaning.

Nyckelord:

etnografi, deltagande, observation, samtal, djupintervju, skriftspråklärande, alfabetisk kod, kultur, kontext, kognition, metakognition, samverkan, lust, lärande, kommunikation, kontinuitet, interkulturalitet, globalisering, multimedia, IKT

Urval av publikationer:

Kro Farang lärare och forskare i utvecklingsland. (2006). Göteborg: Göteborgs universitet, IPD.

Kullberg, B. (2006). Boken om att lära sig läsa och skriva. Stockholm: Ekelunds.

Kullberg, B. (2004). Lust- och undervisningsbaserat lärande. Lund: Studentlitteratur.

Kullberg, B. (2003). Lust att lära. Nationell kvalitetsgranskning av skola och barnomsorg.

(2001/2002) www.skolverket.se, gunilla.olsson@skolverket.se.

Kullberg, B. (1996). Att lära av forskares fältarbete. I B. Lendahls och U. Runesson (red).

Vägar till lärares lärande. Lund: Studentlitteratur.

Kullberg, B. (2004, uppl 2). Etnografi i klassrummet. Lund: Studentlitteratur.

Kullberg, B., Pramling, I., Williams, P. (1996). Möjligheter eller hinder till lärande. Rapport från Institutionen för metodik i lärarutbildningen. Nr. 12. Göteborgs universitet.

Kullberg, B. (1995). Om barns skriftspråklärande. Nio svenska forskares tankar. Småskrifter från Institutionen för metodik i lärarutbildningen. Nr. 8. Göteborgs universitet.

Anne Kultti

Titel: Fil. Mag.

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2374

E-post: anne.kultti@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/anne.kultti>

Forskningsintressen:

Sedan januari 2005 är jag doktorand på forskarutbildningen vid institutionen för pedagogik och didaktik. Mitt forskningsintresse är barns lärande i förskolan, och speciellt frågor som rör samspel barn emellan, språklärande och mångkultur. Mitt avhandlingsarbete som har arbetstiteln "Barns samvarokompetens - ett verktyg och ett objekt för lärande", gör jag inom ett longitudinellt forskningsprojekt, Barns tidiga lärande.

För närvarande arbetar jag med ett EU-finansierat forskningsprojekt: Coala (Communication and language promotion in preschool) som syftar till att främja förskollärares interkulturella kompetens. I projektet deltar forskare från länderna Sverige, Malta, Tyskland, Polen och Spanien. Jag arbetar som administrativ assistent för OMEP's tidskrift International Journal of Early Childhood.

Undervisningsintressen:

barn och ungdomspedagogik, barns lärande

Nyckelord:

Pedagogik för yngre åldrar, kommunikation och interaktion i förskola, språklärande

Christina Kärrqvist

Titel: Professor

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2258

E-post: christina.karrqvist@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt intresse ligger i fältet Science Education. Jag har arbetat med högstadielevs innehållsliga föreställningar i fysik, bland annat områdena elektricitet och optik, men intresset har vidgats till de allra yngsta barnens naturvetenskap. Under de senaste 10 åren har jag lett fyra nationella utvärderingar av den svenska skolan gällande elevers generella kompetenser, "generic competences". För närvarande är arbetet inriktat på att förbereda TIMSS 2007 (Trends in Mathematics and Science Study) internationella utvärdering av naturvetenskap i år 4 i svensk skola.

Undervisningsintressen:

Ett huvudintresse är att utbilda lärarstudenter i naturvetenskapens didaktik.

Nyckelord:

science education, ämnesdidaktik, physics education, problemlösning, TIMSS

Urval av publikationer:

Kärrqvist, Christina & West, Eva (2005) Problemlösning - nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Skolverket.

Kärrqvist, Christina (2003) Att undervisa om lampor och batterier – kunskapsbas och elevuppgifter Ämnesdidaktik i praktiken – Nya vägar för undervisning i naturvetenskap nr 5. Enheten för ämnesdidaktik. IPD. Göteborgs universitet.

Kärrqvist, Christina (1999) Att utifrån en bild av jorden på natten reflektera över tillståndet i världen. (Eds) Aho, L. & Viiri, J. Undervisning i naturvetenskap ur kultur-, teknologi- och miljöperspektiv. Rapport från Det sjätte nordiska forskarsymposiet om undervisning i naturvetenskap i skolan, Joensuu 12–16 juni 1999.

Andersson, B., Kärrqvist, C., Löfstedt, A., Oscarsson, V. & Wallin, A. (1999) Nationell utvärdering 98 - Tema Tillståndet i världen. IPD-rapporter Nr 1999:14, NA-spektrum nr 21. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Kärrqvist, Christina & Lansfjord, Mona (1997) Evaluating Students' Know-how with Knowledge - Problem-solving in Groups. Paper presented at AERA Annual Meeting, Chicago, March 24–28 1997. Session: Developing and Using Performance Assessments.

Kärrqvist, C. (1996) Gymnasieelevs problemlösande färdigheter – en utvärdering av ansvar, samarbete, informationssökande, kritiskt tänkande och ställningstagande. NA-spektrum - studier av naturvetenskapen i skolan nr 16 Inst för ämnesdidaktik, Göteborgs universitet.

Kärrqvist, Christina (1985) Kunskapsutveckling genom experimentcentrerade dialoger i el-lära. Göteborg studies in educational sciences 52, 1985.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://na-serv.did.gu.se/>

Rolf Lander

Titel: FD, Professor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031 - 773 2436

E-post: rolf.lander@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Reformer och förändring i svensk skola, både på system- och skolnivå. Skolutveckling. Lärares professionella självkänsla och utveckling. Utvärdering, dels av försöks- och utvecklingsprocesser, dels effektstudier. Kvalitativa fallstudier och kvantitativa studier med strukturell ekvationsmodellering.

Undervisningsintressen:

Kurser om utvärdering och skolutveckling för skolpersonal, kommuners skol- och utvecklingsansvariga samt doktorander. Hälsofrämjande pedagogik.

Nyckelord:

skolutveckling, reformer, utvärdering

Urval av publikationer:

Hansen, Michael & Lander, Rolf (2005): "Teachers' collective efficacy in the management of objectives and time: Effects of school development and effects on students." Paper added to a poster presentation at the ICSEI-conference at Fort Lauderdale, Florida. January 3–6, 2006.

Hansen, M & Lander, R (2005): Effekter i försök med timplanen på grundskolan. Slutrapport till regeringens timplanedelegation. Rapport 2005:14 från institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Lander, Rolf (2005): Professional competition and cooperation frame health promotion in Swedish schools; in Clift, Stephen & Bruun Jensen, Bjarne (eds, 2005): The health promoting school: International advances in theory, evaluation and practice. Köpenhamn: Danmarks Paedagogiska Universitetsforlag.

Lander, R (2002): Professional Cooperation Around Self-Related Measures in School Indicator Instruments. Journal of Classroom Interaction. Vol. 37, No.2. pp 27–36.

Lander, R (2003): Extern och intern utvärdering snurrar i sina egna cirklar. Artikel i Thors Hugosson (red): Värdera och utvärdera. Pedagogiska Magasinet skriftserie. no 2. Lärarförbundets Förlag, Stockholm.

Lander, R & Granström, K (2000): Skolinspektion i England och Sverige. Hjälptill självhjälpt eller självstyrning med bletslet i munnen? Pedagogisk forskning i Sverige. Årg. 5, Nr 3, pp 215–234.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Skolutveckling, <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/skut>

Annika Lantz-Andersson

Titel: Doktorand

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2275

E-post: annika.lantz-andersson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse handlar om lärande i relation till nya medier och i synnerhet i förhållande till IT. Min utgångspunkt är att det sker en förändring när vi går från sida till skärm ifråga om hur vi hanterar och förstår information. Skärmen innebär en rad förändringar när det gäller texters längd, enkelhet att reproducera bilder men också ifråga om optisk layout. Pedagogiskt intressanta frågor blir då vad grafisk formgivning har för betydelse för vad en användare lär, hur budskap ramar in i relation till företeelser som färgval, bildkonventioner, bildkompositioner, typsnitt etc. Detta innebär studier av sammanhang där bilder, ikoner, grafik, arkitektur, layout, design tillsammans med ljud, skrift och tal samverkar och kan ses som centrala för de innebörder som människor artikulerar och uttryder.

Mitt avhandlingsprojekt syftar till att utveckla kunskap om digitala läromedel för lärande.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar i högskolepedagogik och inom det allmänna utbildningsområdet i den nya förnyade lärarutbildningen.

Nyckelord:

lärande, IT, digitala läromedel, bilder, bildkonventioner, grafisk formgivning

Urval av publikationer:

Linderoth, J, Lantz-Andersson, A, & Lindström B (2002) Electronic Exaggerations and Virtual Worries - Mapping research of computer games relevant to the understanding of children's game play. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 3(2), 226–250. http://www.wwords.co.uk/ciec/content/pdfs/3/issue3_2.asp#5

Lantz-Andersson, Annika (2003). Villkor för lärande via informationssökning. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik, C-uppsats. <http://www.skolutveckling.se/skolnet/kolla/infosok.html>

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/projekt/did/>

Kollegiet för Multimodala och Interaktiva Lärandemiljöer (MIL) <http://www.ped.gu.se/kollegier/mil/>

Monica Larson

Titel: Doktorand

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2496

E-post: Monica.Larson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/monica.larson/>

Forskningsintressen:

Min forskning har sedan slutet av 1990-talet handlat om svensk vuxenutbildning, främst den formella, behörighetsgivande utbildningen. En nationell utvärdering av Kunskapslyftet var ett nav i forskningen, dit andra forsknings- och uppdragsprojekt också kopplades. I mitt avhandlingsarbete fokuserar jag det offentliga samtalet om en reformerad vuxenutbildning, som pågick under Kunskapslyftet (1997–2003).

Vid fyra tillfällen (1992, 1995, 1998, 2003) har jag medverkat i nationella utvärderingar av främmande språk i grundskolan som gjorts på uppdrag av Skolverket. Studierna fokuserade elevernas attityder, kunskaper och färdigheter i de främmande språken i relation till den ämnesundervisning i främmande språk som ges i skolan.

Undervisningsintressen:

Merparten av min undervisning sker i metodkurser inom de pedagogiska disciplinkurserna, vilket inbegriper pedagogik på 40- och 60-poängsnivåerna samt P-programmet, inriktning lärande i arbetslivet. Därutöver är jag handledare för studenter som skriver B- och C-uppsats samt examensarbeten inom lärarprogrammet. Främst är min undervisning inriktad mot den kvantitativa forskningsmetodiken.

Nyckelord:

vuxenutbildning, kunskapslyftet, folkhögskolan

Urval av publikationer:

- Lander, R. & Larson, M. (1999) Val av vuxenstudier och erfarenheter efter ett år. Delstudier från utvärderingen av Kunskapslyftet. (IPD-rapporter 1999:11) Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs Universitet.
- Lander, R. & Larson, M. (2000) Kunskapslyftets effekter på kort sikt. Enkätstudie av deltagare och jämförelsegrupper mellan 1998 och 1999. (IPD-rapporter 2000:07) Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs Universitet.
- Andersson, E., Larson, M., & Wärvik, G-B. (2000) Kunskapslyftet på folkhögskola. Delta-garnas motiv för studier och för valet av folkhögskola samt deras syn på undervisningen. Stockholm: Folkbildningsrådet.
- Larson, M. Vuxenutbildningens mångfald (2006) I Larsson, S. & Olsson, L-E Om vuxnas studier Lund: Studentlitteratur.
- Anderson, E. & Larson, M. (2000) Vem är folkhögskolans studieomdömen bra för? Paper presenterat vid Mimers årliga forskarkonferens, Eskilstuna, 7–8 nov. 2000.
- Larson, M. The adult education on the marketplace - the discussion of the results from a bidding procedure Paper presenterat vid NFPF:s 31:a kongress Köpenhamn 6–9 mars 2003.
- Larson, M. (2004) The meaning of corporatism in developing an adult education reform. Paper presented at the ECER-conference, Crete, 19–21 september 2004.

Göran Lassbo

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2405

E-post: goran.lassbo@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Jag har huvudsakligen forskat med en systemteoretisk utgångspunkt. Med den utvecklingsekologiska modellen har jag studerat inflytande från skilda nivåer på barns utveckling. Jag har lett flera internationella projekt. Ett inkluderade information från föräldrar från femton länder och studerade t.ex. uppfostringsideal, jämställdhet, och inflytande från formella stödsystem. Ytterligare ett fält har varit professionsforskning. Jag har följt framväxten av nya yrkesroller, t.ex. implementeringen av specialpedagogrollen i skolan. Jag har deltagit i flera utvärderingar, t.ex. av Storstadssatsningen. För närvarande genomför jag i samverkan med Sydafrika studier av läraridentitet.

Undervisningsintressen:

Jag föreläser och examinerar inom flera kurser och program inom lärarutbildning och fristående kurser, bl.a. är jag huvudexaminator för lärarutbildningens allmänna delar och ansvarig för magisterutbildningen i pedagogik. Jag har undervisat som gästprofessor i Brasilien, Island, Sydafrika, Finland, USA och Holland. Jag undervisar om systemteori, kvalitativ metodik, vetenskapsteori, komparativ pedagogik, familjeutveckling m.m.

Nyckelord:

systemteori, barns utveckling, professionsforskning, specialpedagogik, komparativ pedagogik, utvärdering

Urval av publikationer:

- Lassbo, G., 1988, Mamma- (Pappa) - Barn. En utvecklingsekologisk studie av socialisation i olika familjtyper. Göteborg studies in educational sciences 68. Göteborg: ACTA.
- Lassbo, G., 1996, Objectives of Contexts and Contexts of Objectives. A Comparative Study of Private and Public Education in Greece and Sweden. *Early Child Development and Care*. Vol. 120, pp 127–143.
- Lassbo, G., 1996, Ett EU-perspektiv på den nordiske barndommen og barnehagen. I *Barndommen*. DMMH's publikasjonsserie, nr 4. Trondheim.
- Lassbo, G., 1999, Den postmoderne eneforælderfamilie i Norden, Europa. I L. Dencik & P. Schulz-Jørgensen, (Eds.), 1999, *Børn og familie i det postmoderne samfund*. Hans Reitzels forlag, København, pp. 479–503.
- Lassbo, G. & Hakvoort, I., 1999, Early childhood education and upbringing. An empirical study on ideals and realities in eight European countries. *European early Childhood Education Research Journal*. Vol. 7, No. 2.
- Lassbo, 2006, It takes two to tango. The professional identity formation processes of Swedish Special Educators in the early 21st century. *Myndigheten för skolutveckling*.

Birgit Lendahls Rosendahl

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2176

E-post: birgit.lendahls@ped.gu.se

Forskningsintressen:

- Undervisningens innebörd och möjligheter, med fokus på studerandeflytande och erfarenhetsanknytning
- Lärares lärande, kompetens och arbete relaterat till samhällsuppdrag, individuell och kollektiv utveckling
- Lärarutbildningens potential och utveckling via interaktion mellan yrkesförankring och forskningsanknytning
- Samverkan mellan högskola och skola, mellan forskare och praktiker, med fokus på gemensam diskurs

Undervisningsintressen:

Allmädidaktik, högskolepedagogik, forskningsmetodik och handledningsfrågor.

Nyckelord:

undervisning, lärarutbildning, skolutveckling, relationen teori-praktik, existentiell hermeneutik

Urval av publikationer:

- Lendahls Rosendahl, Birgit (1998). Examensarbetets innebörder. En studie av blivande lärares utsagor. Doktorsavhandling. (Göteborg studies in educational sciences 122) Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Lendahls Rosendahl, Birgit (2000) Första året. Utvärdering av Grundskolläroprogrammet vid Högskolan i Skövde. Göteborg: Göteborgs universitet, Lärarutbildningsnämnden, rapport nr 2000:2.
- Lendahls Rosendahl, Birgit & Rönnerman, Karin (2002) Handledning av pedagogiskt yrkesverksamma – en utmaning för skolan och högskolan. *Forskning i fokus*, nr.4. Stockholm: Skolverket.
- Folkesson, Lena, Lendahls Rosendahl, Birgit, Längsjö, Eva & Rönnerman, Karin (2004). Perspektiv på skolutveckling. Lund: Studentlitteratur.
- Wenestam, C-G. & Lendahls Rosendahl, B. (red).(2004). *Lärande i vuxenlivet*. Lund: Studentlitteratur.
- Lendahls Rosendahl, Birgit & Rönnerman, Karin (2005). Med fokus på handledning i skolans förändringsarbete. *Pedagogisk forskning i Sverige*,10, (1), 35–51.
- Lendahls Rosendahl, Birgit & Rönnerman, Karin (2006). Facilitating School Improvement: the problematic relationship between researchers and practitioners. *Journal of In-Service Education* 32 (4).

Sverker Lindblad

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2511

E-post: Sverker.Lindblad@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/sverker.lindblad/>

Forskningsintressen:

De frågor jag framför allt arbetar med rör formandet av pedagogiska system och processer och hur detta hänger samman med olika tendenser i samhället. Av särskilt intresse är politiska aspekter av pedagogiska fenomen. Hur ska vi förstå utveckling och erkännande av professionell expertis? Vad formar skeendet i klassrumsinteraktion och vad innebär detta för social och kulturell reproduktion? För att söka svar på dessa frågor arbetar jag med forskning om hur undervisning och utbildning styrs och vad detta innebär för formandet av dagens människor och institutioner. Här arbetar jag med begrepp som styrningsmentalitet och självteknologier. Till bilden hör försök att bidra till internationellt samarbete inom utbildningsvetenskaplig forskning i forskarorganisationer och genom redaktionsarbete.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna om pedagogikens historia och utveckling och om internationell och jämförande pedagogik. Jag betonar betydelsen av relationer mellan utbildning och samhälle och frågor om social och kulturell reproduktion. Motsvarande gäller också för undervisning om läroplansteori och pedagogiska processer.

Nyckelord:

skolreformer, utbildningspolitik, läroplansteori, social integrering och exkludering, kulturell reproduktion, profession, professionell expertis, komparativ pedagogik

Urval av publikationer:

- Lindblad, S. (2006): A European perspective on international arenas for educational research. In World Yearbook in Education 2006: Education Research and Policy. Abingdon: Routledge.
- Lindblad, S., Ozga, J. & Zambeta, E. (Guest Editors) (2002): Changing Forms of Educational Governance in Europe. European Educational Research Journal, Volume 1, Number 4.
- Lindblad, S. & Popkewitz, T. (2004) (Eds): Educational Restructuring: International perspectives on travelling policies. Greenwich, CT: Information Age Publ.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

- Forskningsmiljön Pedagogik och Politik: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop/>
- Professional Knowledge: Restructuring work and life between state and citizens in Europe: www.profknow.net
- Education Governance and Social Inclusion/exclusion: www.pjb.co.uk/npl/bp35.doc

Bengt Lindgren

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2139

E-post: bengt.lindgren@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse ligger i skärningspunkten mellan bildteorier, kunskapsteorier och bilddidaktik. Mot bakgrund av vidgade kunskaps- och språkbegrepp följer behovet av problematisering av de tidigare traditioner och förhållningssätt som kännetecknar bildstudium/bildframställning i utbildningssammanhang.

Det perspektiv som jag vill framhålla medför att bilder ses som forskningsobjekt i egenskap av deras möjligheter att utgöra, ackumulera och distribuera vetande och lärande. Bildarbete och bildstudium utgör här ett undersökande och analytiskt verktyg, bilder som kommunikation och språk är likaså ett prioriterat fokus i detta sammanhang. Dessa frågor är angelägna för mig att fördjupa, både på formulerings- och genomförandenivå.

Undervisningsintressen:

Undervisar och handleder inom de lärarutbildningsinriktningar och specialiseringar som anknyter till bildområdet. Jag betonar här de frågor som beskrivits ovan.

Nyckelord:

bildteori, kunskapsteori, bildpedagogik, bildperception, reciprocitet, visuell fenomenologi

Urval av publikationer:

Lindgren, B. (1996). Bilden, rummet och språket. Reflektioner över bildspråkets metateori och grammatik. I G.Z. Nordström (Red.) Rum, relation, retorik. Stockholm: Carlssons.

Lindgren, B. (2005). Bild, visualitet och vetande. Diskussion om bild som kunskapsfält inom utbildning. (Göteborg Studies in Educational Sciences, 229). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Berner Lindström

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2421

E-post: Berner.Lindstrom@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/berner>

Forskningsintressen:

Mitt övergripande forskningsintresse är riktat mot lärande och undervisning, med särskild inriktning mot kommunikation och lärande med media och informations- och kommunikationsteknologier (IKT). Jag har ett metodologiskt intresse i relationen mellan individers lärande och utveckling och sociala, institutionella och materiella/teknologiska villkor. Särskilda forskningsområden som kan nämnas är lärande från multimediala representationer, spatial kognition, lärandestilar och lärandestrategier, distansutbildning och öppet/flexibelt lärande, samt funktioner av informations- och kommunikationsteknologier i förändring av pedagogiska praktiker. Ämnesinnehålligt fokuserar min forskning på matematik och naturvetenskap.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar på forskarutbildnings- och magisternivån inom områden som pedagogisk psykologi, Lärande, kommunikation och IT, distansutbildning och flexibelt lärande och analys av interaktion.

Nyckelord:

lärande, utveckling, kommunikation, interaktion, distansutbildning, flexibelt lärande, IT, IKT

Urval av publikationer:

Rystedt, H., & Lindström, B. (2001). Introducing simulation-technologies in nurse education: a nursing practice perspective. *Nurse Education in Practice*, 1, 134–141.

Lilja, P., & Lindström, B. (2003). Konstruktionistiskt lärande i skolans värld. Om villkor för upptäckter och utforskande. I R. Säljö & J. Linderöth (Eds.), *Från information till kunskap. Informationsteknik och lärandets ekologi*. Stockholm: KK-stiftelsen.

Lindwall, O., Lindström, B., & Bernhard, J. (2003). Lärandets konkreta villkor: Datoranvändning i skolans fysiklaborationer. In R. Säljö & J. Linderöth (Eds.), *Utmaningar och e-frestelser. It och skolans lärkulturer* (pp. 79–100). Stockholm: Prisma.

Linderöth, J., Lindström, B., & Alexandersson, M. (2004). Learning with computer games. In J. Goldstein, D. Buckingham & G. Brougere (Eds.), *Toys, games and media*. London: Lawrence Earlbaum.

Jones, C., Dirckinck-Holmfeld L. & Lindström, B. (2006) A relational, indirect, meso-level approach to CSCL design in the next decade. *ijcscl* 1 (1), pp. 35–56.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Kollegiet för Lärande och IT (LIT), <http://www.ped.gu.se/kollegier/lit/serendipity/>

IT-universitetet, <http://www.ituniv.se>

Thomas Lingefjärd

Titel: PhD, Docent

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2253

E-post: Thomas.Lingefjard@ped.gu.se

Hemsida: <http://ma-serv.did.gu.se/matematik/thomas.htm>

Forskningsintressen:

Forskningsområde 1: Matematisk modellering – hur förstår studenter egentligen matematisk modellering när de hanterar tekniska hjälpmedel i modelleringsprocessen och hur tolkar blivande lärare geometriska konstruktioner via datorstött, så kallad dynamisk geometri?

Forskningsområde 2: Avancerat matematiskt tänkande – när inträffar det? Hur definieras det? Är det möjligt att notera en övergång från aritmetiskt tänkande till matematiskt tänkande bland universitetsstudenter? Hur startar man en sådan process?

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna om allehanda varianter av kopplingar till mina forskningsintressen som är beskrivna ovan.

Nyckelord:

avancerat matematiskt tänkande i ett sociokulturellt perspektiv, heuristiska perspektiv på problemlösning, kognitiva processer kopplade till generalisering, auktoritet och didaktiskt kontrakt, olika begreppsmodeller

Urval av publikationer:

Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2005). To assess students' attitudes, skills and competencies in mathematical modeling. *Teaching mathematics and its Applications* 24(2–3), pp. 123–133.

Lingefjärd, T. (2004). The linguistic part of mathematics. In C. Bergsten, & B. Grevholm (Eds), *Mathematics and Language*. (pp. 185–193). Linköping University.

Lingefjärd, T. (2003). To study mathematics in an engineering program. In C. Bergsten, & B. Grevholm (Eds.), *Challenges in Mathematics Education* (pp. 64–76). Linköping University.

Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2003). Learning mathematics using dynamic geometry tools. In S. J. Lamon, W. A. Parker, S. K. Houston (Eds.), *Mathematical Modelling: A Way of Life*. ICTMA 11 (pp. 119–126). Horwood: Chichester.

Lingefjärd, T. & Holmquist, M. (2002). The FLAME Project - Flexible Learning and Mathematics Examination. Report 2002:01, Department of education, Göteborg University.

Lingefjärd, T. (2002). Mathematical modeling for preservice teachers: A problem from anesthesiology. *The International Journal of Computers for Mathematical Learning* 7(2), pp. 117–143.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Svensk Förening för Matematikdidaktisk Forskning: <http://www.mai.liu.se/SMDF/>

The International Community of Teachers of Mathematical Modelling and Applications: <http://www.infj.ulst.ac.uk/ictma/>

Karin Lumsden Wass

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2422

E-post: Karin.Wass@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mina huvudsakliga forskningsintressen rör samhällelig omvandling i relation till utbildningssystem i förändring. I min avhandling studerade jag omstruktureringen av den kommunala vuxenutbildningen. Analysens fokus riktades mot hur en önskvärd förnyelse av vuxenutbildningen konstruerades diskursivt i politiska styrdokument och hur dessa intentioner införlivades och blev en del av det kommunala handlandet genom en rad styrningstekniker. Fortsatta studier rör också den problematik som kan härledas till omstrukturering och styrning. Här är dock intresset riktat mot den högre utbildningen och specifikt den politiska ambitionen om breddad rekrytering och vad detta i förlängningen får för innebörder för de studenter som kategoriseras som "prioriterade grupper".

Undervisningsintressen:

Jag undervisar främst på programmet för personal- och arbetslivsfrågor.

Nyckelord:

vuxenutbildning, vuxnas lärande, utbildningspolitik, omstrukturering

Urval av publikationer:

Wass, K. L. (2006). Om födelsen av en ny vuxenutbildningspolitik. I S. Larsson & Olsson, L-E. (Red). Om vuxnas studier. Lund: Studentlitteratur.

Wass, K. L. (2004). Vuxenutbildning i omvandling. Kunskapslyftet som ett sätt att organisera förnyelse. Acta Universitatis Gothoburgensis.

Wass, K. (2000). Den lokala hanteringen av Kunskapslyftet. Delrapport 2 inom studien "Hur formas den nya vuxenutbildningen?" (IPD-rapporter 2000:09). Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Wass, K. (1999). Hur formas den nya vuxenutbildningen? Nationell utvärdering av Kunskapslyftet. Delrapport 1 – April 1999. (IPD-rapporter 1999:03). Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsgruppen Pedagogik och Politik: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Johannes Lunneblad

Titel: Doktorand

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2058

E-post: johannes.lunneblad@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Jag är verksam vid enheten Individ, kultur och samhälle. För närvarande arbetar jag med mitt avhandlingsprojekt "Förskolan och mångfalden". Studien som ligger till grund för avhandlingen är ett etnografiskt arbete på en förskola i ett område med en etnisk mångfald.

Under en period på 16 månader har jag följt verksamheten med fokus på två avdelningar på förskolan. Disputation sker den 8 september. Efter disputationen kommer jag att vara verksam inom forskningsprojektet "Omvärlden och skolan". Projektet är en studie av relationer och lärandeprocesser i skolan, ungdomskulturer och i multietniska förorter.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar gärna inom kurser som behandlar kultur, språk och identitet. Jag undervisar också om förskolan ur ett institutionellt perspektiv och om det "mångkulturella" samhället samt inom metodkurser med fokus på etnografi.

Nyckelord:

cultural studies, ideologi, kultur, språk, identitet och etnografi

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.pedagog.lu.se/forskning/ikpedforum/>

<http://www.ufl.gu.se/cul/links.asp>

Madeleine Löwing

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2252

E-post: madeleine.lowing@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/madeleine.lowing>

Forskningsintressen:

Innehållet i den kommunikation som sker i klassrummet under matematiklektioner och de ramar som styr kommunikation. Kursplanernas utformning och hur de tolkas på olika nivåer inom skolsystemet, hur man använder skolans resurser, t.ex. för att individualisera undervisningen. Modeller för hur man kan strukturera och konkretisera olika ämnesinnehåll i skolans matematikundervisning.

Jag ägnat speciellt intresse åt modeller för hur man kan bygga upp nationella diagnoser med hjälp av multidimensionella uppgiftskluster samt åt de kulturella och språkliga skillnader man finner i matematikundervisningen i olika länder. Det senare är inte minst viktigt med tanke på den stora andel invandrade elever vi finner i dagens skola.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna om undervisningsprocessen, dvs. om olika modeller för hur man kan strukturera ett ämnesinnehåll, planera, genomföra och utvärdera matematikundervisning. När det gäller utvärdering kan jag också undervisa och handleda om hur man kartlägger elevers kunskaper genom kunskapsdiagnoser och kliniska intervjuer samt hur denna kunskap kan läggas till grund för individuella åtgärder.

Ett annat intresse är utveckling av didaktiska ämnesteorier i matematik, teorier för individers lärande i utgående från behov, situation och förkunskaper.

Nyckelord:

matematikämnets didaktik, didaktisk matematikteori, undervisningsprocessen, kursplaner, klassrumsobservationer, utvärdering, diagnostik, undervisning av invandrare

Urval av publikationer:

Löwing, M. (2000). Kartläggning av utländska lärares utbildning och arbetssituation. Delrapport 1: Bakgrund och instrument (IPD-rapport nr 2000:04) Göteborg: Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Löwing, M. (2001). Kartläggning av invandrade lärares yrkessituation. Delrapport 2: Lektionsstudier och resultat (IPD-rapport nr 2001:01) Göteborg: Göteborgs Universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Löwing, M. (2002). Ämnesdidaktisk teori för matematikundervisning. (IPD-rapport nr 2002:11) Göteborg: Göteborgs universitet. Institutionen för pedagogik och didaktik.

Löwing, M. (2004). Matematikundervisningens konkreta gestaltning. En studie av kommunikationen lärare - elev och matematiklektionens didaktiska ramar. (Göteborg Studies in Educational Sciences 208) Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Löwing, M. (2006). Matematikundervisningens dilemma. Lund: Studentlitteratur.

Ference Marton

Titel: Fil. Dr., Professor emeritus
Enhet: Lärande och undervisning
Telefon: 031-773 3431, 0708-25 76 31
E-post: Ference.Marton@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Inlärnning, undervisning, fenomenografi, variationsteori

Undervisningsintressen:

Inlärnning, undervisning, fenomenografi, variationsteori

Nyckelord:

inlärnning, undervisning, fenomenografi, variationsteori

Urval av publikationer:

- Boulton-Lewis, G. M., Marton, F., Lewis, D. C. & Wilss, L. A. (2004) A longitudinal study of learning for a group of indigenous Australian university students: Dissonant conceptions and strategies. *Higher Education*, 47, 91–112.
- Marton, F., Tsui, A. (2004) Classroom discourse and the space of learning. Mahwah: Lawrence Erlbaum.
- Gu, L., Huang, R. & Marton, F. (2004) Teaching with variation: A Chinese way of promoting effective Mathematics learning. In L. Fan, N. Y. Wong, J. Cai, & S. L. (Eds.), *How Chinese learn mathematics: Perspectives from insiders*. Singapore: World Scientific.
- Marton, F., Wen, Q. F. & Wong, K. C. (2005) "Read 100 times and the meaning will appear." Changes in Chinese university students' views of the temporal structure of learning during the first two years of their studies. *Higher Education*, 49, 291–318.
- Pang, M.F. & Marton, F. (2005) Learning theory as teaching resource. *Instructional Science*, 33, 159–191.
- Marton, F. & Pong, W.Y (2005) On the unit of description in Phenomenography. *Higher Education Research & Development*, 24 (4), 335–348.
- Marton, F. & Pang, M.F. (2006) On some necessary conditions of learning. *The Journal of the Learning Sciences*, 15(2), 193–220.
- Marton, F. (in press) Sameness and difference in transfer. *The Journal of the Learning Sciences*.

Gunilla Mattsson

Titel: Fil. licentiat
Enhet: Ämnesdidaktik
Telefon: 031-28 01 44

Forskningsintressen:

Frågorna om hur teknik och skolämnet teknik i grundskolan uppfattas av studenter, elever och lärare har jag ägnat min forskning åt. Vilken bild har de av teknikämnet och teknikundervisning efter drygt tio år med egen kursplan? Jag har arbetat med hur intresset för teknik hos elever kan ökas. Vad är kreativitet och problemlösning inom teknikarbetet? Dessutom har min forskning fokuserat på vilken betydelse lärares teknikdidaktiska kompetens kan ha för elevers teknikintresse och engagemang i undervisningen. Internationella utblickar beträffande teknikämnet har varit av betydelse i detta arbete. Teknik finns överallt i vår omgivning och grundkunskaper i teknik behövs för att kunna delta i demokratiska beslut.

Undervisningsintressen:

Min undervisning har mestadels bestått av föreläsningar om bro- och husbyggen, tidmätning, enkla maskiner, elteknik och historia då, nu och i framtiden samt vad kreativitet kan innebära. Föreläsningar har varvats med praktiska arbetsuppgifter i form av problemlösande workshops.

Nyckelord:

teknikämnet i skolan, lärarutbildning i skolämnet teknik, elevers teknikintresse, lärares teknikdidaktiska kompetens

Urval av publikationer:

- Mattsson, G. (2000). Tekniktankar. IPD-rapporter, Nr 2000:10. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Mattsson, G. (2002). Teknik i ting och tanke. Skolämnet teknik i lärarutbildning och skola. Licentiatavhandling, IPD-rapporter, Nr 2002:01. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Mattsson, G. (2003b). Undervisning i teknik och design. Ämnesdidaktiska erfarenheter och visioner från genomförd undervisning vid lärarutbildningen i skolämnet teknik. Kompendium för lärarutbildning. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Mattsson, G. (2005). Lärares teknikdidaktiska kompetens och dess betydelse för elevers teknikintresse. I B. Bungum, A. Wallin & B. Andersson (Red.). NorDiNa. Nordic Studies in Science Education. Nr 1 (sid 43–57). Oslo: Naturfagsenteret & Göteborg: IPD.
http://www.naturfagsenteret.no/tidsskrift/Gunilla%20Mattsson_105.pdf
- Mattsson, G. (2005). Teknikämnet i skolan. Elevers uppfattningar och intresse av teknikämnet och lärares teknikdidaktiska kompetens. IPD-rapporter, Nr 2005:12. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.

Ulla Mauritzson

Titel: Fil. licentiat i pedagogik

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2369

E-post: ulla.mauritzson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse riktar sig mot barns perspektivtagande och hur förskolebarn lär sig ge och ta mening i interaktion med andra. Mitt avhandlingsarbete handlar övergripande om hur förskolebarn lär sig urskilja andra människors perspektiv och intentioner i interaktion och hur de själva etablerar perspektiv i kommunikativa projekt.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar på grundutbildningen, påbyggnadsutbildning, uppdragsutbildning och forskarutbildning.

Nyckelord:

förskolebarns perspektivtagande, kommunikation och interaktion, samspel i kamratkulturer

Urval av publikationer:

Mauritzson, U. & Säljö, R. (2001). Adult questions and children's responses: coordination of perspectives in studies of children's theories of other minds. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 45(3), 213–231.

Mauritzson, U. & Säljö, R. (2003). Ja vill va Simba å du ä Nala. Barns kommunikation och koordination av perspektiv i lek. I E. Johansson & I. Pramling Samuelsson (Red.), *Förskolan - barns första skola!* (ss. 159–196). Lund: Studentlitteratur.

Mauritzson, U. (2003). Barns perspektivtagande. Hur barn lär sig ge och ta mening i interaktion. (Opublicerat licentiatmanuskript). Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Elisabeth Mellgren

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2197

E-post: elisabeth.mellgren@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/elisabeth.mellgren>

Forskningsintressen:

Mitt forskningsområde är pedagogik, didaktik och lärande, främst inriktat mot barns skriftspråklärande i förskola, förskoleklass, fritidshem och de tidiga skolåren. För närvarande medverkar jag i två forskningsprojekt. Det ena projektet är en studie på uppdrag av de båda fackförbunden Kommunal och Lärarförbundet. Studien är en utvärdering av deras utbildningsåtgärden Den nya förskolan – med kvalitet i fokus. Det andra projektet är Barns tidiga lärande, som är en longitudinell studie och avser att studera hur förskolan bidrar till barns kunskaper och lärande. Mitt fokus i detta projekt är språk och kommunikation.

Undervisningsintressen:

Barns skriftspråklärande och hur man kan skapa förutsättningar för små barns skrivande och intresse för skriftspråk är mitt särskilda intresse. Jag tycker att det är spännande att diskutera skrivande i perspektivet av ett utvidgat textbegrepp.

Nyckelord:

textmiljö, skriftspråk, skriva, läsa, det utvidgade textbegreppet, early childhood literacy, emergent literacy

Urval av publikationer:

- Gustafsson, K., Mellgren, E. (2005). Barns skriftspråkande - att bli en skrivande och läsande person. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis (239 sid). (Doktorsavhandling).
- Mellgren, E. (under tryckning). Kalendern i förskolan - en multimodal möjlighet. Accepterad för publicering i Pedagogisk forskning i Sverige.
- Gustafsson, K., Mellgren, E.(2002). Using Text in Pre-school. A Learning Environment. Early Childhood Development and Care Vol 172 (6), 603–624.
- Gustafsson, K., Mellgren, E.(2000). En studie om barns skrivlärande. IPD rapporter Nr 2000:08. Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Dahlgren, G., Gustafsson, K., Mellgren, E., Olsson, L-E. (1993, 1998, 2006). Barn upptäcker skriftspråket. Stockholm: Liber Utbildning.
- Gustafsson, K., Mellgren, E.(2006). Early Childhood Literacy Childhood Education: An International Encyclopedia (2006), Vol. 3, Greenwood Press.

Margaretha Milsta

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2251

E-post: Margaretha.Milsta@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/margaretha.milsta>

Forskningsintressen:

De frågor jag är intresserad av rör lärande och kunskapsutveckling i organisationer med särskilt fokus på villkor och lärande i det dagliga arbetet. Speciellt intresserad är jag av frågor som rör ledarskap och arbetslagsutveckling. Har under senare år arbetat framför allt med skolan som organisation och då med betoning på rektorers arbete och ledarskap.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder på olika program företrädesvis inom arbetslivets pedagogik och speciellt kring frågor om ledarskap och lärande i arbete.

Nyckelord:

ledarskap och lärande, lärande i arbete, arbetslivets pedagogik

Urval av publikationer:

Milsta, M. (1994). Målstyrning och mellanchefers arbete - hierarki, delaktighet och tillfälligheternas spel. Linköping: Linköping University. Linköping Studies in Education and Psychology, Diss No 40.

Lundén, L.: Milsta, M. (1999). Women in Business – en utbildning för kvinnor i eget företagande. Högskolan i Halmstad. Centrum för Arbetslivsutveckling. Halmstad . ISBN: 91-630-8074-5.

Milsta, M., (2000). Deputy heads as agents for change – competence development and organisational learning in and between, organisations in local schools. In Apel, H.; Schlösser, M.; Schuler, M. Meister/Supervisor in der "Lean Production" – Abschlussveröffentlichung des gleichnamigen Leonardo-Projektes. ISSN 0947-0794.

Stridh, K.(red). Grönbeck, G.; Liikane A.; Milsta, M.; Mäkikangas, M. (2000). Lärande utan gränser. En bok om att leda och lära i projekt. Högskolan i Halmstad. Enheten för arbetsvetenskap. Halmstad. ISBN: 91-631-0029-0.

Hofmaier, B., Holmqvist, M., Milsta, M. (2003). Lärande och ledarskap i samverkan. Nordisk forsknings- och utvecklingskonferens – HSS Högskolor och Samhälle i Samverkan, Ronneby.

Hofmaier, B. & Milsta, M. (2004). Ledarskap och lärande. Ur Ledarskap i kommuner red. Utbult M. Svenska kommunförbundet. Stockholm.

Marianne Molander Beyer

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Språk och litteratur

Telefon: 031- 773 2226

E-post: Marianne.Molander-Beyer@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är tudelat. Dels är jag mycket intresserad av svensk-franska relationer på 1700-talet och textutgivning. Jag disputerade i franska inom detta område på den humanistiska fakulteten och har nysst i Frankrike publicerat ett omfattande verk i detta ämne. Dels har jag ett stort intresse för forskning som bedrivs inom den utbildningsvetenskapliga fakulteten. Här arbetar jag med frågor om varför studerande på grundskola, gymnasieskola och högskolor väljer bort moderna språk och hur vi kan motivera dem att studera moderna språk. Frågor om bedömning är centrala inom detta område och jag deltagit i ett forskningsprojekt finansierat från Vetenskapsrådet ang. Lärares utvidgade bedömarroll.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna om olika lärandeteorier och metoder som rör inläring av moderna språk liksom om olika former för bedömning. Dessutom tycker jag att det är intressant att få föreläsa om fransk påverkan på vårt språk och vår kultur.

Nyckelord:

moderna språk, motivation, inläring, individualisering, bedömning, franska, svensk-franska relationer, 1700-tal

Urval av publikationer:

Molander, M. (1987) *Le Comte de Creutz lettres inédites de Paris 1766–1770*. Acta Universitatis Gothoburgensis, XXXIII (avhandling, 198 s.).

Molander, M., (1988) "Le Comte de Creutz, un ambassadeur francophile", i *Influences Société Royale des Sciences et des Belles Lettres*, Göteborg och Paris.

Ljungbergh, B. & Molander, M. (1996) "Evaluation im Klassen -und Schulalltag" i *Lehrerfortbildung, Schulentwicklung und Qualitätssicherungen in Schweden*.

Molander, M. (1999) "På jakt efter en metod" i *Målspråk och Språkmål*. Festskrift för Eie Ericsson, Göteborg: Enheten för språk och litteratur, s. 94–104.

Molander Beyer, M., (2002) "Språk och naturvetenskap" i *Lingua* 5/2002, s. 28–34.

Dentler, S., Molander-Beyer, M., Thorson, S., (2003) *Språklig enfald eller mångfald*. IPD-rapport 2003:06.

Molander Beyer, M., (2005) "Vad händer med de moderna språken?" I *Forskning i främmande språk*, rapport från Workshop i Växjö 10–11 juni 2004, s. 160–169, Acta Wexionensia, nr. 58/2005.

Molander Beyer, M., (2006), *Le Comte de Suède, La Suède et les Lumières, Lettres d'un Ambassadeur à son Roi, Michel de Maule*, Paris (680 s.).

Ingrid M.E. Munck

Titel: Professor emeritus i pedagogik med inriktning mot kvantitativ utvärderingsmetodik

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 0730-38 76 76

E-post: Ingrid.Munck@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är att ge unga såväl som gamla människor en röst med den moderna web- och survey-teknikens hjälp. Fånga människors svar på aktuella samhälls- och forskningsfrågor, jämföra svaren över olika grupper eller länder och analysera variationen med de senaste statistiska analysverktygen. Mitt arbetssätt är teamwork där jag bidrar med de senaste greppen för design, mätning och analys inom statistisk modellering (implementerade i Mplus och STREAMS) och med min långa erfarenhet av statistiska undersökningar internationellt inom IEA och i Sverige främst vid SCB. Egen metodforskning är koncentrerad till analys av SCB-register/survey data, LOUISE/ULF, komplett databas om ca 175 000 intervjuer för åren 1978–2001 rörande politiskt och socialt kapital.

Undervisningsintressen:

Min roll är specifikt inriktad på utbildning inom forskarsamhället av statistisk metod i nära anslutning till tillämpningen. Kompetensöverföringen sker i handledning, vid seminarier och genom skraddarsydda workshops 'Learning through Modeling' till forskarens egna forskningsfrågor och data.

Nyckelord:

statistisk metod, survey metodik, mätning med frågeteknik, latent variabler, latent klasser, panel, register, statistisk modellering

Urval av publikationer:

Munck, I.M.E.(1979): Modelbuilding in comparative education: Applications of the LISREL method to cross-national survey data. IEA monograph studies, No. 10, Stockholm: Almqvist & Wiksell International. (Doktorsavhandlingen).

Munck, Ingrid M.E. (1997): Effektstudier vid utvärdering av skolan. Pedagogisk forskning i Sverige, 2(1), 1–24. Stockholm.

Munck, Ingrid M.E. (1997): Bridging the Macro and Micro Levels of Outcome Evaluation. Evaluation, 3(3), 320–344. London: Sage Publications.

Volberg R.A., Abbott, M.W., Rönnerberg, S. and Munck, I.M.E.(2001) Prevalence and risks of pathological gambling in Sweden, Acta Psychiatrica Scandinavica 2001, 104, 250–256.

Vogel, J., Amnå, E., Munck, I., Häll, L. (2003): Föreningslivet i Sverige. Välfärd, socialt kapital, demokratiskola. Levnadsförhållanden rapport nr 98, Statistiska centralbyrån.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

FUR-gruppen 'Förutsättningar för utbildning och resultat av utbildning, forskningsledare professor Jan-Eric Gustafsson.

Eva Myrberg

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2145

E-post: Eva.Myrberg@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Jag har ett utbildningssociologiskt forskningsintresse och har studerat frågor om effekter på elevers lärande av fristående skolor. Studier av betydelsen av lärarkompetens och innebörden i lärarkompetens är också ett centralt forskningsintresse samt hur hembakgrunden påverkar elevprestationer.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna om betydelsen av lärarkompetens i dess olika aspekter, om effekter av fristående skolor på individ- och samhällsnivå, om betydelsen av social bakgrund på utbildningsresultat och om läsförmåga.

Nyckelord:

lärarkompetens, fristående skolor, kamrateffekter, läsförmåga

Urval av publikationer:

- Myrberg, E. & Rosén M. (2006) Reading achievement and social selection into independent schools in Sweden - Results from IEA PIRLS 2001. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50 (2), 185–205.
- Myrberg, E. & Rosén M. (2003). Cream-skimming in independent schools in Sweden. Results from IEA PIRLS 2001. Paper presented at the EARLI 10th Biennial Conference, Padova, Italy, August 2003.
- Myrberg, E. & Rosén M. (2004) The impact of teacher competence in public and independent schools in Sweden. Paper presented at the IRC 2004 Conference, Nicosia, Cyprus, May 2004.
- Myrberg, E. & Rosén M. (2005) Effects of parents' education on reading achievement among third graders in Sweden. Results from IEA PIRLS 2001. Paper presented at the EARLI 11th Biennial Conference, Nicosia, Cyprus, August 2005.
- Gustafsson, J-E., & Myrberg, E. (2002). Ekonomiska resursers betydelse för pedagogiska resultat. Stockholm: Skolverket.
- Rosén, M., Myrberg, E. & Gustafsson, J-E. (2005). Läskompetens i skolår 3 och 4. Nationell rapport från PIRLS 2001 i Sverige. The IEA Progress in Reading Literacy Study. Göteborg studies in educational sciences 236. Göteborg, Sweden: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Myrberg, E. (2006). Fristående skolor i Sverige - effekter på 9–10 åriga elevers läsförmåga. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Myrberg, E. & Rosén M. (2006) Reading achievement and social selection into independent schools in Sweden - Results from IEA PIRLS 2001. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50 (2), 185–205.

Ann-Charlotte Mårdsjö

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2040

E-post: ann-charlotte.mardsjo@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/ann-charlotte.mardsjo/>

Forskningsintressen:

Du lär dig hela tiden nya saker, men hur går det till? Som lärare har du ett uppdrag – att lära barn lära. Hur bidrar du då till barns lärande? I min doktorsavhandling ”Lärandets skiftande innebörder – uttryckta av förskollärare i vidareutbildning” har jag undersökt hur förskollärare uppfattar vad de lär sig i en vidareutbildning och hur de är delaktiga i barns lärande i sin yrkespraktik. Jag har också studerat hur lärarnas uppfattningar av sitt eget lärande har förändrats under vidareutbildningen. En slutsats är att ett villkor för lärande är att lärandets objekt varierar. Hur kan du som lärare upptäcka den variation som barn/elever själva skapar och använda den i undervisningen? Och hur kan du som lärare använda variationen i den undervisning som du initierar för att barn/elever skall förstå vad de lär sig?

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder såväl studenter på grundutbildningsnivå som lärare som går på påbyggnadsutbildningar. Jag föreläser även gärna kring exempelvis: Utvecklingspedagogik, förskolans läroplan, dokumentation, individuella utvecklingsplaner. Jag har även initierat och genomfört ett antal utvecklingsprojekt där syftet var att studera hur lärarna i förskolan utvecklar en fördjupad kompetens och medvetenhet om hur de kan bidra till barns lärande av olika innehållsaspekter.

Nyckelord:

kompetensutbildning, dokumentation, utvärdering, individuella utvecklingsplaner, hur lärare erfar att de skapar mening i sitt eget lärande och hur de uppfattar att de bidrar till barns lärande

Urval av publikationer:

Mårdsjö, A.-C. (2005). Lärandets skiftande innebörder - uttryckta av förskollärare i vidareutbildning. Göteborgs studie in educational sciences 225.

Mårdsjö, A.-C. (2005). Lek och Lärande en studie av verksamheten i Lek och Lär i Kungsbacka. Kungsbacka kommun.

Mårdsjö, A.-C. (2004:11). Kvalité i förskolan relaterat till strukturella förutsättningar. Linköping.

Mårdsjö, A.-C. (1997). Grundläggande färdigheter och färdigheternas grundläggande. Lund. Studentlitteratur.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsmiljön: Barn och Ungdomsvetenskap

Åsa Mäkitalo

Titel: Docent

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2357

E-post: asa.makitalo@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Min forskning, som är förankrad i en sociokulturell och dialogisk idétradition, rör frågor om kommunikativ och kognitiv socialisation i institutionella miljöer – vad det innebär att tillägna sig, kollektivt upprätthålla och utveckla kunnande i olika sorts organisationer och samhällsinstitutioner.

Undervisningsintressen:

Inom grund-, påbyggnads-, forskarutbildning och externa kurser.

Nyckelord:

kommunikation, organisation, kategorisering, kunskapsutveckling, lärande

Urval av publikationer:

Mäkitalo, Å., Jakobsson, A. & Säljö, R. (in press). Learning to reason in the context of socio-scientific problems: exploring the demands on students in 'new' classroom activities.

K. Kumpulainen & M. César (Eds.), *Investigating classroom interaction: methodological choices and challenges*.

Mäkitalo, Å. (2005). Dokumentation som formerande resurs. Om institutioners immanenta pedagogik. *Nordisk Pedagogik*(2), 123–138.

Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2004). Mécanismes socio-cognitifs et communication. Les catégories technique dans le discours. In V. Paul & J. Perriault (Eds.), *Hermès 39 cognition, communication, politique. Critique de la raison numérique*. (Vol. 39, pp. 116–123).

Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2004). Kategorier i tänkande och samtal: att studera kognition och kommunikation i sociala praktiker. In C. M. Allwood (Ed.), *Perspektiv på kvalitativ metod* (pp. 129–154). Lund: Studentlitteratur.

Mäkitalo, Å. (2003). Accounting practices as situated knowing: Dilemmas and dynamics in institutional categorization. *Discourse Studies*, 5(4), 495–516.

Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2002b). Talk in institutional context and institutional context in talk: Categories as situated practices. *TEXT*, 22(1), 57–82.

Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2002a). Invisible people: Institutional reasoning and reflexivity in the production of services and 'social facts' in public employment agencies. *Mind, Culture, and Activity*, 9(3), 160–178.

Mäkitalo, Å. (2002). Categorizing work: Knowing, arguing, and social dilemmas in vocational guidance. Göteborg: ACTA Universitatis Gothoburgensis.

Länkar till forskningsmiljöer:

<http://www.ped.gu.se/nail/main.htm>

<http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/scs.htm>

<http://www.uta.fi/laitokset/sospol/danaswac/index.htm>

Mona Nilsen

Titel: Fil. Mag., examen i pedagogik inom
Programmet för personal- och arbetslivsfrågor
Enhet: Lärande och undervisning
Telefon: 031-773 2402
E-post: mona.nilsen@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse rör lärande och kunnande i professionella verksamheter. I avhandlingsprojektet (finansierat av LearnIT i samarbete med KK-stiftelsen) "New web based educational environments as contexts for interaction and learning for professionals" är fokus på hur yrkesverksamma deltar i och använder webbaserade utbildningsplattformar som syftar till olika typer av fortbildnings- och kompetensutvecklande insatser. Det huvudsakliga intresset är att analysera de aktiviteter som utvecklas i dessa nya lärandekontexter. Vilka lärande- och samtalskulturer etableras i sådana sammanhang?

Undervisningsintressen:

Undervisning inom Programmet för personal och arbetslivsfrågor kring frågor som rör kommunikation som teoretiskt och analytiskt begrepp. Jag har också ett intresse för metodologi och då specifikt analys av intervjuer och samtalsdata, samt pedagogisk psykologi där mitt specifika intresse är vuxnas lärande och utveckling.

Nyckelord:

yrkesverksammas lärande, kommunikation, distansutbildning, chatt

Urval av publikationer:

- Nilsen, M. & Mäkitalo, Å. (2005). New interactional requirements: Learning to co-ordinate synchronous text-based discourse. Paperpresentation på CSCL SIG Workshop: Analysis of interaction and learning, Göteborg, Sweden.
- Nilsen, M. (2005). "Den slängde ut mig". Om appropriering i en webbaserad lärmiljö. I O. Jobring & U. Carlens (red.), Att Förstå Lärgemenskaper och Mötesplatser på Nätet. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsen, M. & Mäkitalo, Å. (2004). Att överbrygga "vi" och "dom" - om konsten att ta andras perspektiv i samtal om organisationsförändring. I E. Jernström & R. Säljö (red), Lärande i arbetsliv och var dag. Jönköping: Brainbooks.
- Nilsen, M. & Mäkitalo, Å. (2003). Learning strategy: management ideology and the voice of production. Paperpresentation på Interlearn: Multidisciplinary Approaches to Learning, Helsinki, Finland.
- Nilsen, M. (2003). Learning strategy - reasoning and arguing in a workplace setting. Paperpresentation på JURE, Istanbul, Turkey.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Sociokulturella kollegiet (SKS) <http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/index.htm>
Sociokulturella studier (SCS) <http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/scs.htm>
KK-stiftelsen: <http://www.kks.se/>

Lennart Nilsson

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2466

E-post: Lennart.Nilsson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Forskningen inom yrkespedagogiskt och yrkesdidaktiskt område är för närvarande inriktad på att beskriva yrkeskunnande och yrkeslärande med hjälp av begrepp och teoribildning som relaterar företeelser på makronivå och företeelser på mikronivå till varandra. Ur makroperspektiv är forskningen fokuserad på kunskaps- och lärandemässiga konsekvenser som följd av samhällsstrukturella, demografiska och kulturella förhållanden, som människor och arbetsförhållanden är involverade i.

Ur mikroperspektiv är det fråga om analyser av hur olika typer av arbetsorganisering och olika arbetsdelningsprinciper genererar olikheter i handlingsutrymme och hur det uppkomna utrymmet tas till vara, ur lärandesynpunkt, för att skapa arbetsrelaterat kunnande för att bemästra arbetsuppgifter. Poängen i forskningen är att med hjälp av begrepp och teoribildning integrera resultat från de både perspektiven i syfte att fördjupa kunskapen om yrkeskunnandets och yrkeslärandets dynamiska karaktär, villkor och förnyelsemekanismer. Forskningen bedrivs tvärvetenskapligt och internationellt i samarbete med forskare inom (a) Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg, (b) WZS i Berlin, (c) GERPISA, Université d'Evry i Paris, (d) University of Hiroshima, (e) Toho Gakuen University, Nagoya, (f) FLACSO, Buenos Aires.

Undervisningsintressen:

Lärande inför och inom såväl varu- som tjänsteproducerande arbetsliv med fokus på hur arbetsorganisering och arbetsdelning får konsekvenser för lärande och kunnighetsutövande. Lärandestrategier för utveckling av yrkeskunnande inom olika typer av verksamheter.

Nyckelord:

yrkespedagogik, yrkesdidaktik, yrkeskunnande, arbetsorganisering, handlingsutrymme, lärandestrategier, makro- mikrointegration

Urval av publikationer:

- Nilsson, L. (1981). Yrkesutbildning i nutidshistoriskt perspektiv. ACTA 39, Göteborg.
- 2004: Flexibility, control and learning strategies in the frame of different production systems. Report. GERPISA, Université d'Evry-Val d'Essonne, Paris.
- 2003: Reconstruction of Production systems: Work related flexibility, control of work and learning strategies. Report. Hiroshima University, Japan.
- 1999: Den bortglömda arbetsuppgiften - Ds:2000:62, Stockholm.
- 1990: Vad är unikt i yrkespedagogik. Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.
- 1989: The motives behind the "Swedish model" for vocational education, UNESCO.
- 1998: Renewal of car assembling by using knowledge about principles of human learning. GERPISA, Université d'Evry, Paris.
- 1999: Utmaningar från det yrkesdidaktiska fältet. Nordiska Ministerrådet, Köpenhamn.

Clas Olander

Titel: Adjunkt

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2063

E-post: clas.olander@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt avhandlingsarbete gäller lärande och undervisning om livets evolution i grundskolans senare del. Tillsammans med lärare utvecklas undervisningssekvenser som genomförs, revideras, genomförs igen etc. Vad anser eleverna om undervisningen? Vad lär sig eleverna, både på kort och på lång sikt? Vilka förklaringsmodeller till biologiska fenomen använder eleverna? Vilka kompetenser utvecklar lärarna? Hur kan lärares och forskares gemensamma kunskapsbygge karakteriseras?

Undervisningsintressen:

Undervisar främst i ämnesdidaktik för blivande lärare i biologi, kemi och naturkunskap, ofta i kurser som leds av naturvetenskaplig fakultet.

Nyckelord:

ämnesdidaktik, biologi, undervisningssekvenser, förklaringsmodeller

Urval av publikationer:

- Andersson, B., Bach, F., Hagman, M., Olander, C. & Wallin, A. (2005), Discussing a research programme for the improvement of science teaching. In K. Boersma, M. Goedhart, O. de Jong & H. Eijkelhof (Eds.), *Research and the quality of science education* (pp. 221–230). Dordrecht: Springer.
- Andersson, Björn; Bach, Frank; Olander, Clas & Zetterqvist, Ann. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan 2003. Naturorienterande ämnen*. Stockholm: Skolverket.
- Wallin, Anita; Olander, Clas & Andersson, Björn. (2005). A content-oriented theory for teaching and learning biological evolution. In Roser Pintó & Digna Couso, (Eds.), *Proceedings of the Fifth International ESERA Conference on the Contributions of Research to Enhancing Students' Interest in Learning Science*. (pp. 530–532). Barcelona, Spain.
- Hagman, M., Olander, C. & Wallin, A. (2003). Research-based teaching about biological evolution. In Lewis, J., Margo, A. & Simonneaux, L. (Eds.). *Proceedings of the IV Conference of European Researchers in Didactic of Biology (ERIDOB)* (pp. 105–119). Toulouse, France: Ecole nationale de formation agronomique.
- Olander, C. (2003). Hur uppstår biologisk variation? En studie av gymnasieelevers uppfattningar och hur de utvecklas genom undervisning. IPD-rapport 2003:10. Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.
- Olander, C., Hagman, M. & Wallin, A. (2001). Teaching and learning about the biological evolution: a research based teaching-learning sequence. In "Proceedings of the Third International Conference on European Science Education Research in the Knowledge Based Society" (pp. 576–578). Aristotle University of Thessaloniki.

Anette Olin

Titel: Doktorand

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 773 26 50

E-post: anette.olin@ped.gu.se

Hemsida: www.ped.gu.se/personal/anette.olin/

Forskningsintressen:

Vad är skolutveckling ur ett inifrånperspektiv? Denna frågeställning studerar jag i avhandlingsarbetet genom en skolas utvecklingsprocesser. Det är en aktionsforskningsstudie där det empiriska materialet insamlats under ett läsår när jag arbetat som utvecklingsledare på skolan. Fokus är lärarnas samarbete och främst de formella mötesforum där frågor om skolutveckling behandlas. Att samarbete och skolans kollektiva arbete idag ingår som en betydande del av många lärares vardag betraktas som en utgångspunkt. Detta är en konsekvens av 90-talets omfattande reformering av skolan. Många aspekter är av intresse, exempelvis; Vad är innehållet i det utvecklingsarbete som bedrivs? Vad styr? Hur tar sig skolutveckling uttryck i praxis? Hur beskrivs det av de verksamma? Hur organiseras skolan för att möjliggöra kollektivt arbete? Vad är utvecklingsledarens roll?

Undervisningsintressen:

Både lärarstudenter och lärare utbildas och kompetensutvecklas för att bedriva skolutveckling. Men är det så givet vad skolutveckling är? Skolutvecklingens innehåll bör relateras till bland annat ideologiska och didaktiska ställningstaganden om den ska kunna försvaras. Mitt intresse är därför att utbilda för skolutveckling (genom exempelvis aktionsforskning) men framför allt också att föra in reflektion och problematisering runt skolutveckling som fenomen, både i grundutbildningen och i uppdragsutbildning.

Nyckelord:

skolutveckling, praxis, aktionsforskning, hermeneutik

Urval av publikationer:

Olin, Anette (2004). Att utveckla skolan inifrån som utvecklingsledare. I Rönnerman, Karin. Aktionsforskning i praktiken - erfarenheter och reflektioner. Lund: Studentlitteratur.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/skut

www.ped.gu.se/kollegier/aktionsforskning/index.html

Carl E. Olivestam

Titel: Docent

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031- 773 2035

E-post: Carl.Olivestam@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Tvårvetenskaplig inriktning är den ledstjärna jag följt under min tid som forskare. Utbildning och undervisning utgör samtidigt ett sammanhållande band. Skolpolitiken i Sverige under de senaste drygt 50 åren med värdegrunden i centrum utgör starten av forskarkarriären.

Området har vidgats till komparativa studier mellan länder som Ryssland, Estland och Sverige. Ett neurovetenskapligt perspektiv på undervisning och lärande är ytterligare ett forskningsvidgande område där jag har etablerat samverkan med det neurovetenskapliga centret vid Ulms universitet, Tyskland. En ytterligare vidgning utgör studiet av kulturmöten mellan västerländskt och afrikanskt sett ur undervisnings- och lärandeperspektiv.

Undervisningsintressen:

Det relativt stora antalet läromedel jag producerat, i samverkan med olika medförfattare, visar på mitt intresse för ämnesdidaktik och dess olika förutsättning inom olika skolämnen och skolstadier. Med läromedel inom religion, etik, psykosocialt arbete och socialkunskap har även här ambitionen varit att vidga ämnesomfattningen där både undervisning och lärandeprocess står i centrum. Den processansvariga personen och risken för utbrändhet är ett annat område som identifierar och förebygger risker i utbildningsprocessen. Värdegrundens förankring i skolans vardag är ännu ett område som engagerar mig både som undervisare, författare och personalutvecklare.

Nyckelord:

tvårvetenskap, värdegrund, skolpolitik, kulturmöte, ämnesdidaktik, utbrändhet, komparativa studier, neurovetenskap, lärandeprocess, undervisningsprocess

Urval av publikationer:

2006 Religionsdidaktik. Om teori, perspektiv och praktik i religionsundervisningen. Liber.

2006. Kulturmöte i centralafrikansk kontext med kyrkan som arena. Fältarbete i République Centrafricaine. (Medförfattare: Thornell, C.)

2002. Från kyrka till wellbeing Handbok i kyrkokunskap. Medförfattare: Eriksson, M. & Lindholm, S. Studentlitteratur.

2000. Etik och livsfrågor i vård och omsorg. Medförfattare: Thorsén, H. Liber

2000. EXPERIMENT I DEMOKRATI. Religion och samhälle i Skellefteå och Arvidsjaur 1810–1830. Försvare & utmanare av tradition & institution i interaktion. Borås. (172 s)

1995. LIVSNÄRA. Teori och praktik kring kyrkans bibelundervisning. Ett forskningsprojekt i Kyrkodidaktik. Umeå. Utgiven med bidrag från Frikyrkliga forskningsrådet/CE Wikströms minne i skriftserien Forum Teologicum Umense nr 1 Umeå 1996. (232 s)

1977/82/89. IDÉ och POLITIK I-III. De politiska partierna - skolan och ideologin. Östervåla/Stockholm.

Mats Oscarson

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Språk och litteratur

Telefon: 031-773 2455

E-post: Mats.Oscarson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/sol/Personal/mats.htm>

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen rör bland annat förutsättningar för och processer vid inlärningen av språk i skola och vuxenundervisning. Jag arbetar utifrån ett ämnesövergripande perspektiv (eng. språket och pedagogik) och intresserar mig speciellt för frågan om hur man som språkinlärare kan bedöma sin egen kunskapsutveckling. Andra viktiga forskningsintressen gäller metoder för testning och bedömning av språkfärdighet samt nationell utvärdering av elevers språkkunskaper.

Undervisningsintressen:

Min undervisningserfarenhet omfattar såväl engelsk lingvistik (grammatik, fonetik, språkfärdighet m.m.) som pedagogik och didaktik (främst med inriktning på språk och färdighetsbedömning). Ett särskilt intresse är utbildningsinsatser utomlands. Författande av fortbildningsmaterial och läromedel för olika sektorer av undervisningsväsendet är ett annat viktigt intresseområde.

Nyckelord:

språkundervisning, språkinlärning, engelska språket, bedömning och testning av språkfärdighet, självbedömning, nationell utvärdering

Urval av publikationer:

- Oscarson, M. & Apelgren, B.M. (2005). Nationella utvärderingen av grundskolan 2003: Engelska. (Rapport 251.) Stockholm: Skolverket.
- Oscarson, M. & Apelgren, B.M. (2005). Tankar kring grundskolans utveckling: Engelska. I Skolverket (2005). Grundskolans ämnen i ljuset av Nationella utvärderingen 2003: Nuläge och framåtblickar. Sid 81–93. Stockholm: Skolverket.
- Huhta, A., Luoma, S., Oscarson, M., Sajavaara, K., Takala, S. & Teasdale, A. (2002). DIALANG – A Diagnostic Language Assessment System for Adult Learners. I: Council of Europe, Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Case Studies. Strasbourg: Council of Europe.
- Oscarson, M. (2000). Selbstbeurteilung im Fremdsprachenunterricht— eine Utopie? BABYLONIA – Zeitschrift für Sprachunterricht und Sprachenlernen, 7, 1,19–22.
- Gustafsson, J., & Oscarson, M. (1999). Bonniers engelska grammatik. Sthlm: Bonniers, 1999. (+ D:o övningsböcker och lärarhandledning)

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Expert Member of the European Association for Language Testing and Assessment (EALTA), 2005– (www.ealta.eu.org)

DIALANG - A Diagnostic Language Assessment System for Adult Learners (www.dialang.org)

Aadu Ott

Titel: Fil. Dr., Docent
Enhet: Ämnesdidaktik
Telefon: 031-773 2262
E-post: Aadu.Ott@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Teknikhistoria
Teknikdidaktik
Neurovetenskap och lärande

Undervisningsintressen:

Ett genomgående intresse är att sätta in naturvetenskap och teknik i ett historiskt utvecklingsperspektiv för att kunna belysa frågor om undervisning och lärande på ett allsidigt sätt. En grundtanke är att den utbildning som studenterna får måste vara relevant även i deras framtida yrkesverksamhet. För att de skall kunna hantera för oss okända problem så måste de vänjas vid att betrakta problemen utgående från många olika perspektiv och på det sättet få en funktionell handlingsberedskap. En grund för ett livslångt lärande måste läggas tidigt. Det innebär också krav på att de studerandes attityd till kunskap och lärande måste vara positiv, för att den skall bära vidare och utveckla det som de lärt i grundutbildningen.

Nyckelord:

fysik, teknik, didaktik, teknikhistoria, neurovetenskap

Urval av publikationer:

- Ott, A. (2000): Att lära för skolan eller för livet? Sociokulturell och naturvetenskaplig diskurs i växelverkan. *Nordisk Pedagogik, Journal of Nordic Educational Research*. Vol 20, Nr 2, sid. 90–106.
- Ott, A. & Vedin, L-G. (2001). Interaction between Culture and technology in Informal Learning. *Proceedings from the Conference "Lernort Deutsches Museum: Konzepte, Inhalte, Methoden von Lern- und Lehrerveranstaltungen im Kerschensteiner Kolleg, vom 22–25 Oktober 2000*.
- Ott, A. & Vedin, L-G. (2002a). World Wide Workshop - A Sociocultural Odyssé. *Proceedings of the ETEN Conference "Technology Education in Schools and in Teacher Training" Munich 10–12 November 2000*.
- Ott, A. (2002): A Theoretical Approach to Science Education. *Baltic Journal of Science Education* nr 1, vol 1.
- Ott, A. (2000): Didaktiska aspekter på Georg Henrik von Wrights kosmologi. *Didaktisk Tidskrift* i sept. 2000.
- Ott, A. & Broman, L. (1998): On a Space Epic and its Author. *Planetarian, Journal of the International Planetarium Society*, Vol. 27, No 2, June 1998, pp. 5–11.
- Ott, A. and Vedin, L-G. (2002): From Antiquity to Affluence. Paper presented at the second ETEN conference on "Technology Education", 8th to 9th february, 2002 at the University of Greenwich, London.
- Ott, A. (2006). Should "Nature of Science" and "Nature of Mind" be Married?. Paper presented at the NNORSC Conference in Falun 1–2 May 2006.

Bengt Persson

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Specialpedagogik

Telefon: 031-773 2318

E-post: Bengt.Persson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

De forskningsområden som jag varit engagerad inom under senare år spänner över ett vitt fält. Intresset har emellertid allt mer kommit att riktas mot specialpedagogikens funktion i utbildningssystemet samt dess relation till pedagogikämnet. Under senare tid har jag också kommit att intressera mig för hur samhällets handikappolitik operationaliseras av skolmyndigheterna och kommunerna liksom hur behoven av utbildning för barn och unga med olika slag av funktionshinder tillgodoses

Undervisningsintressen:

Mina utbildningsintressen sammanfaller i hög grad med mina forskningsintressen och fokuserar främst skolans möte med elever med skolrelaterade svårigheter.

Nyckelord:

specialpedagogik, funktionshinder, tillgänglighet, utbildningssystem, handikappolitik

Urval av publikationer:

- Emanuelsson, I., Haug, P., & Persson, B. (2005). Different Policy Rhetorics and School Reality. In D. Mitchell (Ed.). *Contextualising Inclusive Education: Old and New Paradigms*. London: Routledge.
- Persson, B. (2004). Specialpedagogik och dokumentation i en skola för alla. En fråga om likvärdighet, rättvisa eller rättigheter? *Utbildning och Demokrati* 13, 2, 97–113.
- Persson, B. (2004). Vart är specialpedagogiken på väg? Ett försök till positionsbestämning av det specialpedagogiska kunskapsområdet i Sverige. I N. Egelund (red.). *Udspil og indspil om specialpædagogik*. Köpenhamn: Danmarks Pædagogiske Universitets forlag.
- Persson, B. (2003). Special Education Competence in a School for All - Ideals and Actualities. *Nordisk Tidskrift for Spesialpedagogikk*, 81, 2, 79–85.
- Persson, B. (2003). Exclusive and Inclusive Discourses in Special Education Research and Policy in Sweden. *International Journal of Inclusive Education*, 7, 3, 271–280.
- Persson, B. (2003). Specialpedagogisk forskning i Sverige - Problemställningar, erfarenheter och perspektiv. *Psykologisk Pædagogisk Rådgivning*, 40, 2, 163–180.
- Emanuelsson, I. & Persson, B. (2003). Differentiering, specialpedagogik och likvärdighet. En longitudinell studie av elevers självuppfattning och studiekarriärer. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 7, 3, 183–189.
- Persson, B. (2000). Special Education in today's Sweden. I F. Armstrong, D. Armstrong, & L. Barton (Red.). *Inclusive Education. Policy, Contexts and Comparative Perspectives*, pp. 117–133. London: David Fulton.

Bengt Petersson

Titel: Fil. kand.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2129

E-post: bengt.petersson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/bengt.petersson/>

Forskningsintressen:

Arbetslivets pedagogik, yrkespedagogik, distanspedagogik, vuxenpedagogik.

Undervisningsintressen:

Arbetslivets pedagogik, yrkespedagogik, distanspedagogik, vuxenpedagogik.

Nyckelord:

arbetslivets pedagogik, yrkespedagogik, distanspedagogik, vuxenpedagogik

Urval av publikationer:

Petersson, B. Åkesson, M. (2003) Rekrytering till lärarutbildning med inriktning mot yrkesämnen: rapport från REK-projektet. Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildning, Göteborgs universitet.

Petersson, B. (1999). Kunskapslyftet, Alingsås kommun. Utvärdering 1997–1998. Göteborgs universitet: Institutionen för pedagogik och didaktik.

Harrebye, J. et al. (1997) Teachers and trainers in vocational training. Vol. 4, Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden. European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP). Luxembourg.

Petersson, B., Thång, P.-O. (1996) The Challenge to Working Life Education. In Remes, P., et al. (1997) Social Change and Adult Education Research. Institute for Educational Research. University of Jyväskylä.

Petersson, B., Thång, P.-O. (1996) Möjlighet att lära : ett arbetslivspedagogiskt projekt om lärande och utbildning för ett näringsliv i omvandling. Rapport 1996:01. Institutionen för pedagogik. Göteborgs universitet.

Petersson, B. (red) (1996) Skolad för livslångt lärande : att lära och utbilda för ett näringsliv i omvandling : arbetsliv - lärarutbildning - gymnasieskola: rapport från den 15:e nordiska yrkespedagogiska konferensen 17–19 juni 1996 i Göteborg. Institutionen för yrkespedagogik, Göteborgs universitet.

Petersson, B. (1996) Gemensamt lärande: metallindustriarbetares lärande och utbildning. Slutrapport från Malu-projektet. Rapport 1990:16. Institutionen för pedagogik. Göteborgs universitet.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ypi.gu.se/proje/assit/aling/ra3al.html>

<http://www.ypi.gu.se/proje/assit/stenu/ra3st.html>

<http://www.ypi.gu.se/proje/assit/skara/ra3sk.html>

Niklas Pramling

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2563

E-post: niklas.pramling@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/niklas.pramling>

Forskningsintressen:

Jag har ett intresse för metaforers roll i lärande och kunskapsbildning. Detta intresse inkluderar frågor såsom: (1) Vetenskapliga begrepps historia - hur termer från andra domäner, som metaforer, introduceras, transformeras och begreppsliggörs i en vetenskaplig disciplin eller ett kunskapsfält. (2) Hur metaforer används för att kommunicera vetenskaplig kunskap till en intresserad allmänhet och vilka lärandemöjligheter och potentiella förståelseproblem detta kan medföra. (3) Hur individer förhåller sig till metaforiken i sätt att representera då de lär sig eller för andra skall förklara abstrakta och komplexa former av kunskap. (4) Hur barn (och vuxna) använder sig av olika sorters markörer i kommunikation för att klargöra att de talar i metaforiska termer.

Undervisningsintressen:

Jag handleder uppsatser/examensarbeten, gärna sådana som handlar om kommunikation, berättande, meningsskapande, metaforer, analogier.

Nyckelord:

metafor, lärande, kunskapsbildning, psykologi, representera, metakognition

Urval av publikationer:

Pramling, N. (2006). *Minding metaphors: using figurative language in learning to present* (Göteborg Studies in Educational Sciences, 238). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Pramling, N. (in press). 'The clouds are alive because they fly in the air as if they were birds': A re-analysis of what children say and mean in clinical interviews in the work of Jean Piaget. *European Journal of Psychology of Education*.

Pramling, N., & Säljö, R. (in press). Scientific knowledge, popularization, and the use of metaphors: Modern genetics in popular science magazines. *Scandinavian Journal of Educational research*.

Pramling, N., Norlander, T., & Archer, T. (2003). Conceptualization of the unknown by 6-, 9- and 14-year-old children in a story-telling context: In search of a 'heffalump'. *Childhood*, 10(3), 379–392.

Pramling, N., & Pramling Samuelsson, I. (2001). "It is floating 'cause there is a hole": A young child's experience of natural science. *Early Years*, 21(2), 139–149.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/index.htm>

Ingrid Pramling Samuelsson

Titel: Professor

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2461

E-post: ingrid.pramling@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/users/pramling>

Forskningsintressen:

Min forskarkarriär började i INOM-gruppen, där Ference Marton var ledare. Jag ägnade mig åt att omsätta den fenomenografiska forskningsansatsen i forskning om barn. Avhandlingen *The Child's Conception of Learning* beskrev hur barn blir medvetna om sitt eget lärande. Detta ledde fram till ett intresse för metakognitiva frågor. Forskningsintresset kom sedan mer att inriktas på didaktiska frågor, dvs. hur man i förskolan kan bidra till barns lärande. Två projekt där man använde sig av en fenomenografiskt inspirerad pedagogik genomfördes (publ. i *Att lära barn lära och Kunskapens grunder*). Har också ägnat mig åt barns lärande kring litteratur, etik, matematik och IKT, samt de allra yngsta barnen i förskolan. Vidare har jag ägnat mig åt att göra en meta-analys av all den empiriska forskning som gjorts i vår forskargrupp och teoretiskt utveckla grunden för en förskolepedagogik (publ. i *Det lekande lärande barnet - i en utvecklingspedagogisk teori*). Arbetar för närvarande med projekter: Kan lek och lärande integreras i en målstyrd praktik? samt två nystartade: Barns tidiga lärande, där vi skall följa barn från 2 års ålder i 40 förskolegrupper för att se på barns lärande i relation till kvalitetsfrågor, och: Hur kan metakognitiva dialoger bidra till barns lärande om det för barnet okända - med fokus på musik, rörelse och drama.

Undervisningsintressen:

Barns tidiga lärande och förskolans innehåll.

Nyckelord:

förskola, barns lärande, pedagogik för yngre åldrar, läroplansfrågor, förskola i ett internationellt perspektiv

Urval av publikationer:

- Doverborg, E. & Pramling, I. (1995). *Mångfaldens pedagogiska möjligheter. Ett sätt att arbeta med att utveckla barns förståelse för sin omvärld*. Stockholm: Utbildningsförlaget.
- Pramling Samuelsson, I. & Mårdsjö, A.-C. (1997). *Grundläggande färdigheter - och färdigheters grundläggande*. Lund: Studentlitteratur.
- Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2006). *Lärandets grogrund. Perspektiv och förhållningssätt i förskolans läroplan*. (2:a rev. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Doverborg, E. & Pramling Samuelsson, I. (1999). *Förskolebarn i matematikens värld*. Stockholm: Liber.
- Doverborg, E. & Pramling Samuelsson, I. (2000). *Att förstå barns tankar. Metodik för barnintervjuer*. (2:a rev. uppl.) Stockholm: Liber Utbildningsförlag.
- Asplund-Carlsson, M. & Pramling Samuelsson, I. (2003). *Det lekande lärande barnet - i en utvecklingspedagogisk teori*. Stockholm: Liber.

Anna-Carin Ramsten

Titel: Fil. Mag. tema kommunikation, Doktorand

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 0708-30 05 55

E-post: AC.Ramsten@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Forskningsintresset rör utbildningens koppling till arbetslivet och frågor kring samspel mellan teknik, organisation och människa i arbetsprocesser, speciellt komplexa kontrollrumsmiljöer. Ny teknik, speciellt med informationstekniska resurser introduceras hela tiden på våra arbetsplatser och frågan är hur detta påverkar olika yrkeskategorier och deras yrkeskunskap och vad är det för nya krav som ställs på medarbetarna.

Avhandlingsarbetet handlar om teknikbyten inom processindustrin och hur personalen introduceras till ny teknik i produktionen, d.v.s. införandemetoder. Arbetet har också inneburit en historisk återblick på processoperatören som yrkeskategori. Det empiriska arbetet utförs på ett gjuteri inom byggbranschen.

Undervisningsintressen:

Uppdragsutbildning

Nyckelord:

arbetsintegrerat lärande, lärande & IT, komplexa kontrollrumsmiljöer, simulering, organisation

Urval av publikationer:

Ramsten, Anna-Carin & Säljö, Roger. (2004). Från hand till text: Yrkeskunnande och lärtillfällen när gjutaren blir processoperatör. I Jernström, E. & Säljö, R (Red.), Lärande i arbetsliv och vardag. Brainbooks.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Sociokulturella studier (SCS) <http://ped.gu.se/kollegier/SCS/index.htm>

Arbetslivsinstitutet: <http://www.arbetslivsinstitutet.se/>

LearnIT - forskningsprogram om IT & lärande: <http://www.ped.gu.se/learnit/>

Monica Reichenberg

Titel: Fil. Dr., Docent

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2451

E-post: monica.reichenberg@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsområde rör läsning, framför allt läsförståelse. Mina forskningsfrågor är: Hur kan texter göras begripliga för svaga läsare? Hur kan svaga läsares lässtrategier utvecklas? Dessutom har andra-språkselevs läsning varit föremål för mitt forskningsintresse.

I min avhandling (2000) undersökte jag 833 elevers förståelse av olika textversioner i historia och samhällskunskap. Därefter har jag genomfört interventionsstudier med elever i årskurs 7 och elever i gymnasiet år 1 i syfte att undersöka i vad mån strukturerade textsamtal kring lärobokstexter kan vara ett verktyg för elever att skapa mening i vad de läser. För närvarande håller jag på med en sådan studie med elever i årskurs 5. Jag håller också på med en studie som avser att undersöka barndomsdövas förståelse av lättläst samhällsinformation.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar och handleder gärna om läsning och vad forskningen säger idag om dyslexi, läs- och skrivsvårigheter samt i läroboksanalys.

Nyckelord:

Läsförståelse, bearbetade texter, lässtrategier, strukturerade textsamtal, svaga läsare

Urval av publikationer:

Reichenberg Carlström, M. (1995). Att på svenskarnas språk förstå Sverige: invandrarelever och språket i gymnasiet SO-böcker. (Meddelanden från Institutionen för Svenska språket nr 10). Göteborgs universitet, Institutionen för svenska språket. Licentiatuppsats.

Reichenberg, M. (2000) Röst och kausalitet i lärobokstexter. En studie av elevers förståelse av olika textversioner. *Acta Universitatis Gothoburgensis Göteborg Studies in Educational Science*, 149.

Reichenberg, M. & Thorson S. (2002). "It didn't say that anywhere in the story..." 14-year-old students' reading strategies and abilities to infer In S. Selander, M. Tholey, & S. Lorentzen, (Eds). *New Educational Media and Textbooks. The 2nd IARTEM Volume.* (pp 244–250). Sthlm: Stockholm Institute of Education Press.

Reichenberg, M. (2005). Gymnasieelever samtalar kring facktexter. En studie av textsamtal med goda och svaga läsare. *Acta Universitatis Gothoburgensis. Göteborg Studies in Educational Science*, 232.

Reichenberg, M. (2005). Talking about texts in the classroom. In M. Horsley, S. Knudsen, & S. Selander (Eds) 'Has past passed? Textbooks and Educational Media for the 21 st Century. (pp 230–238). Stockholm Institute of Education Press.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Pedagogik och politik, <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Skolutveckling, <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/skut>

Sandra Riomar

Titel: Fil. kand.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2126

E-post: sandra.riomar@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt avhandlingsarbete tar sin utgångspunkt i flexibla studieformer och de allt otydligare gränser mellan exempelvis skola, arbete och vardag som dessa ger upphov till. Flexibla inslag i undervisningen kan sägas bidra till att "skola" och "klassrum" mer påtagligt än tidigare vävs in i våra liv. Ett utvidgat och utsträckt klassrum pekar, som jag ser det, mot alternativa sätt att förstå och tänka tid och rum. Rum och rumslighet ses här inte som något fixt och färdigt utan kan snarare förstås som en pågående process, ofta präglad av förhandling. De flexibla lärandesituationernas rumsliga organisering står i fokus för projektet och specifika genuspräglade former lyfts också fram. Detta undersöks i en serie fallstudier som alla utspelar sig inom den kommunala vuxenutbildningen. I projektet används etnografiska metoder.

Undervisningsintressen:

Undervisning inom programmet för personal- och arbetslivsfrågor och breddmagisterutbildningen "pedagogik i arbetsliv och samhälle".

Nyckelord:

flexibla studieformer, vuxenutbildning, rumslig organisering, genus

Urval av publikationer:

Riomar, S., Rydbo, M. (2002). Folkbildning på distans - varför? En studie av motiv till att undervisa/studera på distans inom folkbildningen. IPD rapporter Nr 2002:02. Göteborgs Universitet: Institutionen för pedagogik och didaktik.

Andersson, E., Petersson, B. & Riomar, S. (2004). Flexibilitetens dilemman - lärandemiljöer i förändring. I En antologi om flexibelt lärande i folkhögskolor och studieförbund. SOU 2004:8. Stockholm: Fritzes.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsgruppen Pedagogik och Politik: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Monica Rosén

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2435

E-post: Monica.Rosen@ped.gu.se

Hemsida: kommer snart

Forskningsintressen:

Min forskning hittills har varit inriktad mot frågor som handlar om att beskriva, förstå och förklara skillnader i kunskaper, färdigheter, attityder och intressen, främst med hjälp av storskaliga undersökningar av utbildningssystemens resultat och funktion. Sedan millenniets början har intresset varit särskilt fokuserat på elevers läsfärdigheter och de internationella studier av "reading literacy" som Sverige har deltagit i. Analysarbetet handlar främst om att identifiera och problematisera faktorer inom och utom utbildningssystemet, som inverkar på individers eller grupperas utbildningsresultat. Att undersöka förändringar i läsfärdigheter över tid, liksom att jämföra förändringarna med andra länder tillhör pågående projekt. Till forskningsintresset hör också de medföljande metodologiska utmaningarna, en multivariat ansats, problemområdets flernivåkaraktär (individ, skola, samhälle) och begreppsvaliditet.

Undervisningsintressen:

Forskningsmetodik, "reading literacy" och handledning av doktorander.

Nyckelord:

utbildningsresultat, utbildningssystem, utvärdering, internationella komparativa studier, individuella differenser, sociala gruppskillnader, läsförmåga, "reading literacy", kvantitativa metoder

Urval av publikationer:

Rosén, M., & Wernersson, I. (1996). Kunskapsmönster och kön. Om nödvändigheten av kvantitativ feministisk forskning i pedagogik. *Pedagogisk forskning i Sverige*, Årg 1(1), 8–24.

Rosén, M. (1998). Gender differences in patterns of knowledge. *Göteborg studies in educational sciences* 124. *Acta Universitatis Gothoburgensis*.

Rosén, M., Myrberg, E., & Gustafsson, J-E. (2005). Läskompetens i skolår 3 och 4. Nationell rapport från PIRLS 2001 i Sverige. *The IEA Progress in International Reading Literacy Study*. *Göteborg studies in educational sciences* 236. *Acta Universitatis Gothoburgensis*.

Gustafsson, J-E & Rosén, M (2005). Förändringar i läskompetens 1991–2001. En jämförelse över tid och länder. *Göteborgs Universitet, IPD-rapporter*, 2005:15.

Rosén, M., & Gustafsson, J-E. (in press). The impact of PIRLS 2001 in Sweden. In K. Schwippert (ed) *The impact of PIRLS 2001*. The Hague: The IEA.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsmiljön FUR, Förutsättningar, Utbildning och Resultat

Caroline Runesdotter

Titel: Fil. Mag.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2155

E-post: Caroline.Runesdotter@ped.gu.se

Hemsida: www.ped.gu.se/personal/caroline.runesdotter

Forskningsintressen:

Mitt avhandlingsprojekt är att studera verkan av förändringar i styrning av folkhögskolan och hur folkhögskolans anpassning till ändrade villkor i sin tur påverkar verksamheten. Detta är en del i ett större projekt, "Förändrade incitament i den svenska vuxenutbildningen", med det övergripande målet att få ökad kunskap om omvandlingarna av den svenska vuxenutbildningen. De olika delprojekten studerar ur olika perspektiv skilda praktiker inom såväl utbildningen för vuxna som organiseringen av densamma. Folkhögskolan har liksom annan vuxenutbildning en förändrad styrning, en övergång från regel- till mål- och resultatstyrning. För folkhögskolans del har det bland annat inneburit att en väl avgränsad arena för verksamheten håller på att lösas upp och i sin förlängning kan man förmoda att det ger upphov till dilemman när en traditionell plats inom vuxenutbildningen utmanas.

Mitt forskningsintresse rör de institutionella och organisatoriska aspekterna av vuxenutbildning och samspelet med förändringar i det ekonomiska, sociala och politiska.

Undervisningsintressen:

Jag är verksam inom Folkhögskolläraryrket, Linköpings Universitet, och undervisar i fristående kurser i vuxenpedagogik, livslångt och livsvitt lärande och folkbildning.

Nyckelord:

utbildningspolitik, folkbildning, organisatoriska och institutionella aspekter på utbildning

Ulla Runesson

Titel: Fil. Dr., Docent

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2373

E-post: Ulla.Runesson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är lärprocessen, vad eleven lär sig samt hur förutsättningar för lärandet skapas. Hur skapar den lärande sina föreställningar av världen? Hur möjliggör och begränsar den situation som den lärande befinner sig i, lärandet? I detta sammanhang är det lärandets innehåll som är i fokus. Lärandet i ett institutionaliserat sammanhang har en speciell problematik, eftersom målet är att eleven skall lära sig förstå något på ett speciellt sätt, utveckla vissa specifika förmågor etc. Skillnaden mellan att ha möjlighet att förstå något på ett visst sätt och att förstå samma sak på ett annat sätt, kan få avgörande konsekvenser för elevernas lärande. Jag har arbetat med en speciell modell – Learning Studies – där lärare och forskare tillsammans, med utgångspunkt i de lärandes föreställningar, systematiskt och medvetet arbetar med att utforma och förbättra lärandemiljön och undervisningen på ett sådant sätt att eleverna lär sig. Detta arbete har såväl nationella som internationella kopplingar. Jag arbetar i en forskningsgrupp som utvecklar en teori om lärande – variationsteori. Även om flera studier rör lärande och undervisning i matematik, har jag intresse av även andra ämnesområden i skola/förskola.

Undervisningsintressen:

Jag föreläser och handleder i frågor som rör lärande och undervisning och relationen däremellan, om yrkesprofessionen samt om barns lärande i matematik.

Nyckelord:

lärande, undervisning, matematikutbildning, learning study

Urval av publikationer:

- Marton, F., Runesson, U., & Tsui, A. B. M. (2004) The space of learning. In Marton, F., & A. B. M Tsui et al. Classroom discourse and the space of learning. Classroom discourse and the space of learning (pp. 3–40). Mahawa: Erlbaum.
- Runesson, U. (2005). Beyond discourse and interaction. Variation: a critical aspect for teaching and learning mathematics. *The Cambridge Journal of Education*, 35(1), 69–87.
- Runesson, U., & Mok, I. A. Ch. (2005). The teaching of fractions: A comparative study of a Swedish and a Hong Kong Classroom. *Nordisk Matematikdidaktik*(10)2, 1–15.
- Runesson, U. (2005). Hinsides faenomenografi – fra beskrivelser i erkendelsemaade till beskrivelse af variation som noedvaendige villkor for laering. I M. Hermansen (ed.) *Laering – et status*.(pp. 167–200) Århus: Klim forlag.

Hans Rystedt

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2848

E-post: Hans.Rystedt@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/hans.rystedt/>

Forskningsintressen:

Inom såväl forskning som utbildning utgör lärande, kommunikation och informationsteknologier den gemensamma nämnaren. En del av forskningen är inriktad mot hur arbetets villkor och kraven på kunskande förändras när IT tas i bruk för nya uppgifter inom arbetslivet.

En annan del av forskningen fokuserar hur interaktiva medier kan användas för att skapa lärmiljöer där teori och praktik kan vävas samman på nya sätt. Den senare är också ett genomgående tema i avhandlingen från 2002, *Bridging practices: Simulations in education for the healthcare professions*.

Undervisningsintressen:

Undervisningen ägnas huvudsakligen åt kurser och utbildningsprogram inom området Lärande, kommunikation och IT. Utbildningarna ges gemensamt av Institutionen för pedagogik och didaktik samt IT-universitetet vid Göteborgs universitet.

Nyckelord:

interaktion, lärandemiljöer, simulering, profession, vård, informationssystem

Urval av publikationer:

Rystedt, H. (2002). *Bridging practices: simulations in education for the health-care professions*. (Göteborg Studies in Educational Sciences, 187). Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Rystedt, H., & Lindström, B. (2001). Introducing simulation-technologies in nurse education: a nursing practice perspective. *Nurse Education in Practice*, 1(3), 134–141.

Rystedt, H., & Lindwall, O. (2004). The interactive construction of learning foci in simulation-based learning environments: a case study of an anaesthesia course. *PsychNology Journal*, 2(2).

Rystedt, H., & Lindström, B. (2003). Developing nursing expertise in simulation-based learning environments. I J. Bopry & A. Eteläpelto (Red.) *Collaboration and Learning in Virtual Environments*. (ss. 87–108). Jyväskylä, Finland: University of Jyväskylä.

Rystedt, H., & Winman, T. (2004). Lärande, teknologier och vårdarbetets förändring: nya frågor ger nya svar om arbetsintegrerat lärande. I J. Theliander, K. Grundén, B. Mårdén & P-O. Thång (Red.) *Arbetsintegrerat lärande* (ss. 265–284). Lund: Studentlitteratur.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/kollegier/lit>

Karin Rönnerman

Titel: Docent

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2174

E-post: karin.ronnerman@ped.gu.se

Hemsida: www.ped.gu.se/personal/karin.ronnerman

Forskningsintressen:

Jag har intresserat mig för att utveckla kunskap om lärares professionsutveckling. Detta har jag framför allt gjort genom aktionsforskning som innebär att forskare och praktiker deltar i en gemensam process där respektive kunskapsfält berikar varandra för en förståelse av praktiken och de sammanhang i vilken praktiken ingår i. I dessa processer är lärares lärande och handlingar i praktiken av specifikt intresse.

Undervisningsintressen:

Mina intressen inom utbildning tangerar den forskning jag bedriver. Jag medverkar i kurser om verksamhetens skolutveckling och kvalitetsutveckling. Ett särskilt intresse finns för utveckling av metodfrågor och dess tillämpning i utbildningssammanhang. Jag handleder uppsatser som rör utvecklingsprojekt och utvärdering av verksamheter.

Nyckelord:

aktionsforskning, kunskapsutveckling, skolutveckling, kvalitetsutveckling

Urval av publikationer:

- Rönnerman, Karin (2003). Action Research: Educational tools and the improvement of practice. *Educational Action Research*, (11), 1, 9–21.
- Rönnerman, Karin (2004) (red.). *Aktionsforskning i praktiken - erfarenheter och reflektioner*. Lund: Studentlitteratur.
- Folkesson, Lena; Lendahls Rosendahl, Birgit; Längsjö, Eva & Rönnerman, Karin (2004). *Perspektiv på skolutveckling*. Lund: Studentlitteratur.
- Persson, Sven. & Rönnerman, Karin. (2005) (red.). *Handledningens möjligheter och dilemma. Erfarenheter från förskola och skola*. Lund: Studentlitteratur.
- Lendahls Rosendahl, Birgit & Rönnerman, Karin (2005). Med fokus på handledning i skolans förändringsarbete. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 10, (1), 35–51.
- Hult, Anders, Olofsson, Agneta. & Rönnerman, Karin. (2005). Ten years later. Teachers' views of their profession. *Wingspam, E-volume 1*, (1), 36–46.
- Rönnerman, Karin (2005). Participant knowledge and the meeting of practitioners and researchers. *Pedagogy, Culture and Society*, 13, (3), 291–311.
- Wennergren, A-C. & Rönnerman, K. (2006). The relation between tools used in action research and the zone of proximal development. *Educational Action Research* 14(4).
- Lendahls Rosendahl, Birgit & Rönnerman, Karin (2006). Facilitating School Improvement: the problematic relationship between researchers and practitioners. *Journal of In-Service Education* 32 (4).

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/kollegier/aktionsforskning/index.html>

<http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/skut>

Sonja Sheridan

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 2368

E-post: sonja.sheridan@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är inriktat på pedagogisk kvalitet och konstruktiv konkurrens och att utifrån kunskap om detta utvärdera och utveckla förskolans och skolans kvalitet. Teoretisk hemvist är interaktionistiska perspektiv där lärandemiljön utgörs av komplexa system av samspel mellan människor, materiella resurser och pedagogiska processer som bör belysas utifrån olika perspektiv, samtidigt som de kräver vida synsätt, både när det gäller forskningsansats och metod. Forskningsobjektet innefattar därmed betingelser för lärande i förskolan och skolan, hur de bidrar till barns och ungdomars lärande, lärarens roll och den kontext inom vilket lärandet sker i relation till övergripande mål.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar om pedagogisk kvalitet och konstruktiv konkurrens i relation till barns och ungdomars lärande.

Nyckelord:

pedagogisk kvalitet, konstruktiv konkurrens, interaktion, förskola och skola, informations- och kommunikationsteknik i förskolan

Urval av publikationer:

Sheridan, S. (2001). Pedagogical Quality in Preschool. An issue of perspectives. Akademisk avhandling. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Pramling Samuelsson, I., & Sheridan, S. (2003). Delaktighet som värdering och pedagogik. I Barns perspektiv och barnperspektiv (Eds. E. Johansson & I. Pramling Samuelsson). Göteborgs universitet, Göteborg: Pedagogisk Forskning i Sverige, 8(1–2).

Kärby, G., Sheridan, S., Giota, J., Däversjö Ogefelt, A., & Björck, Å. (2003). Pedagogisk kvalitet i skolan - PQS. Lund: Studentlitteratur.

Williams, P., & Sheridan, S. (2006). Collaboration as one aspect of quality: a perspective of collaboration and pedagogical quality in educational settings. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 50, 1.

Sheridan, S., & Williams, P. (2006). Themes of constructive competition in educational settings. Paper presenterat på AERA:s konferens i San Fransisco, USA.

Pramling Samuelsson, I., Sheridan, S., & Williams, P. (2006). Five Preschool Curricula – in a comparative perspective. *International Journal of Early Childhood*.

Sheridan, S., & Williams, P. (in print). Constructive Competition in preschool. *Journal of early childhood research*.

Kerstin Signert

Titel: Universitetsadjunkt, Doktorand

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2193

E-post: Kerstin.Signert@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Doktorand i pedagogik vid Göteborgs universitet. Skriver en avhandling om montessoripedagogiken med särskild inriktning mot sinnesträngningen. Jämför denna undervisning med variationsteorin.

Medlem i MER - Montessori Education and Research, ett nationellt nätverk vars syfte är att utifrån ett kritiskt perspektiv samordna forskning om utbildning och undervisning i montessoripedagogik.

Undervisningsintressen:

Undervisar i grundutbildning inom lärarutbildning och pedagogik.

Kursansvarig för kurser i montessoripedagogik vid Göteborgs universitet.

Uppdragsutbildning inom skolutveckling och montessoripedagogik.

Nyckelord:

montessoripedagogik, variationsteori, lärarutbildning, skolutveckling, pedagogik

Urval av publikationer:

Signert, Kerstin, 1995, Mitt i musiken - montessoriidéer, Förlagshuset Gothia.

Signert, Kerstin, 2001, Musiikin Maaailma - Montessori ideoita, STJ-Julkaisut.

Signert, Kerstin, 1998, "Montessori-Pedagogiska inflöden och emottaganden", Småskrifter från Institutionen för metodik i lärarutbildningen, Göteborgs Universitet. (Red. Mikael Alexandersson, Eva Malmström och Ulla Runesson).

Signert, Kerstin, 2000, Maria Montessori - anteckningar ur ett liv, , Studentlitteratur.

Kerstin Signert, Pedagogikkens mange ansikter, 2004, Läkaren som blev pedagog. (Red. Lövlie-Steinsholt).

Agneta Simeonsdotter Svensson

Titel: Doktorand

Enhet: Barn och ungdomsvetenskap

Telefon: 031-773 20 45

E-post: agneta.simeonsdotter@ped.gu.se

Hemsida: Hemsidan är under upprättande

Forskningsintressen:

Mitt forskarintresse är inriktat på barn i de yngre åldrarna. I pågående avhandlingsarbete studeras sexåriga barn i förskoleklassen och dess samling. Avhandlingsområdet handlar om vad barn uppfattar som svårigheter, hur barns svårigheter tar sig uttryck, vilka strategier de använder samt hur de agerar i dessa. Samtidigt riktas intresset mot vilka strategier som är framgångsrika. Forskningsintresset är av specialpedagogisk karaktär med fokus på ett specialpedagogiskt förhållningssätt, där barnperspektivet är centralt. Vidare är förhållanden som påverkar undervisningssituationen till form och innehåll för barn i förskola och skola av intresse, samt samspels- och samverkansfaktorer inom berörda verksamheter.

Undervisningsintressen:

Jag är intresserad av utbildningssystemet som helhet – från förskolan till högskolan/universitetet. Mina undervisningsuppdrag är fördelade på ett flertal olika grundutbildningsnivåer såsom lärarutbildningen och dess specialiseringar, specialpedagogiska programmet, fristående kurser samt handledning av studenter.

Nyckelord:

förskoleklassen, samling, svårigheter, strategier, specialpedagogiskt förhållningssätt, normalitet, barnperspektiv, barns egna upplevelser, interaktionsprocesser

Urval av publikationer:

Konferensbidrag i form av paper vid NFPF/NERA - konferensen i Oslo, mars 2005.

Konferensbidrag i form av vid NFPF/NERA - konferensen i Örebro, mars 2006.

Maria Svensson

Titel: Universitetsadjunkt

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2046

E-post: maria.svensson@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse rör teknikkdidaktik, framförallt elevers teknikkunskap i grundskolan. Vad är det eleverna lär sig då de undervisas i teknik? Hur förhåller sig teoretisk och praktisk teknikkunskap till varandra? Vad är det för kunskap som eleverna får då de undervisas i teknik och är denna kunskap så specifik att det måste finnas som ett eget ämne i grundskolan? Forskningen kommer troligen att utgöras av undervisningssekvenser där empiri samlas bland annat genom observationer. Det är också av stort intresse att göra internationella jämförelser vad gäller teknikkunskaper hos elever i åldern 6–15 år.

Undervisningsintressen:

Teknikdidaktik är det som jag vill undervisa och handleda i.

Nyckelord:

teknikkdidaktik, teknikkunskap, praktiskt arbete, 'technological literacy', teknikämnets karaktär, artefakter

Urval av publikationer:

Paper presentation IOSTE, 2004: <http://www.ped.gu.se/amnesdidaktik/enheten/publikationer.htm>

Paper presentation ETEN, 2005: <http://www.ped.gu.se/amnesdidaktik/enheten/publikationer.htm>

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.liu.se/fontd/>

Roger Säljö

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2557

E-post: Roger.Saljo@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/learnit/roger.htm>

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen rör lärande och utveckling hos individer och kollektiv, och – i stor utsträckning – just samspelet mellan dessa nivåer. Hur formas lärprocesser av de kulturella redskap som utvecklats i samhället och som används i olika institutionella praktiker? Hur blir människor bekanta med och lär sig behärska olika typer av kulturella redskap? Vilka lärmiljöer skapas för att säkerställa att vårt kollektiva minne återskapas? Lärande bygger på kommunikation och samspel mellan människor, och mellan människor och artefakter, i situerade praktiker. Redskap för kommunikation som talat och skrivet språk, olika semiotiska system inom institutionella miljöer är därför centrala forskningsobjekt.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar om kommunikation, lärande och utveckling, liksom om metodiska och teoretiska traditioner inom dessa fält.

Nyckelord:

lärande, utveckling, kommunikation, interaktion, olika former av literacy och andra typer av medierande praktiker

Urval av publikationer:

Mäkitalo, Å., & Säljö, R. (2004). Mécanismes socio-cognitifs et communication. Les catégories techniques dans le discours. *Hermès: Critique de la raison numérique*, 39, 116–123.

Hjörne, E., & Säljö, R. (2004). The pupil welfare team as a discourse community. *Accounting for school problems. Linguistics and Education*, 15, 321–338.

Ivarsson, J., & Säljö, R. (2005). Seeing through the screen. In P. Johansson & P. Gärdenfors (Eds.), *Cognition, education and communication technology* (pp. 203–222). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Säljö, R. (i tryck). Unterricht, Konstruktivismus und die Erbe Jean Piagets: Reflektionen über “Psychologische Didaktik” von Hans Aebli. *Beiträge zur Lehrerbildung*.

Säljö, R. (2005). *Lärande och kulturella redskap: Om lärprocesser och det kollektiva minnet*. Stockholm: Norstedts Akademiska.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

LearnIT: KK-stiftelsens forskningsprogram för lärande och informationsteknik

<http://www.ped.gu.se/learnit>

Kollegiet för Sociokulturella studier (SKS)

<http://www.ped.gu.se/kollegier/SCS/index.htm>

Bengt O Tedeberg

Titel: Fil. kand.

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2033

E-post: bengt.tedeberg@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/bengt.tedeberg/>

Forskningsintressen:

Kritisk ansats i skärningspunkten filosofi, estetik (särskilt rockmusik) och didaktik. I förlängningen: Hur och varför använda konstnärliga uttryck, t.ex. rockmusik, i undervisningen?

I samarbete med en australiensisk forskare genomför jag f.n. en undersökning om Bruce Springsteenfans (jag koncentrerar mig på svenska sådana).

Undervisningsintressen:

Tvärvetenskapliga områden som t ex hållbar utveckling. Ämnesdidaktik, i synnerhet frågorna om vad och varför i undervisningen (se forskningsintressen).

Nyckelord:

kritisk teori, hållbar utveckling, tvärvetenskap, civilisationskritik

Urval av publikationer:

Three Chords Against Oppression? On Freedom and Revolutionary Potential in the Works of Bruce Springsteen. Paper presenterat vid konferensen Glory Days: A Bruce Springsteen Symposium, Monmouth University, West Long Branch, NJ. USA sept 2005. Arrangör: Penn State University.

Dolda variabler. Skiss till en dekonstruktion av ekonomididaktikens villkor. Kursmaterial, Göteborg 2005.

Att resa med Nebraska. På fri fot med Springsteen i klassrummet. Erfarande och synvänder, IPD-rapport nr 2006:03. Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Per-Olof Thång

Titel: Fil. Dr., Professor

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2239

E-post: Per-Olof.Thang@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Vuxnas utbildning och lärande i såväl institutionaliserade former som i arbetslivet. Det handlar om såväl allmänt inriktad utbildning, yrkesinriktade utbildningar och professionsutbildningar. Motiv och motivation samt effekter av formaliserad utbildning ligger inom ramen för detta intresse. Relationen mellan kvalifikationsforskning, kompetensutveckling, lärande å den ena sidan och förändrade arbetsvillkor och samhällsförändringar å den andra sidan är av särskilt intresse. Högskoleutbildning är ett annat forskningsintresse; hur kan formellt lärande i högskolemiljö integreras med det lärande som sker i autentiska arbetsmiljöer och hur den professionella kunskapen byggs upp?

Undervisningsintressen:

Dessa sammanfaller i hög grad med ovanstående.

Nyckelord:

vuxenutbildning, vuxnas lärande, arbetslivspedagogik, utbildningssociologi, utbildningsekonomi, effekter av utbildning, utbildningspolitik

Urval av publikationer:

- Thång, P-O. (2006). Arbetslivspedagogik. I Holmer, J. & Simonson, B. (red). *Forskning om arbetslivet*. Studentlitteratur.
- Thång, P-O. & Wärvik, G-B. (2005). Kompetensutveckling för yrkesverksamma - organisering av projekt för förändring. *Pedagogisk forskning*, Nr 3-4, 2005.
- Thång, P-O & Wärvik, G-B (2004). Arbejdspladsläring med ikt-støtte i svensk industri. I A. Kamstrup. *E-læring på arbejde*. Fredriksberg: Roskilde universitetsforlag, Learning Lab Denmark.
- Thång, P-O. (2004). Om arbetsintegrerat lärande. I: Theliander, J., Grundén, K., Mårdén, B. & Thång, P-O. (red). *Arbetsintegrerat lärande*. Studentlitteratur.
- Achtenhagen, F. & Thång, P-O. Eds. (2004). *Transferability, Flexibility and Mobility as Targets of Vocational Education and Training*. Faculty of Education, Göteborg University and Institute of Economic and Business Education and Management Training, Georg-August-University, Göttingen.
- Angervall, P. & Thång, P-O. (1999). Learning in working life. From theory to practice. In Toumi-Gröhn, T. & Engeström, Y.(Eds.) *New Perspectives on Transfer and Boundary Crossing*. In press.
- Thång, P-O. From skills to competence in industry. In: *Lifelong Learning in Europe*. No 1 1997. KVS Foundation in cooperation with the Finnish Adult Education Research Society. p. 25-32.

Anita Wallin

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2639

E-post: anita.wallin@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/personal/anita.wallin/>

Forskningsintressen:

I min forskning intresserar jag mig för lärande och undervisning i naturvetenskap, främst biologi. Utgångspunkten för lärandet är barns, elevers eller studenters förförståelse av olika fenomen. När det naturvetenskapliga innehållet möter denna förförståelse skapas ett undervisningsinnehåll. Design av undervisning sker i nära samarbete med lärare i skolan. Att under pågående undervisning identifiera kritiska aspekter för lärande av specifika innehåll är huvudintresset för min forskning. Resultatet av denna forskning blir vad vi valt att kalla 'ämnesdidaktiska teorier'.

Undervisningsintressen:

Huvuddelen av min undervisning bedriver jag inom lärarutbildningens allmänna utbildningsområde. Ämnesdidaktik främst med inriktning mot biologi är en annan del av mitt undervisningsintresse. Jag handleder och examinerar examensarbeten och är biträdande handledare för en doktorand.

Nyckelord:

ämnesdidaktik, förförståelse, lärande, undervisning, naturvetenskap, biologi

Urval av publikationer:

- Andersson, Björn, Bach, Frank, Hagman, Mats, Olander, Clas & Wallin, Anita. (2005). Discussing a research programme for the improvement of science teaching. In K. Boersma, M. Goedhart, O. de Jong & H. Eijkelhof (Eds.) *Research and the quality of science education*, (pp. 221–230). The Netherlands: Springer.
- Andersson, Björn & Wallin, Anita. (2000). Students' Understanding of the Greenhouse Effect, Societal Consequences of Reducing CO₂ Emissions and Why Ozone Layer Depletion is a Problem. *Journal of Research in Science Teaching*, 37(10), 1096-1111.
- Andersson, Björn & Wallin, Anita. (2006). On developing content-orientated theories taking biological evolution as an example. *International Journal of Science Education*, 28 (6), 673–695
- Wallin, Anita (1988). The Genetics of Foraging Behaviour: Artificial Selection for Food Choice of the Fruitfly, *Drosophila melanogaster*. *Animal Behaviour* 36, 106–114.
- Wallin, Anita. (2004). Evolutionsteorin i klassrummet: På väg mot en ämnesdidaktisk teori för undervisning i biologisk evolution. Göteborg studies in educational sciences 212. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://na-serv.did.gu.se>

Inga Wernersson

Titel: Professor

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2411

E-post: inga.wernersson@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/org/institutioner/pedagogik/Kolleger/konsped/medlemmarnas%20hemsida/IngaW.htm>

Forskningsintressen:

Min forskning under mer än tre decennier har handlat om köns-/genusordning och dess konsekvenser för individen i olika sammanhang inom skola och utbildning. Vilka förändringar som skett/sker av köns-/genusordningens innehåll, styrka och form är en aktuell frågeställning, liksom hur dessa förändringar kommer till uttryck hos elever och lärare i skolan. Variationer i sättet att förstå och beskriva köns-/genusordningen, dess innebörd och konsekvenser är ett centralt intresse. Villkoren för jämställdhet som en eftersträvd ordning inom och genom skolan är ett annat.

Undervisningsintressen:

Mina kurser har i huvudsak handlat om å ena sidan mitt forskningsfält – kön/genus/jämställdhet – och å andra sidan om övergripande forskningsmetodiska frågor. Jag handleder gärna på alla utbildningsnivåer inom mitt eget forskningsområde, men också inom andra delar av pedagogiken.

Nyckelord:

kön, genus, jämställdhet

Urval av publikationer:

Research on gender and education in the Nordic countries. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 1997, 41, 3–4 s. 295–317. Tillsammans med Hildur Ve.

Education, Gender Equality and Women's Organizing in Canada and Sweden. in Briskin, Linda & Mona Eliasson. *Gender Equality, Policy and Women's organizing in Canada and Sweden*. (1999). McGill-Queen's. Tillsammans med Coulter, Rebecca.

Inga gummor med glasögon. kvinnor, forskning, familj. I *Feministiskt perspektiv* 2000.2, s 21–26. Tillsammans med Edmé Dominguez.

Kränkningar i skolan. Förekomst, former och sammanhang. Göteborgs universitet, Värdegrunden rapport nr 5. 2003. Tillsammans med Christna Osbeck och Ann-Sofie Holm
Jämställdhet och rättvisa - om betydelsen av könstillhörighet. I *Om stora barn och små. Barnkonventionen i skola och samhällsliv. Årsbok för Föreningen Lärare i Religionskunskap (FLR)* 2004.

Eva West

Titel: Doktorand

Enhet: Ämnesdidaktik

Telefon: 031-773 2647

E-post: Eva.West@ped.gu.se

Hemsida: <http://na-serv.did.gu.se/>

Forskningsintressen:

Jag är doktorand inom Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning (CUL) vid Göteborgs universitet. Mitt forskningsfokus är att undersöka om man kan undervisa så att elever i grundskolan kan bygga upp en förståelse och ett kunnande angående ljud, hörsel och hörselorganens funktion som bidrar till att de blir benägna att visa omsorg om sin egen och andras hörsel.

Undervisningsintressen:

Användning av ämnesdidaktiska forskningsresultat inom lärarutbildningen, vid kompetensutveckling och vid samarbete med verksamma lärare anser jag vara ett angeläget utbildningsområde, dvs. att koppla samman forskning och skolpraktik.

Nyckelord:

ämnesdidaktik, begreppsförståelse, målrelaterad planering, formativ utvärdering, problemlösning, Teaching and Learning Sequences (TLS)

Urval av publikationer:

West, Eva (2004). Var är vi? Utvärdering av naturvetenskaplig undervisning i skolor 5. (20-
poängsuppsats i påbyggnadsutbildningen). Göteborg: Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet.

Kärrqvist, Christina & West, Eva (2005). Nationella utvärderingen av grundskolan 2003 (NU-03). Problemlösning. Ämnesrapport till rapport nr 252. Stockholm. Skolverket.

Kärrqvist, Christina & West, Eva (2005). Färdigheter att utveckla för att lära om omvärlden. Ingår i antologin Grundskolans ämnen i ljuset av Nationella utvärderingen 2003 (pp. 115–120, 229–231). Stockholm: Skolverket.

Andersson, Björn, Bach, Frank, Hagman, Mats, Svensson, Maria, Vedin, Lars-Göran, West, Eva., & Zetterqvist, Ann. (2005). NOTLYFTET. Kunskapsbygge för bättre undervisning i naturvetenskap och teknik. (NA-SPEKTRUM, nr 26). Mölndal: Göteborgs universitet, Inst. för pedagogik och didaktik.

West, Eva, & Kärrqvist, Christina. (2005). 12 year-olds' argumentation skills in relation to a controversial socio-scientific issue. In Roser Pintó & Digna Couso, (Eds.), Proceedings of the Fifth International ESERA Conference on the Contributions of Research to Enhancing Students' Interest in Learning Science. (pp. 1380–1382). Barcelona, Spain.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://na-serv.did.gu.se/>

Pia Williams

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande och undervisning

Telefon: 031-773 2246

E-post: pia.williams@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse är riktat mot barns samlärande som betonar samarbetets betydelse för barns möjligheter att lära. Min pågående forskning innebär att vidare undersöka och utvärdera begreppet samlärande i förskola och skola i relation till begreppet pedagogisk kvalitet. Detta pågår inom VR-projektet ”Konstruktiv konkurrens”. Syftet är att fördjupa kunskap om konstruktiv konkurrens och finna strukturer och betingelser som främjar detta inom utbildningssystemet för barn och ungdomar. Att konkurrera konstruktivt handlar om att utveckla egna, andras och gemensamma prestationer. Detta är möjligt då kunskap ses som en obegränsad resurs för var och ens lärande och meningsskapande. Forskningen utgår från interaktionistiska teorier som innebär att individ och miljö påverkar och påverkas av varandra i ett kontinuerligt samspel.

Undervisningsintressen:

Barn- och ungdomspedagogik, barns och ungdomars lärande.

Nyckelord:

pedagogik för yngre åldrar, barns samlärande, kommunikation och interaktion i förskola och skola, konstruktiv konkurrens i lärandesituationer för barn och ungdomar

Urval av publikationer:

- Williams, P. (2001). Barn lär av varandra. Samlärande i förskola och skola. Göteborg studies in educational sciences 163. Göteborg: Acta universitatis Gothoburgensis.
- Williams, P. & Pramling Samuelsson, I. (2000). Barns olikheter. En pedagogisk utmaning. Pedagogisk Forskning i Sverige, 5, 4, 284–306.
- Williams, P. (2001). Children’s ways of experiencing peer interaction. Early Child Development and Care, 168, 17–38.
- Williams, P. (2001). Preschool Routines, Peer Learning and Participation. Scandinavian Journal of Educational Research, 45, 4, 317–339.
- Williams, P., Sheridan, S. & Pramling Samuelsson, I. (2000). Barns samlärande. En forskningsöversikt. Liber: Stockholm, Skolverket.
- Williams, Pia. & Sheridan, Sonja. (2006). Collaboration as one aspect of quality: A perspective of collaboration and pedagogical quality in educational settings. Scandinavian Journal of Educational Research, 50, 1, 89–93.
- Williams, P. (in print). Children Teaching Children. Early Child Development and Care.
- Sheridan, S., & Williams, P. (in print). Constructive competition in preschool. Journal of Early Childhood Research.

Ulrika Wolff

Titel: Fil. Dr., Specialpedagog

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2219

E-post: ulrika.wolff@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mitt forskningsintresse rör framförallt dyslexi/läs- och skrivsvårigheter, läsning och kognitiva förmågor relaterade till läsning, exempelvis fonologisk förmåga. Min avhandling *Characteristics and varieties of poor readers* behandlar olika typer av läs- och skrivsvårigheter med fokus på dyslexi. Jag avser att inrikta min framtida forskning dels mot att förstå vilka faktorer som är kritiska och påverkar den tidiga läsinlärningen, dels mot att genom en omfattande interventionsstudie förstå vilka pedagogiska insatser som mest gynnar elever med läs- och skrivsvårigheter, d.v.s. hur dessa insatser bör utformas och vilken intensitet de bör ha.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar gärna om läsning och om vad forskningen säger idag om dyslexi/läs- och skrivsvårigheter samt om pedagogiska konsekvenser. Dessutom har jag ett särskilt intresse för analyser av kvantitativa data och mätmetoder.

Nyckelord:

dyslexi, fonologisk medvetenhet, läsning, läs- och skrivsvårigheter

Urval av publikationer:

- Wolff, U. & Lundberg, I. (2002). The prevalence of dyslexia among art students. *Dyslexia* 8, 34–42.
- Wolff, U. (2002). Testbatteri för diagnos av dyslexi/läs- och skrivsvårigheter inom gymnasie- och vuxenutbildning. *Dyslexi- aktuellt om läs- och skrivsvårigheter*, 4, 17–21.
- Wolff, U. & Lundberg, I. (2003). A technique for group screening of dyslexia among adults. *Annals of Dyslexia*, 53, 324–339.
- Lundberg, I. & Wolff, U (2003). *DUVAN. Dyslexiscreening för ungdomar och vuxna*. Stockholm: Psykologiförlaget.
- Wolff, U. (2005). Subgrouping of readers based on performance measures: A latent profile analysis. Manuscript submitted for publication.
- Wolff, U. (2005). Phonological and surface subtypes among dyslexic university students. Manuscript submitted for publication.
- Wolff, U. (2005). Compensated adults with dyslexia still have phonological problems. Paper presented at the 11th Biennial Conference, European Association for Research and Learning and Instruction (EARLI) 2005.
- Wolff, Ulrika (2005). *Characteristics and varieties of poor readers*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Gun-Britt Wärvik

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Lärande i vuxenliv

Telefon: 031-773 2266

E-post: Gun-Britt.Warvik@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Min avhandling handlade om hur en kraftfull samtalsordning rörande samhällelig omvandling och behovet av en ”kompetent” och ”flexibel” personal konkretiserades på produktionsgolvet. Jag studerade de redskap som ledningen utformade för att åstadkomma förändring och den efterföljande dynamik som uppstod i mötet mellan produktionspersonal, ledning och andra intressenter. Perspektivet var produktionspersonalens. En av slutsatserna var att redskapen, i användandet på produktionsgolvet, återskapade det som ledningen sa sig vilja överge. Mitt nuvarande forskningsintresse är inriktat mot ”pedagogik och politik”. De frågor som berörs är relaterade till styrtekniker och formandet av professionell expertis inom utbildning och vård.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar främst inom programmet för personal- och arbetslivsfrågor samt breddmagisterutbildningen pedagogik i arbetsliv och samhälle.

Nyckelord:

vuxnas lärande, omstrukturering, utbildningspolitik, professionell expertis

Urval av publikationer:

Wärvik, G-B. & Thång, P-O. (2006). Conditions for Learning During a Period of Change.

Dilemmas and Disturbances on the Production Floor. I E. Antonacopoulou, P. Jarvis, V. Andersen, B. Elkjaer & S. Hoeyrup (eds). Learning, Working and Living. Mapping the Terrain of Working Life Learning. Hampshire: Palgrave Macmillan.

Thång, P-O. & Wärvik, G-B. (2005). Kompetensutveckling för yrkesverksamma - organiserandet av projekt för förändring. Pedagogisk Forskning i Sverige 10 (3–4) pp 256–270.

Wärvik, G-B. (2004). Ambitioner att förändra och artefaktens verkan. Gränsskapande och stabiliserande praktiker på produktionsgolvet. Göteborg: Göteborg University. Department of Education. Acta Universitatis Gothoburgensis.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Forskningsgruppen Pedagogik och Politik: <http://www.ipd.gu.se/forskning/forskningsmiljoer/pop>

Professional Knowledge: Restructuring work and life between state and citizens in Europe:

<http://www.profknow.net>

Kajsa Yang Hansen

Titel: Fil. Dr.

Enhet: Individ, kultur och samhälle

Telefon: 031-773 2397

E-post: kajsa.yang-hansen@ped.gu.se

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen ligger inom området internationella jämförelser av utbildningssystem, s.k. komparativ pedagogik. En av de frågor som jag försöker besvara är varför det finns stora skillnader mellan skolors resultat i vissa länder medan de är små i andra. Elevers sociala bakgrund betyder också olika mycket för deras studieresultat i olika länder. För att besvara sådana frågor har jag utnyttjat de stora datamaterialen från undersökningar som IEA Reading Literacy Study, PIRLS och TIMSS. De stora datamaterialen kräver särskilda analytiska ansatser, t.ex. flernivåanalys och latent variabelmodellering. Metodutveckling inom detta område har kommit att bli ett annat av mina huvudintressen.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar gärna inom det utbildningssociologiska området, särskilt om samspelet mellan sociala och utbildningsmässiga ojämlikheter i ett internationellt perspektiv. Metoder inom pedagogisk mätning och grundläggande statistik är också områden som engagerar mig.

Nyckelord:

komparativ pedagogik, utbildningssociologi, effekter av social bakgrund, pedagogiska mätningar, flernivåanalys, latent variabler, strukturell ekvationsmodellering

Urval av publikationer:

Yang, Y. (2003a). Measuring Socioeconomic Status and its Effects at Individual and Collective Levels: A Cross-Country Comparison. *Acta Universitatis Gothoburgensis, Gothenburg Studies in Educational Sciences* 193, Gothenburg.

Yang, Y. (2003b). Dimensions of Socioeconomic Status and the Relationship to Mathematics and Science Achievement at Individual and Collective Levels. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 47(1), 21–41.

Yang-Hansen, K., Rosén, M., & Gustafsson, J.-E. (2004a, May). Effects of Socio-economic Status on Reading Achievement at Collective and Individual levels in 1991 and 2001. Paper presented at the 1st IEA International Research Conference, Lefkosia, Cyprus.

Yang-Hansen, K., Rosén, M., & Gustafsson, J.-E. (in press). Measures of Self-reported Reading Resources, Attitudes and Activities Based on Latent Variable Modelling. Paper is accepted to be published in the *International Journal of Research and Method in Education* 29(2).

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

Research group: Forskning om Utbildningsresultat (FUR)

Research Project: Changes in Relation between Socioeconomic Status and Reading Achievement in Different Educational Systems.

Lisbeth Åberg-Bengtsson

Titel: Fil. Dr., Docent

Enhet: Språk och litteratur

Telefon: 031-773 2378

E-post: Lisbeth.Aberg@ped.gu.se

Hemsida: <http://www.ped.gu.se/sol/Personal/lisb.htm>

Forskningsintressen:

Mina forskningsintressen hänför sig till flera områden. Ett handlar om elevers förståelse av grafiskt representerad kvantitativ information i diagram och kartor. Ett andra fält rör mätinstruments dimensionalitet med studier av t.ex. Högskoleprovet och ämnesproven i år 9. I det pågående projektet USES undersöks vissa aspekter av språkfärdighet i engelska i ett nationellt och europeiskt perspektiv. Ett sidointresse rör problematik kring små landsbygdsskolor.

Undervisningsintressen:

Jag undervisar främst i forskningsmetodik inom forskarutbildningens kurser som behandlar analys av kvantitativa data, statistik och SPSS-hantering. Jag har även ett ”kvalitativt” intresse företrädesvis med inriktning mot sociokulturella teorier.

Nyckelord:

diagramkunskap, multimodalitet, strukturell ekvationsmodellering, mätinstruments egenskaper

Urval av publikationer:

Åberg-Bengtsson, L. (1999). Dimensions of performance in the interpretation of diagrams, tables, and maps. *Journal of Research in Science Teaching*, 36, 565–582.

Åberg-Bengtsson, L. (2004). Do small rural schools differ? A comparative two-level model of reading achievement among Swedish 9-year-olds. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 48, 19–33.

Åberg-Bengtsson, L. (2005). Separating the quantitative and analytic dimensions of the Swedish Scholastic Aptitude Test. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49, 359–383.

Åberg-Bengtsson, L., & Ottosson, T. (2006). What lies behind graphicacy? Relating students' results on a test of graphically represented quantitative information to formal academic achievement. *Journal of Research in Science Teaching*, 43, 32–62.

Åberg-Bengtsson, L. (2006). "Then you can take half ... almost" - Elementary students learning bar graphs and pie charts in a computer-based context. *International Journal of Mathematical Behavior*, 25, 116–135.

Åberg-Bengtsson, L., & Erickson, G. (in press). Dimensions of national test performance in language and mathematics: A two-level approach. *Educational Research and Evaluation*.

Länkar till forskningsmiljöer och projekt:

<http://www.ped.gu.se/sol/nafs/nafs.htm>

<http://www.ped.gu.se/projekt/valuta/>

<http://www.ped.gu.se/sol/proj/uses.htm>

REGISTER ÖVER TERMER OCH BEGREPP

A

AD/HD, 167
AERA, 50, 103, 180, 222
akademisk självvärdering, 170
aktionsforskning, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 70, 160, 165, 206, 221
aktivitetsteori, 173
algebra, 169, 174
allmän didaktik, 109, 112, 113, 141, 185
antagningssystem, 135
arbetarklass, 37
arbetsintegrerat lärande, 214
arbetsliv, 135, 145, 203, 204, 211, 214, 216, 234
arbetslivets pedagogik, 197, 211, 228
arbetsprocedurer, 33
artefakter, 28, 33, 105, 164, 173, 225, 226
autism, 60, 61, 65
avancerat matematiskt tänkande, 82

B

barn och ungdomspedagogik, 179, 222, 232
barnpedagogik, 16, 19, 158
barns livsvillkor och lärande, 156
barns lärande, 16, 19, 52, 53, 172, 179, 201, 213, 219
barns perspektiv, 16, 18, 149, 172, 222, 224
barns rättigheter, 148, 160
barns samlärande, 232
barns skriftspråklärande, 158
barns tidiga lärande, 179, 196, 213
barns utveckling, 148, 156, 184
bedömning, 67, 97, 98, 100, 101, 102, 109, 111, 144, 147, 198, 208
bedömning i främmande språk, 97
begrepp, 155, 163, 169, 174, 186, 203, 204
begreppsförståelse, 60, 71, 76, 231
begreppsmodeller, 134, 189
berättelser, 139, 163, 175
betyg, 48, 84, 101, 142, 168
betygsättning, 97, 154
bias, 97, 99
bibliotek som pedagogisk resurs, 150
bildkonventioner, 182
bildpedagogik, 187

bildskapande, 175
bildteori, 187
biologi, 126, 205, 229

C

civilisationskritik, 227
cultural studies, 191

D

decentralisering, 45, 155
delaktighet, 16, 53, 54, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 72, 124, 139, 165, 171, 197, 222
deltagarorienterad forskning, 221
design, 126, 177, 182, 194, 199
design av undervisningssekvenser., 91
diagnoser, 171, 192
diagnosystem, 98
diagnostik, 192
didaktik, 127, 140, 141, 148, 150, 158, 163, 196, 208, 209, 227
didaktisk analys, 162
didaktisk medvetenhet, 54, 66
didaktisk ämnesteor i matematik, 169
digitala läromedel, 125, 182
disciplinerings tekniker, 155
diskursanalys, 131, 137
distanspedagogik, 211
distansundervisning, 82, 173
distansutbildning, 137, 143, 188, 203
dokumentation, 16, 17, 59, 131, 162, 201, 202, 210
dyslexi, 60, 85, 233

E

EARLI, 23, 30, 70, 200, 233
early childhood literacy, 196
Education for sustainable development, 140
EERA, 50, 155
effekter av utbildning, 85, 157, 228
elevattityder, 168
elevautonomi, 144
elevers motivation, 154
elevers teknikintresse, 194

elevhälsa, 29, 167
elevuppfattningar, 141, 147
emergent literacy, 158, 196
empati, 142
engelsk läsförståelse, 99
engelska, 130, 144, 156, 160, 208, 236
epistemiska kulturer, 47
etik, 172, 207, 213
etnicitet, 16, 45, 46, 127, 138, 148, 155, 161, 166
etnografi, 16, 29, 48, 59, 155, 191
etnometodologi, 59
existentiell hermeneutik, 185

F

familjepolitik, 156
feministisk teoribildning, 38
feministiskt perspektiv, 153
fenomenografi, 16, 21, 23, 116, 125, 152, 177, 193, 213
fenomenologi, 16, 59, 109, 139, 187
filosofisk pedagogik, 18, 109, 113, 114, 133
flernivåanalys, 161, 235
flexibla studieformer, 128, 216
folkbildning, 48, 127, 128, 218
folkhögskola, 49, 128, 183, 218
fonologisk medvetenhet, 233
forskningsmetodologi, 133
franska, 198
fredsbegrepp, 160
fristående skolor, 200
fritidshem, 16, 148, 149, 196
fritidspedagoger, 159
fritidsvetenskap, 159
funktionshinder, 171, 210
fysik, 93, 95, 126, 132, 180, 209
förklaringsmodeller, 205
förskola, 16, 17, 18, 19, 21, 40, 52, 59, 68, 124, 148, 149, 153, 156, 158, 172, 175, 179, 191, 196, 201, 213, 219, 221, 222, 224, 232
förskolebarns perspektivtagande, 195
förskoleklass, 224
föräldrar, 149, 156, 184

G

genus, 16, 36, 38, 45, 46, 61, 62, 135, 148, 151, 153, 155, 166, 170, 216, 230
genusperspektiv, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 62, 148, 153, 170
geometri, 78, 81, 82
globalisering, 46, 48, 70, 178
gruppstrukturer, 155

H

handikappolitik, 210
handledning, 22, 54, 66, 108, 109, 124, 152, 167, 170, 185, 221, 224
hermeneutik, 16, 54, 64, 139, 206
heuristiska perspektiv, 189
historiedidaktik, 68, 127, 164
hållbar utveckling, 140, 227
högre utbildning, 49, 50, 84, 87, 99, 114, 135, 137, 142, 151, 157
högskolepedagogik, 108, 112, 130, 185
högskolepolitik, 47
högskoleprovet, 84, 99, 100, 142, 161

I

identitet, 37, 41, 127, 166, 167, 191
identitetsskapande, 17, 59
identitetsutveckling, 148
idrottsämnet, 38, 176
IKT, 128, 129, 213, 222
individualisering, 198
individuella differenser, 157, 217
individuella differenser i kognitiva förmågor, 84
individuella förutsättningar för utbildning, 84, 85
individuella utvecklingsplaner, 17, 131, 201
inflytande, 141, 149, 160, 175, 184
informationssystem, 220
informationsteknik, 28, 29, 30, 125, 173, 226
inkluderings- och exkluderingsprocesser, 58, 59, 62, 63, 124, 138
inklusion, 131, 138
inläring, 36, 100, 101, 102, 103, 170, 193, 198
inlärningsstrategier, 170
inlärningssvårigheter, 131
institutionella aspekter, 218
institutionella miljöer, 21, 28, 111, 202, 226

intellektuella prestationer, 142
interaktion, 12, 19, 22, 28, 34, 37, 46, 48, 55, 59, 62, 72, 146, 158, 162, 167, 168,
175, 179, 185, 188, 195, 207, 220, 222, 224, 226, 232
interaktionistisk, 16, 149, 222, 232
internationalisering, 46, 48, 156
internationell pedagogik, 138
internetbaserade interaktiva prov, 94
intersektionalitet, 153
intertextualitet, 136
IT, 129, 137, 162, 173, 182, 187, 214, 220

J

jämställdhet, 39, 69, 148, 184, 230

K

Kaleidoscope, 18, 30, 175
kamrateffekter, 200
kategorisering, 28, 59, 167, 202
kemi, 92, 94, 95, 126, 205
klass, 135, 151, 155, 166
klassrumsforskning, 161, 169, 177
klassrumsinteraktion, 161, 168, 186
klassrumsobservationer, 192
kognitiva processer, 189
kollaborativt utvecklingsarbete, 147
kommunal vuxenutbildning, 49, 51, 163
kommunikation, 28, 29, 31, 33, 49, 56, 58, 59, 61, 62, 64, 65, 124, 137, 145, 158,
162, 167, 171, 175, 178, 179, 187, 188, 192, 195, 196, 202, 203, 212, 214, 220,
226, 232
kommunikativ socialisation, 28, 33
komparationer, 146
komparativ pedagogik, 44, 156, 157, 176, 184, 186, 235
komparativa studier, 38, 46, 85, 112, 146, 207, 217
kompetensutveckling, 17, 67, 70, 148, 162, 228, 231
komplett akademisk miljö, 112
komplexa kontrollrumsmiljöer, 214
konflikthantering i skolan, 160
konstruktiv konkurrens, 222, 232
konstruktivistisk forskning, 130
kontinuitet, 145
kontroll, 44, 45

kritisk teori, 127, 227
kultur, 136, 175, 176, 178, 179, 186, 191, 204, 207, 226
kulturell reproduktion, 176, 186
kulturmöte, 207
kunskapsbildning, 44, 49, 64, 109, 127, 212
kunskapslyftet, 48, 183
kunskapsproduktion, 47, 151
kunskapssamhälle, 45, 47, 127
kunskapsteori, 187
kunskapsutveckling, 29, 52, 53, 63, 97, 111, 197, 202, 208, 221
kursplaner, 172, 192
kvalitativ analys, 173
kvalitetsutveckling, 17, 74, 78, 150, 221
kvantitativa data, 168, 233, 236
kvantitativa metoder, 157, 161, 217
kärnämnet historia, 164
kön, 11, 36, 37, 38, 39, 40, 62, 84, 85, 135, 153, 217, 230
könsperspektiv, 36, 37, 117
könsskillnader, 38, 84, 99, 170

L

latenta variabler, 199, 235
learning study, 177, 219
ledarskap, 53, 55, 143, 197
lek, 172, 195, 213
läsförmåga, 85
literacy, inkluderat reading l. och technological l., 28, 29, 158, 196, 217, 225, 226, 235
livslångt lärande, 47, 218
livsvärldsansats, 133, 139
livsvärldsfenomenologi, 109, 112, 113, 139, 141, 172
livsvärldsperspektiv, 62
livsvärldsteori, 109, 110
longitudinella individdatabaser, 85
lärande, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 52, 53, 54, 58, 59, 60, 61, 62, 64, 69, 70, 74, 76, 77, 82, 91, 93, 94, 97, 98, 105, 108, 109, 110, 111, 113, 114, 124, 125, 127, 129, 130, 132, 133, 137, 138, 139, 140, 141, 143, 145, 146, 147, 148, 150, 151, 152, 153, 155, 156, 158, 159, 162, 163, 166, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 177, 178, 179, 182, 183, 185, 187, 188, 192, 196, 197, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 207, 209, 212, 213, 214, 216, 218, 219, 220, 221, 222, 226, 228, 229, 232

lärande i arbete, 197 , 214
lärandemiljöer, 53, 129, 162, 182, 216, 220
lärandeprocesser, 44, 45, 61, 139, 162, 191, 207
lärandesituationer, 232
lärares perspektiv, 16, 150
lärarfortbildning, 108, 112, 140
lärarkompetens, 154, 157, 200
lärarprofessionalitet, 125, 152, 153, 162
lärarrollen, 168
läraruppfattningar, 130
lärarutbildning, 23, 47, 49, 68, 70, 77, 97, 105, 108, 111, 112, 129, 134, 150, 152,
153, 162, 165, 167, 169, 184, 185, 194, 211, 223
lärmiljöer, 33, 220, 226
läroplaner, 168
läroplansteori, 44, 50, 186
läs- och skrivsvårigheter, 233
läs- och skrivutveckling, 60, 111, 143
läsförmåga, 200, 215, 217
läsning, 215, 233

M

makt, 137, 155
marginalisering, 30, 59
maskulinitet, 49, 166
maskulinitetskonstruktion, 39
matematik och matematikdidaktik, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 86, 74, 63, 60, 23,
16, 74, 124, 134, 146, 154, 169, 174, 177, 188, 189, 192, 213, 219
matematik i yngre åldrar, 124
matematik och språk/modersmål, 75
matematikutbildning, 219
matematisk modellering, 81, 189
matematiskt tänkande, 189
medborgarskap, 60
medierande praktiker, 226
medierande redskap, 29
metafor, 212
metakognition, 212
minoritetslever, 138
moderna språk, 198
montessoripedagogik, 223
motivation, 24, 38, 42, 84, 85, 97, 170, 198, 228
multimodalitet, 158, 236

multivariata statistiska metoder, 86
museididaktik, 164

N

nationella prov, 147
nationella utvärderingar, 67, 180, 183
naturvetenskap och Na-didaktik, 16, 29, 86, 91, 92, 93, 94, 95, 105, 126, 132, 146,
162, 180, 188, 198, 205, 209, 229, 231
naturvetenskaplig undervisning, 91, 92, 94, 96
neurodidaktik, 105
neurovetenskap 134, 207, 209
normalitet 138, 224

O

omstrukturering, 45, 47, 163, 190, 234
organisation, 53, 55, 58, 84, 85, 135, 163, 197, 202, 214
organisationsteori, 54
organisering, 163, 216

P

pedagogik, 8, 9, 10, 11, 16, 22, 36, 39, 44, 46, 47, 109, 117, 153, 158, 181, 196,
223, 232
pedagogik för yngre åldrar, 213, 232
pedagogisk differentiering, 131
pedagogisk kvalitet, 154, 222, 232
pedagogisk mätning, 157, 235
pedagogiska diskurser, 148
pedagogiska effekter, 161
pedagogiska processer, 44, 46, 48, 186, 222
pedagogiska system, 44, 45, 46, 47, 186
pedagogiska teknologier, 44, 151
policystudier, 137
politik, 37, 44, 45, 46, 47, 49, 52, 53, 72, 117, 151, 164, 186, 190, 207, 218, 234
politisk religiositet, 49
praktik, 18, 28, 39, 48, 49, 54, 61, 62, 64, 67, 68, 110, 111, 125, 127, 131, 141,
151, 152, 165, 171, 173, 185, 207, 213, 220, 221, 226
praktik och teori, 54, 111, 141, 152, 165, 173, 207, 221
praktikhandledning, 152
praxis, 55, 61, 97, 141, 162, 206

prestationer, 38, 75, 86, 154, 232
problemlösning, 26, 92, 180, 189, 194, 231
profession, 47, 108, 110, 111, 113, 133, 163, 186, 220, 221
professionell expertis, 186, 234
professionsforskning, 184
professionsutveckling, 17
prognostisk validitet, 142
psykologi, 16, 76, 105, 167, 212

R

ramfaktorer, 76, 134
register, 135, 199
religionskunskap, 68
resultat av utbildning på individ- och systemnivå, 84
resurser, 157, 175, 192, 214, 222
rumslig organisering, 216

S

samhällsorienterande fältet, 165
samhällsorienterande ämnesdidaktik, SO-didaktik, 66, 70, 71, 72, 116
samling, 62, 224
samspel i kamratkulturer, 195
samverkan, 148, 149, 150, 171, 184, 197, 207
samverkan mellan olika yrkeskategorier, 53, 150
science education, 55, 56, 126, 132, 180, 194, 205, 209, 229
selektion, 135
sexualitet, 46, 151
simulering, 214, 220
självbedömning, 97, 98, 100, 111, 144, 208
självuppfattning, 154, 210
skillnadsskapande, 44
skola, 124, 129, 139, 148, 149, 153, 155, 161, 164, 170, 171, 172, 180, 181, 185,
192, 194, 195, 208, 210, 216, 217, 219, 221, 222, 224, 230, 232
skolans styrning, 125
skolhistoria, 168
skolledare, skolledarskap, 52, 102, 143
skolorganisation, 53, 143
skolpolitik, 70, 207
skolreformer, 186
skolsituationer, 124, 171

skolutveckling, 18, 48, 52, 53, 55, 56, 57, 64, 68, 69, 92, 100, 124, 125, 143, 150,
165, 181, 182, 184, 185, 206, 215, 221, 223
skriftspråk, 28, 158, 196
skrivprocessen, 144, 166
social bakgrund, 45, 46, 85, 86, 135, 161, 200, 235
social integrering och exkludering, 186
social snedrekrytering, 161
social utveckling, 54, 59
socialisation, 28, 29, 33, 36, 37, 49, 117, 141, 148, 156, 184, 202
socialt nätverk, 156
sociogenes, 28
sociokulturell, 16, 22, 28, 29, 32, 59, 82, 138, 167, 173, 189, 202, 226, 236
specialpedagogik, specialpedagogisk forskning, 17, 39, 54, 58, 62, 63, 118, 124, 131,
138, 139, 162, 171, 184, 210
specialpedagogiskt förhållningssätt, 139, 224
språk, 130, 144, 147, 158, 166, 183, 187, 191, 196, 198, 208, 215, 226
språkfärdighet, 100, 101, 104, 130, 147, 208, 236
språkinlärning, 101, 103, 130, 208
språkligt medierad kunskap, 28
språkundervisning, 101, 130, 208
språkutveckling, 59, 75, 100, 144, 166
statistisk metod, 199
statistisk modellering, 199
stigmatisering, 59
strukturell ekvationsmodellering, 157, 161, 181, 235, 236
styrning, 44, 45, 49, 53, 143, 190, 218
svaga läsare, 215
svenska som andraspråk, 62
svensk-franska relationer, 198
synnedsättning, 60, 61, 64, 111, 139
systemteori, 54, 59, 184

T

teknik, 146, 194, 209, 214, 225, 231
teknikdidaktik, 105, 225
teknikhistoria, 209
teknikkunskap, 225
TIMSS, 48, 75, 92, 95, 134, 180, 235
tvärvetenskap, 66, 207, 227

U

- undervisning, 8, 16, 21, 22, 40, 48, 49, 50, 67, 70, 71, 75, 76, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 103, 105, 108, 109, 110, 111, 113, 124, 125, 126, 130, 132, 133, 140, 141, 146, 153, 157, 158, 161, 162, 167, 169, 170, 173, 176, 178, 183, 185, 186, 188, 192, 193, 194, 201, 205, 207, 208, 216, 219, 223, 229, 231
- undervisning av invandrare, 192
- undervisning och lärande av matematik, 169
- undervisningsprocesser, 50, 161, 162, 192, 207
- undervisningssekvenser, 126, 205, 225
- ungdom, ungdomskultur, 16, 37, 39, 46, 49, 53, 54, 69, 135, 149, 166, 191, 196, 222, 232
- ungdomspolitik, 46
- urval, 84, 99, 126, 134, 142, 157
- utbildning, 21, 33, 36, 37, 40, 44, 45, 46, 47, 48, 60, 74, 75, 84, 85, 124, 126, 133, 136, 137, 138, 140, 157, 186, 187, 199, 209, 210, 211, 218, 228, 234
- utbildning och arbetsliv, 48, 214
- utbildning och samhälle, 11, 47, 50
- utbildningens organisation och resurser, 84
- utbildnings- och forskningspolitik, 151
- utbildningsekonomi, 228
- utbildningsorganisation, 135, 157
- utbildningspolitik, 45, 50, 67, 163, 186, 190, 218, 228, 234
- utbildningsresultat, 200, 217
- utbildningssociologi, 62, 85, 118, 200, 228, 235
- utbildningssystem, 46, 47, 84, 85, 148, 190, 210, 217, 232, 235
- utbildningsval, 39, 85
- utbildningsvetenskap, 11, 12, 26, 49, 93, 129, 231
- utbrändhet, 207
- utveckling, 9, 11, 16, 28, 29, 30, 36, 37, 49, 52, 53, 54, 59, 63, 67, 68, 91, 97, 124, 126, 129, 138, 140, 142, 147, 148, 150, 154, 156, 157, 159, 163, 165, 167, 173, 181, 185, 186, 192, 203, 204, 208, 221, 226
- utvecklingsekologi, 149, 156
- utvecklingstörning, 60
- utvidgat textbegrepp, 158, 196
- utvärdering, 8, 17, 18, 19, 48, 54, 55, 57, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 74, 75, 78, 86, 87, 91, 92, 96, 100, 102, 143, 148, 151, 154, 155, 156, 157, 158, 161, 162, 165, 171, 180, 181, 183, 184, 185, 190, 192, 196, 199, 201, 205, 208, 211, 217, 221, 231

V,W

- validitet, 97, 147

variationsteori, 21, 23, 152, 169, 177, 193, 219, 223
vetenskapsteori, 127, 131, 133, 151, 184
vuxenpedagogik, 163, 211, 218
vuxenutbildning, 47, 49, 50, 128, 151, 163, 183, 190, 216, 218, 228, 233
vuxnas lärande, 117, 190, 228, 234
vård, 29, 47, 111, 113, 207, 220, 234
värdegrund, 42, 57, 67, 68, 69, 70, 127, 207

Y

yrkesdidaktik, 204
yrkeslivshistorisk, 49, 51, 163
yrkespedagogik, 204, 211
yrkesverksammas lärande, 203

Ä

ämnesdidaktik, 11, 13, 66, 67, 70, 72, 74, 81, 91, 92, 93, 94, 95, 105, 117, 126, 127,
132, 134, 144, 165, 169, 174, 180, 205, 207, 229, 231
ämnesdidaktiska teorier, 91, 94, 229

De senaste utgivna rapporterna från institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet, ISSN 1404-062X

Beställs från Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet, Box 300, SE 405 30 GÖTEBORG. E-post: IPD.Rapporter@ped.gu.se.
Serien startade 1999.

Andersson, Björn m.fl., NOTLYFTET Kunskapsbygge för bättre undervisning i naturvetenskap och teknik. NA-spektrum nr 26. 2005:10

Andersson, Björn. Design och validering av undervisningssekvenser – en ämnesdidaktisk forskningsstrategi. Med exempel från naturvetenskap. NA-spektrum nr 27. 2005:11

Mattsson, Gunilla. Teknikämnet i skolan. Elevers uppfattningar och intresse av teknikämnet och lärares teknikdidaktiska kompetens. 2005:12

Stråhlman, Owe. Idrott – mål eller medel. Några kritiska nedslag i idrotts-forskningen. Idrottsvetenskap nr 1. 2005:13

Hansen, Michael & Lander, Rolf. Effekter i försök med timplanen på grundskolan. 2005:14

Gustafsson, Jan-Eric & Rosén, Monica. Förändringar i läskompetens 1991 – 2001. En jämförelse över tid och länder. 2005:15

Erlandson, Peter. Reflektionens gränser – en granskning av Schöns reflection-in-action. 2006:01

Patriksson, Göran. m.fl., Utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet - en utvärdering av projektverksamhet som fått medel ur Allmänna arvsfonden. Idrottsvetenskap nr 2. 2006:02

Almius, Tore. m.fl., Erfarande och synvänder. En artikelsamling om de samhällsorienterade ämnenas didaktik. 2006:03

Norén, Kerstin & Häggquist, Maj-Lis. Ord och termer i naturvetenskapliga läromedel. NA-Spektrum nr 28. 2006:04

Björneloo, Inger & Sträng, Monica H. Möte med Universeum. Rapport från fyra studier om Universeum som lärandemiljö. 2006:05

Lindblad, Sverker & Edvardsson, Agneta (red.) Mot bättre vetande. Presentationer av forskning vid Institutionen för Pedagogik och Didaktik 2006. 2006:06